

בנק הפועלים

תמצית דוחות כספיים רבעוניים
ליום 31 במרץ 2020

Q1
20

תוכן העניינים

5	א. דוח הדירקטוריון וההנהלה
11	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
16	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
42	3. סקירת הסיכונים
68	4. מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים, בקורות ונהלים
69	ב. הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי
71	ג. תמצית דוחות כספיים ליום 31 במרץ 2020
75	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ
84	ביאורים לדוחות הכספיים
179	ד. ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים
183	5. ממשל תאגידי
184	6. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד ואופן ניהולם
195	7. נספחים
204	מילון מונחים
206	אינדקס

בנק הפועלים

דוח הדירקטוריון וההנהלה
ליום 31 במרץ 2020

Q1
20

תוכן העניינים

11	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
11	1.1. מידע צופה פני עתיד
12	1.1.2. מידע כספי תמציתי
14	1.1.3. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשופ אליהם
15	1.1.4. יעדים ואסטרטגיה עסקית
16	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
16	2.1. מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
20	2.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר
26	2.3. המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
35	2.4. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
40	2.5. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה
41	2.6. חברות עיקריות
42	3. סקירת הסיכונים
42	3.1. תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
43	3.2. סיכון אשראי
61	3.3. סיכון שוק
63	3.4. סיכון נזילות ומימון
64	3.5. סיכון תפעולי
66	3.6. סיכון ציזות
66	3.7. סיכונים אחרים
67	3.8. חומרת גורמי הסיכון
68	4. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים
68	4.1. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים
68	4.2. בקרות ונהלים

רשימת הטבלאות

12	טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן
17	טבלה 2-1: נתונים על השינויים במדד המחירים לצרכן ובשערי חליפין
20	טבלה 2-2: תמצית דוח רווח והפסד
21	טבלה 2-3: הרכב הרווח המימוני, נטו
22	טבלה 2-4: נתונים עיקריים בדבר הכנסות והוצאות ריבית
23	טבלה 2-5: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
24	טבלה 2-6: פירוט עמלות והכנסות אחרות
24	טבלה 2-7: פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות
25	טבלה 2-8: רווח כולל
26	טבלה 2-9: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים
26	טבלה 2-10: התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי ענפי משק עיקריים
27	טבלה 2-11: סיכון אשראי בעייתי
27	טבלה 2-12: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים
28	טבלה 2-13: יתרות ניירות-ערך
28	טבלה 2-14: פירוט אגרות-חוב קונצרניות לפי ענפי משק
29	טבלה 2-15: התפתחות ביתרות הפיקדונות
29	טבלה 2-16: ההתפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי משמורת, ניהול, תפעול וייעוץ
29	טבלה 2-17: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
30	טבלה 2-18: מכשירים נגזרים
31	טבלה 2-19: פרטים בדבר דיבידנד ששולם
33	טבלה 2-20: חישוב יחס הלימות ההון
34	טבלה 2-21: יחס מינוף
35	טבלה 2-22: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים
40	טבלה 2-23: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה
44	טבלה 3-1: פרטים בדבר יתרת החובות, לגביהם בוצעו שינויים בתנאים, במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי
45	טבלה 3-2: ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור
46	טבלה 3-3: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית
48	טבלה 3-4: מדדי סיכון אשראי
49	טבלה 3-5: סיכון אשראי לפי ענפי משק
52	טבלה 3-6: פילוח סיכון האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים
52	טבלה 3-7: חשיפות עיקריות למדינות זרות
53	טבלה 3-8: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים
54	טבלה 3-9: סיכונים בתיק הלוואות לדיור
54	טבלה 3-10: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי
55	טבלה 3-11: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק
55	טבלה 3-12: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 הרבעונים האחרונים
55	טבלה 3-13: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק
56	טבלה 3-14: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל
57	טבלה 3-15: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם להכנסה הממוצעת ולגודל הלווה
57	טבלה 3-16: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם ליתרת תיק הנכסים הפיננסיים של הלווים
57	טבלה 3-17: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם לסוג הריבית ולתקופה הנותרת לפירעון
58	טבלה 3-18: מידע על חובות בעייתיים בגין אנשים פרטיים בישראל
59	טבלה 3-19: חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה
60	טבלה 3-20: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק
60	טבלה 3-21: יתרות סיכון האשראי לכל קבוצת לוויים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313) ליום 31 במרץ 2020

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

61	טבלה 3-22: שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו
62	טבלה 3-23: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי הוגן נטו מותאם של הבנק וחברות מאוחדות שלו
62	טבלה 3-24: השפעת תרחישים של שינויים בריבית על הכנסות ריבית
63	טבלה 3-25: רגישות לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ולשינויים במדד המחירים לצרכן
63	טבלה 3-26: יחס כיסוי הנזילות
67	טבלה 3-27: חומרת גורמי הסיכון

1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 13 במאי 2020, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים הבלתי מבוקרים של בנק הפועלים בע"מ והחברות המאוחדות שלו, ליום 31 במרץ 2020.

1.1 מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוחות אלו, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות (אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים), מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע הצופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאופוליטי, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים ושינויים בכללי המיסוי, וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק, ואשר עשויים להביא לאי התממשות ההערכות ו/או לשינויים בתוכניות העסקיות של הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "תחזית", "תוכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצוני", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות", "צריך", "יכול", "יהיה" וביטויים דומים להם. ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים, בין היתר, שינויים בפרמטרים הבאים: מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובחו"ל, שיעורי אינפלציה, הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון, החשיפה לסיכונים פיננסיים, איתנות פיננסית של לווים, התנהגות המתחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כוח אדם, ובתחומים אחרים אשר יש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסיביה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית.

מידע זה משקף את נקודת המבט הנוכחית של הבנק בנוגע לאירועים עתידיים. נקודת מבט זו מבוססת על הערכות, ולכן נתונה לסיכונים, לחוסר ודאות, ואף לאפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו בכלל, או יתממשו במקצת בלבד, ואף שההתפתחויות בפועל תהיינה הפוכות מאלו שנצפו.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים, כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד השיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

1.2. מידע כספי תמציתי

כפי שיפורט להלן, התוצאות הכספיות, במיוחד בחודש מרץ, הושפעו בעיקר מהתפשטות נגיף הקורונה, שגרמה בין היתר, להתכווצות חדה בפעילות הכלכלית העולמית, הרעה במצב המשק והלוויים והגברת התנודתיות בשווקים.

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	2019	31.03.2019	
מדדי ביצוע עיקריים			
4.62%	8.97%	2.03%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽¹⁾
7.13%	8.97%	3.32%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון מנוטרל חריגים ⁽¹⁾⁽²⁾
3.86%	7.94%	3.19%	תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽¹⁾
6.72%	7.94%	3.32%	תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק להון מנוטרל חריגים ⁽¹⁾⁽³⁾
0.39%	0.71%	0.17%	תשואה לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾
2.17%	0.51%	0.54%	יחס הכנסות לנכסים ממוצעים
66.44%	59.23%	56.64%	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות מפעילות נמשכת
58.13%	59.23%	56.26%	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות מנוטרל חריגים מפעילות נמשכת ⁽³⁾
2.26%	2.24%	2.27%	מרווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽¹⁾⁽⁴⁾
121%	125%	126%	יחס כיסוי נזילות ⁽⁵⁾
ליום			
ליום 31 בדצמבר	ליום		
2019	31.03.2019	31.03.2020	
11.53%	11.45%	11.21%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ⁽⁶⁾
14.64%	14.45%	14.16%	יחס הון כולל לרכיבי סיכון ⁽⁶⁾
7.61%	7.58%	7.14%	יחס מינוף ⁽⁶⁾

- (1) מחושב על בסיס שנתי.
- (2) אינו כולל הוצאות בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל, רווח או הפסד נטו מהפרדות מישראל כרט והפסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.
- (3) אינו כולל הוצאות בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל, והפסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.
- (4) רווח מימוני מפעילות שוטפת (ראה [דוח דירקטוריון פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר](#)) מחולק בסך-הכל נכסים פיננסיים לאחר הפרשה להפסדי אשראי ובניכוי יתרות בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאות ריבית.
- (5) למידע נוסף, ראה [פרק "סיכון נזילות ומימון"](#) להלן.
- (6) למידע נוסף, ראה [פרק "הון, הלימות הון ומינוף"](#) להלן.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	שללושה חודשים שהסתיימו ביום		
2019	31.03.2019	31.03.2020	
מדדי איכות אשראי עיקריים			
1.58%	1.33%	1.73%	שיעור הפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור
1.80%	1.35%	1.68%	שיעור חובות פגומים או חובות בפיגור של 90 ימים או יותר מתוך האשראי לציבור
0.12%	0.17%	0.25%	שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מתוך אשראי ממוצע לציבור ⁽¹⁾
0.44%	0.17%	1.07%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך אשראי ממוצע לציבור ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח			
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד			
1,799	821	192	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
2,778	821	313	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מנוטרל חריגים ⁽²⁾
1,503	730	301	רווח נקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק
2,619	730	313	רווח נקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק מנוטרל חריגים ⁽³⁾
9,319	2,277	2,192	הכנסות ריבית, נטו
1,276	121	809	הוצאות בגין הפסדי אשראי
9,878	2,366	2,498	רווח מימוני, נטו*
3,889	892	1,191	הכנסות שאינן מריבית
3,240	785	863	מזה - עמלות
8,776	1,877	1,916	הוצאות תפעוליות ואחרות
**4,108	**1,051	962	מזה - משכורות והוצאות נילות
13,208	3,169	3,383	סך הכנסות
רווח נקי למניה רגילה (בש"ח)			
1.13	0.62	0.14	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

- * רווח מימוני, נטו כולל הכנסות ריבית, נטו והכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.
- ** סווג מחדש.
- (1) מחושב על בסיס שנתי.
- (2) אינו כולל הוצאות בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל, רווח או הפסד נטו מהיפרדות מישראכרט והפסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.
- (3) אינו כולל הוצאות בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל, והפסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן (המשך)

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרץ		
2019	2019	2020	
במיליוני ש"ח			
נתונים עיקריים מהמאזן			
463,688	465,778	491,459	סך-כל הנכסים
88,122	78,332	89,475	מזה - מזומנים ופיקדונות בבנקים
59,486	66,259	74,500	ניירות-ערך
292,940	283,048	299,548	אשראי לציבור, נטו
8,787	7,256	8,468	סיכון אשראי בעייתי, נטו
3,034	2,344	2,718	חובות פגומים מאזניים, נטו
3,867	2,476	3,650	אשראי לציבור שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL)
425,467	427,207	453,792	סך-כל ההתחייבויות
361,645	354,232	388,566	מזה - פיקדונות הציבור
3,520	3,328	3,980	פיקדונות מבנקים
26,853	29,695	24,491	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
38,181	38,481	37,632	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
נתונים נוספים			
28.7	24.2	21.3	מחיר מניה לסוף תקופה (בש"ח)
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
2019	31.03.2019	31.03.2020	
74.90	-	**53.94	סך-הכל דיבידנד למניה (באגרות)*
0.71%	0.17%	0.19%	יחס עמלות לנכסים ממוצעים

* על-פי מועד ההכרזה.
 ** שולם כדיבידנד בעין במניות, חושב בהתבסס על שווי מניות ישראלכרט ביום 8 במרץ 2020 (10.91 ש"ח).

1.3 תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשף אליהם

הבנק מבצע בחינה מקיפה להערכת הסיכונים אליהם הוא חשף ואמידת המהותיות שלהם. במסגרת תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי להערכת הלימות ההון) הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון ריכוזיות, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון תפעולי (לרבות סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי-תחרותי, סיכון רגולטורי וסיכון ציות. סיכונים נוספים אליהם חשף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והם: סיכון משפטי, סיכון כלכלי וסיכון סביבתי. התפשטות נגיף הקורונה הינו אירוע בעל השלכות מקרו כלכליות מהותיות המשפיע הן על אופן עבודת הבנק והן על הפוטנציאל להתממשות סיכונים שונים ובכללם סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי. בשלב זה קיימת אי ודאות בנוגע למשך האירוע והשלכותיו העתידיות על פעילות המשק העולמי, המשק המקומי, לקוחות הבנק והבנק עצמו. למידע נוסף ראה [סעיף השפעת התפשטות נגיף הקורונה ופרק סקירת הסיכונים להלן](#), ה"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 במרץ 2020" וה"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019".

1.4 יעדים ואסטרטגיה עסקית

בסוף שנת 2019 אישרו הנהלת הבנק והדירקטוריון עדכונים לתוכנית האסטרטגית ובמסגרת זו נקבעו היעדים והאסטרטגיה העסקית לשנים 2020-2022. הליך קביעת היעדים והאסטרטגיה העסקית, בוצעו תוך בחינת השינויים בכלכלה הגלובלית, השינויים בסביבה העסקית בישראל, מהלכי הרגולציה וההתעצמות בסביבה התחרותית בה פועל הבנק, בכלל תחומי פעילותו.

התוכנית האסטרטגית עודכנה בהתאם למגמות המרכזיות המשפיעות על תעשיית הבנקאות ובהן, עלייה בנכונות לקוחות לצרוך שירותים פיננסיים פשוטים בערוצים הדיגיטליים, צעדים רגולטוריים להגברת התחרות במערכת הבנקאית, השקעות משמעותיות בחברות פינטק וכניסתם של שחקנים טכנולוגיים משמעותיים לפעילות מול לקוחות בזירה הפיננסית.

בנוסף לשינויים אלו, התוכנית האסטרטגית נבנתה תוך התייחסות גם לתרחישים עתידיים אפשריים לענף הבנקאות כפי שאלו פורסמו על-ידי ועדת באזל לענייני בנקאות בפברואר 2018. הבנק אימץ את תרחישי באזל כמתודולוגיה לניתוח סביבת התחרות העתידית ולבחירת תרחיש ייחוס הנראה כבעל מירב הסיכויים להתממש בענף הבנקאות הישראלי. נוכח הפערים בסביבה התחרותית בין מגזר הלקוחות הפרטיים לבין מגזר הלקוחות העסקיים, להערכת הבנק במגזרי הפעילות השונים עשויים להתממש תרחישים שונים.

מכלול גורמים משפיעים על המערכת הבנקאית בעולם ובישראל ובראשם שינויים בהרגלי הלקוחות, התהדקות הרגולציה, והשפעה הולכת וגוברת של אמצעים טכנולוגיים. תמורות אלו מובילות להתגברות התחרות מצד שחקנים מסורתיים ושחקנים חדשים רבים ומגוונים. להערכת הבנק, במגזר הבנקאות הקמעונאית (לקוחות פרטיים ועסקים קטנים) קיימת סבירות גבוהה להתממשות, מדורגת על פני שנים, של תרחיש "הבנק המבוזר" בו יבזרו השירותים הפיננסיים בין בנקים ושחקנים טכנולוגיים. ייתכן כי בתרחיש זה יירקמו שיתופי פעולה בין השחקנים באמצעות מודלים שונים לפעילות. להערכת הבנק, בבנקאות העסקית והמסחרית, הערך המוסף שחברות הטכנולוגיה הגדולות יכולות לספק ללקוח העסקי הינו מוגבל יחסית ומכאן שהאיום הנשקף מצד ענקיות הטכנולוגיה בפלחי לקוחות אלו עדיין רחוק. על כן, להערכת הבנק במגזר הבנקאות העסקית קיימת סבירות גבוהה להתממשות תרחיש "הבנק המשופר". בתרחיש זה, יעברו הבנקים הקיימים תהליך מקיף של מודרניזציה ודיגיטציה ויעשו שימוש בטכנולוגיות חדישות כדי לשפר את מערכותיהם, לחדש את הממשק עם הלקוחות, ליצור ערך מוסף, ולהציע שירותים מתקדמים. חלק מהמודלים העסקיים ישתנו, אך הקשר עם הלקוחות ופעילות הליבה יישמרו.

יעדים

התוכנית האסטרטגית מתמקדת ב-7 יעדי על:

1. הגדלת התשואה על ההון
2. שימור נתחי השוק בשוקים מרכזיים
3. שמירה על רמת הרווחיות במוצרים מרכזיים
4. שיפור היעילות התפעולית
5. הגדלת פעילות הלקוחות בדיגיטל
6. חיזוק נאמנות הלקוחות
7. חיזוק מחויבות ומוטיבציה עובדים

להרחבה נוספת בדבר אסטרטגיית הבנק וביטוייה בתחומי פעילותו השונים ראה [פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2019](#).

בחודשים האחרונים התפשט נגיף הקורונה בקצב מהיר ברחבי העולם, ובתגובה לכך ננקטו על-ידי ממשלות רבות לרבות ממשלת ישראל צעדי התגוננות כגון הגבלת מעברים בין מדינות, אמצעי בידוד וצמצום התקהלויות וכן הגבלות על הפעלת עסקים. לצעדים הממשלתיים שנקטו יש השפעה רחבה גם על אופן ההתקשרות של הבנק עם לקוחותיו על הפעילות העסקית עימם ועל הסיכונים הנובעים מהם. הבנק פועל בהתאם להנחיות תוך התאמת מערכי ההפצה להספקת שירותים בנקאיים במסגרת המגבלות שהוטלו, ומתמקד במתן פתרונות דיגיטליים התומכים בהמשך פעילות לקוחות הבנק ועובדיו תוך עמידה בהוראות משרד הבריאות. בנוסף, הבנק בוחן את האסטרטגיה נוכח השינויים בסביבת הפעילות הנובעים ממשבר זה.

למידע נוסף אודות השלכות התפרצות נגיף קורונה ראה [פרק 2.1.3](#).

תוכניות העבודה של הבנק כפי שאושרו והנחות העבודה עליהן התבססו, מתייחסות לפעילות עתידית של הבנק. לפיכך, המידע שפורט לעיל בפרק זה בכל הקשור בתוכניות פעולה וכוונות הבנק הינו "מידע צופה פני עתיד".

התוכנית האסטרטגית שנקבעה מציבה יעדים שאפתניים לפעילויות השונות. עקב כך, יש להביא בחשבון כי בכל תכנון ובמיוחד בתכנון לטווח של מספר שנים, וביתר שאת בתקופה של שינויים וטלטלות בכלכלה הגלובלית והמערכת הפיננסית בעולם, קיימת מידה לא מבוטלת של אי ודאות. גורמים שונים ומגוונים עלולים להביא לידי כך שההנחות השונות העומדות בבסיס וברקע של התוכנית האסטרטגית לא יתקיימו, או לא יתקיימו במלואן, ושהתוכניות לעתיד לא יתממשו, או לא יתממשו במלואן. בין גורמים אלו יש לציין את הסביבה העסקית בישראל ובעולם ותנאי המאקרו. חשיבות מיוחדת יש לייחס למצב הכלכלה העולמית, למצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור ולשינויים הרגולטוריים.

2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

2.1 מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

2.1.1 סקירה כלכלית ופיננסית

התפתחויות בכלכלה העולמית

התפשטות נגיף הקורונה הביאה לתפנית שלילית חדה בפעילות הכלכלית בעולם במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020. ארגון הבריאות העולמי הכריז על הקורונה כמגפה כלל עולמית, ורוב מדינות העולם נקטו בצעדים חריגים על מנת לצמצם את התפשטות הנגיף. הגבלות התנועה של התושבים, והשבתה של ענפי משק רבים, בעיקר בתחום השירותים, הזניקו את שיעור דורשי העבודה בעולם. קרן המטבע הבינלאומית צופה שהתוצר הגלובלי יתכווץ השנה ב-3%. בארצות-הברית, בה החלו בהגבלות התנועה והפעילות בשלב מאוחר יחסית נרשמה ברבעון הראשון התכווצות של 4.8% בתוצר במונחים שנתיים, ואילו בגוש האירו נרשמה ירידה חדה יותר של 14.4% בתוצר במונחים שנתיים. בניגוד למשברים כלכליים או פיננסיים, קובעי המדיניות אינם יכולים לפעול בטווח הקצר לשיפור הפעילות הכלכלית, אלא לסייע למשקי הבית ולעסקים לגשר על תקופה זו. החל מאמצע חודש אפריל החלו חלק מהמדינות להקל על מדיניות הסגר ולאפשר חזרה הדרגתית של הפעילות הכלכלית. ענפי משק כמו תיירות, אירוח, תרבות ובידור צפויים לחזור לפעילות מצומצמת בלבד בחודשים הקרובים.

הממשלות והבנקים המרכזיים פעלו באופן נחרץ על מנת למנוע מהמשבר הבריאותי להפוך גם למשבר פיננסי, למנוע מחנק אשראי, ולסייע למשקי הבית ולעסקים. פועל יוצא של מדיניות זו צפוי להיות עלייה חדה בחובות של הממשלות. הבנקים המרכזיים בעולם הפחיתו את הריביות לרמה אפסית: הפד הפחית ריבית לרמה של 0.0%-0.25% ובאנגליה הריבית הופחתה לרמה של 0.1%. הבנקים המרכזיים הגבירו את הרכישות של נכסים פיננסיים ובכלל זה של אגרות-חוב קונצרניות. נכון לסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים, נראה שמדיניות זו הצליחה להפחית את פרמיות הסיכון בשווקים הפיננסיים ולמתן באופן ניכר את ירידת מחירי המניות.

הפעילות הכלכלית במשק הישראלי

המשק הישראלי פתח את השנה כשהוא במונטום של צמיחה מהירה, אבטלה נמוכה ואינפלציה גבוהה, שבאה לידי ביטוי ברמת חוב ציבורי נמוך ויתרות גדולות של מטבע-חוץ. נתוני פתיחה אלו עומדים לזכות המשק בעת זו, בה הוא מתמודד עם נגיף הקורונה. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 ממשלת ישראל הודיעה על הגבלות נרחבות בחיי היום יום, שעוצמתן הלכה וגדלה. האזרחים הורו לא לצאת מהבית, אלא למטרות חיוניות. הפעילות בענפי משק רבים הושבתה במחצית השנייה של חודש מרץ. על-פי נתוני הלמ"ס מתוך כלל המועסקים רק כ-55% הועסקו באופן מלא, והיקף הנעדרים זמנית ממקום עבודתם עלה ל-23% בחודש מרץ לעומת כ-7.0% בחודש פברואר. מספר דורשי העבודה, הכולל גם את העובדים שהוצאו לחופשה ללא תשלום, זינק ל-1.1 מיליון איש, שהם כרבע מכוח העבודה בישראל. דורשי עבודה אלו זכאים, בהתאם להחלטת הממשלה, לקבלת דמי אבטלה. הפעילות בענפי משק כמו תעופה, אירוח ונופש, תרבות ובידור כמעט והופסקה. אינדיקטורים כלכליים ראשוניים לחודש מרץ, כמו נתוני סחר-חוץ וגביית המסים, מצביעים על ירידה חדה בפעילות. מדד אמון הצרכנים רשם את הירידה החודשית החדה אי-פעם בחודש מרץ. חטיבת המחקר של בנק ישראל מעריכה שהתוצר יתכווץ בשנת 2020 ביותר מ-5% לעומת השנה שעברה. הממשלה ובנק ישראל פעלו לסייע למגזר העסקי ולמשקי הבית לגשר על תקופה זו, וכן לייצב את השווקים (כמפורט להלן). במהלך חודש אפריל, הממשלה החלה לגבש תוכניות להתרה הדרגתית של הסגר, הגדלת מספר העובדים, וכן אישור של מסחר תחת מגבלות. בתחילת חודש מאי נרשמו הקלות נוספות שאפשרו חזרת חלק גדול מהמשק לפעילות. ובכלל זה חזרה מדורגת של ילדים לבתי-הספר. עם זאת, ענפי משק שפעילותם מערבת התקהלות לא צפויים לחזור לפעילות בטווח הקרוב, וקיימת לכן ההערכה שחלק מהעובדים שהוצאו לחופשה ללא תשלום לא ימצאו את דרכם חזרה למעגל התעסוקה עם סיום ההגבלות. בנסיבות אלו מצבם הפיננסי של משקי הבית והעסקים עשוי להיות מורע.

המדיניות הפיסקאלית והמוניטרית

ממשלת ישראל פעלה בדומה לרוב הממשלות בעולם והחליטה על שורה של צעדים פיסקאליים שמטרתם לסייע לעסקים ולמשקי הבית לצלוח תקופה זו. היקף התוכנית המקורית עמד על 80 מיליארד שקל, אך לאחר הכרזתה הוכרזו צעדים משלימים בהיקפים גדולים. בין הצעדים ניתן למנות תוספת תקציב למשרד הבריאות, דמי אבטלה לעובדים בחל"ת, מענקים לעצמאים, והנחות בארנונה לעסקים. סכומים אלו צפויים להגדיל את ההוצאה התקציבית ביותר מ-40 מיליארד שקל. כמו-כן הממשלה הרחיבה את הפעילות בקרן ההלוואות בערבות מדינה לעסקים קטנים ובינוניים, קרן הלוואות לעסקים גדולים, דחיית תשלומי מסים, ועוד. סכומים אלו אינם חלק מהוצאות הממשלה בשלב זה.

נתוני התקציב לחודש מרץ מצביעים על ירידה חדה בגביית המסים, זאת למרות שהסגר החל בעיקר במחצית השנייה של החודש. ההערכה היא שבחודשים הקרובים הירידה בהכנסות ממסים תחריף והגירעון התקציבי יעלה במידה ניכרת.

בנק ישראל הפעיל כלי מדיניות הדומים לאלו של בנקים מרכזיים אחרים בעולם, שמטרתם הגברת הנזילות בשווקים הפיננסיים, ומניעת מחנק אשראי במשק. הבנק המרכזי הכריז על תוכנית רכישת אגרות-חוב ממשלתיות בהיקף של 50 מיליארד שקל, עסקות החלף דולר/שקל בהיקף של עד 15 מיליארד דולר, עסקות ריפו עם גופים פיננסיים תמורת קבלת ביטחונות של אגרות-חוב ממשלתיות ואגרות-חוב קונצרניות, הקלה ביחס ההון הכולל הנדרש מהבנקים והעמדת קו אשראי לבנקים המותנה בהגדלת האשראי לעסקים קטנים ובינוניים. כמו-כן החליטה המועצה המוניטרית ב-6 באפריל להפחית את ריבית בנק ישראל לרמה של 0.1%.

אינפלציה ושער חליפין

מדד המחירים לצרכן "הידוע" ירד ברבעון הראשון של שנת 2020 בשיעור של 0.5%. המדד בגין חודש מרץ עלה ב-0.4%. האינפלציה בשנה האחרונה הייתה אפסית והיא הושפעה מהייסוף בשער השקל מול סל המטבעות ומירידת מחירי האנרגיה. משבר הקורונה מעלה את אי-הוודאות סביב האינפלציה. ירידה חדה במחירי הנפט בעולם, ועלייה במספר דורשי העבודה, עשויים בטווח הקצר אף לגרום לירידה במדד המחירים לצרכן (אינפלציה שלילית).

השקל פוחת במהלך הרבעון הראשון של השנה בשיעור של 3.2% מול הדולר האמריקאי, ואילו מול סל המטבעות הוא נותר יציב בקירוב. שער החליפין היה תנודתי מאוד החל מאמצע פברואר, ככל הנראה על רקע ירידות השערים החדות בשוקי ההון, ומצוקת נזילות בדולרים, שאפיינה משקים רבים בעולם. בנק ישראל, בדומה לבנקים מרכזיים אחרים, החל לבצע עסקאות החלף דולר/שקל, בהן הוא משתמש ביתרות מטבע-החוץ, להגדלת הנזילות והפחתת הריבית הדולרית בשוק המקומי. פעולה זו ייצבה את השוק, ומיתנה את הפיחות החד שנוצר במהלך הרבעון.

שוקי הכספים וההון

התפשטות נגיף הקורונה בעולם העלתה כאמור את חששות המשקיעים ממיתון עולמי והביאה לתגובה חדה של השווקים הפיננסיים. מדדי המניות בעולם רשמו מאז אמצע פברואר ירידות שערים חדות, התנודתיות בשווקים הפיננסיים גברה מאוד וחלה עלייה חדה במרווחי הסיכון של אגרות-החוב הקונצרניות. לקראת סוף חודש מרץ, בעקבות שורה של צעדי מדיניות של הממשלות והבנקים המרכזיים, המגמה התהפכה ונרשמו עליות שערים שקיזזו במעט את ירידות השערים. עליות השערים נמשכו גם בחודש אפריל. בסיכום הרבעון הראשון של 2020 ירד מדד ה-S&P500 בארצות-הברית בשיעור של 20%, מדד המניות האירופי ה-STOXX EUROPE_600 ירד ב-22% ומדד ת"א 125 ירד בשיעור של 21%. מדד אגרות-החוב-הממשלתיות ירד ב-1.9% ומדד ואגרות-החוב של חברות ירד ב-8.2%.

חששות המשקיעים והשינוי במדיניות המוניטרית בעולם הביאו לירידה חדה בתשואות אגרות-החוב לטווחים הארוכים. בארצות-הברית תשואת האיגרת הממשלתית לטווח של עשר שנים ירדה מרמה של 1.92% בסוף שנת 2019 לרמה של 0.7% בסוף הרבעון הראשון של 2020. גם בישראל נרשמה תנודתיות חריפה בתשואות: תשואת איגרת ממשלתית לטווח של 10 שנים ירדה מרמה של 0.94% בסוף 2019, ל-0.4% במהלך חודש מרץ ועלתה ל-1.1% בסוף הרבעון הראשון.

טבלה 1-2: נתונים על השינויים במדד המחירים לצרכן ובשערי חליפין

לשנת 2019	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
	2019	2020	
0.3%	(0.3%)	(0.5%)	שיעור עליית (ירידת) מדד המחירים ה"ידוע"
(7.8%)	(3.1%)	3.2%	שיעור עליית (ירידת) שער הדולר של ארצות-הברית
(4.9%)	(1.3%)	(3.5%)	שיעור עליית (ירידת) שער הלירה שטרלינג
(6.1%)	(4.1%)	3.1%	שיעור עליית (ירידת) שער הפרנק השוויצרי
(9.6%)	(5.0%)	0.6%	שיעור עליית (ירידת) שער האירו
(18.0%)	(9.3%)	(6.6%)	שיעור עליית (ירידת) שער הלירה התורכית

נתונים על ריבית בנק ישראל:

31.03.2019	30.06.2019	30.09.2019	31.12.2019	31.03.2020	
0.25%	0.25%	0.25%	0.25%	*0.25%	שיעור הריבית בסוף התקופה

* בתחילת חודש אפריל בנק ישראל הוריד את הריבית ל-0.1%.

2.1.2. סיכונים מובילים ומתפתחים

בהתבסס על המלצת ה-FSB (המוסד ליציבות פיננסית), סיכון מוביל מוגדר כהתפתחות המתרחשת כיום בסביבת העסקים של הבנק, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאות הבנק במהלך השנה הקרובה. זאת לעומת סיכון מתפתח אשר ישנה אי ודאות גדולה יותר לגבי מועד גיבושו לכלל התרחשות בעלת השפעה מהותית על אסטרטגיית הבנק.

ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק מתואר בהרחבה ב"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019" וב"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 במרץ 2020".

הנהלת הבנק והדירקטוריון דנו בהשפעתם על הבנק של הסיכונים המובילים והמתפתחים המפורטים להלן ובוחנים מעת לעת את הצורך בהתאמת האסטרטגיה העסקית בהתאם להתפתחויות אלה:

- **סיכון הציות:** תחת סיכון הציות כלולים, בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור, מתן ייעוץ ללקוח, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), היבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או שירותים ללקוחות, או הוראות בעלות אופי דומה. התממשות הסיכון בעולם באה לידי ביטוי בהמשך החקירות נגד בנקים בעולם והקנסות המוטלים עליהם בקשר להפרות חוק או גולגליה, כגון בדבר סיוע להעלמות מס ומניעת מימון טרור, הלבנת הון וחקירת מעשי שחיתות. עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ובנושא FIFA נחקרו על-ידי הרשויות האמריקאיות ולאחרונה, אושרו ופורסמו הסדרים מוסכמים בין קבוצת הבנק לבין ה-DOJ ורשויות אמריקאיות נוספות המביאים לסיים החקירות. לפירוט ראה [ביאור T10 ו-T10](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

סביבת המקרו: פעילות הבנק תלויה בסביבה העסקית בישראל ובעולם. מצב הכלכלה העולמית, שינויים משמעותיים במדיניות המוניטרית ובעקומי הריבית, תנודתיות בשווקים ושינויים במחירי הנכסים הפיננסיים בארץ ובעולם ובמחירי הנדל"ן והמצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור הינם בעלי פוטנציאל להשפעה על פעילות הבנק. התוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק כוללת הנחות מסוימות לגבי סביבת המקרו תוך התייחסות לסיכונים הקיימים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון. הבנק מעריך ובוחר את התוכנית האסטרטגית לאור שינויים בסביבת המקרו.

התפשטות נגיף הקורונה הינה אירוע בעל השלכות מקרו כלכליות מהותיות המשפיעה הן על אופן עבודת הבנק והן על הפוטנציאל להתממשות סיכונים שונים ובכללם סיכון אשראי, סיכונים שוק וסיכון תפעולי. בשלב זה קיימת אי ודאות בנוגע למשך האירוע והשלכותיו העתידיות על פעילות המשק העולמי, המשק המקומי, לקוחות הבנק והבנק עצמו ובהתאם גם על הסיכונים השונים. לפרטים ראה [פרק סקירה כלכלית ופיננסית](#) לעיל ו**פרק השפעת התפשטות נגיף הקורונה להלן**.

הסביבה הרגולטורית בארץ ובחו"ל: לרפורמות רגולטוריות בינלאומיות קיימת השלכה על פעילותו העסקית של הבנק בארץ ובעולם. בישראל גובשו בשנים האחרונות מספר יוזמות רגולטוריות שעניינן בעיקר הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית בישראל ולצידן קיימות מספר יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי ייזום. היוזמות והמגמות הרגולטוריות, ובפרט הפרדות הבנק מחברות כרטיסי האשראי והשינויים המשמעותיים בתחום פעילות זה, כמו גם ניווד חשבונות בנק ו-Open API עשויות להשפיע על המערכת הבנקאית בכלל ועל הבנק בפרט. בשלב זה מוקדם להעריך את כל ההשפעות של שינויים אלה על הבנק. לפרטים אודות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל התשע"ז-2017 ראה [ביאור 16](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

סיכון אבטחת מידע ותקורות קיברנטיות: איומי הסייבר המתגברים כלפי גופים פיננסיים מביאים להפנית משאבי התעשייה הבנקאית להתמודדות עם הסיכון. הבנק מבצע בקורות באופן תדיר בכלל הערוצים על מנת למנוע חדירת פוגענים, הפעלת תוכנות זדוניות ומניעת דלף מידע. מעגלי הבקרה מורכבים ממספר רב של מערכות אבטחת מידע מתקדמות אשר פרוסות פנימית ברשת הבנק וחיצונית בתור הגנה היקפית. עקב התפשטות נגיף הקורונה חל ברבעון זה מעבר משמעותי של עובדים לעבודה מרחוק ושינויים נוספים באופן פעילות הבנק, זאת במקביל לגידול באיומים. מערך הגנת הסייבר פיתח מענה לצמצום הסיכונים כמפורט בפרק סיכון תפעולי להלן.

סיכון תחרותי-אסטרטגי: תחרות חדשה מצד חברות ביג-טק (אפל, גוגל, פייסבוק, אמזון ועוד) וחברות פינטק, לצד חדירה של טכנולוגיות חדשות, שינויים בהתנהגות הלקוחות ומודלים עסקיים חדשים בעולם הפיננסי, עלולים ליצור השפעה משמעותית על המערכת הבנקאית בארץ ובעולם בטווח הבינוני-ארוך. לצד זאת, שינויים רגולטוריים ותחרותיים בזירה המקומית, בדגש על מהלכים להגברת התחרות בשוק האשראי הקמעונאי, כדוגמת חוק נתוני אשראי שנכנס לתוקפו בחודש אפריל 2019, ניווד חשבונות בנק ו-Open API העלולים להשפיע על התוצאות העסקיות של הבנק. הבנק גיבש תוכנית אסטרטגית לשנים 2020-2022 הכוללת ביצוע צעדים בתחומי החדשנות, הטכנולוגיה, מבנה הפעילות ועוד, כדי לתת מענה למכלול האיומים.

לפרטים בדבר הליכים משפטיים ראה [ביאור 10](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה [ביאור 16](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

2.1.3. השפעת התפשטות נגיף הקורונה

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 התפשט נגיף הקורונה בקצב מהיר ברחבי העולם, ובתגובה לכך ננקטו על-ידי ממשלות לרבות בישראל צעדי התגוננות כגון הגבלת מעבר בין מדינות, אמצעי בידוד וצמצום התקהלויות ותנועה, סגרים, הגבלות על הפעלת עסקים פרטיים ושירותים ממשלתיים ועירוניים ועוד. התפשטות הנגיף ואמצעי התגוננות אלו גורמים לפגיעה כלכלית מהותית ומגמות שליליות בכלכלה העולמית ובכלכלה הישראלית ולפגיעה בשוקי ההון העולמיים ובשוק המקומי. בתגובה, ממשלות ובנקים מרכזיים בעולם לרבות בישראל נוקטים במגוון צעדים ובכללם מענקים, הלוואות, התערבות בשוקי ההון ועוד.

התפשטות הנגיף מביאה להרעה מהותית בפעילות המשק בישראל אליו חשופה פעילות הבנק וקיימות וצפויות לה השלכות על עסקי הבנק, לרבות בגין עלייה בסיכון האשראי וקשיי נזילות של לווים, הן במגזר העסקי והן במגזר הפרטי, ובגין ההאטה בפעילות הכלכלית. כמו-כן להורדת ריביות לזמן קצר על-ידי הבנקים המרכזיים, אלה שהתרחשו והורדות נוספות שעשויות להתבצע, השפעה על קיטון בהכנסות המימון והריבית העתידיות של הבנק. זאת בנוסף לירידות בשערי נכסים סחירים ושינוי במרווחי אגרות-חוב אשר יוצרים השפעה לרעה על שווי הנכסים הסחירים של הבנק והשפעות נוספות. לא ניתן להעריך את היקף התפשטות הנגיף בעתיד, או את תגובת הממשלות והבנקים המרכזיים הן מבחינת ההגבלות שיוטלו על המשק ומשכן והן מבחינת צעדים לתמיכה ועידוד הפעילות הכלכלית ואת תגובת הכלכלות והשווקים. לא ניתן גם לאמוד ולכמת את משך האירוע ועומקו ואת השפעתו העתידית על הכלכלה העולמית, המשק הישראלי, לקוחות הבנק והבנק עצמו.

הבנק הקים צוות יעודי של ההנהלה לטיפול במשבר פיננסי לעניין משבר הקורונה בראשות מנכ"ל הבנק. הצוות בוחן באופן שוטף תרחישים שונים להתפתחות האירוע ולהשפעותיו הפיננסיות על הבנק, את השפעות האירוע על סיכונים האשראי וסיכון צד נגדי מול לקוחות, בנקים ואחרים, השפעותיו על הנזילות, תיק הנוסטרו, חדר עסקות ועוד, ומכוון את צעדי הבנק בתחומים אלו.

בהתאם, כחלק מהיערכות הבנק לתוצאות משבר הקורונה, ובמטרה להעריך את השפעותיו האפשריות, נבחנים תרחישים שונים להתפתחות שורה של פרמטרים כלכליים, ואלו משמשים את הבנק לאמידת ההשפעות על הבנק. בתרחיש הייחוס הבנק מניח כי התוצר צפוי להתכווץ בחדות בשני הרבעונים הראשונים של השנה ולהתאושש בהמשך. התוצר בתרחיש זה מתכווץ בשנת 2020 כולה בכ-7%, כאשר שיעור האבטלה (ללא חל"ת) עולה עד לרמה של כ-10% בשיא. ריבית בנק ישראל בתרחיש זה נותרת ברמה של 0.1% לאורך כל שנת 2020. כמו-כן התרחיש מניח כי מרבית ההגבלות בגין נגיף הקורונה ייפסקו עד סוף יוני 2020 ותהיה חזרה לשגרה עם נקיטת אמצעי זהירות בריאותיים. הערכות ותרחישים אלו מתעדכנים באופן שוטף בהתאם לתחזיות השונות, לתכניות הכלכליות של הממשלה ולאירועים בארץ ובעולם.

בהיבט התפעולי ובהיבטי המשכיות עסקית נקט הבנק בשורה של תהליכים ואמצעים ובכללם עבודה מרוחק, דילול ו/או פיצול יחידות, שינויים באופן פעילות הסניפים והפעילות מול הלקוחות, דחיית תשלומי משכנתאות והלוואות ועוד. זאת בהתאם להנחיות הממשלה ומשרד הבריאות ושינוי רגולציה של בנק ישראל, ובפרט הוראת שעה ניהול בנקאי תקין 250 של הפיקוח על הבנקים המתעדכנת מעת לעת. ככלל, הסיכונים התפעוליים ובכללם סיכוני הסייבר שקשורים למשבר והשלכותיו נחתו ובהתאם נשקלים ומיושמים בקרות ואמצעים מתאימים למזעור הסיכון.

על רקע התפשטות נגיף הקורונה ועל מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי, הפחית הפיקוח על הבנקים ביום 31 במרץ 2020 את דרישות ההון מהבנקים במסגרת הוראת שעה לתקופה של שישה חודשים עם אפשרות להארכה. בהתאם, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יוחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 31 במרץ 2020 ולמשך תקופת הוראת השעה, הינם 9.27% ו-12.77%, בהתאמה (במקום 10.27% ו-13.77% לפני הוראת השעה). בהודעה שפרסמה המפקחת על הבנקים בקשר עם הוראת השעה, היא ביקשה מהדירקטוריונים של הבנקים, בין היתר, לבחון מחדש את מדיניות הדיבידנדים מתוך כוונה שהמקורות ההוניים שישתחררו כתוצאה מהקטנת דרישות ההון ישמשו להגדלת אשראי ולא לצורך חלוקה. על רקע הודעת המפקחת וכדי לאפשר יישום תכלית ההוראה החליט דירקטוריון הבנק ביום 31 במרץ 2020 להתאים את יעד יחס הון עצמי רובד 1 ל-9.5% וכן החליט כי בשים לב למדיניות החלוקה הקיימת בבנק, לאור אי הוודאות בתנאים המקרו כלכליים יחד עם הגשמת תכלית הוראת השעה ומדיניות הפיקוח על הבנקים, עד לתום תוקף הוראת השעה והתבהרות התנאים ימשיך הבנק שלא לבצע חלוקות מרווחים שוטפים. לפרטים נוספים בדבר הוראות המפקחת על הבנקים, יעדי הלימות הון ודיבידנדים, ראה [פרק הון, הלימות הון ומינוף](#) בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

יחס ההון רובד 1 ליום 31 במרץ 2020 ירד ל-11.21% ויחס המינוף ירד ל-7.14%, זאת בעקבות השפעות אירוע הקורונה ובכללן עלייה בצרכי האשראי העסקי של הלקוחות ועלייה בהפרשות להפסדי אשראי, בשל הקטנת הון עקב חלוקת יתרת מניות ישראל כדבידנד בעין לבעלי המניות ובעקבות השפעות נוספות כמפורט בסעיף 2.3.2 בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

ברבעון זה, בעקבות התפשטות הנגיף, רשם הבנק גידול בהוצאות להפסדי אשראי בהיקף של כ-757 מיליון ש"ח. עיקר הגידול הינו בשל הגדלת היקף ההפרשה הקבוצתית בסך של כ-603 מיליון ש"ח וכן בשל גידול בהפרשה הפרטנית בסך של כ-154 מיליון ש"ח, בעיקר בגין לווים בתחום האנרגיה שנפגעו מהמשבר או מנגזרותיו. הגידול האמור הינו בהמשך לגידול בהוצאות להפסדי אשראי בסך של כ-676 מיליון ש"ח שנרשמו במסגרת [הדוחות הכספיים לשנת 2019](#) (שפורסמו במחצית השנייה של חודש מרץ 2020 לאחר התפשטות נגיף הקורונה) וכוללות השפעות של התפשטות הנגיף אשר כבר היו ידועות במועד זה. לפרטים אודות החשיפה וסיכון האשראי לפי ענפי משק ראה [פרק האשראי](#) להלן. בהקשר זה נציין כי בעקבות אירוע הקורונה נדחו בחודש מרץ 2020 תשלומי הלוואות (קרן ו/או ריבית) בהיקף של 897 מיליון ש"ח כמפורט בפרק סיכון אשראי להלן, תשלומים נוספים נדחו ברבעון השני של שנת 2020. בעקבות התפשטות נגיף הקורונה, רשם הבנק ברבעון זה וברבעון הקודם גידול בהוצאות להפסדי אשראי בסכום כולל של כ-1,433 מיליון ש"ח, זאת מעבר לשינוי בהפרשות להפסדי אשראי שאינו קשורות לאירוע הקורונה.

אירוע התפשטות נגיף הקורונה מביא לגידול הסיכון בפעילות מול בנקים זרים ובכללן לגידול בסיכונים אשראי וסליקה מולם. הבנק בוחן את הסיכון ומנהל אותו באופן שוטף, ראה [פרק סיכון אשראי](#) להלן.

התנודתיות בשווקים הפיננסיים הביאה לגידול באומדני הסיכון של פעילות חדר העסקות של הבנק ושל לקוחותיו, זאת במקביל ללחצים בשוק מטבע-החוץ בישראל שנצפו במהלך מרץ (ונרגעו מאז) ולעליית סיכון באינדיקטורים ללחצי נזילות מערכתיים-עולמיים. יחס הנזילות הממוצע של הבנק ברבעון שהסתיים ב-31 למרץ 2020 עמד על 126%, יחס הנזילות ליום ה-31 למרץ 2020 עמד על 135%.

ירידות בשערי נכסים סחירים, שינויים בעקומי הריבית בארץ ובעולם ובמרווחי אגרות-חוב יצרו השפעה לרעה על שווי הנכסים הסחירים של הבנק. במהלך הרבעון חלה ירידה של כ-705 מיליון ש"ח בשווי תיק המניות ותיק אגרות-החוב הזמין למכירה. השפעת ירידה זו על ההון מתמתנת בשל זקיפה להון של השפעות מקוזזות הנובעות בעיקר מפתיחת מרווחי האשראי לפיהם נקבעת ריבית ההיוון של ההתחייבויות בגין זכויות עובדים, כאשר השפעת עליית ריבית ההיוון גרמה לקטון בהתחייבות האקטוארית ולגידול מקביל בהון בסך של כ-662 מיליון ש"ח. במהלך חודש אפריל חלה התאוששות מסוימת בשווקים הפיננסיים אשר מיתנה את ההשפעות הנ"ל. לפרטים בדבר השפעה על סיכונים השוק ראה [פרק סיכונים שוק](#) להלן.

כאמור, לא ניתן להעריך בשלב זה את מלוא השפעות האירוע והיקפן על הבנק, וזאת בשל אי ודאות בקשר עם משך אירוע התפשטות הנגיף, צעדים שינקטו לעצירת התפשטותו, עוצמתם וכן אי ודאות באשר להשפעות הנגזרות על הפעילות המשקית, מגמות בשוקי ההון וצעדים פיננסיים שונים שינקטו על-ידי ממשלות, בנקים מרכזיים ורגולטורים בנושא [פרק ב.4 בדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים לשנת 2019](#) לפרטים נוספים ראה [פרקי הסיכון](#) להלן.

הערכות הבנק בדבר השלכות אפשריות של התפשטות נגיף הקורונה והשפעתו על השווקים הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, תשכ"ח-1968, המבוסס, בין היתר, על מידע, פרסומים של צדדים שלישיים ואומדנים המצויים בידי הבנק למועד זה. הערכות אלה אינן ודאיות והן עשויות להתממש באופן שונה מהותית מהאמור לעיל, בין היתר, כתלות בהיקף התפשטות הנגיף, בתגובת הממשלות והבנקים המרכזיים ובתקופת התמשכות האירוע.

2.1.4. רואי החשבון המבקרים

רואי החשבון זיו האפט (BDO) וסומך חייקין (KPMG) משמשים כרואי החשבון המשותפים של הבנק. משרד האפט את האפט אשר התמזג למשרד זיו האפט בשנת 2000 החל לכהן כרואה החשבון המבקר של הבנק בשנת 1921. משרד סומך חייקין החל לכהן כרואה החשבון של הבנק בשנת 1998. לעיתים, מוצא לנכון רואה החשבון המבקר לכלול שינוי מהנוסח האחיד על-ידי הוספת פסקת הפניית תשומת לב שנועדה להדגיש עניין מסוים המשפיע באופן משמעותי על הדוחות הכספיים וכלול בביאור לדוחות הכספיים.

רואי החשבון המבקרים הפנו את תשומת הלב לאמור בביאור 10.10 (ב) בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק ולביאורים 10.10-10. בדבר סיום חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ובנושא FIFA.

2.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

כפי שיפורט להלן, התוצאות הכספיות, במיוחד בחודש מרץ, הושפעו מהתפשטות נגיף הקורונה, שגרמה בין היתר, להתכווצות חדה בפעילות הכלכלית העולמית, הרעה במצב המשק והלוויים והגברת התנודתיות בשווקים. הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-192 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 821 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמה בכ-2.0% בהשוואה לשיעור של כ-9.0% בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח הנקי מפעילות הנמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכם ב-301 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 730 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת להון המיוחס לבעלי מניות הבנק בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמה בכ-3.2% בהשוואה לשיעור של כ-7.9% בתקופה המקבילה אשתקד.

טבלה 2-2: תמצית דוח רווח והפסד

השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	31.03.19	31.03.20	
במיליוני ש"ח			
			הכנסות ריבית
(10.0%)	2,825	2,542	
			הוצאות ריבית
(36.1%)	(548)	(350)	
			הכנסות ריבית, נטו
(3.7%)	2,277	2,192	
			הכנסות מימון שאינן מריבית
243.8%	89	306	
			רווח מימוני, נטו*
5.6%	2,366	2,498	
			הוצאות בגין הפסדי אשראי
568.6%	121	809	
			רווח מימוני, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
(24.8%)	2,245	1,689	
			עמלות והכנסות אחרות
10.2%	803	885	
			הוצאות תפעוליות ואחרות
2.1%	1,877	1,916	
			רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
(43.8%)	1,171	658	
			הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
(19.2%)	449	363	
			רווח מפעילות נמשכת לאחר מסים
(59.1%)	722	295	
			חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
	-	1	
			רווח נקי מפעילות נמשכת
(59.0%)	722	296	
			רווח נקי (הפסד) מפעילות מופסקת
(219.8%)	91	(109)	
			רווח נקי:
			לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(77.0%)	813	187	
			הפסד המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(37.5%)	8	5	
			המיוחס לבעלי מניות הבנק
(76.6%)	821	192	
			תשואת הרווח הנקי
(77.4%)	9.0%	2.0%	

* סעיפי רווח והפסד לעיל הוצגו במתכונת שונה מתמצית דוח רווח והפסד באופן המאפשר ניתוח טוב יותר של התוצאות הפיננסיות. השינוי בא לידי ביטוי באמצעות מיון של הכנסות מימון שאינן מריבית מסעיף הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית לרווח המימוני, נטו.

2.2.1. התפתחות הכנסות והוצאות

הרווח המימוני נטו

בכדי לנתח את הרווח מפעילות מימון יש לכלול ברווח בנוסף להכנסות והוצאות ריבית גם הכנסות והוצאות מימון שאינן מריבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים, בין היתר הפרשי שער ורווח מממוש ניירות-ערך, המהווים חלק אינטגרלי בניהול החשיפות של הבנק. ההכנסות מנגזרים כוללות, בין השאר, את השפעות ערך הזמן בשווי ההוגן של נגזרים המקזזות את חשיפות הריבית המאזניות וכן את השפעות שיעור השינוי במדד הידוע בגין יתרות נגזרים המקזזות את חשיפות המדד בגין היתרות המאזניות.

טבלה 2-3: הרכב הרווח המימוני, נטו

השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום	
	31.03.19	31.03.20
	במיליוני ש"ח	
הכנסות ריבית	2,825	2,542
הוצאות ריבית	(548)	(350)
הכנסות ריבית, נטו	2,277	2,192
הכנסות מימון שאינן מריבית	89	306
סך הרווח המימוני המדווח	2,366	2,498
בנטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:		
הכנסות (הוצאות) מממוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב	(23)	27
רווח (הפסד) מהשקעות במניות	155	(122)
התאמה לשווי הוגן של השקעה בחברה מוחזקת	-	11
רווחים בגין הלוואות שנמכרו	-	-
התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים ⁽¹⁾	(97)	9
הכנסות (הוצאות) מימון הנובעות מחיסוי המס בגין השקעות בחו"ל וגידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים ⁽²⁾	(65)	87
סך-הכל השפעות שאינן מפעילות שוטפת	(30)	12
סך-הכל הכנסות מימון מפעילות שוטפת ⁽³⁾	2,396	2,486

(1) השפעת מדידת הרווח והפסד במכשירים נגזרים המהווים חלק מאסטרטגיית ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק על בסיס שווי הוגן לעומת מדידה על בסיס צבירה.
 (2) בסעיף זה נכללו השפעות גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים והשפעת חיסוי האסימטריה בחבות המס בגין הפרשי שער על ההשקעות בחברות בנות בחו"ל אשר אינם מובאים בחשבון בבסיס ההכנסה לצורך חישוב ההפרשה למס, שלא כמו הפרשי השער בגין מקורות המימון. הבנק מבצע חיסוי כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בחו"ל באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו.
 (3) רווח מימוני בניטרול השפעות חריגות, ובניטרול השפעות הנובעות בעיקרן מעיתוי הרישום החשבונאי.
 מזה בגין השפעות שינויים במדד: הוצאה בסך של 70 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2020, בהשוואה להוצאה בסך של 33 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2019.

הכנסות המימון מפעילות שוטפת בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 הסתכמו בסך של 2,486 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 2,396 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה נבעה מגידול בהכנסות מפעילות חדר עסקות בשל עלייה בהיקף העסקות עקב התנודתיות שחלה בשוק בעקבות התפשטות נגיף קורונה. בנוסף, חלה עלייה בהיקפי הפעילות העסקית והאשראי לדיוור. מנגד, חלה ירידה בהכנסות שנבעה מקיטון ברווחים הפיננסיים בפיקדונות בשל ירידת שיעור הריבית הדולרית ומקיטון בהכנסות מהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור עלית המדד הידוע בין התקופות. כמו-כן, חלה ירידה בהיקף האשראי הקמעונאי הצרכני.

סך הרווח המימוני המדווח הסתכם בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 בסך של 2,498 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 2,366 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה נבעה מגידול ברווח מפעילות שוטפת כאמור לעיל ומגידול בהכנסות מהפרשי שער בעיקר בשל גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים. בנוסף, חלה עלייה ברווח כתוצאה משינוי בפרשים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה. כמו-כן, חלה עלייה ברווחים ממכירת אגרות-חוב. מנגד, חלה ירידה בהכנסות שנבעה מהפסד מהשקעה במניות בסך 122 מיליון ש"ח, אשר מרביתו נבע מירידה בשווי השוק של המניות בשוק ההון בשל משבר התפשטות נגיף קורונה, וזאת לעומת רווח בסך 155 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

טבלה 4-2: נתונים עיקריים בדבר הכנסות והוצאות ריבית

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום			
31.03.19		31.03.20	
שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית
במיליוני ש"ח/באחוזים			
2.81%	2,825	2.45%	2,542
0.88%	(548)	0.58%	(350)
1.93%	2,277	1.87%	2,192
2.27%		2.11%	

בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 חלה ירידה בהכנסות ובהוצאות ריבית לעומת התקופה המקבילה אשתקד אשר נבעה מירידת שיעור הריבית הדולרית ומקיטון בהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור עלית המדד הידוע בין התקופות. מניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית בין שלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 לבין התקופה המקבילה אשתקד עולה כי השינויים בהיקף היתרות המאזניות הממוצעות גרמו לגידול בסך של כ-135 מיליון ש"ח והשינויים בשיעורי הריבית גרמו לקיטון בסך של כ-220 מיליון ש"ח בהכנסות ריבית נטו.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 בסך של 809 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 121 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול בהוצאות להפסדי אשראי נבע מהשפעות השינויים בסביבת המקרו כתוצאה מהשלכות התפשטות נגיף הקורונה ולנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעתו על מצב המשק והלווים. הגידול האמור מתווסף להוצאות בסך של כ-676 מיליון ש"ח שנרשמו במסגרת הדוחות הכספיים לשנת 2019 (שפורסמו במחצית השנייה של חודש מרץ 2020 לאחר התפרצות הקורונה) לנוכח השלכות התפשטות הנגיף כאמור לעיל.

על רקע אי הוודאות הרבה, צופה הבנק כי הפסדי האשראי יגדלו אך בשלב זה קשה לקבוע באיזו מידה ומתי, בין היתר כתוצאה מתהליכים וצעדים שנוקטים הממשלה ובנק ישראל אשר עשויים לסייע למשק להיחלץ מהמשבר במהירות רבה יותר, אך במידה ולא יצלחו יביאו לדחיה בלבד בהתממשות סיכוני האשראי. כצעד מקדים להשפעת המשבר החליט הבנק להגדיל את ההפרשה הקבוצתית ברבעון זה כדי לשקף את הגידול האפשרי בהפסדי האשראי הפרטניים ובמחיקות האוטומטיות שטרם באו לידי ביטוי.

ההוצאה הפרטנית, נטו הסתכמה בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 לסך של 202 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאה בסך של 30 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאה הקבוצתית, נטו, הסתכמה לסך של 607 מיליון ש"ח בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020, בהשוואה להוצאה בסך של 91 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהוצאה הקבוצתית נבע בעיקרו מגידול בשיעור ההפרשה בכלל ענפי המשק, לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלווים ועל היכולת לזהות ולאמוד הפסדי אשראי הגלומים בתיק בזמן של חוסר ודאות משמעותי כפי שקיים כיום. גידול זה קוזז על-ידי קיטון במחיקות האוטומטיות לנוכח השפעת הצעדים לשיפור איכות החיתום באשראי קמעונאי שנקט הבנק.

למידע נוסף בדבר התפתחות יתרות האשראי לציבור ראה [פרק "המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון"](#) בדוח הדירקטוריון. למידע נוסף בדבר התנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, ראה [ביאור 6](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

טבלה 5-2: הוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים**

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
31.03.19	31.03.20	
במיליוני ש"ח		
230	324	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(200)	(122)	קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
30	202	הוצאה פרטנית, נטו, בגין הפסדי אשראי
91	607	הוצאה, נטו, בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות חשבונאיות, נטו
121	809	סך-הכל הוצאה להפסדי אשראי*
* מזה:		
51	656	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי
3	32	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור
65	120	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר
2	1	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות
121	809	סך-הכל הוצאה להפסדי אשראי
ב-%		
שיעור הוצאה מסך האשראי לציבור:		
0.32%	0.43%	שיעור הוצאה הפרטנית בגין הפסדי אשראי
0.45%	1.24%	שיעור הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור***
0.17%	1.07%	שיעור הוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור****
0.17%	0.25%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
12.86%	14.20%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

** לרבות בגין אשראי לדיור שנבחן לפי עומק הפיגור.

*** הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך הוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית.

**** מחושב על בסיס שנתי.

עמלות והכנסות אחרות הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 ב-885 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-803 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות מעמלות הושפעו מהשלכות התפשטות נגיף הקורונה, במיוחד בחודש מרץ. בעקבות הגברת התנודתיות בשווקי ההון ובשערי החליפין ועלייה במחזורי העסקות חל גידול בהכנסות מעמלות בגין פעילות בניירות-ערך ובהכנסות מהפרשי המרה. כמו-כן, חלה עלייה בהכנסות מכרטיסי אשראי.

טבלה 6-2: פירוט עמלות והכנסות אחרות

השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	31.03.19	31.03.20	
במיליוני ש"ח			
			עמלות
(3.7%)	218	210	דמי ניהול חשבונות
28.2%	174	223	פעילות בניירות-ערך
20.6%	63	76	כרטיסי אשראי, נטו
16.7%	54	63	טיפול באשראי
5.2%	116	122	עמלות מעסקי מימון
5.6%	160	169	עמלות אחרות
9.9%	785	863	סך-הכל עמלות תפעוליות
22.2%	18	22	סך-הכל אחרות
10.2%	803	885	סך-הכל הכנסות תפעוליות והכנסות ואחרות

הוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 ב-1,916 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,877 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ-2.1%.

טבלה 7-2: פירוט של הוצאות התפעוליות והאחרות

השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	31.03.19	31.03.20	
במיליוני ש"ח			
			הוצאות שכר
(1.3%)	*949	937	שכר
(75.5%)	*102	25	מענקים ותגמול מבוסס מניות
(8.5%)	*1,051	962	סך-הכל שכר
2.2%	314	321	אחזקה ופחת בניינים וציוד
23.6%	*512	633	הוצאות אחרות
2.1%	1,877	1,916	סך-הכל הוצאות תפעוליות ואחרות

* סווג מחדש.

הוצאות השכר הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 ב-962 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,051 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 8.5%. הירידה בהוצאות השכר נובעת מהמשך החיסכון בעלויות עקב תהליכי התייעלות, ומירידה בסכום המענק, בהתחשב בתשואה להון שהושגה ברבעון הראשון של שנת 2020 לנוכח השפעות התפשטות נגיף הקורונה וכן מהשלכות הסכם השכר, על פיו התגמול הונוי לעובדים בוטל ובמקומו יינתנו תוספות שכר החל מחודש מאי. ברבעון הראשון של 2019 נרשמה הוצאה גבוהה לתגמול הונוי, עקב עליית מחיר מניית הבנק. עד כה לא בוצעו שינויים מהותיים בתנאי ההעסקה וההטבות לעובדים אשר משפיעים על הוצאות השכר, אגב התפשטות נגיף הקורונה.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 ב-321 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-314 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עלייה בשיעור של 2.2%.

ההוצאות האחרות הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 ב-633 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-512 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה נבעה בעיקר מהוצאות הפרשי שער משערוך ההפרשה לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים לעומת הכנסה בתקופה המקבילה וקזוזה בירידה בהוצאות המשפטיות בגין החקירה לעומת התקופה המקבילה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

ההפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת הסתכמה בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 בסך של 363 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 449 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההפרשה למסים של הבנק בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 הושפעה בעיקר מהפסדים בחברות בנות שלא נכלל בגינם מס נדחה בגין ניירות-ערך, מסים בגין שנים קודמות עקב גביית חובות שנמחקו בעבר ומהוצאות לא מוכרות בגין שערור ההפרשה לחקירה האמריקאית, אשר בתקופה המקבילה אשתקד נרשמו בגינה הכנסות שערור.

הרווח (ההפסד) הנקי מפעילות מופסקת הסתכם בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 בהפסד בסך של 109 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 91 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד ברבעון נובע מהכרה בהפסד מירידת-ערך ההשקעה בישראל בסך של כ-109 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס) עקב ירידת מחיר המניה מתחת ליתרת ההשקעה בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, בהשוואה למחיר ערב חלוקתה כדיבידנד בעין לבעלי המניות. ברבעון המקביל אשתקד נכלל חלק הבנק ברווחי קבוצת ישראל.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות הסתכם בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 בחלקם בהפסד בסך של 5 מיליון ש"ח, בהשוואה לחלקם בהפסד בסך של 8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 בסך של 192 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 821 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי הבסיסי למניה בת 1 ש"ח ערך נקוב הסתכם בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 ב-0.14 ש"ח, בהשוואה ל-0.62 ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.2.2. התפתחות ברווח הכולל

טבלה 2-8: רווח כולל

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
31.03.19	31.03.20	
במיליוני ש"ח		
813	187	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
8	5	הפסד נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
821	192	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
		רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:
351	(667)	התאמות בגין אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן נטו
(197)	635	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים*
154	(32)	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים
(41)	7	השפעת המס המתייחס
113	(25)	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים
926	162	הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
8	5	ההפסד הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
934	167	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

* בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף התקופה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הרווח הכולל הסתכם בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 בסך של 167 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 934 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח הכולל הושפע, מעבר לשינוי ברווח הנקי, בעיקר מירידה בהתאמות אגרות-חוב זמינות למכירה כתוצאה מירידה במחירי אגרות-החוב בארץ ובחול ללנוכח השלכות מגפת הקורונה, לעומת עליות במחירי אגרות-חוב זמינות למכירה בתקופה המקבילה אשתקד. ברבעון הראשון של שנת 2020, לנוכח עלייה חדה במרווחים הקונצרניים המשמשים להיוון ההתחייבויות האקטואריות בגין הטבות לעובדים, חלה ירידה בהתחייבויות בגין הטבות לעובדים אשר קיזזה את השפעות ההתאמות בגין אגרות-חוב זמינות למכירה.

2.3. המבנה והתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

המאזן המאוחד ליום 31 במרץ 2020 הסתכם ב-491.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-463.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2019. העלייה נבעה בעיקר מגידול באשראי לציבור ובהשקעות בניירות-ערך.

טבלה 2-9: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.19	31.03.20	
	במיליוני ש"ח		
	463,688	491,459	סך-כל הנכסים
6.0%	292,940	299,548	אשראי לציבור, נטו
2.3%	88,122	89,475	מזומנים ופיקדונות בבנקים
1.5%	59,486	74,500	ניירות-ערך
25.2%	849	-	נכסים המיוחסים לפעילות מופסקת*
(100.0%)	361,645	388,566	פיקדונות הציבור
7.4%	26,853	24,491	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
(8.8%)	38,181	37,632	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
(1.4%)			

* החל מהרבעון השני 2019 ועד ליום 9 במרס 2020 בו חולקה יתרת ההחזקה במניות ישראל כדבידנד בעין, יתרת ההשקעה בקבוצת ישראל, טופלה לפי שיטת השווי המאזני, והוצגה בשורה אחת במסגרת הנכסים המיוחסים לפעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1\(ה\)](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

2.3.1. מבנה והתפתחות הנכסים וההתחייבויות

אשראי לציבור

טבלה 2-10: התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי ענפי משק עיקריים

השינוי	ליום		
	31.12.19	31.03.20	
	במיליוני ש"ח		
	89,256	91,974	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
3.0%	37,944	36,089	אנשים פרטיים - אחר
(4.9%)	53,833	55,323	בינוי ונדל"ן
2.8%	26,176	26,244	מסחר
0.3%	15,998	17,266	תעשייה
7.9%	22,058	23,914	שירותים פיננסיים
8.4%	47,675	48,738	אחר
2.2%	292,940	299,548	סך-הכל
2.3%			

למידע נוסף בנוגע להתפתחות האשראי וסיכוני האשראי לפי ענפי משק ראה [פרק "סיכון אשראי" בסעיף 3.2.2](#). "מיון וניתוח סיכון האשראי לפי ענפי משק" בסקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

חבויית בעייתיות
טבלה 11-2: סיכון אשראי בעייתי⁽¹⁾

31.12.19			31.03.20			
סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני	סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני	
במיליוני ש"ח						
5,303	861	4,442	4,982	734	4,248	סיכון אשראי פגום
1,746	270	1,476	1,696	133	1,563	סיכון אשראי נחות ⁽²⁾
3,837	597	3,240	4,019	578	3,441	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת
10,886	1,728	9,158	10,697	1,445	9,252	סך סיכון אשראי בעייתי*
8,787	1,643	7,144	8,468	1,347	7,121	סיכון אשראי בעייתי נטו
913	-	913	873	-	873	* מזה חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽²⁾

(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
(2) לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר. לפרטים בדבר הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת התמודדות עם נגיף הקורונה, ראה [ביאור 11](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

הערה:
סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

ברבעון הראשון של שנת 2020 חלה ירידה בסך החבויית הבעייתיות בשיעור של 2%, בעיקר בגין סיכון אשראי חוץ-מאזני ועקב פירעון אשראים שסוגו כפגומים.

למידע נוסף על ניתוח תיק האשראי וסיכון אשראי בעייתי ראה [פרק "סיכון אשראי" בסעיף 3.2.1](#). ניתוח איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי" בסקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

אשראי חוץ-מאזני
טבלה 12-2: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים

השינוי	יתרה ליום		במיליוני ש"ח
	31.12.19	31.03.20	
	816	1,110	אשראי תעודות
36.0%	51,134	50,845	ערביות והתחייבויות אחרות***
(0.6%)	15,640	15,838	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות הבנק
1.3%	44,695	40,548	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו*
(9.3%)	58,323	54,880	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות
(5.9%)			

* כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-16,924 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות חוק מכר (ליום 31.12.19: 13,797 מיליוני ש"ח).
** כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלוקת המעו"ף בסך 94 מיליוני ש"ח (ליום 31.03.19: 153 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 94 מיליוני ש"ח).

הקטון באשראי החוץ-מאזני נובע בעיקר מניצול מסגרות במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020, כתוצאה מעלייה בצרכי האשראי של הלקוחות לאור ההרעה שנוצרה בסביבת הפעילות הכלכלית במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה.

ניירות-ערך

לבנק השקעות באגרות-חוב ממשלתיות וקונצרניות וכן השקעה במניות סחירות ושאינן סחירות בפיזור נרחב. ניירות הערך הסתכמו ביום 31 במרץ 2020 בכ-74.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-59.5 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2019, עלייה בשיעור של כ-25.2% שנבעה בעיקר מרכישה, נטו, של אגרות-חוב של ממשלת ישראל.

בעקבות התפשטות נגיף קורונה חלה ירידה בשווי הנכסים בשוק ההון. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 חלה ירידה בשווי תיק המניות של הבנק בסך של כ-122 מיליוני ש"ח. בנוסף, תיק אגרות-החוב הזמין למכירה של הבנק רשם במהלך הרבעון ירידה בשווי של כ-583 מיליוני ש"ח, מתוכה ירידה בשווי של 431 מיליוני ש"ח באגרות-חוב קונצרניות ופיננסיות. הירידה בשווי תיק אגרות-החוב הזמין למכירה נזקפה לקרן הון. נציין כי במהלך חודש אפריל 2020 חלה התאוששות מסוימת בשווקים הפיננסיים אשר מיתנה את ההשפעות הנ"ל.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

להלן פירוט אודות הפעילות בניירות הערך של קבוצת הבנק:
טבלה 2-13: יתרות ניירות-ערך

סך-הכל		מוחזק לפדיון		זמין למכירה		תיק למסחר		
% מסך ניירות-ערך	הערך במאזן	% מסך ניירות-ערך	הערך במאזן	% מסך ניירות-ערך	הערך במאזן	% מסך ניירות-ערך	הערך במאזן	
במיליוני ש"ח/באחוזים								
ליום 31 במרץ 2020								
79.0%	58,850	-	-	58.5%	43,571	20.5%	15,279	אגרות-חוב ממשלת ישראל
7.8%	5,781	-	-	7.5%	5,598	0.2%	183	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית
0.6%	459	-	-	0.6%	457	0.0%	2	אגרות-חוב ממשלות - מדינות זרות אחרות
87.4%	65,090	-	-	66.6%	49,626	20.8%	15,464	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
0.5%	374	0.5%	374	-	-	-	-	אגרות-חוב קונצרניות - בישראל
10.1%	7,538	-	-	10.1%	7,538	-	-	אגרות-חוב קונצרניות - מדינות זרות
10.6%	7,912	0.5%	374	10.1%	7,538	-	-	סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות
2.0%	1,498	-	-	2.0%	*1,496	0.0%	2	מניות
100.0%	74,500	0.5%	374	78.7%	58,660	20.8%	15,466	סך-הכל ניירות-ערך
ליום 31 בדצמבר 2019								
67.3%	40,019	-	-	56.2%	33,417	11.1%	6,602	אגרות-חוב ממשלת ישראל
13.0%	7,730	-	-	13.0%	7,730	-	-	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית
0.6%	381	-	-	0.6%	378	0.0%	3	אגרות-חוב ממשלות - מדינות זרות אחרות
80.9%	48,130	-	-	69.8%	41,525	11.1%	6,605	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
0.5%	299	0.5%	299	-	-	-	-	אגרות-חוב קונצרניות - בישראל
15.6%	9,284	-	-	15.6%	9,284	-	-	אגרות-חוב קונצרניות - מדינות זרות
16.1%	9,583	0.5%	299	15.6%	9,284	-	-	סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות
3.0%	1,773	-	-	3.0%	*1,771	0.0%	2	מניות
100.0%	59,486	0.5%	299	88.4%	52,580	11.1%	6,607	סך-הכל ניירות-ערך

* שאינן למסחר.

לפרטים נוספים לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה [ביאור 15](#). בתמצית הדוחות הכספיים.
לפרטים בדבר ההפסד שטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן בגין אגרות-חוב זמינות למכירה, ראה [ביאור 5](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

טבלה 2-14: פירוט אגרות-חוב קונצרניות לפי ענפי משק

31.12.19		31.03.20		
אחוז מסך אגרות-חוב קונצרניות	הערך במאזן	אחוז מסך אגרות-חוב קונצרניות	הערך במאזן	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
5.6%	540	6.4%	506	כרייה וחציבה
7.3%	700	7.3%	577	תעשייה
4.0%	387	5.3%	421	חשמל ומים
3.3%	313	3.1%	248	מידע ותקשורת
74.4%	7,129	70.9%	5,612	בנקים ומוסדות פיננסיים
5.4%	514	6.9%	548	אחרים
100.0%	9,583	100.0%	7,912	סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות

לפרטים בדבר ההפסד שטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן בגין אגרות-חוב זמינות למכירה, ראה [ביאור 5](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

פיקדונות

טבלה 2-15: התפתחות ביתרות הפיקדונות

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.19	31.03.20	
	במיליוני ש"ח		
7.44%	361,645	388,566	פיקדונות הציבור
13.07%	3,520	3,980	פיקדונות מבנקים
(41.46%)	685	401	פיקדונות הממשלה
7.41%	365,850	392,947	סך-הכל

יתרת הפיקדונות ליום 31 במרץ 2020 הסתכמה בסך של כ-393 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ-366 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2019. העלייה נובעת בעיקרה ממעבר לקוחות לאפיקי השקעה סולידיים עקב השלכות התפשטות נגיף הקורונה.

פעילות חוץ-מאזנית בניירות-ערך המוחזקים על-ידי הציבור

טבלה 2-16: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי משמורת, ניהול, תפעול וייעוץ

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.19	31.03.20	
	במיליוני ש"ח		
(29.13%)	723,227	512,553	ניירות-ערך ⁽¹⁾
(28.16%)	92,980	66,797	נכסי קרנות נאמנות ⁽²⁾

(1) לרבות יתרות ניירות-ערך של קופות-גמל וקרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת. עיקר הקיטון נובע מירידות בשווקים ופדיונות של לקוחות בתחום קרנות הנאמנות, הגמל והפנסיה.

(2) שווי הנכסים של קרנות הנאמנות המקבלות שירותים נלווים לניהול חשבונות בהיקפים שונים.

אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 31 במרץ 2020 הסתכמו בכ-24.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-26.9 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2019, קיטון בשיעור של כ-8.8% שנבע מפירעונות של אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים בסך של כ-2.2 מיליארד ש"ח.

טבלה 2-17: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

ליום 31 בדצמבר 2019		ליום 31 במרץ 2020		
מזה: סחיר	הערך במאזן	מזה: סחיר	הערך במאזן	
במיליוני ש"ח				
11,066	12,818	9,674	11,323	כתבי התחייבות נדחים
13,861	14,035	12,998	13,168	אגרות-חוב
24,927	26,853	22,672	24,491	סך-הכל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

בחודש מרץ 2020 אישר דירקטוריון הבנק את מסגרת הגיוסים של מכשירי חוב והון רובד 2 לשנת 2020. הבנק נערך לגיוס של חוב והון רובד 2 בהתאם לנדרש ולתנאי השוק.

31.12.19			31.03.20			
ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	
במיליוני ש"ח						
532,142	7,105	6,370	524,547	8,311	7,080	חוזי ריבית
312,037	3,982	3,767	349,726	5,241	5,431	חוזי מטבע
51,920	991	991	52,629	2,289	2,299	חוזים בגין מניות
1,667	15	15	788	136	136	חוזי סחורות ושירותים (כולל נגזרי אשראי)
897,766	12,093	11,143	927,690	15,977	14,946	סך-הכל

2.3.2. הון, הלימות הון ומינוף

1. הון

השקעות בהון הבנק ועסקות במניות

הון המניות המונפק והנפרע של הבנק ליום 31 במרץ 2020 הינו 1,335,387,014 ש"ח ע.נ. המורכב ממניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.נ. כל אחת. ההון המונפק הינו בניכוי 1,990,097 מניות רגילות שנרכשו על-ידי הבנק ("מניות באוצר").

עד חודש נובמבר 2018 החזיקה גב' שרי אריסון בהיתר שליטה בבנק, באמצעות אריסון החזקות (1998) בע"מ ("אריסון החזקות"). ביום 22 בנובמבר 2018 הוחלף היתר השליטה של גב' אריסון בהיתר להחזקת אמצעי שליטה שקיבלה מבנק ישראל ("היתר החזקה"), אשר מאפשר את ביזור השליטה בבנק והבנק הפך תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. לפי תנאי היתר החזקה נדרשת גב' אריסון, המחזיקה למועד פרסום הדוח כ-15.7% ממניות הבנק, למכור בתוך מספר שנים את החזקותיה בבנק העולות על 5%. לפרטים נוספים אודות היתר החזקה, השינוי במבנה השליטה בבנק והשלכותיו, ראה [דוח ממשל תאגידי בפרק "עניינים אחרים" בדוחות הכספיים לשנת 2018](#).

דיבידנדים

כפוף לאמור להלן בסעיף זה, מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק החל מהרבעון הראשון של שנת 2017 היא לחלק עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות. כל חלוקה כפופה להחלטה ספציפית של דירקטוריון הבנק לפי שיקול דעתו במועד החלוקה ובהתחשב בשיקולים עסקיים, בהוראת כל דין ובמגבלות על חלוקה.

בנוסף למגבלות על-פי חוק החברות, חלוקת דיבידנד על-ידי תאגיד בנקאי כפופה לרגולציה החלה על תאגידים בנקאיים בישראל, לפיה לא יחולק דיבידנד: (א) אם יתרת העודפים המצטברת של הבנק (בניכוי הפרשים בחובה, שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר) על-פי הדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו אינה חיובית, או במידה שחלוקה כאמור תגרום ליתרה שלילית; (ב) כאשר אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל; (ג) כאשר התוצאה המצטברת של שלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים לגביה פורסם הדוח הכספי האחרון מראה על הפסד או על הפסד כולל; (ד) אם התחזית הינה שבשנה הסמוכה לאחר החלוקה, יחס הון הבנק לנכסי סיכון ירד מתחת ליחס הנדרש לגבינו; (ה) מקרנות הון או מהפרשים בזכות, הנובעים מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ; (ו) במידה שלאחר חלוקתו, הנכסים הלא-כספיים של הבנק יעלו על הונו העצמי; או (ז) במידה שהבנק לא יעמוד בדרישות סעיף 23' לחוק הבנקאות אשר קובע הגבלה לגבי השיעור מההון, אשר מותר לתאגיד בנקאי להשקיע בתאגידים ריאליים. על אף האמור לעיל, במקרים מסוימים יוכל הבנק לחלק דיבידנד אף בהתקיים הנסיבות לעיל, במידה שקיבל מראש ובכתב את אישורו של הפיקוח על הבנקים לחלוקה, ועד לגובה הסכום שאושר כאמור.

לפרטים בדבר יעד הלימות ההון של הבנק ראה [פרק הלימות הון](#) להלן.

על-פי תנאי שטר הון נדחה היה ונדחו תשלומי הריבית בגין שטר הון זה, הבנק לא ישלם דיבידנד לבעלי מניותיו כל עוד לא שולמו במלואם כל תשלומי הריבית שסילוקם נדחה.

לאור אי הוודאות שהיתה קיימת ביחס לחקירת הרשויות האמריקאיות עבור לאישור ההסדרים (ראה [ביאור 10.d](#) בתמצית הדוחות הכספיים), מטעמי שמרנות ובתיאום עם בנק ישראל החל מהרבעון השני של 2018 לא הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד מרווחים שוטפים, זאת מבלי לשנות ממדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק. ראה [גם ביאור 24 בדוחות הכספיים לשנת 2019](#).

כתוצאה ממכירת כ-65.2% ממניות ישראלכרט ברבעון השני של שנת 2019, נוצרו לבנק עודפי הון נוספים. בקשר עם עודפי הון אלה הכריז דירקטוריון הבנק בחודש ספטמבר 2019 על חלוקת דיבידנד בסך של 1 מיליארד ש"ח אשר שולם בחודש אוקטובר 2019.

ביום 9 במרס 2020 חולקה יתרת החזקה של הבנק במניות ישראלכרט (כ-33% מהון המניות המונפק והנפרע של ישראלכרט), כדיבידנד בעין לבעלי מניות הבנק.

על רקע הודעת המפקחת על הבנקים מיום 29 במרץ 2020 והוראת שעה שקבעה (ראה [סעיף 2 לעניין הלימות הון](#) להלן) בקשר עם התפשטות נגיף הקורונה החליט דירקטוריון הבנק ביום 31 במרץ 2020, כי לאור אי הוודאות בתנאים המקרו כלכליים יחד עם הגשמת תכלית הוראות ומדיניות הפיקוח על הבנקים, עד לתום תוקף הוראת השעה והתבהרות התנאים ימשיך הבנק שלא לבצע חלוקת מרווחים שוטפים.

טבלה 19-2: פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד הכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
02.02.2020	09.03.2020	באגורות *53.937	במיליוני ש"ח **720
24.09.2019	23.10.2019	74.897	1,000

* חושב בהתבסס על שווי מניות ישראלכרט ביום 8 במרץ 2020 (10.91 ש"ח). בגין כל מניה של הבנק חולקה כדיבידנד בעין כ-0.0494 מניה של ישראלכרט.
** שולם כדיבידנד בעין במניות. הסכום הנקוב הינו על-פי מחיר מניית ישראלכרט בבורסה ביום 8 במרץ 2020.

2. הלימות הון

גישת הבנק להערכת הלימות ההון

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 וכן במסגרת קובץ שאלות ותשובות. הוראות מדידה והלימות הון מתבססות על שלושה נדבכים:

- נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכוני האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.
- נדבך 2 - מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכונים נזילות, סיכונים סליקה וסיכונים אסטרטגיים) ובמקביל תהליך סקירה שיבוצע על-ידי הפיקוח על הבנקים.
- נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה קובע את האופן וההיקף של המידע שיוצג במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם. במסגרת נדבך זה נדרש מתן מידע כמותי ומידע איכותי כדי לאפשר לגורמי השוק להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.

הוראות באזל 3

הוראות באזל 3 נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר". בהתאם להוראות המעבר, מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בהתאם לאמור, בשנים 2019 ו-2020 תקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עמדה על 30%-ו-20%, בהתאמה.

יעד הלימות ההון

ביום 31 במרץ 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה)" ("הוראת השעה") וזאת, לפי הודעת הפיקוח על הבנקים, על רקע התפשטות נגיף הקורונה ועל מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי. בהתאם לחוזר נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 9% (לעומת 10% לפני השינוי), וביחס הון כולל מזערי של 12.5% (לעומת 13.5% לפני השינוי). דרישות הון אלה יהיו בתוקף למשך שישה חודשים ובמידת הצורך יוארכו בשישה חודשים נוספים ולאחר מכן, ככל שרלוונטי, יידרש הבנק להציג מתווה מדורג לצבירה מחודשת של ההון, ככל שנשחק, על פני שנתיים.

ליחסי ההון המזעריים התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ייחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק (שהינו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד) על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 31 במרץ 2020 ולמשך תקופת הוראת השעה, הינם 9.27%-ו-12.77%, בהתאמה (במקום 10.27%-ו-13.77% לפני הוראת השעה). בהודעה שפרסם הפיקוח על הבנקים בקשר עם הוראת השעה, הוא ביקש מהדירקטוריונים של הבנקים, בין היתר, לבחון מחדש את מדיניות הדיבידנדים מתוך כוונה שהמקורות ההוניים שישתחררו כתוצאה מהקטנת דרישות ההון ישמשו להגדלת אשראי ולא לצורך חלוקה. על רקע הודעת הפיקוח וכדי לאפשר יישום תכלית ההוראה החליט דירקטוריון הבנק ביום 31 במרץ 2020 להתאים את יעד יחס הון עצמי רובד 1 ל-9.5%. עוד החליט הדירקטוריון כי בשים לב למדיניות החלוקה הקיימת בבנק (של חלוקת עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות), לאור אי הוודאות בתנאים המקרו כלכליים יחד עם הגשמת תכלית הוראת השעה ומדיניות הפיקוח על הבנקים, עד לתום תוקף הוראת השעה והתבהרות התנאים ימשיך הבנק שלא לבצע חלוקות מרווחים שוטפים.

תכנון וניהול ההון על-ידי הבנק

תכנון ההון בבנק מתבסס על תוכנית העבודה של הבנק והוראות הרגולציה, תוך תרגומן לנכסי הסיכון, ושינויים בהון על רבדיו השונים תוך שמירה על שולי ביטחון. במסגרת תכנון ההון ויחסי ההון, מתבצעים מבחני רגישות שונים. כמו-כן, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התכנון והפערים ביניהם, ובהתאם לצורך בוחן נקיטת פעולות נדרשות לצורך שמירה על יעדי הון שנקבעו. מדיניות הבנק הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהיחס המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ואשר אינה נמוכה מרמת הלימות ההון הנדרשת לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך הפנימי להערכת הלימות ההון (ה-ICAAP). במסגרת ה-ICAAP, הבנק בוחן את השפעתם של תרחישי קיצון על יחסי הלימות ההון ובהתאם קיימת תוכנית לחזרה להלימות ההון הרגולטורית בקרות אירוע קיצון כאמור.

התייעלות תפעולית

בחודש ינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" ("הוראת ההתייעלות"). בהתאם להוראת ההתייעלות, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תוכנית רב-שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו בהוראה יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התוכנית לתקופה של עד 5 שנים בקו ישר לעניין חישוב יחסי הלימות ההון ויחס המינוף. בהמשך להוראת ההתייעלות, פרסם הפיקוח על הבנקים בחודש יוני 2017 מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל - התייעלות בתחום הנדל"ן", אשר מעודד את התאגידים הבנקאיים לבחון, בנוסף להתייעלות בהוצאות כוח אדם, גם אפשרויות לצמצום עלויות נדל"ן ותחזוקה של יחידות המטה וההנהלה, לרבות באמצעות בחינה מחודשת של מיקומן הגיאוגרפי ("התייעלות בתחום הנדל"ן"). במסגרת זאת, על מנת לעודד יישום תוכנית התייעלות בתחום הנדל"ן, הפיקוח יאשר לבנקים הקלות בנושא הלימות ההון. במכתב מיום 16 בדצמבר 2019 הפיקוח על הבנקים האריך את התוקף ליישום תוכנית ההתייעלות עד ליום 31 בדצמבר 2021. בחודש אוקטובר 2016 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות שעלותה המוערכת בסך של 762 מיליוני ש"ח, נטו מהשפעת המס, נזקפה להון. התוכנית נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017 לעניין חישוב יחסי הלימות ההון ויחס המינוף. בחודש ינואר 2020 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות שעלותה המוערכת בסך של 352 מיליוני ש"ח, נטו מהשפעת המס, נזקפה להון ליום 31 בדצמבר 2019. התוכנית נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2020 לעניין חישוב יחסי הלימות ההון ויחס המינוף. השפעת ההקלות בגין תוכניות ההתייעלות על יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון מוערכת בכ-0.2% ליום 31 במרץ 2020.

שלוחת הבנק בתורכיה

בחודש ינואר 2019 התקבל מכתב מבנק ישראל בנושא שלוחת הבנק בתורכיה, בנק פוזיטיף, בו ציין בנק ישראל כי פעילות הבנק בתורכיה חושפת אותו לסיכונים משמעותיים ולפיכך, עד למימוש מלוא החזקות הבנק בשלוחה, נדרש הבנק להגדיל את שיעורי השקלול של נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בחישוב יחס ההון המאוחד בלבד, באופן הבא:

- החל מיום 1 בינואר 2020 ישוקללו נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בשיעור של 300% לכל הפחות.
- החל מיום 1 בינואר 2021 ישוקללו נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בשיעור של 600% לכל הפחות.

בהתאם לכך, החל מיום 1 בינואר 2020 הבנק שיקלל את נכסי הסיכון בגין בנק פוזיטיף ב-300% והשפעה על הדוחות לרבעון הראשון של שנת 2020 הינה קיטון ביחס הון עצמי רובד 1 של כ-0.04%. השפעת הנחיה זו בהנחת שקלול נכסי הסיכון ב-600% על יחס הון עצמי רובד 1 על בסיס הנתונים ליום 31 במרץ 2020 הינה קיטון נוסף של כ-0.05%.

במסגרת התוכנית האסטרטגית של הבנק, הוחלט לפעול למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף. בהתאם לכך, הבנק פועל להקטנה הדרגתית של תיק האשראי של בנק פוזיטיף.

חכירות

השפעת יישום תקן חשבונאות חדש בנושא חכירות אשר יושם החל מיום 1 בינואר 2020 הינה קיטון של כ-0.04% ביחס הון עצמי רובד 1 וקיטון של כ-0.05% ביחס ההון הכולל. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ג.](#)

טבלה 20-2: חישוב יחס הלימות ההון

31 בדצמבר 2019	31 במרץ 2019	31 במרץ 2020	
			במיליוני ש"ח
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים			
38,795	38,903	38,152	הון עצמי רובד 1 ⁽¹⁾
733	733	488	הון רובד 1 נוסף
39,528	39,636	38,640	סך-הכל הון רובד 1 ⁽¹⁾
9,707	9,436	9,552	הון רובד 2
49,235	49,072	48,192	סך-הכל הון כולל ⁽¹⁾
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון			
309,303	312,408	313,394	סיכון אשראי ⁽²⁾
3,528	2,998	3,226	סיכויי שוק
23,556	24,285	23,612	סיכון תפעולי
336,387	339,691	340,232	סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון ⁽²⁾
באחוזים			
3. יחס ההון לרכיבי סיכון			
11.53%	11.45%	11.21%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
11.75%	11.67%	11.36%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.64%	14.45%	14.16%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
10.27%	10.24%	9.27%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾
13.77%	13.74%	12.77%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾

- (1) הנתונים מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכניות ההתייעלות אשר נקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן. לפרטים נוספים על השפעת ההתאמות בגין תוכניות ההתייעלות ראה [ביאור 9 ט](#). בתמצית הדוחות הכספיים.
- (2) מסך-הכל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון הופחתו סך של 808 מיליוני ש"ח ליום 31 במרץ 2020, 883 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019 ו-585 מיליוני ש"ח ליום 31 במרץ 2019 בשל התאמות בגין תוכניות ההתייעלות, אשר בהתאם לאישור הפיקוח על הבנקים נקפות בהדרגה על פני 5 שנים ממועד תחילתן.
- (3) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שנדרשו עובר ליום 31 במרץ 2020 הינם 10% ו-13.5% בהתאמה, והחל ממועד זה ולמשך תקופת הוראת השעה (ראה בסעיף זה לעיל) הינם 9% ו-12.5% בהתאמה. ליחסים אלה התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

3. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. יחס המינוף מבוטא באחוזים ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים.

טבלה 2-1: יחס מינוף

31 בדצמבר 2019	31 במרץ 2019	31 במרץ 2020	
במיליוני ש"ח			
בנתוני המאוחד			
39,528	39,636	38,640	הון רובד 1*
519,648	523,012	541,421	סך החשיפות*
באחוזים			
7.61%	7.58%	7.14%	יחס מינוף
6.00%	6.00%	6.00%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [סעיף "התייעלות תפעולית"](#) לעיל). השפעת ההקלות בגין תוכניות ההתייעלות על יחס המינוף ליום 31 במרץ 2020, המוערכת בכ-0.12% נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן.

הקישור ביחס המינוף ליום 31 במרץ 2020 נובע בעיקר מגידול בסך החשיפות, בין היתר לאור עלייה בצרכי האשראי של הלקוחות לאור ההרעה שנוצרה בסביבת הפעילות הכלכלית במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ובשל הקישור בהון עקב חלוקת יתרת מניות ישראל כד'בידנד בעין לבעלי המניות.

2.4. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. דיווח זה שונה במהותו ממגזרי הפעילות המשמשים את הבנק לפי גישת ההנהלה, אשר מפורטים בסעיף 2.5 ובביאור 12 בתמצית הדוחות הכספיים. מגזרי הפעילות הפיקוחיים מדווחים במתכונת האחידה שקבע הפיקוח על הבנקים לכלל המערכת הבנקאית, והם מבוססים על מאפייני הלקוחות, כגון: היקף תיק הנכסים - בהתייחס ללקוחות פרטיים, או המחזור העסקי - בהתייחס ללקוחות העסקיים. להגדרות המגזרים הפיקוחיים ולפרטים בדבר עיקרי ההנחיות, האומדנים ועקרונות הדיווח, ראה [ביאור 28 בדוחות הכספיים לשנת 2019](#).

טבלה 2-22: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית
במיליוני ש"ח											
רווח מימוני, נטו	2,498	135	2,363	-	422	43	307	196	551	33	811
עמלות והכנסות אחרות	885	10	875	31	32	28	105	72	221	44	342
סך הכנסות	3,383	145	3,238	31	454	71	412	268	772	77	1,153
הוצאות בגין הפסדי אשראי	809	38	771	-	1	8	325	79	206	-	152
הוצאות תפעוליות ואחרות	1,916	201	1,715	116	102	40	74	75	400	43	865
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים	658	(94)	752	(85)	351	23	13	114	166	34	136
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת	363	(4)	367	2	155	10	7	51	72	14	56
רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת	296	(90)	386	(87)	197	13	6	63	94	20	80
הפסד נקי מפעילות מופסקת	(109)	-	(109)	(109)	-	-	-	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	192	(87)	279	(196)	199	13	6	63	94	20	80
יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח	304,817	16,363	288,454	-	-	1,811	73,769	30,868	52,605	586	128,815
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח	388,566	20,733	367,833	-	-	41,671	47,020	25,571	68,691	34,983	149,897

טבלה 2-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019*											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית
במיליוני ש"ח											
2,366	151	2,215	2	247	34	282	192	569	46	843	רווח מימוני, נטו
803	12	791	33	21	25	91	70	202	33	316	עמלות והכנסות אחרות
3,169	163	3,006	35	268	59	373	262	771	79	1,159	סך הכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי											
121	(4)	125	-	2	(1)	11	1	43	-	69	
1,877	170	1,707	42	112	40	78	80	418	45	892	הוצאות תפעוליות ואחרות
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים											
1,171	(3)	1,174	(7)	154	20	284	181	310	34	198	
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת											
449	22	427	(1)	44	6	106	69	117	13	73	
רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת											
722	(25)	747	(6)	110	14	178	112	193	21	125	
רווח נקי מפעילות מופסקת											
91	-	91	91	-	-	-	-	-	-	-	
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק											
821	(22)	843	85	115	14	178	112	193	21	125	
יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח											
302,026	17,117	284,909	(1)15,152	-	1,494	61,646	27,673	53,712	863	124,369	
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח											
354,807	18,969	335,838	(1)575	-	47,284	35,863	21,670	62,656	32,792	134,998	

* סווג מחדש - בעיקר עקב הלוואות לדיור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" וסווגו מחדש מהמגזרים העסקיים למגזרים "משקי בית" ו-"בנקאות פרטית". בנוסף, חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף בצורה נאותה טיובים שבוצעו בשיטות המדידה המגזריות.
 (1) נתונים כוללים יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

מגזר משקי בית

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר משקי בית ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-80 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של 125 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מגידול בהוצאות בגין הפסדי האשראי וירידה ברווח המימוני, נטו, שקוזזו בחלקן על-ידי קיטון בהוצאות התפעוליות.

הרווח המימוני, נטו ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-811 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-843 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון נבע מירידה במרווחים הפיננסיים של האשראי ובמרווחים הפיננסיים על הפיקדונות כתוצאה מירידת שיעור הריבית הדולרית. מנגד, חלה עלייה כתוצאה מגידול בהיקפי האשראי לדיוור.

העמלות וההכנסות האחרות ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-342 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-316 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מפעילות בניירות-ערך ועלייה בעמלות כרטיסי אשראי, שקוזזו בחלקן מירידה בדמי ניהול חשבונות.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-152 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-69 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהפרשה הקבוצתית בגין אשראי תקין לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלוויים. מנגד, הירידה בהיקפי המחיקות האוטומטיות המשיכה גם ברבעון הנוכחי.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-865 מיליון ש"ח בהשוואה ל-892 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בהוצאות השכר אשר נובעת מהמשך החיסכון בעלויות עקב תהליכי התייעלות, ומירידה בסכום המענק בהתחשב בתשואה להון שהושגה ברבעון הראשון של שנת 2020 לנוכח השפעות התפשטות נגיף הקורונה וכן מהשלכות הסכם השכר, על פיו התגמול הונוני לעובדים בוטל ובמקומו יינתנו תוספות שכר החל מחודש מאי. ברבעון הראשון של 2019 נרשמה הוצאה גבוהה לתגמול הונוני, עקב עליית מחיר מניית הבנק. האשראי לציבור ליום 31 במרץ 2020 הסתכם בכ-129 מיליארד ש"ח (מזה: אשראי לדיוור בסך של כ-92 מיליארד ש"ח, אשראי צרכני בסך של כ-32 מיליארד ש"ח וכרטיסי אשראי בסך של כ-5 מיליארד ש"ח), בהשוואה לכ-128 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019 (מזה: אשראי לדיוור בסך של כ-89 מיליארד ש"ח, אשראי צרכני בסך של 34 מיליארד ש"ח וכרטיסי אשראי בסך של כ-5 מיליארד ש"ח).

פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2020 הסתכמו בכ-149.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-134.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. העלייה נובעת בעיקרה ממעבר לקוחות לאפיקי השקעה סולידיים עקב השלכות התפשטות נגיף הקורונה.

מגזר בנקאות פרטית

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הבנקאות הפרטית ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-20 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של 21 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

הרווח המימוני, נטו ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-33 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-46 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה במרווחים הפיננסיים על הפיקדונות עקב ירידת שיעור הריבית הדולרית.

העמלות וההכנסות האחרות ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-44 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-33 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מפעילות בניירות-ערך.

האשראי לציבור ליום 31 במרץ 2020 הסתכם בכ-0.6 מיליארד ש"ח, בדומה ליום 31 בדצמבר 2019.

פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2020 הסתכמו בכ-35.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-31.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

מגזר עסקים קטנים וזעירים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים קטנים וזעירים ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-94 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-193 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. עיקר הקיטון נבע מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי שקוזזה בחלקה על-ידי קיטון בהוצאות התפעוליות. הרווח המימוני, נטו ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-551 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-569 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה ביתרה הממוצעת של הפיקדונות, ומירידה במרווחים הפיננסיים על הפיקדונות בשל ירידת שיעור הריבית הדולרית.

העמלות וההכנסות האחרות ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-221 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-202 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מפעילות בניירות-ערך ועמלות מעסקי מימון.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-206 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-43 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהפרשה הקבוצתית בגין אשראי תקין לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלוויים.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-400 מיליון ש"ח בהשוואה ל-418 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בהוצאות השכר אשר נובעת מהמשך החיסכון בעלויות עקב תהליכי התייעלות, ומירידה בסכום המענק בהתחשב בתשואה להון שהושגה ברבעון הראשון של שנת 2020 לנוכח השפעות התפשטות נגיף הקורונה וכן מהשלכות הסכם השכר, על פיו התגמול הונוני לעובדים בוטל ובמקומו יינתנו תוספות שכר החל מחודש מאי. ברבעון הראשון של 2019 נרשמה הוצאה גבוהה לתגמול הונוני, עקב עליית מחיר מניית הבנק. האשראי לציבור ליום 31 במרץ 2020 הסתכם בכ-52.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-54.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2020 הסתכמו בכ-68.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-61.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

מגזר עסקים בינוניים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים בינוניים ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-63 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-112 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי. ההוצאות בגין הפסדי אשראי ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-79 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהפרשה הקבוצתית בגין אשראי תקין לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלווים. האשראי לציבור ליום 31 במרץ 2020 הסתכם בכ-30.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-29.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2020 הסתכמו בכ-25.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-24.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

מגזר עסקים גדולים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים גדולים ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-6 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-178 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, שקוזה בחלקה על-ידי עלייה ברווח המימוני, נטו ועלייה בעמלות. הרווח המימוני, נטו ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-307 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-282 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהכנסות מפעילות חדר עסקות בשל עלייה בהיקף העסקות עקב התנודתיות שחלה בשוק וכן עקב עלייה בהיקף האשראי והפיקדונות. העמלות וההכנסות האחרות ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-105 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-91 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מעסקי מימון. ההוצאות בגין הפסדי אשראי ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-325 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 11 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות שנרשמו על בסיס קבוצתי בגין אשראי תקין וכן מעלייה בהוצאה על בסיס פרטני, וזאת לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלווים. האשראי לציבור ליום 31 במרץ 2020 הסתכם בכ-73.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-67.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. עיקר הגידול נבע מניצול מסגרות אשראי כתוצאה מעלייה בצרכי האשראי של הלקוחות לאור ההרעה שנוצרה בסביבת הפעילות הכלכלית במסגרת התמודדות עם נגיף הקורונה. פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2020 הסתכמו בכ-47.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-45.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

מגזר מוסדיים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר גופים מוסדיים ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-13 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-14 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הרווח המימוני, נטו ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-43 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-34 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע מגידול בהכנסות מפעילות חדר עסקות בשל עלייה בהיקף העסקות עקב התנודתיות שחלה בשווקים. העמלות וההכנסות האחרות ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-28 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-25 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בעמלות מפעילות בניירות-ערך, אשר קוזז על-ידי ירידה בעמלות תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים, כתוצאה מהפסקת פעילות מתן שירותי תפעול קופות-גמל וקרנות השתלמות לחברות מנהלות החל מחודש יולי 2019. האשראי לציבור ליום 31 במרץ 2020 הסתכם בכ-1.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-1.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2020 הסתכמו בכ-41.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-48.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

מגזר ניהול פיננסי

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר ניהול פיננסי ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-199 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-115 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-422 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-247 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהכנסות מהפרשי שער בעיקר בשל גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים. בנוסף, חל גידול בהכנסות מפעילות חדר עסקות בשל עלייה בהיקף העסקות עקב התנודתיות שחלה בשוק בעקבות משבר התפשטות נגיף קורונה. כמו-כן, חלה עלייה ברווח כתוצאה משינוי בפערים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה וחלה עלייה ברווחים מהשקעה באגרות-חוב. מנגד, חלה ירידה בהכנסות שנבעה מהפסד מהשקעה במניות בסך 122 מיליון ש"ח, אשר מרביתו נבע מירידה בשווי השוק של המניות בשוק ההון בשל משבר התפשטות נגיף קורונה, וזאת לעומת רווח בסך 155 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בנוסף, חל קיטון בהכנסות מהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור עלית המדד הידוע בין התקופות. העמלות וההכנסות האחרות ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-32 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-21 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות סינדיקציה. לפרטים בדבר השפעת התפשטות נגיף הקורונה על מוסדות פיננסיים זרים, ראה [פרק סיכון אשראי](#) בסקירת הסיכונים להלן.

מגזר אחר (פעילות ישראל)

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר אחר ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-196 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח בסך של 85 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

ההפסד מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם בסך של 87 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך של 6 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול בהפסד נבע בעיקר מעלייה בהפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים עקב עליית שער הדולר, זאת לעומת הרבעון המקביל אשתקד בו נרשמה הכנסה עקב ירידת שער הדולר, אשר ממנה קוזזה ירידה בהוצאות המשפטיות בקשר עם החקירה.

כמו-כן, מגזר אחר כולל הפסד המיוחס לפעילות מופסקת אשר הסתכם בסך של 109 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2020, בהשוואה לרווח בסך של 91 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. ההפסד מפעילות מופסקת ברבעון הראשון של שנת 2020 נובע מהכרה בהפסד מירידת-ערך ההשקעה בישראל בסך של כ-109 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס) עקב ירידת מחיר המניה מתחת ליתרת ההשקעה בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, בהשוואה למחיר ערב חלוקתה כדיבידנד בעין לבעלי המניות. ברבעון המקביל נכלל חלק הבנק ברווחי קבוצת ישראל. יתרות האשראי לציבור, הנכללות במגזר זה לתקופות ההשוואה, כוללות את פעילות קבוצת ישראל, המהווה פעילות מופסקת.

מגזר הפעילות הבינלאומית

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הפעילות הבינלאומית ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-87 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 22 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול בהפסד נבע מעלייה בהוצאות שנרשמו בגין הפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים.

להלן השינויים העיקריים בתוצאות הפעילות הבינלאומית:

- הרווח הנקי של סניף ניו-יורק הסתכם בכ-5 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2020 בהשוואה לרווח של כ-44 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון נבע ברובו מעלייה בהוצאות הפסדי אשראי כתוצאה משיעור גידול ההפרשה הקבוצתית לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת גיף הקורונה על מצב המשק והלווים, וכן מקיטון בסך הרווח המימוני, נטו.
- ההפסד של הפועלים שוויץ הסתכם בכ-104 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2020 בהשוואה להפסד בסך של כ-59 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול בהפסד נבע בעיקר מעלייה בהפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים עקב עליית שער הדולר, זאת לעומת הרבעון המקביל אשתקד בו נרשמה הכנסה עקב ירידת שער הדולר. הגידול בהפסד ברבעון הראשון של שנת 2020 קוזז בחלקו על-ידי ירידה בהוצאות המשפטיות המיוחסות לחקירה.
- בשנת 2019 הוכר הפסד מירידת-ערך בגין ההשקעה בפוזיטיף והבנק העמיד את חלקו בהון של פוזיטיף על סך של 33 מיליון ש"ח. ברבעון הראשון לשנת 2020 לא חל שינוי בשווי ההשקעה ולפיכך הרווח או ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק אינו מהותי.

סך האשראי לציבור של הפעילות הבינלאומית ליום 31 במרץ 2020 הסתכם בכ-16.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-15.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

- האשראי לציבור ליום 31 במרץ 2020 בסניף ניו-יורק הסתכם בכ-14.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-13.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. בפעילות ה-Middle-Market הסתכם האשראי בכ-12.0 מיליארד ש"ח, מתוכו סך של כ-4.3 מיליארד ש"ח בגין עסקות סינדיקציה. זאת, בהשוואה לכ-11.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019, מתוכו סך של כ-4.8 מיליארד ש"ח בגין עסקות סינדיקציה.
- האשראי לציבור ליום 31 במרץ 2020 בבנק פוזיטיף בתורכייה הסתכם בכ-0.4 מיליארד ש"ח בדומה ליתרה לסוף שנת 2019.

סך פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2020 של הפעילות הבינלאומית הסתכמו בכ-20.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-16.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

- יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2020 בסניף ניו-יורק הסתכמה בכ-20.7 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-16.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. בפעילות ה-Middle-Market הסתכמו הפיקדונות בכ-6.9 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-7.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. יתרת פיקדונות הציבור מסוג Brokered CD's הסתכמה בכ-13.8 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-8.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

2.5. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה

קבוצת הבנק פועלת בישראל ומחוצה לה, ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה. החלוקה למגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה מבוססת על סוגי המוצרים והשירותים או על סוגי הלקוחות. חלוקה זו משמשת את מקבל החלטות התפעולי הראשי בבנק לצורך קבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה.

שייך הלקוח למגזרי הפעילות מבוסס על שייך הלקוח בפועל ליחידה הארגונית המטפלת, שמבוצע בהתאם לקריטריונים שונים שנקבעו על-ידי הנהלת הבנק. לפרטים בדבר הקריטריונים השונים לסיווג ולכללים לחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים, ראה [ביאור 28 בדוחות הכספיים לשנת 2019](#).

טבלה 2-23: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020									
סך-הכל	התאמות ⁽²⁾	ניהול פיננסי ⁽¹⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
במיליוני ש"ח									
2,498	20	404	124	391	287	235	379	658	רווח מימוני, נטו
885	34	26	14	137	102	15	151	406	עמלות והכנסות אחרות
3,383	54	430	138	528	389	250	530	1,064	סך ההכנסות
809	-	5	38	288	175	32	140	131	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,916	129	94	203	147	117	74	294	858	הוצאות תפעוליות ואחרות
658	(75)	331	(103)	93	97	144	96	75	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
363	(5)	152	(5)	42	43	60	42	34	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
296	(70)	180	(98)	51	54	84	54	41	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
(109)	(109)	-	-	-	-	-	-	-	הפסד נקי מפעילות מופסקת
192	(179)	182	(95)	51	54	84	54	41	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
299,548	-	2,629	13,708	80,979	40,596	92,058	30,168	39,410	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
388,566	-	31,261	20,651	49,294	27,153	-	50,119	210,088	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

(1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
 (2) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

טבלה 2-23: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019*									
סך-הכל	התאמות ⁽²⁾	ניהול פיננסי ⁽¹⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלואות לדיור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
במיליוני ש"ח									
2,366	18	249	137	363	264	194	415	726	רווח מימוני, נטו
803	30	40	16	116	89	15	143	354	עמלות והכנסות אחרות
3,169	48	289	153	479	353	209	558	1,080	סך ההכנסות
121	-	2	(4)	(20)	1	7	78	57	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,877	55	103	173	143	122	71	307	903	הוצאות תפעוליות ואחרות
1,171	(7)	184	(16)	356	230	131	173	120	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
449	(5)	54	17	135	87	49	66	46	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
722	(2)	130	(33)	221	143	82	107	74	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
91	91	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי מפעילות מופסקת
821	89	135	(30)	221	143	82	107	74	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
297,959	14,911	1,058	13,512	72,004	38,205	82,722	32,111	43,436	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
354,807	575	32,369	18,804	48,422	23,963	-	42,854	187,820	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף שינויים בצורה נאותה.
 (1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
 (2) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצות הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים. כמו-כן, הנתונים כוללים יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

למידע נוסף אודות מגזרי הפעילות וניתוח תוצאות המגזרים, ראה פרק "מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה" בדוח ממשל תאגידי.

2.6. חברות עיקריות

2.6.1. קבוצת ישראלכרט

בהתאם לנדרש בחוק להגברת התחרותיות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), תשע"ז-2017 ("החוק להגברת התחרותיות") בחודש אפריל 2019 מכר הבנק בהצעת מכר לציבור 65.2% מהונה של ישראלכרט. עד לתום הרבעון הראשון של שנת 2019 כלל הבנק את חלקו 98.2% מרווחי ישראלכרט. חלקו של הבנק ברווח של קבוצת ישראלכרט ממועד הצעת המכר לציבור ועד ליום 9 במרץ 2020 עמד על 33%. ההשקעה בקבוצת ישראלכרט ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמה לסך של כ-849 מיליון ש"ח. ביום 2 בפברואר 2020, אישר דירקטוריון הבנק, חלוקה של יתרת ההחזקה במניות ישראלכרט, כדיבדנד בעין לבעלי מניות הבנק וביום 9 במרץ 2020 בוצעה החלוקה בפועל. בכך השלים הבנק את ההיפרדות מקבוצת ישראלכרט, כנדרש בחוק להגברת התחרותיות. חלוקת המניות בוצעה בהתאם לשווי המניות בבורסה במועד חלוקתן. עקב ירידת מחיר המניה מתחת ליתרת ההשקעה בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, הבנק הכיר בהפסד מירידת-ערך ההשקעה בסך של כ-109 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס) במסגרת הרווח מפעילות מופסקת בדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2020. לפרטים נוספים בדבר טענת פקיד השומה, לפיה במכירת חברה בת המסווגת כעוסק לצורכי מס ערך מוסף ("מע"מ") יש לייב במס רווח רווחים ראויים לחלוקה הפטורים ממס חברות, בכל הקשור למכירת קבוצת ישראלכרט, ראה [ביאור 3.ג.8 בדוחות הכספיים לשנת 2019](#). לפרטים נוספים בדבר שומות מע"מ אשר התייחסו, בין היתר, לתשלום מע"מ על עמלות מטבע-חוץ שנגבו מלקוחות הבנק ולמחויבות הבנק לשאת בתשלום המע"מ על עמלות שנגבו בעבורו, ראה [ביאור 2.ג.8 בדוחות הכספיים לשנת 2019](#).

2.6.2 Hapoalim (Switzerland) Ltd. (להלן: "הפועלים שוויץ")

חברה בת (בבעלות מלאה של הבנק) המאוגדת בשוויץ, שעסקה בעיקר במתן שירותי בנקאות פרטית באמצעות סניפים בציריך ובלוקסמבורג. בחודש ספטמבר 2017 החליט הבנק להביא להפסקת פעילותה של הפועלים שוויץ. הבנק פועל להחזרת רישיון הבנק ויציאת החברה מגדר אחריותה הפיקוחית של ה-FINMA. ההפסד ברבעון הראשון של שנת 2020 של הפועלים שוויץ הסתכם בסך של 15 מיליון פרנק שוויצרי בהשוואה להפסד בסך של 29 מיליון פרנק שוויצרי בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד ברבעון הראשון של שנת 2020 נבע בעיקר מרישום הפרשה לחקירה האמריקאית ו-FIFA ומרישום הוצאות משפטיות הקשורות בהן, ומהפסד בפעילות השוטפת, בעוד שבשנת 2019 נבע בעיקר מרישום הוצאות שוטפות והוצאות משפטיות הקשורות לחקירה האמריקאית. בעקבות ההפסד שנבע מהפרשה הנוגעת לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ו-FIFA שהוכרה בדוחות הכספיים של הרבעון הרביעי לשנת 2019 ועל מנת שהפועלים שוויץ יעמוד ביחס הלימות ההון הרגולטורי הנדרש בשוויץ, השקיע הבנק סכום של 95 מיליון פרנק שוויצרי בחודש מרץ 2020, וזאת מיד עם קבלת אישור הפיקוח על הבנקים להגדלת ההשקעה כאמור. לפרטים בדבר חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ראה [ביאור 10](#). בתמצית הדוחות הכספיים. לפרטים בדבר חקירה בנושא ארגון הכדורגל הבינלאומי (FIFA) ראה [ביאור 10ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

2.6.3 Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן: "בנק פוזיטיף")

קבוצת הבנק פועלת כיום בתורכיה באמצעות בנק פוזיטיף, המוחזק בשיעור של 69.83% על-ידי הבנק והפועל ומתמחה בתחום הבנקאות העסקית. קבלת פיקודונות כפופה לרגולציה המקומית והיא מותרת עד לגובה האשראי של כל לווה. לאור המצב הכלכלי והפוליטי בתורכיה, במסגרת התוכנית האסטרטגית של הבנק, הוחלט לפעול למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף. בהתאם לכך, הבנק פועל להקטנת הדרגתיות של תיק האשראי של בנק פוזיטיף. בחודש אוקטובר 2019 התקשר הבנק, במשותף עם בעל מניות המיעוט בבנק פוזיטיף, עם בנק השקעות תורכי שיסייע באיתור רוכשים פוטנציאליים. הבנק מעריך בכפוף לחזרה ליציבות כלכלית בתורכיה לאור משבר הקורונה כי יוכל להתקשר במהלך השנה הקרובה בהסכם למכירת החזקותיו בבנק פוזיטיף אך אינו צפוי להשיב את מלוא סכום ההשקעה בחברה, וסביר שמרבית התמורה תהיה מותנית. בהתאם לכללי החשבונאות החלים על הבנק, ולאור צפי הבנק למכירת ההשקעה בשנה הקרובה במחיר הנמוך מערכה בספרי הבנק, העריך הבנק את השווי ההוגן של התמורה הצפויה והעמיד את שווי ההשקעה בסך של כ-33 מיליון ש"ח. לבעל מניות המיעוט בבנק פוזיטיף טענות כנגד הבנק בקשר עם ההשפעה, לכאורה, של האמור על התוצאות של בנק פוזיטיף. בעקבות חילוקי הדעות השונים, הבנק מנהל דיאלוג מתמשך עם בעל מניות המיעוט, לגבי אופי התנהלות בנק פוזיטיף ופעילות הדירקטוריון שלו במהלך שנת 2020. עוד יצוין כי בחודש ינואר 2019 בנק ישראל הנחה את הבנק להגדיל את שיעורי השקלול של נכסי הסיכון בחישוב יחס ההון המאוחד בגין הפעילות בבנק פוזיטיף החל משנת 2020. לפרטים ראה [פרק הון והלימות הון](#) לעיל. יתרת האשראי לציבור ליום 31 במרץ 2020 הסתכמה ב-662 מיליון לירות תורכיות (כ-359 מיליון ש"ח), בהשוואה ליתרה בסך של 641 מיליון לירות תורכיות (כ-372 מיליון ש"ח) בסוף שנת 2019. התוצאות העסקיות של קבוצת בנק פוזיטיף ברבעון ראשון של שנת 2020 הסתכמו בהפסד של כ-11 מיליון לירות תורכיות לעומת הפסד של כ-3 מיליון לירות תורכיות בתקופה המקבילה אשתקד, שנבע בעיקר מהפסד בפעילות השוטפת בין היתר עקב התפשטות נגיף הקורונה, בנק פוזיטיף פועל לצמצום הוצאותיו. סך השקעת הבנק בבנק פוזיטיף ליום 31 במרץ 2020, לאחר הכרה בהפסד מירידת-ערך של ההשקעה כאמור לעיל, הסתכמה ב-156 מיליון ש"ח (33 מיליון ש"ח בהון, ו-123 מיליון ש"ח בקווי אשראי שהועמדו לבנק פוזיטיף), בהשוואה לכ-154 מיליון ש"ח (33 מיליון ש"ח בהון ו-121 מיליון ש"ח בהלוואות כאמור) בסוף שנת 2019. לפרטים אודות חברות נוספות ומידע נוסף הנוגע לפעילות הבינלאומית של הבנק, ראה [מגזר פעילות בינלאומית](#) בפרק "מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה" בדוח ממשל תאגידי להלן.

3. סקירת הסיכונים

חלק מהמידע המפורט בפרק זה, אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, וכמפורט בסעיף 1.1 לעיל. מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא באתר האינטרנט של הבנק ב"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום ה-31 בדצמבר 2019" וב"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 במרץ 2020".

3.1 תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

הבנק מבצע בדיקה מקיפה להערכת הסיכונים להם הוא חשוף ובחינת המהותיות שלהם. במסגרת תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי להערכת הלימות ההון) הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון ריכוזיות, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון תפעולי (לרבות סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון צד נגד, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי-תחרותי, סיכון רגולטורי וסיכון ציית. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והם: סיכון משפטי, סיכון כלכלי וסיכון סביבתי.

ניהול הסיכונים מתבצע בראיה גלובלית של פעילות הבנק בארץ ובסניפי הבנק בחו"ל, ובשים לב לפעילות החברות הבנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה. החברות הבנות מונחות לנהל את הסיכונים על בסיס האסטרטגיה והמדיניות הקבוצתית, תוך ביצוע התאמות בהתאם לנסיבות, ודיווח עליהן לחברה האם. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי המדיניות המוטות על-ידי הדירקטוריון של כל חברה. הבנק מנהל את הסיכונים השונים תוך גידור חלק מהם. המפקח על הבנקים קבע בהוראות ניהול בנקאי תקין הנחיות הקשורות לנושא ניהול הסיכונים. ההוראות מפרטות את דרישות המפקח בניהול הסיכונים השונים אליהם חשף התאגיד הבנקאי וקובעות עקרונות יסוד לניהול הסיכונים ולבקרתם, ובכללם: מעורבות נאותה והבנה מעמיקה של דירקטוריון התאגיד הבנקאי בניהול הסיכונים, ניהול הסיכונים באמצעות מנהל סיכונים שהוא חבר הנהלה, העמדת כלים לזיהוי הסיכונים ולמידתם והסדרת אמצעי פיקוח ובקרה, כולל קיום פונקציה עצמאית לבקרת הסיכונים. הבנק פועל בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים. מנהל הסיכונים הראשי (CRO) וחבר הנהלה האחראי על החטיבה לניהול סיכונים ינו ד"ר א. בכר.

הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על-ידי חברי הנהלה ממונים, ובאחריותם. חברי הנהלה העיקריים האחראים לניהול סיכונים ראשי היום מנהל החטיבה העסקית מר צ. כהן, והממונה על החטיבה הקמעונאית הגב' ד. רביב. חבר הנהלה האחראי על ניהול סיכונים השוק, ההשקעה והנזילות ינו מנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית מר י. ענתבי. הסיכון המשפטי מנוהל על-ידי עורכת-דין י. אלמוג, היועצת המשפטית הראשית.

הסיכון הטכנולוגי, ובכללו סיכון הסייבר, מנוהל על-ידי הגב' א. בן זאב מנהלת חטיבת הטכנולוגיה והמחשוב. הסיכון התפעולי, למעט הסיכון המשפטי והסיכון הטכנולוגי, מנוהל על-ידי כל חבר הנהלה בתחום הפעילות הנתון לאחריותו. לפרטים והרחבה בדבר ממשל ניהול הסיכונים לרבות תפיסת הבקרה, הגורמים האחראים, ועדות דירקטוריון וצוותי הנהלה בדיקה לניהול הסיכונים ראה ["דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019"](#). לפרטים בדבר השפעת התפשטות נגיף הקורונה ראה [סעיף 2.1.3 לעיל](#) [ובסיכונים השונים](#) להלן.

3.1.1. הפסקת פרסום ריבית הליבור

החל מסוף שנת 2021, המערכת הפיננסית העולמית צפויה להפסיק לפרסם את ריביות ה-"LIBOR" ולחידול מהשימוש בהן. ריביות אלו מהוות בסיס לצורך חישוב שיעור הריבית החל על מוצרים פיננסיים ריבית משתנה במטבעות חוץ עיקריים או צמודים למטבעות אלו. במסגרת הכוונה לבסס עוגני ריבית חלופיים במטבעות הרלוונטיים, מתגבשות בעולם, על-ידי גופים כגון ISDA (International Swaps and Derivatives Association) וה-ARRC (Alternative Reference Rate Committee), חלופות לריביות אלו, שפה משפטית חדשה והצעות למנגנוני החלפה. השינוי הצפוי ישפיע על תעשיית הבנקאות כולה בעולם ובארץ.

במסגרת זו הוקמה בבנק ועדת היגוי אשר עוקבת אחר הפרסומים הבינלאומיים ובוחנת את השפעת ההחלפה על פעילות הבנק ומעדכנת את הנהלה והדירקטוריון מדי תקופה. במסגרת פעילות הוועדה נערך מיפוי של המוצרים השונים הקיימים בבנק ואשר מתבססים על ריביות אלו, בוצעו שינויים במסמכים משפטיים וכן נעשות הדרכות לעובדי הבנק. בסוף חודש ינואר 2020 נשלחו ללקוחות הבנק מכתבים אשר מתארים את השינוי העתידי על-פי המידע שהיה מצוי בבנק באותה עת.

לאור חוסר הוודאות לגבי המשך ביצוע התהליך שמושפע כאמור מהחלטות בינלאומיות, אין ביכולת הבנק לבצע הערכות כמותיות של השפעת החלפת הריביות. הבנק ימשיך לעקוב אחרי הפרסומים הבינלאומיים ויפעל בשאיפה להקטין את הסיכונים שנובעים מתהליך החלפת הריביות. לפרטים נוספים ראה [ביאור 11](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

3.2. סיכון אשראי

סיכון האשראי ינו סיכון הנובע מכך שהלווה או החייב לא יעמוד בהתחייבויותיו לבנק על-פי הסכם האשראי. תיק האשראי ינו מרכיב עיקרי בתיק הנכסים של קבוצת הבנק, ולכן הרעה ביציבותם של הלווים השונים עלולה להשפיע לרעה על שווי הנכסים ועל רווחיות הקבוצה.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות:

- **אשראי מאזני** - התחייבויות נוכחיות כלפי הבנק כגון אשראי ומשכנתאות לציבור, אשראי לבנקים ופיקדונות בבנקים, אשראי לממשלות, השקעה באגרות-חוב (קונצרניות ואחרות) וכן החלק המאזני (שווי הוגן חיובי) של נגזרים ומכשירים פיננסיים.
- **אשראי חוץ-מאזני** - התחייבויות פוטנציאליות (שטרם מומשו) כלפי הבנק כגון ערבויות, התחייבויות לא מנוצלות למתן אשראי, מסגרות לא מנוצלות וכן התחייבויות פוטנציאליות כתוצאה משינוי בשווי עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים.

סיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים מוגדר כסיכון צד נגדי, שהינו הסיכון שהצד הנגדי לעסקה ייכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של זרמי המזומנים בעסקה בנגזרים. למידע על סיכון אשראי צד נגדי ואופן ניהולו ראה ["דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים" ליום 31 במרץ 2020](#).

סיכון נוסף הנובע מתיק חשיפות אשראי ינו סיכון ריכוזיות. סיכון ריכוזיות נובע מפיזור לא אופטימלי של סיכונים ספציפיים בתיק האשראי, דהיינו כאשר תיק האשראי אינו מפוזר דיו בין גורמי הסיכון השונים. לדוגמא: כאשר תיק האשראי מורכב מכמות קטנה של לוויים (ריכוזיות לווה) או חשוף במידה גבוהה לענף מסוים (ריכוזיות ענפית).

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

התפשטות הנגיף כמו גם צעדי הממשלות בישראל ובעולם להתמודדות עמו, יצרו פגיעה משמעותית בפעילות העסקית בארץ ובעולם המקיפה את מרבית ענפי המשק, אם כי קיימים תחומים בהם הפגיעה מובהקת וברורה כגון תעופה, תיירות, מסחר בקניונים, הסעדה, ארועים, בילוי ופנאי ואנרגיה. היכולת להתמודד עם הפגיעה הכלכלית תלויה בגורמים רבים אשר אינם ברורים מספיק בשלב זה ואשר כוללים את מהירות החזרה לשגרה בענפים השונים, יכולת העסקים ומשקי והבית להתמודד עם המשבר באמצעות שינוי תהליכים ומציאת פתרונות חליפיים, תמיכת הממשלה, התאוששות המסחר העולמי ועוד גורמים נוספים. יוצאים מהכלל תחומים בהם הביקוש עלה והתנאים לא יצרו פגיעה מהותית עסקית כגון בתי מרקחת ומסחר במזון. כחלק מהתמודדות עם המשבר, גדל באופן חד שיעור מבקשי התעסוקה והשלכות המשבר מייצרות גם בקרב משקי הבית אי ודאות כלכלית משמעותית. הבנק פועל לתמוך בלקוחותיו בתקופת המשבר תוך התחשבות בהשפעות המשבר על סיכון האשראי ולצורך כך ביצע מספר צעדים המפורטים בפרק 2.1.3 לעיל.

על רקע אי הוודאות הרבה, צופה הבנק כי הפסדי האשראי יגדלו אך בשלב זה קשה לקבוע באיזו מידה ומתי, בין היתר כתוצאה מתהליכים וצעדים שנוקטים הממשלה ובנק ישראל ואשר עשויים לסייע למשק להחליף מהמשבר במהירות רבה יותר, אך במידה ולא יצלחו יביאו לדחיה בלבד בהתממשות סיכונים האשראי. כצעד מקדים להשפעת המשבר החליט הבנק להגדיל את ההפרשה הקבוצתית ברבעון זה כדי לשקף את הגידול הצפוי בהפסדי האשראי הפרטניים ובמחיקות האוטומטיות. בהתבסס על חישוב ההפרשה הקבוצתית ללא תוספת זו הייתה מתקבלת ירידה בהפרשה הקבוצתית ברבעון זה.

3.2.1. ניתוח איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

שינויים בתנאי חובות במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה

לנוכח התפשטות נגיף הקורונה והשלכותיו האפשריות על מצב המשק והלווים, ומתוך מטרה לעודד תאגידים בנקאיים לפעול לייצוב לווים שלא עומדים או עשויים לא לעמוד במחויבויות התשלום החוזיות שלהם עקב נגיף הקורונה, פרסם בנק ישראל דגשים לטיפול בחובות לגביהם בוצעו שינויים בתנאים. בהתאם לחוזר נקבע כי שינויים בתנאי הלוואות לא גורמים באופן אוטומטי לסיווג של הלוואות כחובות בעייתיים בארגון מחדש, כאשר בשל אירוע נגיף הקורונה מבוצעים שינויים לזמן קצר בתשלומים ללווים אשר לא היו בפיגור קודם לכן. עוד נקבע כי, לווה נחשב לווה שאינו בפיגור אם הוא נמצא בפיגור של פחות מ-30 ימים במועד יישום השינויים.

ייצוב לווים שאינם בפיגור בהלוואות הקיימות שלהם, אשר הם לווים תקינים הנתקלים בבעיות פיננסיות או תפעוליות בטווח הקצר כתוצאה מאירוע נגיף הקורונה ככלל לא יחשב כארגון מחדש של חוב בעייתי, בפרט כאשר מתקיימים התנאים הבאים:

1. השינוי בוצע בשל אירוע נגיף הקורונה
2. הלווה לא היה בפיגור במועד שבו יושמו השינויים
3. השינוי הוא לזמן קצר

לעניין קביעת מצב פיגור - חובות שלא היו לפני כן בפיגור וניתנה להם דחייה בשל אירוע נגיף הקורונה, לא יסווגו כחובות בפיגור בשל הדחייה. כאשר בוצעה דחיית תשלומים בחובות שהיו בפיגור לפני הדחייה, יש להקפיד את מצב הפיגור במשך תקופת דחיית התשלום למעט אם החוב סווג כפגום או אם הוא נמחק חשבונאית. ייתכן שאילוול הקפאת מניין ימי הפיגור ביחס לתשלומים שנדחו, כאמור לעיל, יתרת החובות בפיגור היתה גבוהה יותר. לפרטים בדבר הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ראה [ביאור 11](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

להלן פרטים בדבר יתרת החובות, לגביהם בוצעו שינויים בתנאים במהלך חודש מרץ, במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי, בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים כאמור לעיל. שינויים כאמור בוצעו גם במהלך הרבעון השני.

הבנק העמיד לרשות לקוחותיו כלים, מוצרי אשראי ומוצרים נוספים להתמודדות עם המשבר. לפרטים נוספים ראה [פרק "מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה"](#) בדוח ממשל תאגיד.

טבלה 1-3: פרטים בדבר יתרת החובות, לגביהם בוצעו שינויים בתנאים⁽¹⁾, במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי

ליום 31 במרץ 2020		
יתרת האשראי יתרת התשלומים שנדחו בפועל	בגינו נדחו תשלומים	במיליוני ש"ח
605	6,426	מסחרי
196	11,297	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר
74	916	אנשים פרטיים - אחר
875	18,639	סך-הכל בישראל
22	1,333	פעילות בחו"ל
897	19,972	סך - הכל

(1) שינויים בתנאים בדרך של דחיית תשלום קרן ו/או ריבית לתקופה שאינה עולה על שישה חודשים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

טבלה 2-3: ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור⁽¹⁾

יתרה ליום 31.12.19				יתרה ליום 31.03.20				
סך-הכל	פרטי	דיור	מסחרי	סך-הכל	פרטי	דיור	מסחרי	
במיליוני ש"ח								
								סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי⁽¹⁾
290,053	35,659	87,802	166,592	296,667	33,003	89,994	173,670	סיכון אשראי מאזני
140,452	21,009	7,259	112,184	135,752	21,396	5,695	108,661	סיכון אשראי חוץ-מאזני
430,505	56,668	95,061	278,776	432,419	54,399	95,689	282,331	סך סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי
								סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
6,674	2,133	1,198	3,343	9,929	2,994	1,740	5,195	א. לא בעייתי - מאזני
-	-	-	-	-	-	-	-	ב. סך-הכל בעייתי ⁽²⁾
3,240	48	-	3,192	3,441	46	-	3,395	(1) השגחה מיוחדת ⁽³⁾
1,476	96	700	680	1,563	75	715	773	(2) נחות
4,442	762	2	3,678	4,248	764	2	3,482	(3) פגום
15,832	3,039	1,900	10,893	19,181	3,879	2,457	12,845	סך-הכל סיכון אשראי מאזני שאינו בדירוג ביצוע אשראי
3,028	89	8	2,931	2,816	141	20	2,655	סיכון אשראי חוץ-מאזני שאינו בדירוג ביצוע אשראי
18,860	3,128	1,908	13,824	21,997	4,020	2,477	15,500	סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
913	93	699	121	873	70	715	88	מזה: חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר
449,365	59,796	96,969	292,600	454,416	58,419	98,166	297,831	סך-הכל סיכון אשראי כולל של הציבור
								מידע נוסף על סך נכסים שאינם מבצעים
3,867	378	2	3,487	3,650	366	2	3,282	א. חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית
34	-	-	34	34	-	-	34	ב. נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו
3,901	378	2	3,521	3,684	366	2	3,316	סך-הכל נכסים שאינם מבצעים של הציבור

(1) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(3) לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיוור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

הערה:

סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

טבלה 3-3: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020		
מסחרי	פרטי	סך-הכל
במיליוני ש"ח		
תנועה ביתרת החובות הפגומים בגין אשראי לציבור		
4,442	764	3,678
יתרת חובות פגומים לתחילת השנה		
405	97	308
חובות שסווגו כפגומים במהלך התקופה		
(2)	(1)	(1)
חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום		
(154)	(47)	(107)
חובות פגומים שנמחקו		
(452)	(47)	(405)
חובות פגומים שנפרעו		
4,239	766	3,473
יתרת חובות פגומים לסוף התקופה		
תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש		
1,374	707	667
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה		
263	90	173
ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה		
(78)	(43)	(35)
חובות בארגון מחדש שנמחקו		
(77)	(40)	(37)
חובות בארגון מחדש שחזרו לסיווג שאינו פגום או שנפרעו		
1,482	714	768
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה		
תנועה ביתרת ההפרשה המאזנית להפסדי אשראי בגין החובות הפגומים		
1,408	136	1,272
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לתחילת השנה		
313	55	258
הוצאות בגין הפסדי אשראי - הגדלת הפרשה		
(37)	(13)	(24)
הוצאות בגין הפסדי אשראי - הקטנת הפרשה		
(85)	(33)	(52)
גביית חובות שנמחקו חשבונית בשנים קודמות		
191	9	182
נזקף לרווח והפסד - הפרשה להפסדי אשראי		
(154)	(47)	(107)
מחיקה חשבונית שבוצעה בתקופה		
85	33	52
גביית חובות שנמחקו חשבונית		
1,530	131	1,399
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לסוף התקופה		

טבלה 3-3: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019			
מסחרי	פרטי	סך-הכל	
במיליוני ש"ח			
תנועה ביתרת החובות הפגומים בגין אשראי לציבור			
2,015	706	2,721	יתרת חובות פגומים לתחילת השנה
481	105	586	חובות שסווגו כפגומים במהלך התקופה
(45)	(4)	(49)	חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום
(79)	(41)	(120)	חובות פגומים שנמחקו
(109)	(44)	(153)	חובות פגומים שנפרעו
2,263	722	2,985	יתרת חובות פגומים לסוף התקופה
תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש			
676	624	1,300	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה
86	109	195	ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה
(18)	(30)	(48)	חובות בארגון מחדש שנמחקו
(84)	(52)	(136)	חובות בארגון מחדש שנפרעו
660	651	1,311	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה
תנועה ביתרת ההפרשה המאזנית להפסדי אשראי בגין החובות הפגומים			
408	163	571	יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לתחילת השנה
180	57	237	הוצאות בגין הפסדי אשראי - הגדלת הפרשה
(26)	(21)	(47)	הוצאות בגין הפסדי אשראי - הקטנת הפרשה
(118)	(35)	(153)	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
36	1	37	נזקף לדוח רווח והפסד - הפרשה להפסדי אשראי
(79)	(41)	(120)	מחיקה חשבונאית שבוצעה בתקופה
118	35	153	גביית חובות שנמחקו חשבונאית
483	158	641	יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לסוף התקופה

טבלה 4-3: מדדי סיכון אשראי

ליום		
31.12.19	31.03.20	
1.49%	1.39%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת אשראי לציבור*
0.31%	0.29%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור*
1.58%	1.73%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור*
1.27%	1.40%	שיעור יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור*
105.97%	124.30%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום*
87.90%	103.07%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת אשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר נמצא בפיגור של 90 ימים או יותר*
2.42%	2.35%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור*
0.44%	1.07%	שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.12%	0.25%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
7.48%	14.20%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

* לפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.

ניתוח איכות התיק

בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 נרשמה עלייה (החמרה) במדדים הבאים לעומת סוף 2019:

- שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור.
- שיעור יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור.
- שיעור ההוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור.
- שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור. נרשמה ירידה (שיפור) במדדים הבאים:
- שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת אשראי לציבור.
- שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור.
- שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור.

השינויים במדדי איכות התיק הינם תוצאה של גידול ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי ובהוצאה להפסדי אשראי במקביל לירידה בסיכון האשראי הבעייתי ויתרת האשראי לציבור פגום. מגמות נוגדות אלו מבטאות את כך שלמרות שבשלב זה השפעת התפשטות נגיף הקורונה אינה ניכרת עדיין באופן מהותי, בין היתר, בעקבות הנחיית בנק ישראל להקפאת מצב הפיגור בעקבות ביצוע דחיית תשלומים, אשר ייתכן והשפיעה במידת מה על המדדים שהשתפרו. כדי לשקף את הגידול הצפוי בהפסדי האשראי החליט הבנק להגדיל את ההפרשה הקבוצתית ברבעון זה. חישוב ההפרשה הקבוצתית ללא תוספת זו היה מביא לירידה בהפרשה הקבוצתית. הגידול האמור מתווסף להוצאות הפסדי אשראי שנרשמו במסגרת הדוחות הכספיים לשנת 2019 (שפורסמו בחודש מרץ 2020) אשר הושפעו מהשלכות התפשטות הנגיף כאמור לעיל.

לגבי מדדים נוספים המתייחסים לסיכון תיק האשראי של אנשים פרטיים בלבד ראה [טבלה 18-3 להלן](#).

3.2.2. מיון וניתוח סיכון האשראי לפי ענפי משק

טבלה 5-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק

ליום 31 במרץ 2020						
סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁶⁾	מזה: סיכון אשראי פגום (למעט נגזרים)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבוניות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
במיליוני ש"ח						
תעשייה	31,646	30,158	992	412	64	389
בינוי ונדל"ן - בינוי	67,528	65,679	863	561	78	599
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	25,999	24,529	1,103	289	55	464
מסחר	35,700	33,496	1,174	481	147	893
שירותים פיננסיים	41,951	41,478	131	30	53	253
שירותים עסקיים אחרים	13,698	12,967	116	97	41	167
שירותים ציבוריים וקהילתיים	7,580	7,250	65	22	16	69
ענפים אחרים	42,296	37,577	3,546	1,793	153	1,399
סך-הכל מסחרי	266,398	253,134	7,990	3,685	607	4,233
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	97,679	95,215	710	2	32	475
אנשים פרטיים - אחר	58,188	54,175	883	762	119	829
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	422,265	402,524	9,583	4,449	758	5,537
סך-הכל בנקים בישראל	3,750	3,750	-	-	-	-
ממשלת ישראל	60,903	60,903	-	-	-	-
סך-הכל פעילות בישראל	486,918	467,177	9,583	4,449	758	5,537
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	32,151	29,895	1,114	518	50	327
בנקים וממשלות בחו"ל	48,518	48,518	-	-	1	9
סך-הכל פעילות בחו"ל	80,669	78,413	1,114	518	51	336
סך-הכל פעילות בישראל ובחו"ל	567,587	545,590	10,697	4,967	809	5,873

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 14,944,369,73,002,334,893 ו-144,379 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

טבלה 5-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 31 במרץ 2019							
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי*	הפסדי אשראי ⁽⁴⁾			מזה: סיכון אשראי פגום	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁶⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סיכון אשראי כולל* ⁽¹⁾
	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי*	מחיקות חשבונאיות נטו				
במיליוני ש"ח							
373	8	39	410	1,275	29,550	31,108	תעשייה
480	3	(60)	691	1,149	57,964	59,681	בינוי ונדל"ן - בינוי
294	(52)	(37)	275	594	23,270	23,969	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
792	29	52	432	811	33,474	35,142	מסחר
145	-	(1)	25	42	32,743	32,822	שירותים פיננסיים
132	15	18	98	124	11,905	12,321	שירותים עסקיים אחרים
52	6	10	21	46	7,100	7,418	שירותים ציבוריים וקהילתיים
550	17	46	558	1,736	39,128	41,817	ענפים אחרים
2,818	26	67	2,510	5,777	235,134	244,278	סך-הכל מסחרי
424	2	4	-	684	86,835	88,260	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
866	93	66	709	854	60,552	63,007	אנשים פרטיים - אחר
4,108	121	137	3,219	7,315	382,521	395,545	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	3,877	3,877	סך-הכל בנקים בישראל
-	-	-	-	-	40,297	40,297	ממשלת ישראל
4,108	121	137	3,219	7,315	426,695	439,719	סך-הכל פעילות בישראל
213	2	(18)	353	1,246	33,878	35,888	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
11	-	2	-	-	51,365	51,365	בנקים וממשלות בחו"ל
224	2	(16)	353	1,246	85,243	87,253	סך-הכל פעילות בחו"ל
4,332	123	121	3,572	8,561	511,938	526,972	סך-הכל פעילות בישראל ובחו"ל

* סווג מחדש, הלוואות לדיור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם שונה מענף "אנשים פרטיים" סווג מחדש מענפי המשק המסחריים לענף "אנשים פרטיים - הלוואות לדיור".

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 10,245,714 ו-141,376 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

טבלה 5-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019						
סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁶⁾	מזה: סיכון אשראי פגום (למעט נגזרים)	הפסדי אשראי ⁽⁴⁾		יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
				הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	
במיליוני ש"ח						
תעשייה	31,029	29,736	915	405	26	333
בינוי ונדל"ן - בינוי	67,577	65,812	951	603	(125)	523
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	24,702	23,390	1,214	305	13	402
מסחר	35,380	33,746	953	539	157	806
שירותים פיננסיים	38,346	38,001	138	30	19	200
שירותים עסקיים אחרים	13,297	12,775	130	112	65	148
שירותים ציבוריים וקהילתיים	7,582	7,403	70	22	21	57
ענפים אחרים	42,600	38,004	3,621	1,858	768	1,243
סך-הכל מסחרי	260,513	248,867	7,992	3,874	944	3,712
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	96,480	94,590	696	2	31	443
אנשים פרטיים - אחר	59,540	56,420	904	760	193	785
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	416,533	399,877	9,592	4,636	1,168	4,940
בנקים בישראל	2,905	2,905	-	-	-	-
ממשלת ישראל	41,585	41,585	-	-	-	-
סך-הכל פעילות בישראל	461,023	444,367	9,592	4,636	1,168	4,940
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	32,832	30,628	1,294	661	109	303
בנקים וממשלות בחו"ל	41,733	41,733	-	-	(1)	8
סך-הכל פעילות בחו"ל	74,565	72,361	1,294	661	108	311
סך-הכל פעילות בישראל ובחו"ל	535,588	516,728	10,886	5,297	1,276	5,251

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 148,572 ו-11,143, 471, 57,713, 317,689 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

3.2.3. בינוי ונדל"ן

ליום 31 במרץ 2020 סיכון האשראי הכולל בענפי הבינוי והנדל"ן הסתכם בכ-101 מיליארד ש"ח.

טבלה 6-3: פילוח סיכון האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים

יתרה ליום 31 בדצמבר 2019		יתרה ליום 31 במרץ 2020			
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני
במיליוני ש"ח					
6,050	2,484	3,566	5,772	2,174	3,598
520	99	421	433	67	366
46,168	*28,208	17,960	46,207	*28,066	18,141
27,811	4,945	22,866	28,344	4,038	24,306
20,444	10,498	9,946	20,600	10,457	10,143
100,993	46,234	54,759	101,356	44,802	56,554

* כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-4,623 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות חוק מכר (ליום 31.12.19: 3,589 מיליוני ש"ח).

3.2.4. חשיפת אשראי למדינות זרות

להלן מידע בדבר סך-כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמור.

טבלה 7-3: חשיפות עיקריות למדינות זרות⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2019		ליום 31 במרץ 2020			
חשיפה		חשיפה			
חשפה	חשפה	חשפה	חשפה	חשפה	חשפה
חשפה	חשפה	חשפה	חשפה	חשפה	חשפה
חשפה	חשפה	חשפה	חשפה	חשפה	חשפה
29,457	6,557	22,900	28,271	6,185	22,086
4,723	1,097	3,626	4,218	1,443	2,775
10,936	2,985	7,951	14,193	3,692	10,501
2,628	1,463	1,165	3,057	1,867	1,190
3,507	1,512	1,995	3,766	1,515	2,251
12,893	1,689	11,204	13,204	1,805	11,399
64,144	15,303	48,841	66,709	16,507	50,202
529	385	144	527	383	144
1,551	187	1,364	1,329	169	1,160
8	-	8	382	-	382

המדינה

ארצות-הברית	22,086	6,185	28,271	22,900	6,557	29,457
שוויץ	2,775	1,443	4,218	3,626	1,097	4,723
אנגליה	10,501	3,692	14,193	7,951	2,985	10,936
גרמניה	1,190	1,867	3,057	1,165	1,463	2,628
צרפת	2,251	1,515	3,766	1,995	1,512	3,507
אחרות	11,399	1,805	13,204	11,204	1,689	12,893
סך-כל החשיפות למדינות זרות	50,202	16,507	66,709	48,841	15,303	64,144
מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIGS: פורטוגל, איטליה, יוון וספרד	144	383	527	144	385	529
מזה: סך החשיפות למדינות LDC	1,160	169	1,329	1,364	187	1,551
מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות*	382	-	382	8	-	8

שורת "סך-הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.

חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

* רשימת המדינות עם בעיות נזילות מבוססת על מספר קריטריונים שנקבעו על-ידי הבנק. התפשטות נגיף הקורונה העלתה את פרמיות הסיכון בשווקים הפיננסיים, וזו בלטה בשווקים המתעוררים. בהתאם ובשל התפתחות בשוקי ההון ואחרים, נכללו בתקופת הדוח מדינות נוספות ברשימת המדינות עם בעיות נזילות ובכללן תורכיה, שהינה מדינת הפעילות של בנק פוזיטיף, המוחזק על-ידי הבנק. יודגש כי הוספה של מדינות לרשימה לא בהכרח מייצגת הרעה שייחודית למדינה זו, וכמו-כן שיפור באותם אינדיקטורים יוביל בהתאם לעדכון הרשימה.

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 313.
- (3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

3.2.5. חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים
טבלה 3-8: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 31 במרץ 2020			
סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	
במיליוני ש"ח						
						דירוג אשראי חיצוני⁽⁵⁾
6,981	2,949	4,032	8,561	3,114	5,447	AA- עד AAA
15,620	1,709	13,911	19,852	2,746	17,106	A- עד A+
1,006	139	867	1,055	36	1,019	BBB- עד BBB+
34	22	12	30	23	7	B- עד BB+
-	-	-	-	-	-	פחות מ-B-
386	74	312	506	120	386	ללא דירוג
24,027	4,893	19,134	30,004	6,039	23,965	סך-הכל חשיפות האשראי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים*
-	-	-	-	-	-	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾
-	-	-	-	-	-	מזה: יתרת חובות פגומים
-	-	-	-	-	-	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני
						סך-הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים לאחר
24,027	4,893	19,134	30,004	6,039	23,965	ניכוי יתרת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני
5	1	4	6	1	5	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי

* היתרות כוללות חשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים במדינות הבאות:
 ספרד - סך חשיפה של כ-27 מיליון ש"ח בדירוג A-, מזה סך של 26 מיליון ש"ח בדירוג A- וסך של 1 מיליון ש"ח בדירוג BBB- (סך חשיפה בסוף שנת 2019 הייתה כ-163 מיליון ש"ח בדירוג A-).
 איטליה - סך חשיפה של כ-25 מיליון ש"ח, מזה סך של 20 מיליון ש"ח בדירוג BBB והיתרה בסך של 5 מיליון ש"ח בדירוג BBB- (סך החשיפה בסוף שנת 2019 הייתה כ-83 מיליון ש"ח, מזה סך של 76 מיליון ש"ח בדירוג BBB והיתרה בסך של 7 מיליון ש"ח בדירוג BBB-).
 באירלנד, יוון ובפורטוגל אין חשיפה למוסדות פיננסיים.
 (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הללו. אך איננה כוללת חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים שיש להם ערבות ממשלתית.
 (2) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
 (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי. אינו כולל סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חוב של לווה.
 (4) סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
 (5) לפי הדירוג הנמוך מבין דירוגי האשראי במטבע-חוץ לטווח ארוך שניתן על-ידי אחת מחברות הדירוג העיקריות Moody's, S&P ו-Fitch.

החשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים הסתכמה ביום 31 במרץ 2020 בכ-30.0 מיליארד ש"ח, עלייה של כ-6.0 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-24.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2019. עלייה זו נבעה מגידול בחשיפה המאזנית בסך כ-4.8 מיליארד ש"ח ומעלייה בחשיפה החוץ-מאזנית בסך כ-1.1 מיליארד ש"ח. כ-94.7% מהחשיפה למוסדות פיננסיים זרים היא מול מוסדות פיננסיים בעלי דירוג A- ומעלה.
 החשיפה למוסדות פיננסיים זרים של קבוצת הבנק נחלקת ל-82.14% בבנקים וחברות אחזקה בנקאיות, 17.23% בחברות ביטוח ו-0.63% מוסד פיננסי אחר. עיקר החשיפה של קבוצת הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים הפועלים במדינות מערב אירופה (65.34%), ובארצות-הברית (21.65%).
 לאור השלכות השליליות הצפויות של התפשטות נגיף הקורונה על התוצאות הכספיות של המוסדות הפיננסיים בעולם, נרשם גידול במרווחים ובמחירי ה-CDS של מרבית המוסדות הפיננסיים הזרים מולם פועל הבנק. כמו-כן, סוכנויות הדירוג (Fitch, S&P, MOODY'S) שינו את תחזיות הדרוג של רבים מהם לשלילית. למקצתם אף הורד דרוג האשראי לטווח הארוך. הבנק מקיים ניטור תכופ ושוטף של המוסדות הפיננסיים ובמידת הצורך פועל לצמצום מכלול הסיכונים הרלוונטיים ובכללם סיכון האשראי וסיכון הסליקה.
 נתוני "בנקים וממשלות בחו"ל" בגילוי על סיכון אשראי לפי ענפי משק, בפרק סקירת הסיכונים ובדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 במרץ 2020 (להלן: הגילוי לפי ענפי משק), כולל את החשיפות בגין בנקים בחו"ל ולא כולל מוסדות פיננסיים אחרים אשר מוצגים בעיקר בענף שירותים פיננסיים. בנוסף, בענף זה נכללים בנקים מרכזיים בעוד שהטבלה לעיל אינה כוללת חשיפה בגין בנקים מרכזיים.
 בגילוי לפי ענפי משק "סיכון האשראי הכולל" מכיל יתרות מאזניות וחוץ-מאזניות בגין נגזרים בעוד שהטבלה לעיל כוללת רק יתרות מאזניות בגין נגזרים. כמו-כן, סך "חובות וסיכון אשראי חוץ-מאזני" בגילוי לפי ענפי משק כולל אשראי לציבור ופיקדונות בבנקים אך אינו כולל אגרות-חוב וניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר הכלולים בטבלה לעיל. אשראי מאזני וחוץ-מאזני בגין נגזרים אינו נכלל בסך "חובות וסיכון אשראי חוץ-מאזני". לעומת זאת, הטבלה לעיל כוללת יתרות מאזניות בגין נגזרים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

3.2.6 סיכונים בתיק הלוואות לדיור

טבלה 9-3: סיכונים בתיק הלוואות לדיור

יתרה ליום		
31.12.19	31.03.19	31.03.20
במיליוני ש"ח		
יתרות אשראי		
89,777	83,148	92,536
הלוואות מכספי הבנק		
1,173	1,260	1,147
הלוואות מכספי האוצר*		
123	98	139
מענקים מכספי האוצר*		
91,073	84,506	93,822
סך-הכל		

לשנה שהסתיימה ביום	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום	31.03.20
31.12.19	31.03.19	
במיליוני ש"ח		

ביצוע		
הלוואות מכספי האוצר		
124	36	37
הלוואות		
42	13	18
מענקים		
166	49	55
סך-הכל מכספי האוצר		
18,159	4,226	5,657
סך-הכל הלוואות מכספי הבנק		
18,325	4,275	5,712
סך-הכל הלוואות חדשות		
1,235	222	674
הלוואות ישנות שמוחזרו, מכספי הבנק		
19,560	4,497	6,386
סך-הכל הלוואות שניתנו		

* סכום זה אינו נכלל במסגרת היתרות המאזניות לציבור.

טבלה 10-3: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי

יתרת חוב רשומה	הסכום בפיגור מעל 90 יום מתוך סך החובות הבעייתיים	שיעור הפיגור	הפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור (כולל הפרשה קבוצתית)	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור	חוב בעייתי	שיעור חוב בעייתי
במיליוני ש"ח/באחוזים						
92,536	111	0.12%	478	0.52%	733	0.79%
89,777	109	0.12%	446	0.50%	702	0.78%

בשלושת החודשים הראשונים של 2020 שיעור הסכומים בפיגור נשאר בשיעור דומה לזה של סוף 2019 ונרשמה עלייה מתונה בשיעור החוב הבעייתי ובשיעור ההפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור.

התפתחות יתרות אשראי לדיור

טבלה 3-11: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

סך-הכל	מגזר מטבע-חוץ		מגזר צמוד מדד				מגזר לא-צמוד					
	ריבית משתנה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית קבועה			
	שיעור ב- %	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב- %	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב- %	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב- %	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב- %	יתרה במיליוני ש"ח		
3.1%	92,536	0.3%	252	26.3%	24,316	14.9%	13,776	38.6%	35,707	20.0%	18,485	31.03.2020
10.2%	89,777	0.3%	266	26.5%	23,834	15.4%	13,811	38.5%	34,565	19.3%	17,301	31.12.19
9.3%	81,454	0.5%	368	27.0%	21,984	16.6%	13,539	38.1%	31,060	17.8%	14,503	31.12.18

כימות ומדידת הסיכון - תיק אשראי לדיור

הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר התפתחות תיק האשראי לדיור ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לדיור נבחנים באופן פרטי על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר באשראי לדיור, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לדיור בבנק.

הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים. במסגרת המגבלות ישנה התייחסות לשיעור LTV, כושר החזר, התפלגות מוצרי אשראי בתיק, היקף החוב הבעייתי, תקופת הלואה, פריסה גיאוגרפית, שיעור הפיגורים וכדומה. ניטור המדדים מתבצע גם בהשוואה לנתונים בכלל המערכת הבנקאית.

הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. הוגדרו אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית המשתנה, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיור.

דיווח הנתונים נעשה ברמה חודשית במסגרת פורום סיכון חטיבתי בראשות מנהלת החטיבה הקמעונאית וברמה רבעונית במסגרת הדיווח על התפתחות תיק האשראי וסיכון האשראי בהנהלה ובדירקטוריון.

הבנק עושה שימוש במודל סטטיסטי המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק המשכנתאות. בנוסף, במסגרת בחינת תרחישי קיצון נבחנת ההשפעה גם על תיק המשכנתאות. כמו-כן, קיימים הסדרי ביטוח - ביטוח חיים וביטוח מבנה.

טבלה 3-12: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 הרבעונים האחרונים

	2019				2020
	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון
	במיליוני ש"ח				
יתרות לסוף תקופה	83,148	85,771	87,757	89,777	92,536
שינוי ביתרות	2.1%	3.2%	2.3%	2.3%	3.1%
ביצוע הלואות חדשות	4,226	4,527	4,843	4,729	5,712

נתוני הלואות לדיור - שיעור מסך הביצועים החדשים

טבלה 3-13: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום				
	31.03.19	30.06.19	30.09.19	31.12.19	
מאפיינים				31.03.20	
שיעור מימון מעל 60%	38.1%	37.9%	37.7%	40.2%	39.7%
שיעור החזר מהכנסה מעל 40% (לרכישה ובהחזר חודשי)	0.0%	0.0%	0.1%	0.0%	0.1%
שיעור בריבית המשתנה בתדירות קצרה מ-5 שנים	31.5%	31.7%	32.7%	30.8%	32.0%
שיעור בריבית משתנה	59.2%	59.2%	59.9%	58.1%	58.4%
שיעור הלואות לכל מטרה	6.0%	5.7%	5.6%	5.7%	4.9%
שיעור הלואות למטרת השקעה מסך רכישת דירות	9.7%	10.0%	9.2%	9.2%	8.6%
קרן המתוכננת להיפרע מעל גיל 67 (ללא השקעה)	6.9%	7.4%	7.1%	7.4%	7.9%
תקופת פירעון מקורית ממוצעת לרכישה בשנים (ללא גישור)	24.7	24.5	24.1	24.3	24.3

נמשכת מגמת העלייה ביתרות ההלוואות לדיור גם בשלושת החודשים הראשונים של 2020. השפעות התפשטות נגיף הקורונה הביאו להקדמת ביצוע הלוואות של רוכשי דירות בחודש מרץ 2020 אך צפויות להביא להאטה בכמות עסקות הדיור ברבעונים הבאים.

מנתוני ביצועי ההלוואות לדיור ניכרת עלייה (החמרה) במדדים:

- שיעור בריבית משתנה ובפרט בשיעור בריבית המשתנה בתדירות קצרה מ-5 שנים.
- עלייה בשיעור הקרן המתוכננת להיפרע מעל גיל 67.
- נרשם שיפור במספר מדדים:
- ירידה בשיעור ביצועי האשראי בשיעור מימון מעל 60%. שיעור זה אמנם נמוך מהרבעון הקודם אך נותר גבוה יחסית בהשוואה לרבעונים קודמים. שיעור זה מושפע מהיקף העסקות בפרויקטי מחיר למשתכן ומכך ששיעור האשראי להשקעה ולכל מטרה נמוך יחסית ובהם שיעור המימון אינו עולה על 50%.
- ירידה בשיעור ביצועי הלוואות לכל מטרה.
- ירידה בשיעור ההלוואות למטרת השקעה מסך רכישת דירות.
- נרשמה יציבות במספר מדדים:
- שיעור הביצועים בשיעור החזר מהכנסה מעל 40%. עלייה קלה אך הנתון נותר קרוב לאפס.
- תקופת הפירעון הממוצעת לרכישה (ללא גישור).

בהסתכלות כוללת על מדדי האשראי לדיור ניכר כי הגידול ביתרות התבצע תוך שמירה על איכות החיתום. האיום העיקרי על תיק זה נובע מהתפתחויות אפשריות בעקבות התפשטות נגיף הקורונה ובפרט השפעתו על יכולת החזר של הלווים בתיק כתוצאה מהעלייה בהסתברות לירידה בשכר ולגידול באבטלה.

3.2.7. אשראי ללקוחות פרטיים (ללא דיור)

מתן אשראי ללקוחות פרטיים נעשה בהלימה למדיניות ולנוהלי האשראי והביטחונות, לרבות: מטרת האשראי והתאמתה לצרכי הלקוח, סכום האשראי המבוקש והתאמתו ליכולת החזר של הלקוח. בקשות האשראי ללקוחות הפרטיים בחטיבה הקמעונאית המאפשרות בסניפים מבוצעות באמצעות מערכות ממוכנות, מודלים וכלים התומכים בקבלת החלטות של בעל הסמכות. בקשות האשראי ללקוחות הפרטיים מוגשות ונבחנות ברמת קבוצת סיכון, כנדרש על-פי הוראות בנק ישראל. בקשות האשראי נבחנות תוך מתן דגש לנושאים המצוינים לעיל.

ללקוחות הפרטיים בחטיבה הקמעונאית מוצע בין היתר, אשראי מקוון מסוג "אשראי ברגע". סכום ההלוואה המרבי אותה יכול הלקוח לקבל ותנאי ההלוואה נקבעים על-פי קריטריונים שונים בהתאם לנתוני הלקוח וחשבונתו.

תוכניות הבנק לצמיחה במוצרים הבנקאיים, ובין היתר בתחום האשראי, מתבססת על היבטי פוטנציאל צמיחה כמו גם היבטי סיכון, ביניהם, הצמיחה הצפויה במשק, יכולת החזר של הלקוחות, היקף הפירעונות הצפוי ועוד. הבנק מבצע מעקב שוטף אחר ביצועי האשראי והסיכון.

החטיבה הקמעונאית נוקטת פעולות לניהול סיכון האשראי בקרב אנשים פרטיים, המבוססות על עקרונות ניהול סיכונים האשראי בבנק, באמצעות כלי מדידה ובקרה לניטור תיק האשראי, איכותו, סיכנו ועמידה במגבלות המדיניות, ביניהם: מודל סטטיסטי לדרוג סיכון אשראי ללווים פרטיים, מדדי תאבון סיכון, מדיניות ונוהלי אשראי ומדרג סמכויות, ותהליכי בקרה בתחום סיכונים האשראי.

טבלה 14-3: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל

השינוי	יתרה ליום	
	31.12.19	31.03.20
	במיליוני ש"ח	
	מאזני	
עו"ש חובה	3,216	2,961
הלוואות ⁽¹⁾	26,918	26,397
מזה: הלוואות בולט ובלון	78	77
אשראי לרכישת כלי רכב ⁽²⁾	3,511	3,122
חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי	4,958	4,312
סך-הכל סיכון אשראי מאזני	38,681	36,869
	חוץ-מאזני	
סיכון אשראי חוץ-מאזני	21,092	21,529
סך-הכל סיכון אשראי כולל	59,773	58,398

(1) אינו כולל הלוואות לרכישת כלי רכב.

(2) כולל הלוואות שניתנו למטרת רכישת כלי רכב ובשעבוד כלי רכב.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

טבלה 3-15: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם להכנסה הממוצעת⁽¹⁾ ולגודל הלווה

ליום 31 בדצמבר 2019				ליום 31 במרץ 2020				
סך-הכל	הכנסה לחשבון			סך-הכל	הכנסה לחשבון			
	מעל 20 אלפי ש"ח	מ-10 עד 20 אלפי ש"ח	עד 10 אלפי ש"ח		מעל 20 אלפי ש"ח	מ-10 עד 20 אלפי ש"ח	עד 10 אלפי ש"ח	
במיליוני ש"ח								
אשראי ללווה באלפי ש"ח								
3,587	982	960	1,645	3,456	1,011	915	1,530	עד 20
3,613	1,024	879	1,710	3,393	917	834	1,642	מ-20 עד 40
8,188	2,052	2,415	3,721	7,942	2,000	2,408	3,534	מ-40 עד 80
12,548	4,140	4,782	3,626	12,038	4,076	4,624	3,338	מ-80 עד 150
9,366	5,749	2,805	812	8,711	5,475	2,530	706	מ-150 עד 300
1,379	1,158	154	67	1,329	1,100	128	101	מעל 300
38,681	15,105	11,995	11,581	36,869	14,579	11,439	10,851	סך-הכל

(1) ההכנסה לחשבון חושבה בהתבסס על הכנסה ממוצעת לתקופה של 12 חודשים.

טבלה 3-16: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם ליתרת תיק הנכסים הפיננסיים של הלווים

ליום 31 בדצמבר 2019	ליום 31 במרץ 2020	
סיכון אשראי מאזני		
במיליוני ש"ח		
גודל תיק נכסים פיננסיים באלפי ש"ח		
22,491	21,078	עד 10
6,574	6,546	מ-10 עד 50
4,999	4,903	מ-50 עד 200
2,219	2,156	מ-200 עד 500
2,398	2,186	מעל 500
38,681	36,869	סך-הכל

טבלה 3-17: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם לסוג הריבית ולתקופה הנותרת לפירעון

ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 31 במרץ 2020			
סך-הכל	הלוואות בריבית קבועה		סך-הכל	הלוואות בריבית קבועה		
	הלוואות בריבית קבועה	הלוואות בריבית משתנה		הלוואות בריבית קבועה	הלוואות בריבית משתנה	
במיליוני ש"ח						
תקופה לפירעון						
8,506	5,440	3,066	7,800	4,780	3,020	עד שנה
7,557	84	7,473	7,565	82	7,483	משנה עד 3 שנים
13,764	115	13,649	13,293	109	13,184	מ-3 עד 5 שנים
8,854	122	8,732	8,211	122	8,089	מעל 5 שנים
38,681	5,761	32,920	36,869	5,093	31,776	סך-הכל

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

טבלה 18-3: מידע על חובות בעייתיים בגין אנשים פרטיים בישראל

שיעור מסך-הכל סיכון אשראי מאזני ליום	השינוי	יתרה ליום			
		31.12.19	31.03.20		
31.12.19	31.03.20	31.12.19	31.03.20		
במיליוני ש"ח					
2.3%	2.4%	(2.3%)	905	883	סיכון אשראי בעייתי
2.0%	2.1%	0.3%	760	762	מזה: סיכון אשראי פגום
0.2%	0.2%	(24.7%)	93	70	חובות בפיגור מעל 90 יום
⁽¹⁾ 0.8%	0.8%	⁽¹⁾ 2.4%	297	76	מחיקות חשבונאיות נטו לתקופה
2.0%	2.2%	5.6%	785	829	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי

(1) מחושב על בסיס שנתי.

בשלושה חודשים ראשונים של שנת 2020 נרשם קיטון ביתרת ההלוואות לאנשים פרטיים בישראל כולל אשראי לרכישת כלי רכב בשיעור של כ-2.9%. סך סיכון האשראי המאזני ירד בכ-4.7%.

נרשמה ירידה במדדים הבאים ביחס לסוף 2019:

- יתרת סיכון האשראי הבעייתי ירדה בשיעור של כ-2.3%.
- ביתרת החובות בפיגור מעל 90 יום נרשמה ירידה של כ-24.7%.
- נרשמה עלייה במדדים הבאים:
- עלייה ביתרת סיכון האשראי הפגום של כ-0.3%.
- עלייה במחיקות החשבונאיות נטו של כ-2.4%.
- עלייה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי של כ-5.6%.

נתוני הרבעון הראשון מציגים מגמה מעורבת כאשר ישנה ירידה בשני מדדים ועלייה בשלושה אחרים. השפעות התפשטות נגיף הקורונה המתבטאות בשלב זה בהקפאה של פעילות מגזרים רבים במשק וגידול חד במבקשי העבודה, צפויה להשפיע בהמשך על הפסדי האשראי בתיק זה. היקף ההשפעה תלוי בהיקף הפגיעה בפועל במעסיקים ויכולת המשק להתאושש במהירות. ככל שהפגיעה בשכר הלווים, ובפרט גידול באבטלה יהיו משמעותיים, ייתכן גידול משמעותי בהפסדי האשראי.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

3.2.8 מימון ממונף

טבלה 3-19: חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה

ליום 31 במרץ 2020			
סך-הכל	יתרת אשראי חוץ-מאזני	יתרת אשראי מאזני	מספר לווים
במיליוני ש"ח			
473	60	413	2
219	-	219	1
637	-	637	2
275	194	81	1
1,604	254	1,350	6

ענף המשק של הלווה

כרייה וחציבה*

מידע ותקשורת

תעשייה

שירותים עסקיים אחרים

סך-הכל

* בניכוי מחיקה והפרשה פרטנית להפסדי אשראי בסך של כ-360 מיליון ש"ח.

ליום 31 בדצמבר 2019			
סך-הכל	יתרת אשראי חוץ-מאזני	יתרת אשראי מאזני	מספר לווים
במיליוני ש"ח			
213	110	103	1
498	-	498	2
266	266	-	1
244	9	235	1
421	83	338	1
633	-	633	2
2,275	468	1,807	8

ענף המשק של הלווה

בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן

כרייה וחציבה*

חשמל ומים*

מידע ותקשורת

מסחר

תעשייה

סך-הכל

* בניכוי מחיקה והפרשה פרטנית להפסדי אשראי בסך של כ-591 מיליון ש"ח.

3.2.9. סיכון אשראי בגין חשיפות ללווים גדולים

טבלה 20-3: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק

31 במרץ 2020			
מספר לוויים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
2	875	3,236	4,111
1	929	1,380	2,309
6	10,239	7,520	17,759
9	12,043	12,136	24,179
ענף משק			
תעשייה			
אספקת חשמל ומים			
שירותים פיננסיים			
סך-הכל			
31 בדצמבר 2019			
מספר לוויים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
2	26	4,012	4,038
1	1,419	1,261	2,680
1	941	261	1,202
6	9,225	6,320	15,545
10	11,611	11,854	23,465
ענף משק			
תעשייה			
אספקת חשמל ומים			
בתי מלון שירותי הארחה ואוכל			
שירותים פיננסיים			
סך-הכל			

3.2.10. סיכון אשראי בגין חשיפות לקבוצות לוויים

הבנק מקיים תהליכי מעקב ובקרה כדי לבדוק עמידה במגבלות הוראה 313 לענין חשיפה לחבות קבוצות לוויים. נכון למועד הדוח הבנק אינו חורג מהמגבלות.

טבלה 21-3: יתרות סיכון האשראי⁽¹⁾ לכל קבוצת לוויים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313) ליום 31 במרץ 2020

קבוצת לוויים א'	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	מזה: סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾	חבות ברוטו ⁽³⁾	ניכויים ⁽⁴⁾	חבות נטו ⁽¹⁾	שיעור מההון הרגולטורי
במיליוני ש"ח							
קבוצת לוויים א'	3,862	3,504	-	7,366	-	7,366	18.63%
קבוצת לוויים ב'	2,769	3,473	209	6,242	38	6,204	15.69%

- הנתונים המוצגים להלן מייצגים חשיפה לקבוצות לוויים והינם לאחר הפחתת הניכויים המותרים בהוראה 313. לפיכך, נתונים אלה אינם ברי השוואה לנתונים בדבר חבות לוויים המפורטים בגילויים אחרים בדוח.
- סיכון האשראי החוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה ושל קבוצת לוויים.
- הסכום כולל ערבויות צד ג' מחוץ לקבוצה.
- ניכויים המותרים בהתאם להוראה 313, הכוללים בעיקר פיקדונות המופקדים בבנק, אגרות-חוב שהונפקו על-ידי מדינת ישראל, כתבי שיפוי של מדינת ישראל או גופים פיננסיים המותרים בניכוי.

3.3. סיכון שוק

סיכון שוק הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינוי בשווי כלכלי של מכשיר פיננסי או של תיק נכסים/מכשירים עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 כתוצאה מהשפעות התפרצות וירוס הקורונה חלה עלייה ברמת התנודתיות של גורמי הסיכון בשווקים הפיננסיים ובכללם שערי החליפין, מרווחי הבסיס (basis spread), שערי מניות ומחירי אגרות-חוב. בנוסף, נצפתה ירידה בריביות הבנקים המרכזיים. כתוצאה מכך נרשמו עליות באומדני סיכון השוק וההשקעה של פעילות המסחר, התיק הבנקאי ותיק הנוסטרו של הבנק. כמו-כן נרשמו עליות באומדני הסיכון של לקוחות הבנק הפועלים בנגזרים. להורדת ריביות לזמן קצר על-ידי הבנקים המרכזיים, אלה שהתרחשו והורדות נוספות שעשויות להתבצע, ולשינויים בעקומי התשואות בשוק, השפעה על קיטון בהכנסות המימון והריבית העתידיות של הבנק והשפעה על השווי ההוגן והשווי הכלכלי כמפורט בטבלאות להלן. לפרטים נוספים ראה [פרק סקירה כלכלית פיננסית](#) ופרק השפעת התפשטות נגיף הקורונה לעיל.

לפירוט והרחבה בנושא סיכונים השוק ובכלל זה סיכון הריבית, סיכון שערי חליפין וסיכון השקעה (סיכון מניות ומרווחי אשראי) ראה ה"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019" וה"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 במרץ 2020".

3.3.1. סיכון ריבית

סיכון הריבית הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי ריבית במטבעות השונים. הסיכון כהגדרתו לעיל, כולל גם את גורמי הסיכון הבאים:

- **סיכון תמחור מחדש (Repricing risk)** - סיכון הנובע מהבדלי עיתוי בתקופות לפירעון (בריבית הקבועה) ובמועדי התמחור מחדש (בריבית המשתנה);
- **סיכון עקום התשואה (Yield curve risk)** - סיכון הנובע משינויים שונים בשיעורי הריבית לתקופות פירעון שונות שיבואו לידי ביטוי בשינוי בשיפוע העקום (התללה או השטחה) או בצורתו (פיתול);
- **סיכון מרווח (Spread risk)** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים;
- **סיכון אופציונליות** - נובע מזכויות מימוש שונות הגלומות בנכסים והתחייבויות (לדוגמא הזכות למשיכת כספים בכל עת, לעיתים ללא קנסות);
- **חשיפת הערך** - אומדן השינוי הצפוי בערך הכלכלי (ההון הפיננסי) כתוצאה משינויי הריבית;
- **חשיפת ההכנסה החשבונאית** - השינוי הצפוי בהכנסה החשבונאית בשנה הקרובה כתוצאה משינויי הריבית.

טבלה 22-3: שווי הוגן נטו מותאם* של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

31 בדצמבר 2019			31 במרץ 2020		
שקל	מטבע-חוץ	סך-הכל	שקל	מטבע-חוץ	סך-הכל
במיליוני ש"ח					
32,565	382	32,183	33,426	(213)	33,639
32,012	(295)	32,307	33,387	(129)	33,516

שווי הוגן נטו מותאם*

מזה: תיק בנקאי

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

לפירוט נוסף בדבר הנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה [ביאור 15](#) בתמצית הדוחות הכספיים. הגידול בשווי ההוגן נובע בעיקר משינוי במרווחי ההיוון בקיזוז השפעות עליית הריבית הממשלתית הארוכה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

טבלה 23-3: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם* של הבנק וחברות מאוחדות שלו

31 בדצמבר 2019			31 במרץ 2020			
סך-הכל	מטבע-חוץ	שקל	סך-הכל	מטבע-חוץ	שקל	
במיליוני ש"ח						
שינויים מקבילים						
145	89	56	17	410	(393)	עלייה במקביל של 1%
141	106	35	24	407	(383)	מזה: תיק בנקאי
(115)	(96)	(19)	13	(440)	453	ירידה במקביל של 1%
(103)	(105)	2	(12)	(436)	424	מזה: תיק בנקאי
שינויים לא מקבילים						
(477)	(138)	(339)	(383)	(44)	(339)	התללה ⁽¹⁾
498	129	369	340	76	264	השטחה ⁽²⁾
393	84	309	235	173	62	עליית ריבית בטווח הקצר
(429)	(89)	(340)	(290)	(196)	(94)	ירידת ריבית בטווח הקצר

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.
 (1) התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.
 (2) השטחה - עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

בטבלה זו מוצג השינוי בשווי ההוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שמצוין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

טבלה 24-3: השפעת תרחישים של שינויים בריבית על הכנסות ריבית

ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 31 במרץ 2020			
סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	
במיליוני ש"ח						
1,251	327	924	1,337	312	1,025	עלייה במקביל של 1%
1,247	323	924	1,363	338	1,025	מזה: תיק בנקאי
(1,152)	(406)	(746)	(1,322)	(380)	(942)	ירידה במקביל של 1%
(1,141)	(395)	(746)	(1,328)	(386)	(942)	מזה: תיק בנקאי

רגישות ההכנסה בטבלה לעיל חושבה על-ידי שינוי עקומי הריבית תוך שימוש בהנחות לגבי שינויים במרווחי פיקדונות, מעבר כספים מעו"ש לפיקדונות במקרה של עליית ריבית לעומת יציבות ביתרות במקרה של ירידת ריבית ובהנחה של רצפות ריבית כך שעקומי הריבית השונים יורדים לאפס. במגזר מטבע-החוץ עקום הריבית יורד לאפס או לריבית השלילית הקיימת הנמוך מביניהם. בחלק מהתרחישים. ההפסד התיאורטי במקרה של ריבית שלילית (מתחת לרצפה) עלול להיות גבוה יותר. רגישות התיק למסחר חושבה בגישת MTM.

לפירוט והרחבה בנושא סיכונים השוק ובכלל זה סיכון הריבית, סיכון שערי חליפין וסיכון השקעה (סיכון מניות ומרווחי אשראי) ראה "הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019" ו"הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 במרץ 2020".

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 במרץ 2020

3.3.2. סיכון שער חליפין

סיכוני המטבע (או בשמם האחר - חשיפת בסיסי הצמדה) כוללים את החשיפה לשערי חליפין של המטבעות השונים מול השקל וכן את החשיפה למדד המחירים לצרכן בכלל הבנק.

טבלה 3-25: רגישות לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ושינויים במדד המחירים לצרכן

31 בדצמבר 2019		31 במרץ 2020		
במיליוני ש"ח				
ירידה 10%	עלייה 10%	ירידה 10%	עלייה 10%	
68	189	55	(18)	דולר ארצות-הברית
26	45	23	8	אירו
במיליוני ש"ח				
ירידה 3%	עלייה 3%	ירידה 3%	עלייה 3%	
(347)	220	(420)	275	מדד המחירים לצרכן*

* נתוני רגישות לשנת 2019 עודכנו עקב סווג מחדש של יתרת התחייבויות עובדים בגין זכויות עובדים מהמגזר הלא-צמוד למגזר צמוד מדד.

בטבלה לעיל מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בשערי חליפין, המבוסס על שערות כל המכשירים המאזניים והחוץ-מאזניים במערכת לניהול סיכונים, תוך שימוש במודלים מקובלים לשערות כל מכשיר, ובשערים יציגים כשער הבסיס. לצורך החישוב משוער התיק מחדש בשער חליפין המשקף עלייה/ירידה בשיעור המוצג, ללא הנחות נוספות. הרגישות למדד המחירים לצרכן מחושבת על-פי חשיפת הבנק למדד כמפורט בביאור 14 בתמצית הדוחות הכספיים ובתוספת השפעת רצפת מדד על הרווח החשבונאי הצפוי.

בעקבות סיווג מחדש של יתרות התחייבויות בגין זכויות עובדים מהמגזר הלא-צמוד למגזר צמוד מדד השתנתה הרגישות לשינוי של 3% במדד בסוף שנת 2019 בכ-135 מיליוני ש"ח.

3.4. סיכון נזילות ומימון

סיכון נזילות - סיכון הנזילות מוגדר כסיכון קיים, או עתיד, ליציבות הבנק ולרווחיו הנובע מאי יכולתו לעמוד בתזרים המזומנים הנדרש לצרכיו. סיכון הנזילות בבנק נבחן בראיה רחבה יותר של יכולת עמידה בפירעון ההתחייבויות במועד פירעון גם בעתות לחץ, בלי לפגוע בהתנהלות השוטפת במסגרת תוכניות העבודה של הבנק ובלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון מימון - הינו הסיכון לאי יכולת לגייס מקורות חדשים במקום אלו שהגיעו לפירעון, או שהגיוס מחדש יבוצע בתקופות ובתנאים אשר יפגעו בהכנסות הבנק נטו מריבית. הסיכון מנוהל כחלק מסיכון הנזילות.

טבלה 3-26: יחס כיסוי הנזילות*

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2019	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020	
באחוזים			
121%	125%	126%	א. בנתוני המאוחד
100%	100%	100%	יחס כיסוי נזילות
			יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים
ב. בנתוני הבנק			
120%	122%	125%	יחס כיסוי נזילות
100%	100%	100%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

* היחס מחושב על בסיס יומי, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות.

מתחילת השנה לא חלו שינויים מהותיים במדיניות ניהול סיכון הנזילות ובמדיניות גיוס המקורות. בעקבות התפשטות נגיף הקורונה נצפו במהלך חודש מרץ לחצי נזילות בשוק מטבע-החוץ הישראלי אשר הביאו לעליות מחירים ולפיחות, לחצים אלו נרגעו לקראת סוף החודש, זאת במקביל לעלייה באינדיקטורים ללחצי נזילות מערכתיים-עולמיים. במסגרת ניהול סיכון הנזילות נקט הבנק בפעולות שתורמו לשיפור ושיפור יחס הנזילות, זאת בנוסף לעלייה שנבעה משינוי תמהיל הפיקדונות ובכללו גידול בפיקדונות קמעונאיים לקראת סוף הרבעון. יחס הנזילות הממוצע של הבנק ברבעון שהסתיים ב-31 למרץ 2020 עמד על 126%, יחס הנזילות ליום ה-31 למרץ 2020 עמד על 135%.

להרחבה בנושא סיכון הנזילות ואופן ניהולו ראה ה"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019", הדוחות הכספיים לשנת 2019 וכן ה"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 במרץ 2020".

3.5. סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם מתהליכים פנימיים כושלים או לקויים, מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. כשל הקשור לאחד הגורמים האמורים עלול להביא לפגיעה אפשרית ברווחיות. הבנק מפעיל יחידות בקרה, לרבות יחידות אבטחת מערכות מידע והגנת הסייבר, המשכיות עסקית, ביטחון, קצין ציות ראשי, נהלים ומערכות מקיפים בנושאים הקשורים לפעילות בנקאית, ניהול משאבי אנוש, בקרות תהליכים, פעילות בחירום ועוד.

לאור התפשטות נגיף קורונה הבנק נקט בשורה של תהליכים ואמצעים כמו גם כמצוין להלן בסעיפים סיכונים אבטחת מידע וסייבר והיערכות לחירום. ככלל, הסיכונים התפעוליים שקשורים למשבר והשלכותיו נותחו. הוערך כי עבודה במתכונת מצומצמת ובאופן מרוחק עשויה להגביר את החשיפה לסיכונים התפעוליים. נשקלים ומיושמים בקרות ואמצעים מתאימים למזעור הסיכון.

3.5.1. סיכונים אבטחת מידע וסייבר

סיכון הסייבר הינו הסיכון לנזק ובכללו שיבוש, הפרעה, השבתה של פעילות, גניבת נכס, איסוף מודיעין או פגיעה במוניטין או באמון הציבור כתוצאה מהתרחשות אירוע סייבר. בתחום הסייבר מתנהלת פעילות כנדרש בהוראות בנק ישראל ובכללן הוראת ניהול בנקאי תקין 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, הוראת ניהול בנקאי תקין 363 בנושא שרשרת אספקה, חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 וחוקים אחרים בהתאם לעניין, במטרה להגן על מערך טכנולוגי המידע ולמזער את הסיכונים. סיכונים אבטחת מידע וסייבר בבנק מנוהלים על-ידי מערך אבטחת מערכות מידע וסייבר בחטיבת הטכנולוגיה והמחשוב.

בשנים האחרונות חל גידול בתחום ובחומרת תקיפות הסייבר על המגזר הפיננסי העולמי, כאשר מגמות ההתפתחויות הטכנולוגיות כגון מחשוב ענן, פתיחות לממשקים חיצוניים והרחבת השירותים הדיגיטליים מחד ורמת התחכום והכלים העומדים לרשות התוקפים מאידך מגדילים את החשיפה לסיכונים סייבר. המגזר הבנקאי בישראל, ובכלל זה הבנק, חווים באופן שוטף התקפות סייבר, כגון DDOS (התקפת מניעת שירות מבוצרת Distributed Denial Of Service attack - תקיפות שנועדו להשבית מערכת מחשב על-ידי יצירת עומס חריג על משאביה), דייג (דייג - Phishing - הוא ניסיון לגניבת מידע רגיש על-ידי התחזות ברשת האינטרנט) וכדומה. ברבעון הראשון של שנת 2020 לא נתגלו בבנק אירועי סייבר מהותיים. הבנק משקיע אמצעים רבים (אנושיים וטכנולוגיים) בכדי לחזק את מערך אבטחת המידע והגנת הסייבר על מנת להתמודד עם התפתחות האיומים. מערך ההגנה של הבנק מורכב משכבות הגנה המשלבות טכנולוגיות מתקדמות. הבנק מפעיל תהליכי הגנת סייבר על מנת למזער את הסיכון לחדירה וגישה לא מורשית למערכות המידע ולהתממשות תקיפות, ולהבטיח את נכונות, זמינות וחשאיות מאגרי המידע. במקביל מפעיל הבנק תהליכי גילוי וזיהוי אירועי סייבר בכל שעות היממה, ובכללם הפעלת מרכז אירועי אבטחת מידע. כמו-כן הבנק נערך להכלת אירועי סייבר תוך מזעור הנזק על נכסי הבנק ולקוחותיו. הבנק פועל באופן מתמיד לזיהוי יעדי ההגנה, האיומים, הסיכונים ואפקטיביות ההגנה ובונה את תוכניות העבודה לשיפור מערך ההגנה בהתאם.

הבנק מעדכן באופן שוטף את הערכת הסיכונים ביחס לתובנות מאירועי סייבר בארץ ובעולם הרלוונטיים למערכות הבנק ופעילותו העסקית. בנוסף, הבנק רואה חשיבות רבה בקיום תרבות ארגונית לניהול סיכון ולכן פועל בדרכים מגוונות (כגון: הרצאות, תקשורים, ותרגילים בדרגים שונים) להגברת מודעות העובדים לסיכונים הסייבר.

היחידה לניהול סיכונים חטיבת לניהול סיכונים עוסקת בקביעת מדדים ומתודולוגיות להערכת בשלות ההגנה, ניתוח משמעותיות עסקיות לתרחישי סייבר, אתגור מערך ההגנה, ובחינת התפתחויות בתחום סיכון הסייבר הרלוונטיות למערך הטכנולוגי והעסקי של הבנק.

הבנק עדכן את הערכת סיכונים הסייבר בהתאמה להתפתחות האיומים בתקופת התפשטות נגיף הקורונה, ומבצע פעילות מקיפה לצמצום הסיכון, בפרט לאור השינוי במתכונת העבודה בבנק למעבר משמעותי של עובדים לעבודה מרחוק. מערך הגנת הסייבר פיתח מענה לצמצום סיכון העבודה מרחוק ובנוסף הנחה את עובדיו וספקיו בדרכים לצמצום הסיכון, בין היתר על-ידי הגברת מודעות לסיכונים הסייבר החדשים והמתפתחים. כמו-כן, הועלתה המוכנות לפעולות דייג והונאת לקוחות שעלולות להתרחש תוך ניצול המשבר וחששות הציבור.

3.5.2. היערכות לחירום

בבנק מנוהלת ומיושמת תוכנית רציפה להיערכות לחירום ולהמשכיות העסקית (BCMP - Business Continuity Management Plan) בהתאם להוראות בנק ישראל מספר 355 ("ניהול המשכיות עסקית") ומספר 357 ("ניהול טכנולוגיית המידע") והרחבות נוספות. היערכות הבנק מבוססת על תוכניות פעולה מפורטות, נוהלי עבודה, ניסויים ותרגולים תקופתיים המוגדרים במערכת נהלים לשעת חירום. כחלק מהיערכותו לחירום ביצע הבנק מהלך רחבי של קביעת מדיניות, הגדרת תרחישי יחוס, מיפוי וניתוח תהליכים קריטיים והמשאבים הנדרשים לאישושם בחירום (BIA) ועדכון תוכניות הפעולה על בסיס מתודולוגיות מקובלות בעולם. תוכנית הפעילות מערבת את כל חטיבות הבנק, באמצעות ממוני המשכיות עסקית חטיבתיים וצוותים ייעודיים. תוכנית ה-BCP מובלת על-ידי יחידת ניהול המשכיות עסקית ייעודית (BCM), כפופה למנהל ההמשכיות העסקית בבנק ולמנהל צוות החירום הבנקאי (מנהלת חטיבת טכנולוגיה ומיחשוב).

מדיניות ההמשכיות העסקית אומצה גם בחברות הבנות בארץ ובעולם וכן בסניפי חו"ל של הבנק, בהתאמה למדיניות ממשל תאגידי והנחיות בנק ישראל. בנוסף, מבצע הבנק תרגילי חירום תקופתיים, הכוללים הן תרחישים תפעוליים והן תרחישים עסקיים מורכבים, בהשתתפות היחידות השונות, מרמת הסניפים, מנהלות, יחידות, חטיבות ועד רמת הנהלת הבנק. הבנק הקים אתר מחשוב מרכזי חדש מרוחק להבטחת זמינות ומיגון מערכות המידע והמידע עצמו.

מערך ניהול ההמשכיות העסקית בבנק אושר על-ידי מכון התקנים הישראלי כתואם את דרישות התקן הבינלאומי ISO22301. במסגרת היערכות ההמשכיות העסקית הבנק נערך לטיפול במגוון של תרחישים אפשריים. ביחס לתרחישי חירום שבגינם עלול להיגרם לונזק משמעותי מנוטרות מערכות התרעה של "אורות אדומים" וקיימות תוכניות מגירה מפורטות. תרחישי הקיצון נבחנים ונידונים תקופתית בצוות טיפול בתרחישי קיצון וריכוזי סיכון. הפעלת תוכניות המגירה היא באחריות ההנהלה או צוות הנהלה ייעודי לטיפול בהיבטים הפיננסיים של מצבי משבר. יצוין כי צ'ארטר להקמתו של צוות כזה כלול אף הוא בין תוכניות המגירה.

במסגרת היערכות ההמשכיות העסקית הבנק נערך לטיפול במגוון של תרחישים אפשריים וביניהם לתרחיש פנדמיה. הבנק, כמו מרבית הגופים במשק, פעל במתכונת חירום בשל התפשטות נגיף הקורונה. מתכונת העבודה בבנק צומצמה ביחס לרגיל, עד כה ללא ביצוע שינויים מהותיים בתנאי ההעסקה וההטבות לעובדים. הבנק פועל בכל המישורים ובהתאם לתקנות שעת חירום לצמצום התפשטות נגיף הקורונה, בהתאם להנחיות משרד הבריאות, הקלות רגולטוריות והנחיות בנק ישראל ויתר התקנות המחייבות על מנת להבטיח המשך מתן שירות בערוצים השונים. תוכניות החירום של הבנק הופעלו על מנת להקטין את ההסתברות להדבקה רחבה ובכלל זה יחידות קריטיות פוצלו למבנים שונים/בין קומות ו/או עברו לעבודה במשמרות המוגנות ככל הניתן וכן שופרו יכולות העבודה מרוחק (עבודה מהבית). פוזרו חומרי חיטוי, הגיינה ומיגון בכל מבני הבנק, נשמר המרחק הנדרש בין העובדים בכל המרחבים ומתקיימות בדיקות חום כנדרש. הנחיות מופצות למנהלים ולעובדים באופן רציף. מתנהל מעקב וקשר שוטף עם העובדים בבידוד והחולים והוקם מערך סיוע והסברה לעובדים. בסניפים נשמרות הנחיות בכל הנוגע לקבלת קהל החל מהיערכות מחוץ לסניף באמצעות מערך האבטחה שעוברה, הנחיות להגיינה ושמירת מספר הלקוחות המקסימלי בתוך הסניף. תקשור נרחב מתבצע בשוטף בערוצים השונים ללקוחות הבנק על מנת לעדכן על הפעילות השוטפת של מערך הסניפים, מימוש ההקלות בחיבור/זיהוי הלקוחות ל/בערוצים הישירים על מנת לסייע במתן השירות, בכלל זה כרטיסי אשראי ופנקסי שיקים נשלחים ללקוחות, ומומשו ההקלות שאפשר הרגולטור. הבנק עומד בקשר עם ספקיו על מנת לוודא המשך שירות רציף וכך גם עם חברות הבנות בארץ ובסניפי חו"ל ועם שותפיו השונים במערכת הבנקאית והשירותים הפיננסיים. בנק ישראל מדווח יומית או בעת אירוע חריג על-פי ההנחיות. מתכונת העבודה מתעדכנת מעת לעת בהתאם להנחיות ולהתפתחויות השונות.

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 31 במרץ 2020 לא ארע שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי וזאת לרבות ההשפעות הפוטנציאליות של אירוע נגיף הקורונה על מערכות הדיווח הכספי ועל מערך בקרות הגילוי.

למידע נוסף בנושא סיכון תפעולי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019](#).

3.6. סיכון ציות

סיכון הציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שהוא אינו מקיים את הוראות הציות כהגדרתן בהוראת ניהול בנקאי תקין 308.

תחת סיכון הציות כלולים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור (לרבות אלה העוסקות בדיני המס), מתן ייעוץ ללקוח, אכיפה בניירות-ערך, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), הוראות ה-FATCA האמריקאי וה-CRS הבינלאומי והיבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או לשירותים ללקוחות או הוראות בעלות אופי דומה. סיכון הציות כולל גם את סיכון המוניטין הנלווה לאי-הציות להוראות האמורות.

במסגרת סיכון הציות נכלל גם הסיכון בקשר עם פעילות הבנק מול בנקים שמקום מושבם ברשות הפלסטינאית אשר טעונה עמידה בדרישות רגולטוריות שונות, בפרט בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור, וכרוכה במעקב אחר העברות כספים אל ומאת תושבי הרשות הפלסטינאית. בתחילת שנת 2009 הפסיק הבנק את פעילותו עם בנקים וסניפים שמקום מושבם ברצועת עזה, לאחר שהממשלה הכריזה על עזה כעל ישות עוינת. במרוצת השנים, חזר הבנק ופנה לבנק ישראל ולמשרד האוצר והודיע כי נוכח הבעייתיות הכרוכה במתן שירותים בנקאיים לבנקים הפלסטינאים ברצונו להפסיק מתן שירותים אלה.

בחודש ינואר 2018 קיבל הבנק כתבי חסינות ושיפוי חתומים מהיועץ המשפטי לממשלה ומשרד האוצר. כתב החסינות מגן על הבנק, נושאי משרה בו ועובדיו מפני הגשת כתב אישום בישראל בגין עבירות מסוימות בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור ביחס לשירותים שהבנק העניק או יעניק לבנקים פלסטיניים מיום 28 במרץ 2016 ועד ליום 31 במאי 2019 ("תקופת החסינות והשיפוי"). בהמשך לכתב החסינות, קיבל הבנק בינואר 2018 מכתב מהמפקחת על הבנקים ובו הודעתה כי לא יינקטו צעדי אכיפה בכל הנוגע לפעולות של הבנק בקשר למתן שירותי קורספונדנציה שעליהם חל כתב החסינות.

בכתב השיפוי התחייבה מדינת ישראל לשפות את הבנק בסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין הוצאות (חבות לפי פסק דין והוצאות משפט) בהן יישא הבנק במסגרת הליכים אזרחיים או הליכים פליליים שלא הסתיימו בהרשעה אשר ננקטו כנגד הבנק, נושא משרה בו או עובד בקשר עם מתן השירותים הקורספונדנטים בתקופת החסינות והשיפוי. התחייבויות החסינות והשיפוי הניתנות לבנק כאמור כפופות לסייגים שנקבעו בהן ולתנאים בהם על הבנק לעמוד.

לאור בקשת המדינה לדחות את מועד סיום מתן השירותים הקורספונדנטים עד להקמת חברה ממשלתית אשר תספק לבנקים פלסטיניים שירותים קורספונדנטים - ניתן ביום 30.6.2019 כתב שיפוי מעודכן המאריך את תקופת השיפוי עד ליום 28.2.2021 (ולכל היותר עד 31.5.2021). בהתאם לכתב השיפוי המעודכן, עודכן סכום השיפוי בו התחייבה המדינה כלפי הבנק כמפורט לעיל, לסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין כל הליך (ולא באופן מצטבר). כמו-כן, מכתב מעודכן מטעם היועץ המשפטי לממשלה האריך את תקופת החסינות עד ליום 30.6.2020.

[למידע נוסף בנושא סיכון הציות ואופן ניהולו ראה הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019.](#)

3.7. סיכונים אחרים

לפירוט והרחבה בנושא סיכון משפטי, סיכון מוניטין, סיכון רגולציה וחקיקה, סיכון כלכלי, סיכון אסטרטגי וסיכון סביבתי ראה [דוח על הסיכונים גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019](#).

3.8. חומרת גורמי הסיכון

בטבלה להלן מפורטים גורמי הסיכון והערכות ההנהלה לגבי חומרת הסיכון של כל אחד מהם. סולם דרגות החומרה של גורמי הסיכון נקבע תוך התייחסות להגדרות תיאבון הסיכון של הבנק והוא כולל חמש דרגות חומרה לכל גורם סיכון. עבור שלוש דרגות (נמוכה, בינונית וגבוהה) נקבעו מדדים כמותיים. לפרטים ראה [הדוח על הסיכונים לשנת 2019](#).

טבלה 27-3: חומרת גורמי הסיכון

השפעת הסיכון	גורם הסיכון	
סיכונים פיננסיים		
	סיכון אשראי (לרבות סיכון צד נגדי)*	1.
בינונית-גבוהה		
	מזה: סיכון בגין איכות הלווים ו/או ביטחונות*	1.1
בינונית-גבוהה		
	מזה: סיכון בגין ריכוזיות ענפית	1.2
בינונית		
	מזה: סיכון בגין ריכוזיות לוויים/קבוצת לוויים	1.3
בינונית		
	סיכון שוק	2.
נמוכה-בינונית		
	מזה: סיכון ריבית	2.1
נמוכה-בינונית		
	מזה: סיכון אינפלציה/סיכון שער חליפין	2.2
נמוכה		
	מזה: סיכון מחירי מניות ומרווחי אשראי	2.3
נמוכה-בינונית		
	סיכון נזילות	3.
נמוכה-בינונית		
סיכונים תפעוליים ומשפטיים		
	סיכון תפעולי	4.
בינונית		
	מזה: סיכון סייבר	4.1
בינונית		
	מזה: סיכון IT	4.2
בינונית		
	סיכון משפטי	5.
נמוכה		
סיכונים אחרים		
	סיכון מוניטין	6.
נמוכה-בינונית		
	סיכון אסטרטגיה ותחרות	7.
בינונית		
	סיכון רגולציה וחקיקה	8.
בינונית		
	סיכון כלכלי - מצב המשק בישראל	9.
גבוהה		
	סיכון כלכלי - מצב המשק בעולם	10.
גבוהה		
	סיכון ציית**	11.
בינונית		

* רמת סיכון האשראי הועלתה לבינונית-גבוהה על רקע התפשטות נגיף הקורונה והשפעותיה הנוכחיות והאפשרויות לעתיד על המצב הכלכלי.
 ** בעקבות אישור ההסדרים המוסכמים עם הרשויות בארצות-הברית בנוגע לחקירת המס ולחקירת ספ"א (ראה [ביאור 10ד ו-10ה](#) בתמצית הדוחות הכספיים, לרבות ביחס להתחייבויות הבנק לפי ההסדרים) הוחזרה רמת הסיכון של סיכון הציית לבינונית (קודם לכן הוגדרה כבינונית-גבוהה). במסגרת זו נכלל גם הסיכון הנמשך לו חשוף הבנק בעקבות ההסדרים האמורים.

4. מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים, בקרות ונהלים

4.1 מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על-פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם מפורט בביאור 1 לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2019. ביישום כללי החשבונאות, משתמשת הנהלת הבנק בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ועל התוצאות המדווחות של הבנק. יתכן, שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

חלק מההערכות והאומדנים כאמור, כרוכים במידה רבה של אי ודאות, והם עלולים להיות מושפעים משינויים אפשריים בעתיד. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשינויים בהם עשויים להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים על-ידי הבנק, כאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים". הנהלת הבנק בדעה, כי האומדנים וההערכות שיושמו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים, ונעשו על-פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

אומדני הנהלה וההנחות העיקריות ששימשו, בעת יישום המדיניות החשבונאית של הקבוצה הינם עקביים עם אלו ששימשו בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2019.

4.2 בקרות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, יחתמו מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה על אחריותם לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי, לרבות הערכת האפקטיביות של בקרות אלו, בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם "חוק Sarbanes Oxley" שנחקק בארצות-הברית.

ההוראות של שני הסעיפים בחוק הנ"ל אוחדו על-ידי המפקח על הבנקים בחודש ספטמבר 2008 בהוראת ניהול בנקאי תקין (הוראה 309), וביוני 2009 שולבו בהוראות הדיווח לציבור.

הוראת סעיף 302 בדבר קיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי מקוימת בבנק בתדירות רבעונית, והוראת סעיף 404 בדבר הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי מקוימת עבור סוף כל שנה, כנדרש בהוראות.

במסגרת היישום של הוראת סעיף 404, ביצע הבנק, בסיוע חברת ייעוץ ששכר, מיפוי ותיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים בהתבסס על הוראות ה-SEC (הרשות לניירות-ערך בארצות-הברית) ועל-פי המתודולוגיות המקובלות, תוך התבססות על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת והעדכנית של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי ה-COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission). כמו-כן, הבנק ביצע, על-פי הדרישות, בחינה של אפקטיביות נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה בפועל של אפקטיביות הבקרות העיקריות. הבנק מבצע עבור שנת 2020 כמדי שנה, על-פי המתודולוגיות המקובלות ובסיוע חברת ייעוץ, עדכון לתיעוד של תהליכי הבקרה המהותיים, וכן בחינת אפקטיביות של נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, באמצעות בדיקה מחודשת של הבקרות העיקריות עבור השנה השוטפת. עיקר פעילות זו, על-פי המתוכנן, יושלם במהלך המחצית השנייה של השנה.

הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי

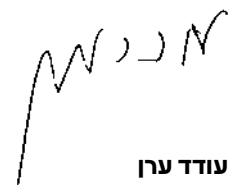
הנהלת הבנק, בשיטתו עם מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 31 במרץ 2020 את האפקטיביות של הבקרות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו הסיקו, כי לתום תקופה זו הבקרות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק הם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הכספי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 31 במרץ 2020 לא ארע שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

דב קוטלר
המנהל הכללי

עודד ערן
יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 13 במאי 2020

הצהרת המנכ"ל

אני, דב קוטלר, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרץ 2020 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

דב קוטלר
המנהל הכללי

תל-אביב, 13 במאי 2020

הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי

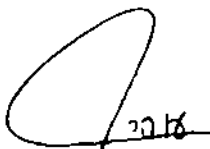
ליום 31 במרץ 2020

הצהרת החשבונאי הראשי

אני, עופר לוי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרץ 2020 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

עופר לוי

משנה למנכ"ל, חשבונאי ראשי

תל-אביב, 13 במאי 2020

בנק הפועלים

תמצית דוחות כספיים

ליום 31 במרץ 2020

Q1
20

תוכן העניינים

75	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ
76	תמצית דוח רווח והפסד מאוחד
77	תמצית דוח מאוחד על הרווח הכולל
78	תמצית מאזן מאוחד
79	תמצית דוח על השינויים בהון
81	תמצית דוח מאוחד על תזרימי מזומנים
84	ביאורים לדוחות הכספיים
84	ביאור 1 עיקרי המדיניות החשבונאית
86	ביאור 2 הכנסות והוצאות ריבית
87	ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית
89	ביאור 4 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר
91	ביאור 5 ניירות-ערך
96	ביאור 6 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
100	ביאור 7 פיקדונות הציבור
101	ביאור 8 זכויות עובדים
107	ביאור 9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות
114	ביאור 10 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות
118	ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון
126	ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים
138	ביאור 12א מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה
141	ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
160	ביאור 14 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
163	ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים
176	ביאור 16 יוזמות רגולטוריות
178	ביאור 17 השפעות התפשטות נגיף הקורונה

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של בנק הפועלים בע"מ וחברות בנות שלו (להלן: "הבנק"), הכולל את מאזן הביניים התמציתי המאוחד ליום 31 במרץ 2020 ואת הדוחות התמציתיים ביניים המאוחדים על רווח והפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה ישראל (2410) של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על-ידי רואה החשבון המבקר של הישות" ותקן סקירה שיישמו בסקירה של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבידורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נוהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחויבים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

הדגש עניין

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 10.ב (ב) בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק, ולביאורים 10.ו-11. בדבר סיום חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ובנושא FIFA.

זיו האפט
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

תל-אביב, 13 במאי 2020

תמצית דוחות כספיים

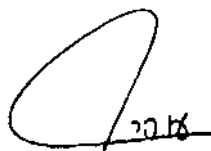
ליום 31 במרץ 2020

במיליוני ש"ח

תמצית דוח רווח והפסד מאוחד לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		ביאור	
	2019	2020		
מבוקר	בלתי מבוקר			
11,920	2,825	2,542	2	הכנסות ריבית
(2,601)	(548)	(350)	2	הוצאות ריבית
9,319	2,277	2,192		הכנסות ריבית, נטו
1,276	121	809	(2)6	הוצאות בגין הפסדי אשראי
8,043	2,156	1,383		הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית				
559	89	306	3	הכנסות מימון שאינן מריבית
3,240	785	863		עמלות
90	18	22		הכנסות אחרות
3,889	892	1,191		סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות				
*4,108	*1,051	962		משכורות והוצאות נלוות
1,334	314	321		אחזקה ופחת בניינים וציוד
*3,334	*512	633		הוצאות אחרות
8,776	1,877	1,916		סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
3,156	1,171	658		רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
1,681	449	363		הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
1,475	722	295		רווח מפעילות נמשכת לאחר מסים
11	-	1		חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
1,486	722	296		רווח נקי מפעילות נמשכת
296	91	(109)	(ה)1	רווח נקי (הפסד) מפעילות מופסקת
רווח נקי				
1,782	813	187		לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
17	8	5		הפסד המיחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,799	821	192		המיחוס לבעלי מניות הבנק
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים				
רווח בסיסי				
1.35	0.62	0.14		רווח נקי המיחוס לבעלי מניות הבנק
1.13	0.55	0.22		רווח נקי המיחוס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת
רווח מדולל				
1.35	0.61	0.14		רווח נקי המיחוס לבעלי מניות הבנק
1.13	0.54	0.22		רווח נקי המיחוס לבעלי מניות הבנק מפעילות נמשכת

* סווג מחדש.
הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

עופר לוי
משנה למנכ"ל, חשבונאי ראשי

דב קוטלר
המנהל הכללי

תל-אביב, 13 במאי 2020

תמצית דוחות כספיים

ליום 31 במרץ 2020

במיליוני ש"ח

תמצית דוח מאוחד על הרווח הכולל לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
	2019	2020	
מבוקר	בלתי מבוקר	ביאור	
1,782	813	187	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
17	8	5	הפסד נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,799	821	192	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
		4	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:
581	351	(667)	התאמות בגין אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן נטו
(876)	(197)	635	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים*
(295)	154	(32)	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים
119	(41)	7	השפעת המס המתייחס
(176)	113	(25)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים
-	-	-	בניכוי הפסד (רווח) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(176)	113	(25)	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים
1,606	926	162	הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
17	8	5	ההפסד הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,623	934	167	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

* בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף התקופה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות כספיים

ליום 31 במרץ 2020

במיליוני ש"ח

תמצית מאזן מאוחד

ליום 31 במרץ 2020

31 בדצמבר	31 במרץ			
2019	2019	2020		
מבוקר	בלתי מבוקר		ביאור	
נכסים				
88,122	78,332	89,475		מזומנים ופיקדונות בבנקים
59,486	66,259	74,500	5	ניירות-ערך ⁽¹⁾⁽²⁾
471	714	369		ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
297,647	286,874	304,817		אשראי לציבור
(4,707)	(3,826)	(5,269)		הפרשה להפסדי אשראי
292,940	283,048	299,548	13,6	אשראי לציבור, נטו
1,971	2,279	2,701		אשראי לממשלות
192	103	192		השקעות בחברות כלולות
3,233	3,077	3,202		בניינים וציוד
11,143	10,246	14,946	11	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,281	5,954	6,526		נכסים אחרים ⁽¹⁾
849	15,766	-	1(ה)	נכסים המיוחסים לפעילות מופסקת ⁽³⁾
463,688	465,778	491,459		סך-כל הנכסים
התחייבויות והון				
361,645	354,232	388,566	7	פיקדונות הציבור
3,520	3,328	3,980		פיקדונות מבנקים
685	358	401		פיקדונות הממשלה
3	5	3		ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
26,853	29,695	24,491		אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
12,050	10,429	15,957	11	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
20,711	12,402	20,394		התחייבויות אחרות (מזה: 596; 497; 518 בהתאמה, הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים) ⁽¹⁾
-	16,758	-	1(ה)	התחייבויות המיוחסות לפעילות מופסקת ⁽³⁾
425,467	427,207	453,792		סך-כל ההתחייבויות והון
38,181	38,481	37,632	9	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
40	90	35		זכויות שאינן מקנות שליטה
38,221	38,571	37,667		סך-כל ההון
463,688	465,778	491,459		סך-כל ההתחייבויות והון

(1) לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה [ביאור 15.ב.](#)

(2) לפרטים בדבר ניירות-ערך ששועבדו למלווים ראה [ביאור 5.](#)

(3) החל מהרבעון השני של שנת 2019 ועד לחלוקתה כדיבידנד בעין במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 יתרת ההשקעה בקבוצת ישראלכרט, טופלה לפי שיטת השווי המאזני והוצגה בשורה אחת במסגרת "הנכסים המיוחסים לפעילות מופסקת".

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות כספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

תמצית דוח על השינויים בהון לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020							
הון מניות ופרמיה*	קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	סך הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר	עודפים	סך-הכל הון המיוחס לבעלי המניות שליטה של הבנק	זכויות שאינן הון מקנות שליטה	סך-הכל הון
8,167	20	8,187	(1,352)	31,346	38,181	40	38,221
-	-	-	-	192	192	(5)	187
-	-	-	-	(720)	(720)	-	(720)
התאמות ושינויים הנובעים מ:							
-	4	4	-	-	4	-	4
3	(3)	-	-	-	-	-	-
-	-	-	(25)	-	(25)	-	(25)
-	-	-	-	-	-	-	-
8,170	21	8,191	(1,377)	30,818	37,632	35	37,667

* בניכוי 1,990,097 יתרת מניות באוצר.

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019							
הון מניות ופרמיה*	קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	סך הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר	עודפים	סך-הכל הון המיוחס לבעלי המניות שליטה של הבנק	זכויות שאינן הון מקנות שליטה	סך-הכל הון
8,135	38	8,173	(1,194)	30,565	37,544	112	37,656
-	-	-	18	(18)	-	-	-
8,135	38	8,173	(1,176)	30,547	37,544	112	37,656
-	-	-	-	821	821	(6)	815
התאמות ושינויים הנובעים מ:							
-	3	3	-	-	3	-	3
18	(18)	-	-	-	-	-	-
-	-	-	113	-	113	-	113
-	-	-	-	-	-	(16)	(16)
8,153	23	8,176	(1,063)	31,368	38,481	90	38,571

* בניכוי 2,756,262 יתרת מניות באוצר.

(1) השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא מכשירים פיננסיים (ASU 2016-01) ובנושא מכשירים נגזרים וגידור (ASU 2017-12) ולרבות העדכונים המתייחסים אליהם.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות כספיים

ליום 31 במרץ 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

תמצית דוח על השינויים בהון לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019							
הון מניות ופרמיה*	קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	סך הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר	עודפים	סך-הכל הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך-הכל הון
8,135	38	8,173	(1,194)	30,565	37,544	112	37,656
-	-	-	18	(18)	-	-	-
השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית ⁽¹⁾							
8,135	38	8,173	(1,176)	30,547	37,544	112	37,656
-	-	-	-	1,799	1,799	(17)	1,782
רווח (הפסד) נקי לשנה							
-	-	-	-	(1,000)	(1,000)	-	(1,000)
דיבידנד							
התאמות ושינויים הנובעים מ:							
-	14	14	-	-	14	-	14
הטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות							
32	(32)	-	-	-	-	-	-
מימוש תגמול הוני למניות							
-	-	-	-	-	-	(39)	(39)
גריעת זכויות שאינן מקנות שליטה בשל איבוד שליטה בחברות בנות							
-	-	-	(176)	-	(176)	-	(176)
הפסד כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס							
-	-	-	-	-	-	(16)	(16)
דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברה מאוחדת							
8,167	20	8,187	(1,352)	31,346	38,181	40	38,221
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019							

* בניכוי 1,990,097 יתרת מניות באוצר.

(1) השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא מכשירים פיננסיים (ASU 2016-01) ובנושא מכשירים נגזרים וגידור (ASU 2017-12) ולרבות העדכונים המתייחסים אליהם.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות כספיים

ליום 31 במרץ 2020

במיליוני ש"ח

תמצית דוח מאוחד על תזרימי מזומנים לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ	
	2019	2020
מבוקר	בלתי מבוקר	
	815	187
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) שוטפת		
	1,782	
התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת		
	(11)	(1)
	520	127
	21	5
	1,276	809
	(421)	(37)
	(140)	133
	(81)	(129)
	(4)	(10)
	64	(271)
	(483)	8
	(21)	4
	(9)	-
	1,527	58
	7,956	(1,643)
שינוי נטו בנכסים שוטפים		
	(609)	(3,803)
	(259)	(8,916)
	889	(988)
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות		
	2,374	3,907
	(6,891)	525
	7,480	(10,035)

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות כספיים

ליום 31 במרץ 2020

במיליוני ש"ח

תמצית דוח מאוחד על תזרימי מזומנים לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
	2019	2020	
מבוקר	בלתי מבוקר		
תזרימי מזומנים לפעילות השקעה			
7	(109)	297	פיקדונות בבנקים
(7)	1,511	(4,701)	אשראי לציבור
457	149	(730)	אשראי לממשלות
237	(6)	102	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
(15)	(15)	(75)	רכישת אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
126	117	3	תמורה מפדיון אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
(56,555)	(19,894)	(24,136)	רכישת אגרות-חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר
43,958	6,669	14,606	תמורה ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר
9,671	2,297	4,080	תמורה מפדיון אגרות-חוב זמינות למכירה
(7,804)	(2,792)	(2,657)	רכישת תיקי אשראי
113	-	-	תמורה ממכירת תיקי אשראי
(136)	(2)	1	השקעה בחברות כלולות
1,356	-	-	תמורה ממימוש השקעה בחברת בת שיצאה מאיחוד (נספח א')
(642)	(134)	(100)	רכישת בניינים וציוד
(52)	2	14	תמורה ממימוש בניינים וציוד
(9,286)	(12,207)	(13,296)	מזומנים, נטו, לפעילות השקעה

תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) מימון			
242	50	460	פיקדונות מבנקים
9,878	2,465	26,921	פיקדונות מהציבור
477	150	(284)	פיקדונות מהממשלה
3	5	-	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
3,539	2,782	-	הנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
(6,161)	(3,417)	(2,058)	פדיון אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
(1,000)	-	-	דיבידנד ששולם לבעלי-מניות הבנק
16	16	-	דיבידנד ששולם לבעלי-מניות חיצוניים בחברות מאוחדות
6,994	2,051	25,039	מזומנים, נטו, מפעילות מימון
5,188	(5,714)	1,708	גידול (קטיון) במזומנים - כולל יתרות מזומנים ושוי מזומנים המיוחסים לפעילות מופסקת
(8)	(8)	-	בניכוי קטיון במזומנים ושוי מזומנים המיוחסים לפעילות מופסקת
5,196	(5,706)	1,708	גידול (קטיון) במזומנים
82,217	82,217	85,886	יתרת מזומנים לתחילת התקופה מפעילות נמשכת
(1,527)	(528)	(58)	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים
85,886	75,983	87,536	יתרת מזומנים לסוף התקופה מפעילות נמשכת

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות כספיים

ליום 31 במרץ 2020

במיליוני ש"ח

תמצית דוח מאוחד על תזרימי מזומנים לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ	
	2019	2020
מבוקר	בלתי מבוקר	
ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו		
13,120	3,309	2,897
(3,330)	(1,010)	(929)
17	2	1
(2,285)	(468)	(101)
373	311	-
נספח א' - תמורה ממימוש השקעות בחברות בת שאוחדו בעבר		
178		
23,415		
(21,339)		
2,254		
(39)		
(891)		
1,324		
210		
1,534		
(178)		
1,356		

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ביאור 1 עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

תמצית הדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2020 נערכה לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ולפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. כללי החשבונאות שלפיהם נערכה תמצית דוחות כספיים אלה יושמו בעקביות לכללים שלפיהם נערכו הדוחות הכספיים המבוקרים ליום 31 בדצמבר 2019, למעט המפורט בסעיף ג' להלן.

תמצית הדוחות הכספיים אינה כוללת את כל המידע הנדרש בדוחות הכספיים השנתיים לעיל ויש לעיין בדוחות אלה ביחד עם הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2019 והביאורים הנלווים להם.

תמצית הדוחות הכספיים אושרה לפרסום על-ידי דירקטוריון הבנק ביום 13 במאי 2020.

ב. שימוש באומדנים

בעריכת תמצית הדוחות הכספיים, משתמשת הנהלת הבנק בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על יישום המדיניות, על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ועל התוצאות המדווחות של הבנק. יתכן, שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

שיקול הדעת והאומדנים של ההנהלה, בעת יישום המדיניות החשבונאית של הבנק וההנחות העיקריות ששימשו בהערכות הכרוכות באי ודאות, הינם עקביים עם אלו ששימשו בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2019. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ג. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

(1) חכירות

ביום 1 ביולי 2018 פרסם חוזר בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא חכירות." החוזר מאמץ את תיקון ASC 842 - ASU 2016-02. המטרה העיקרית של הכללים החדשים היא לשקף בדוחות הכספיים באופן מלא את רמת המינוף שנוצרת מחוזי חכירה ארוכי טווח. השינוי העיקרי של העדכון מתייחס לטיפול החשבונאי על-ידי חוכרים בעסקאות חכירה תפעולית, לפיו נדרש להכיר במאזן בנכס ובהתחייבות בגין חכירה תפעולית. הטיפול החשבונאי החל על מחכיר נותר בעיקרו ללא שינוי. להלן עיקרי השינויים בטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים של הבנק בעקבות יישום כללים אלה, בהתייחס לעסקאות בהן הבנק הינו החוכר בחכירה תפעולית:

1. התחייבויות חכירה תפעוליות ונכסי זכות שימוש, מוכרים בתחילת החכירה על בסיס הערך הנוכחי של תשלומי החכירה העתידיים על פני תקופת החכירה, מהוונים בשיעור הריבית התוספת של הבנק. תשלומי החכירה כוללים: תשלומי חכירה קבועים (בניכוי תמריצים שישולמו לחוכר), תשלומי חכירה משתנים בשל הצמדה למדד או שיעור, תשלומי קנסות בגין ביטול החכירה, סכומים שצפוי שהחוכר ישלם למחכיר בגין ערך שייר מובטח. תקופת החכירה הינה התקופה הנקובה בחוזה, וכוללת אופציות הארכה שמימושן על-ידי הבנק ודאי באופן סביר, או אופציות ביטול שודאי באופן סביר שלא תמומש על-ידי הבנק. תקופת החכירה נקבעת בתחילת החכירה, ולאחר מכן כאשר מתרחשות נסיבות המצריכות את הערכתה מחדש. נכסי זכות שימוש מותאמים בגין עלויות ישירות ראשוניות, תשלומי חכירה מראש, ובניכוי תמריצי חכירה שהתקבלו.
 2. התחייבויות בגין חכירה תפעולית מוצגות במסגרת התחייבויות אחרות, ונכסי זכות שימוש המתייחסים מוצגים במסגרת נכסים אחרים. הוצאות בגין חכירה תפעולית מוכרות על בסיס קו ישר על פני תקופת החכירה ומדווחות בהוצאות אחרות (במסגרת הוצאות תפעוליות ואחרות). תשלומי חכירה משתנים, מוכרים בעת התהוותם יחד עם הוצאות חכירה תפעוליות.
 3. לגבי חכירות בהן תקופת החכירה המקורית היא פחות משנה, הבנק בחר ליישם את החריג לתקן, והן לא יוכרו כנכס והתחייבות במאזן.
 4. כמתאפשר על-פי התקן, הבנק בחר במדיניות על פיה בחכירות נדל"ן, דמי הניהול אינם מהווים חלק מתשלומי החכירה, ולפיכך לא מהווים חלק מהנכס וההתחייבות בגין החכירה. בנוסף מע"מ לא מהווה חלק מתשלומי החכירה ולפיכך לא מהווה חלק מהנכס או ההתחייבות.
- ההוראות החדשות יושמו החל מיום 1 בינואר 2020 באופן של יישום למפרע מותאם. הבנק בחר, בהתאם להקלה המתאפשרת בתקן, לשמר קביעות קודמות לגבי סיווג חכירות קיימות.
- יישום ההוראות החדשות הביא לגידול בסך של כ-1.1 מיליארד ש"ח ביתרת נכסי זכות השימוש, ולגידול מקביל ביתרת ההתחייבויות בגין חכירה למועד היישום לראשונה. כמו-כן, למועד היישום לראשונה, יישום ההוראות החדשות הביא לירידה בשיעור ההון העצמי רובד 1 ובהון הכולל בשיעור של כ-0.04% וכ-0.05%, בהתאמה.

(2) הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה

לנוכח התפשטות נגיף הקורונה והשלכותיו האפשריות על מצב המשק והלווים, ומתוך מטרה לעודד תאגידים בנקאיים לפעול לייצוב לוויים שלא עומדים או עשויים לא לעמוד במחויבויות התשלום החוזיות שלהם עקב נגיף הקורונה, פרסם הפיקוח על הבנקים ביום 21 באפריל 2020 דגשים פיקוחיים אשר עיקריהם מפורט להלן:

- א. לגבי טיפול בחובות לגביהם בוצעו שינויים בתנאים, נקבע כי אין לסווג חובות בארגון מחדש של חוב בעייתי, כאשר בשל אירוע נגיף הקורונה מבוצעים שינויים לזמן קצר בתשלומים ללוויים אשר לא היו בפיגור קודם לכן.
- ב. לעניין קביעת מצב הפיגור, חובות אשר לא היו לפני כן בפיגור של עד 30 יום, וניתנה להם דחיה כאמור, לא ייחשבו כהלואות בפיגור בתקופת הדחיה. בנוסף, כאשר בוצעה דחיית תשלומים כאמור לחובות שהיו בפיגור לפני הדחיה, יש להקפיא את מצב הפיגור במשך תקופת דחיית התשלום (למעט אם החוב סווג כפגום או אם הוא נמחק חשבונאית).

ביאור 1 עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- ג. במהלך התקופה של הסדרים לזמן קצר כאמור, הלוואות אלה, ככלל, לא ידווחו כהלוואות פגומות שאינן צוברות ריבית. ככל שנצבר מידע חדש המצביע על כך שחלה ירידה בסיכויי הפירעון של הלוואה ספציפית או שהלוואה ספציפית לא תשולם, על הבנק לפעול בהתאם להוראות הדיווח לציבור בנושא.
- ד. לגבי הלוואות לדיור שיש לחשב לגביהן הפרשה מזערית לפי שיטת עומק הפיגור, דחייה של תשלומי קרן או ריבית לפרק זמן קצר בהלוואה כאמור אשר לא הייתה חוב בעייתי לפני מועד הדחייה, ככלל, אינה מחייבת סיווג של החוב כחוב בארגון מחדש.
- ה. הלוואות לדיור אשר יועמדו בתקופת המשבר, לא תחול בגינן דרישת ההון הנוספת בשיעור של 1 נקודת האחוז.

ד. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

נושא	עיקרי ההוראות	מועד תחילה והוראות מעבר	השפעה על הבנק
מכשירים פיננסיים - הפסדי אשראי - ASU 2016-13	מטרתו העיקרית של התיקון הינה לספק מידע שימושי יותר בנוגע להפסדי אשראי צפויים בגין מכשירים פיננסיים ומחויבויות למתן אשראי, תוך חיזוק האנטי מחזוריות בהתנהגות ההפרשה להפסדי האשראי וחיזוק הקשר בין אופן ניהול סיכויי האשראי לבין אופן השתקפותם בדוחות הכספיים. לצורך כך התיקונים בעדכון זה מחליפים את שיטת ההפרשה להפסדי אשראי המבוססת על הפסדים שהתהוו, בשיטה המשקפת הפסדי אשראי צפויים לאורך חיי האשראי ודורשת התחשבות בטווח רחב יותר של מידע צופה פני עתיד שישקף תחזיות סבירות לגבי אירועים כלכליים עתידיים. הכללים החדשים לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי יחולו על אשראי (לרבות הלוואות לדיור), אגרות-חוב המוחזקות לפדיון, וחשיפות אשראי חוץ-מאזניות מסוימות. בנוסף, ישתנה האופן שבו נרשמות ירידות ערך של אגרות-חוב בתיק הזמין למכירה, וכן יורחב הגילוי על ההשפעה של מועד מתן האשראי על איכות האשראי של תיק האשראי.	1 בינואר 2022. ככלל, הכללים החדשים יישמו באמצעות רישום בעודפים במועד היישום לראשונה של ההשפעה המצטברת.	הבנק נערך ליישום התיקון.

הפסקת פרסום ריבית הליבור

החל מסוף שנת 2021, המערכת הפיננסית העולמית צפויה להפסיק לפרסם את ריביות ה-"LIBOR" ולחדול מהשימוש בהן. ריביות אלו מהוות בסיס לצורך חישוב שיעור הריבית החל על מוצרים פיננסיים במטבעות חוץ עיקריים או צמודים למטבעות אלו בריבית משתנה. במסגרת הכוונה לבסס עוגני ריבית חלופיים במטבעות הרלוונטיים, מתגבשות בעולם, על-ידי גופים כגון ISDA (International Swaps and Derivatives Association) וה-ARRC (Alternative Reference Rate Committee), חלופות לריביות אלו, שפה משפטית חדשה והצעות למנגנוני החלפה. השינוי הצפוי ישפיע בכל תעשיית הבנקאות בעולם ובארץ. במסגרת זו הוקמה בבנק ועדת היגוי אשר עוקבת אחר הפרסומים הבינלאומיים ובוחנת את השפעת ההחלפה על פעילות הבנק. הוועדה מעדכנת את ההנהלה והדירקטוריון מדי תקופה. במסגרת פעילות הוועדה נערך מיפוי של המוצרים השונים הקיימים בבנק ואשר מתבססים על הריביות שצפויות להעלם, בוצעו שינויים במסמכים משפטיים וכן נעשות הדרכות לעובדי הבנק. בסוף חודש ינואר 2020 נשלחו ללקוחות הבנק מכתבים אשר מתארים את השינוי העתידי על-פי המידע שהיה מצוי בבנק באותה עת. לאור חוסר הוודאות לגבי המשך ביצוע התהליך שמושפע כאמור מהחלטות בינלאומיות, אין ביכולתו של הבנק לבצע הערכות כמותיות של החלפת הריביות. הבנק ימשיך לעקוב אחרי הפרסומים הבינלאומיים ויפעל בשאיפה להקטין את הסיכונים שנובעים מתהליך החלפת הריביות. ביום 22 במרץ 2020 פרסם ה-FASB הקלות יישום בטיפול החשבונאי בהחלפת חוזים מבוססי ליבור לעוגני ריביות חלופיות. הקלות אילו מתייחסות בעיקר לטיפול בשינוי תנאי חוב וחשבונאות גידור, אשר נועדו לאפשר רציפות בטיפול החשבונאי במצב של החלפת ריבית הליבור בעוגני ריביות חלופיות. הבנק בוחן את יישום הקלות אילו בחוזים הרלוונטיים.

להלן פירוט יתרות החוזים המושפעים מריבית הליבור:

מזה: עסקות שיימשכו מעבר לשנת 2021		סך העסקות ליום 31 במרץ 2020		
מספר עסקות	סכום במיליוני ש"ח	מספר עסקות	סכום במיליוני ש"ח	
5,041	13,253	5,949	21,537	הלוואות
123	547	499	3,225	פיקדונות
1,045	96,041	1,454	134,401	נגזרים (ברוטו) - ערך נקוב
30	2,627	75	6,093	מסגרות אשראי שלא נוצלו
6,239	112,468	7,977	165,256	סך-הכל

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 1 עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. פעילות מופסקת

בהתאם לנדרש בחוק להגברת התחרותיות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), תשע"ז-2017 ("החוק להגברת התחרותיות"), ביום 8 באפריל 2019 מכר הבנק בהצעת מכר לציבור כ-65.2% מהונה של ישראלכרט. לאחר המכירה נותר הבנק עם החזקה של כ-33% ממניות ישראלכרט, שטופלה לפי שיטת השווי המאזני.

ביום 2 בפברואר 2020, אישר דירקטוריון הבנק, חלוקה של יתרת ההחזקה במניות בישראלכרט, כדיבידנד בעין לבעלי מניות הבנק וביום 9 במרץ 2020 בוצעה החלוקה בפועל. בכך השלים הבנק את ההיפרדות מקבוצת ישראלכרט, כנדרש בחוק להגברת התחרותיות. חלוקת המניות בוצעה בהתאם לשווי המניות בבורסה במועד חלוקתן. עקב ירידת מחיר המניה מתחת ליתרת ההשקעה בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, הבנק הכיר בהפסד מירידת-ערך ההשקעה בסך של כ-109 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס) במסגרת הרווח מפעילות מופסקת בדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2020.

ביאור 2 הכנסות והוצאות ריבית

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2019	2020	
א. הכנסות ריבית		
2,458	2,308	מאשראי לציבור
17	13	מאשראי לממשלות
103	61	מפיקדונות בבנקים
29	33	מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים
218	127	מאגרות-חוב
2,825	2,542	סך-כל הכנסות ריבית
ב. הוצאות ריבית		
(428)	(321)	על פיקדונות הציבור
(2)	(1)	על פיקדונות הממשלה
(6)	(3)	על פיקדונות מבנקים
(113)	(25)	על אגרות-חוב וכתבי התחייבויות נדחים
1	-	על התחייבויות אחרות
(548)	(350)	סך-כל הוצאות ריבית
2,277	2,192	סך הכנסות ריבית, נטו
ג. פירוט השפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות ריבית*		
3	(43)	הכנסות ריבית
(1)	1	הוצאות ריבית
ד. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות-חוב		
3	3	מוחזקות לפדיון
209	117	זמינות למכירה
6	7	למסחר
218	127	סך-הכל כלול בהכנסות ריבית

* פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיפי משנה א ו-ב.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית

א. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן פעילויות שאינן למטרות מסחר

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2019	2020	
		1. מפעילות במכשירים נגזרים
		סך-הכל מפעילות במכשירים נגזרים ⁽¹⁾
		2. מהשקעה באגרות-חוב
		רווחים ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה
		הפסדים ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה
		סך-הכל מהשקעה באגרות-חוב
		3. הפרשי שער, נטו
		4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות
		רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר, נטו ⁽²⁾⁽³⁾
		דיבידנד ממניות שאינן למסחר
		התאמה לשווי הוגן של השקעה בחברה מוחזקת
		סך-הכל מהשקעה במניות
		5. רווחים (הפסדים) נטו בגין עסקות איגוח
		6. רווחים נטו בגין הלוואות שנמכרו
		סך-הכל הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר

- * סוג מחדש בגין יישום לראשונה של חוזר בנק ישראל בנושא מכשירים נגזרים וגידור (סיווג נגזרים למסחר ושייכים למסחר).
- (1) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
- (2) לרבות הפרשות לירידת-ערך בסך של כ-0 מיליוני ש"ח לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020 (לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2019: כ-7 מיליוני ש"ח).
- (3) לרבות רווחים והפסדים ממדידה לפי שווי הוגן של מניות שמתקיים לגביהן שווי הוגן זמין וכן התאמות מעלה או מטה של מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית (המשך)

ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר*

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2019	2020	
**52	213	הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים למסחר
(50)	(57)	הפסדים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר, נטו ⁽¹⁾
2	156	סך-הכל הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות מסחר*
89	306	סך-הכל הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
		פירוט על הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר, לפי חשיפת סיכון:
** (42)	(24)	חשיפת ריבית
**42	176	חשיפת מטבע-חוץ
**2	4	חשיפה למניות
**2	156	סך-הכל

* כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.

** סווג מחדש בגין יישום לראשונה של חוזר בנק ישראל בנושא מכשירים נגזרים וגידור (סיווג נגזרים למסחר ושייכים למסחר).

*** להכנסות ריבית מהשקעה באגרות-חוב למסחר ראה [ביאור 2](#).

(1) מזה: חלק הרווחים (ההפסדים) הקשורים לאגרות-חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בסך של כ-52 מיליוני ש"ח לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020 (לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2019: כ-51 מיליוני ש"ח).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 4 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת מס

1. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לתקופות של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ בשנת 2020 ובשנת 2019

רווח כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה				
		סך-הכל	התאמות בגין הטבות לעובדים	התאמות מתרגום* נטו לאחר השפעת גידורים**	התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן	
בלתי מבוקר						
(1,352)	3	(1,349)	(1,561)	(38)	250	יתרה ליום 1 בינואר 2020
(25)	-	(25)	417	-	(442)	שינוי נטו במהלך התקופה
(1,377)	3	(1,374)	(1,144)	(38)	(192)	יתרה ליום 31 במרץ 2020
(1,194)	3	(1,191)	(993)	(38)	(160)	יתרה ליום 1 בינואר 2019
18	-	18	-	-	18	השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית ⁽¹⁾
(1,176)	3	(1,173)	(993)	(38)	(142)	יתרה מתואמת ליום 1 בינואר 2019 לאחר יישום לראשונה
113	-	113	(126)	-	239	שינוי נטו במהלך התקופה
(1,063)	3	(1,060)	(1,119)	(38)	97	יתרה ליום 31 במרץ 2019

2. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר בשנת 2019

רווח כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה				
		סך-הכל	התאמות בגין הטבות לעובדים	התאמות מתרגום* נטו לאחר השפעת גידורים**	התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן	
מבוקר						
(1,194)	3	(1,191)	(993)	(38)	(160)	יתרה ליום 1 בינואר 2019
18	-	18	-	-	18	השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית ⁽¹⁾
(1,176)	3	(1,173)	(993)	(38)	(142)	יתרה מתואמת ליום 1 בינואר 2019 לאחר יישום לראשונה
(176)	-	(176)	(568)	-	392	שינוי נטו במהלך השנה
(1,352)	3	(1,349)	(1,561)	(38)	250	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019

* התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה, עד ליום 31 בדצמבר 2018, היה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

** רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעות נטו במטבע-חוץ.

(1) השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא מכשירים פיננסיים (ASU 2016-01) ובנושא מכשירים נגזרים וגידור (ASU 2017-12) ולרבות העדכונים המתייחסים אליהם.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 4 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

1. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לתקופות של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ בשנת 2020 ובשנת 2019

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
31 במרץ 2019			31 במרץ 2020		
לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
בלתי מבוקר					
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					
התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן					
262	(115)	377	(383)	200	(583)
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן (רווחים) הפסדים בגין אגרות-חוב זמינות למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽¹⁾					
(23)	3	(26)	(59)	25	(84)
שינוי נטו במהלך התקופה					
239	(112)	351	(442)	225	(667)
הטבות לעובדים					
(143)	80	(223)	389	(203)	592
רווח (הפסד) אקטוארי נטו במהלך התקופה (רווחים) הפסדים נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽²⁾					
17	(9)	26	28	(15)	43
שינוי נטו במהלך התקופה					
(126)	71	(197)	417	(218)	635
סך-הכל השינוי נטו במהלך התקופה					
113	(41)	154	(25)	7	(32)
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					
-	-	-	-	-	-
סך-הכל השינוי נטו במהלך התקופה					
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק					
113	(41)	154	(25)	7	(32)
סך-הכל השינוי נטו במהלך התקופה					

2. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר בשנת 2019

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019		
לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
מבוקר		
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		
התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן		
559	(275)	834
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן (רווחים) הפסדים בגין ניירות-ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽¹⁾		
(167)	86	(253)
שינוי נטו במהלך השנה		
392	(189)	581
הטבות לעובדים		
(645)	348	(993)
רווח (הפסד) אקטוארי נטו השנה (רווחים) הפסדים נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽²⁾		
77	(40)	117
שינוי נטו במהלך השנה		
(568)	308	(876)
סך-הכל השינוי נטו במהלך השנה		
(176)	119	(295)
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		
-	-	-
סך-הכל השינוי נטו במהלך השנה		
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק		
(176)	119	(295)
סך-הכל השינוי נטו במהלך השנה		

(1) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. פירוט נוסף ראה [בביאור 3 - הכנסות מימון שאינן מריבית](#).

(2) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות אחרות.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 5 ניירות-ערך

ליום 31 במרץ 2020				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
(1) אגרות-חוב המוחזקות לפדיון				
אגרות-חוב ומלוות				
של מוסדות פיננסיים בישראל	374	4	-	378
סך-כל אגרות-החוב המוחזקות לפדיון	374	4	-	378
(2) אגרות-חוב זמינות למכירה				
אגרות-חוב ומלוות				
של ממשלת ישראל	43,571	107	(254)	43,571
של ממשלות זרות	6,055	176	(26)	6,055
של מוסדות פיננסיים זרים	5,238	37	(240)	5,238
של אחרים זרים	2,300	7	(114)	2,300
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה	57,164	327 ⁽¹⁾	(634) ⁽¹⁾	57,164
(3) השקעות במניות שאינן למסחר				
מניות שאינן למסחר	1,496	49 ⁽²⁾	(19) ⁽²⁾	1,496
מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין	1,110	-	-	1,110
סך-הכל ניירות הערך שאינן למסחר	59,038	380	(653)	59,038
(4) ניירות-ערך למסחר				
אגרות-חוב ומלוות				
של ממשלת ישראל	15,303	59	(83)	15,279
של ממשלות זרות	185	-	-	185
סך-כל אגרות-חוב ומלוות למסחר	15,488	59	(83)	**15,464
מניות				
של אחרים	2	-	-	2
סך-כל ניירות הערך למסחר	15,490	59 ⁽²⁾	(83) ⁽²⁾	15,466
סך-כל ניירות הערך ⁽³⁾	74,801	439	(736)	74,504

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
** מזה ניירות-ערך בסך 1,877 מיליוני ש"ח שסווגו כניירות-ערך למסחר משום שהבנק בחר למדוד אותם בהתאם לחלופת השווי הוגן, למרות שהם לא נרכשו למטרות מסחר.
(1) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.
(2) נזקפו לדוח רווח והפסד.
(3) מזה: ניירות-ערך בסך של כ-2.5 מיליארד ש"ח שועבדו למלווים.

הערות:

א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2 וביאור 3](#).
ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 5 ניירות-ערך (המשך)

ליום 31 במרץ 2020						
סך-הכל	12 חודשים ומעלה		שווי הוגן	סך-הכל	פחות מ-12 חודשים	
	הפסדים שטרם מומשו	0-20%			הפסדים שטרם מומשו	20-40%

(5) שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של אגרות-חוב זמינות למכירה הנמצאות בפוזיציית הפסד שטרם מומש

אגרות-חוב ומלוות						
של ממשלת ישראל	19,340	(245)	-	(245)	555	(9)
של ממשלות זרות	303	(9)	-	(9)	816	(17)
של מוסדות פיננסיים זרים	3,682	(240)	-	(240)	-	-
של אחרים זרים	1,800	(90)	(10)	(100)	196	(14)
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה	25,125	(584)	(10)	(594)	1,567	(40)

ליום 31 במרץ 2019				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
של מוסדות פיננסיים בישראל	306	4	-	310
סך-כל אגרות-חוב מוחזקות לפדיון	306	4	-	310

(1) אגרות-חוב מוחזקות לפדיון

אגרות-חוב ומלוות				
של מוסדות פיננסיים בישראל	306	4	-	310
סך-כל אגרות-חוב מוחזקות לפדיון	306	4	-	310

אגרות-חוב זמינות למכירה				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווח כולל אחר מצטבר		שווי הוגן*
		רווחים	הפסדים	
של ממשלת ישראל	32,795	179	(2)	32,972
של ממשלות זרות	14,531	25	(112)	14,444
של מוסדות פיננסיים בישראל	117	1	-	118
של מוסדות פיננסיים זרים	8,090	46	(22)	8,114
של אחרים בישראל	73	-	-	73
של אחרים זרים	2,792	21	(14)	2,799
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה	58,398	272 ⁽¹⁾	(150) ⁽¹⁾	58,520

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
(1) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

הערות:

- לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2 וביאור 3](#).
- ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המפיקה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 5 ניירות-ערך (המשך)

ליום 31 במרץ 2019				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
(3) השקעות במניות שאינן למסחר				
מניות שאינן למסחר	1,826	1,749	(9) ⁽¹⁾	1,826
מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין	1,078	1,078	-	1,078
סך-הכל ניירות הערך שאינן למסחר	60,652	60,453	(159)	60,656
(4) ניירות-ערך למסחר				
אגרות-חוב ומלוות				
של ממשלת ישראל	5,594	5,552	42	5,594
של ממשלות זרות	3	3	-	3
סך-כל אגרות-חוב ומלוות למסחר	5,597	5,555	42	5,597
מניות				
של אחרים	10	7	3	10
סך-כל ניירות הערך למסחר	5,607	5,562	45 ⁽¹⁾	5,607
סך-כל ניירות הערך ⁽²⁾	66,259	66,015	407	66,263

סך-הכל	12 חודשים ומעלה		שווי הוגן	סך-הכל	פחות מ-12 חודשים		שווי הוגן
	20-40%	0-20%			20-40%	0-20%	
(5) שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות-ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש							
אגרות-חוב ומלוות							
של ממשלת ישראל	-	-	-	(2)	-	(2)	2,860
של ממשלות זרות	(112)	-	(112)	8,883	-	-	-
של מוסדות פיננסיים זרים	(16)	-	(16)	2,515	(6)	(6)	1,022
של אחרים זרים	(5)	-	(5)	510	(9)	(9)	595
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה	(133)	-	(133)	11,908	(17)	(17)	4,477

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
(1) נזקפו לדוח רווח והפסד.
(2) מזה: ניירות-ערך בסך של כ-2.8 מיליארד ש"ח שועבדו למלווים.

הערות:

- לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2 וביאור 3](#).
- ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

ביאור 5 ניירות-ערך (המשך)

מבוקר
במיליוני ש"ח

ליום 31 בדצמבר 2019					
שווי הוגן*	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת	הערך במאזן	
					(1) אגרות-חוב המוחזקות לפדיון
					אגרות-חוב ומלוות
303	-	4	299	299	של מוסדות פיננסיים בישראל
303	-	4	299	299	סך-כל אגרות-החוב המוחזקות לפדיון
					(2) אגרות-חוב זמינות למכירה
					אגרות-חוב ומלוות
שווי הוגן*	רווח כולל אחר מצטבר הפסדים	רווחים	עלות מופחתת	הערך במאזן	
33,417	(2)	264	33,155	33,417	של ממשלת ישראל
8,108	(61)	23	8,146	8,108	של ממשלות זרות
6,830	-	108	6,722	6,830	של מוסדות פיננסיים זרים
2,454	(3)	31	2,426	2,454	של אחרים זרים
50,809	⁽¹⁾ (66)	⁽¹⁾ 426	50,449	50,809	סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה
					(3) השקעות במניות שאינן למסחר
שווי הוגן*	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן	
1,771	⁽²⁾ (5)	⁽²⁾ 150	1,626	1,771	מניות שאינן למסחר
1,021	-	-	1,021	1,021	מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין
52,883	(71)	580	52,374	52,879	סך-הכל ניירות הערך שאינן למסחר

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
(1) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.
(2) נזקפו לדוח רווח והפסד.

הערות:

- א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה **ביאור 2 וביאור 3**.
- ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 5 ניירות-ערך (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
(4) ניירות-ערך למסחר				
אגרות-חוב ומלוות				
של ממשלת ישראל	6,602	69	-	6,602
של ממשלות זרות	3	-	-	3
סך-כל אגרות-חוב ומלוות למסחר	6,605	69	-	6,605**
מניות				
של אחרים	2	-	-	2
סך-כל ניירות הערך למסחר	6,607	(1) ⁽¹⁾ 69	-	6,607
סך-כל ניירות הערך ⁽²⁾	59,486	649	(71)	59,490

סך-הכל	12 חודשים ומעלה		סך-הכל	פחות מ-12 חודשים	
	הפסדים שטרם מומשו 0-20%	שווי הוגן		הפסדים שטרם מומשו 20-40%	שווי הוגן

(5) שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות-ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש

אגרות-חוב ומלוות							
של ממשלת ישראל	של ממשלות זרות	של אחרים זרים	סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו 0-20%	סך-הכל	הפסדים שטרם מומשו 20-40%
567	3,244	97	3,908	(2)	(2)	(2)	(2)
-	(22)	(1)	(23)	2,005	(22)	(39)	(22)
-	(22)	(1)	(23)	319	(1)	(2)	(1)
-	(22)	(1)	(23)	2,324	(23)	(43)	(23)

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
 ** מזה ניירות-ערך בסך 1,702 מיליוני ש"ח שסווגו כניירות-ערך למסחר משום שהבנק בחר למדוד אותם בהתאם לחלופת השווי הוגן, למרות שהם לא נרכשו למטרות מסחר.
 (1) נזקפו לדוח רווח והפסד.
 (2) מזה: ניירות-ערך בסך של כ-2.6 מיליארד ש"ח שועבדו למלווים.

הערות:

א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2 וביאור 3](#).
 ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 6 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

1. חובות*, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי

ליום 31 במרץ 2020						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי**	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור		
יתרת חוב רשומה						
181,808	30,076	151,732	909	2	150,821	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
153,085	-	153,085	35,967	92,450	24,668	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾
92,380	-	92,380	-	92,296	84	(1) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
334,893	30,076	304,817	36,876	92,452	175,489	סך-הכל ⁽²⁾
(2) מזה:						
1,482	-	1,482	714	-	768	חובות בארגון מחדש
2,757	-	2,757	50	2	2,705	חובות פגומים אחרים
4,239	-	4,239	764	2	3,473	סך-הכל חובות פגומים
873	-	873	70	715	88	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
3,964	-	3,964	51	-	3,913	חובות בעייתיים אחרים
9,076	-	9,076	885	717	7,474	סך-הכל חובות בעייתיים
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות						
3,611	8	3,603	133	-	3,470	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
1,666	-	1,666	654	478	534	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽³⁾
478	-	478	-	478	-	(3) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור***
5,277	8	5,269	787	478	4,004	סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי ⁽⁴⁾
1,530	-	1,530	131	-	1,399	(4) מזה: הפרשה בגין חובות פגומים

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור בסך של כ-84 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

*** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של כ-344 מיליוני ש"ח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 6 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. חובות*, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ליום 31 במרץ 2019						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי** ⁽⁵⁾	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור ⁽⁵⁾		
יתרת חוב רשומה						
156,342	23,340	133,002	965	-	132,037	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
153,872	-	153,872	41,143	83,068	29,661	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾
82,951	-	82,951	-	82,871	80	(1) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
310,214	23,340	286,874	42,108	83,068	161,698	סך-הכל ⁽²⁾
(2) מזה:						
1,311	-	1,311	651	-	660	חובות בארגון מחדש
1,674	-	1,674	71	-	1,603	חובות פגומים אחרים
2,985	-	2,985	722	-	2,263	סך-הכל חובות פגומים
876	-	876	85	705	86	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
3,038	-	3,038	60	1	2,977	חובות בעייתיים אחרים
6,899	-	6,899	867	706	5,326	סך-הכל חובות בעייתיים
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות						
2,294	10	2,284	154	-	2,130	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
1,542	-	1,542	685	426	431	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽³⁾
426	-	426	-	426	-	(3) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור***
3,836	10	3,826	839	426	2,561	סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי ⁽⁴⁾
641	-	641	158	-	483	(4) מזה: הפרשה בגין חובות פגומים

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור בסך של כ-80 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

*** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של כ-290 מיליוני ש"ח.

(5) סוג מחדש, הלוואות לדיור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" סוגו מחדש מאשראי "מסחרי" לאשראי "לדיור".

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 6 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. חובות*, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי**	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור		
						יתרת חוב רשומה
165,145	20,042	145,103	862	2	144,239	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
152,544	-	152,544	37,833	89,700	25,011	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾
89,608	-	89,608	-	89,533	75	(1) מזה: לפי עומק פיגור
317,689	20,042	297,647	38,695	89,702	169,250	סך-הכל ⁽²⁾
						(2) מזה:
1,374	-	1,374	707	-	667	חובות בארגון מחדש
3,068	-	3,068	55	2	3,011	חובות פגומים אחרים
4,442	-	4,442	762	2	3,678	סך-הכל חובות פגומים
913	-	913	93	699	121	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
3,767	-	3,767	51	1	3,715	חובות בעייתיים אחרים
9,122	-	9,122	906	702	7,514	סך-הכל חובות בעייתיים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות*
3,094	7	3,087	136	-	2,951	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
1,620	-	1,620	615	446	559	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽³⁾
446	-	446	-	446	-	(3) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור***
4,714	7	4,707	751	446	3,510	סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי ⁽⁴⁾
1,408	-	1,408	136	-	1,272	(4) מזה: הפרשה בגין חובות פגומים

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור בסך של כ-75 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

*** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של כ-314 מיליוני ש"ח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 6 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

2. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור		
5,251	8	5,243	790	446	4,007	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה (מבוקר)
809	1	808	120	32	656	הוצאות בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾
(340)	-	(340)	(158)	(1)	(181)	מחיקות חשבונאיות
153	-	153	82	1	70	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(187)	-	(187)	(76)	-	(111)	מחיקות חשבונאיות נטו
5,873	9	5,864	834	478	4,552	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 במרץ 2020 ⁽²⁾ (בלתי מבוקר)
59	-	59	8	-	51	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
596	1	595	47	-	548	(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי*	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור*		
4,334	9	4,325	904	424	2,997	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה (מבוקר)
121	2	119	65	4	50	הוצאות בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾
(357)	-	(357)	(188)	(2)	(167)	מחיקות חשבונאיות
234	-	234	95	-	139	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(123)	-	(123)	(93)	(2)	(28)	מחיקות חשבונאיות נטו
4,332	11	4,321	876	426	3,019	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 במרץ 2019 ⁽²⁾ (בלתי מבוקר)
(72)	-	(72)	2	-	(74)	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
496	1	495	37	-	458	(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

* סווג מחדש, הלוואות לדיוור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" סווג מחדש מאשראי "מסחרי" לאשראי "לדיוור".

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 7 פיקדונות הציבור

א. סוגי פיקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד

31 בדצמבר		31 במרץ		
2019	2019	2020		
מבוקר	בלתי מבוקר			
בישראל				
לפי דרישה				
145,695	138,395	169,128		אינם נושאים ריבית
86,408	91,730	92,733		נושאים ריבית
232,103	230,125	261,861		סך-הכל לפי דרישה
113,332	105,138	105,972		לזמן קצוב
345,435	335,263	367,833		סך-כל פיקדונות הציבור בישראל*
מחוץ לישראל				
לפי דרישה				
1,193	1,974	1,368		אינם נושאים ריבית
5,306	4,121	5,031		נושאים ריבית
6,499	6,095	6,399		סך-הכל לפי דרישה
9,711	12,874	14,334		לזמן קצוב
16,210	18,969	20,733		סך-כל פיקדונות הציבור מחוץ לישראל
361,645	354,232	388,566		סך-כל פיקדונות הציבור
* מזה:				
165,615	167,790	184,880		פיקדונות של אנשים פרטיים
48,817	47,284	41,671		פיקדונות של גופים מוסדיים
131,003	120,189	141,282		פיקדונות של תאגידים ואחרים

ב. פיקדונות הציבור לפי גודל

31 בדצמבר		31 במרץ		
2019	2019	2020		
מבוקר	בלתי מבוקר			
תקרת הפיקדון				
122,404	123,183	136,077		עד 1
90,385	89,154	106,371		מעל 1 עד 10
55,261	53,977	58,944		מעל 10 עד 100
35,698	32,274	38,437		מעל 100 עד 500
57,897	55,644	48,737		מעל 500
361,645	354,232	388,566		סך-הכל

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 8 זכויות עובדים

א. הטבות לעובדים

31 בדצמבר	31 במרץ		
2019	2019	2020	
מבוקר	בלתי מבוקר		
פרישה מוקדמת ופיצויים			
8,262	7,355	7,574	סכום ההתחייבות
(4,138)	(3,809)	(3,919)	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
4,124	3,546	3,655	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
מענק אי ניצול ימי מחלה			
395	359	342	סכום ההתחייבות
-	-	-	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
395	359	342	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
מענק יובל			
36	37	32	סכום ההתחייבות
-	-	-	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
36	37	32	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
הטבות אחרות בסיום ולאחר העסקה			
664	610	558	סכום ההתחייבות
-	-	-	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
664	610	558	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
סך-הכל			
5,219	4,552	4,587	עודף ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים על נכסי תוכנית שנכללו בסעיף "התחייבויות אחרות"*
34	51	74	* מזה: בגין הטבות לעובדים בחו"ל

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 8 זכויות עובדים (המשך)

ב. תוכנית הטבות לאחר פרישה

(1) מחויבויות ומצב המימון

א. שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה, נטו**

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2019	2019	2020	
מבוקר	בלתי מבוקר		
4,319	4,319	5,183	מחויבות בגין הטבה חזויה, נטו בתחילת התקופה
139	33	49	עלות שירות
128	38	27	עלות ריבית
(29)	-	-	הפקדות משתתפי התוכנית
1,013	225	(594)	הפסד אקטוארי (רווח)
(5)	(2)	2	שינויים בשערי החליפין של מטבע-חוץ
(343)	(98)	(112)	הטבות ששולמו
(39)	-	-	גריעת יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת
5,183	4,515	4,555	מחויבות בגין הטבה חזויה, נטו בסוף התקופה
5,005	4,303	4,356	מחויבות בגין הטבה מצטברת, נטו בסוף התקופה

ב. סכומים שהוכרו במאזן המאוחד

31 בדצמבר	31 במרץ		
2019	2019	2020	
מבוקר	בלתי מבוקר		
5,183	4,515	4,555	סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות

פרישה מוקדמת ופיצויים

ג. סכומים שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לפני השפעת מס

31 בדצמבר	31 במרץ		
2019	2019	2020	
מבוקר	בלתי מבוקר		
2,374	1,695	1,739	הפסד אקטוארי נטו
2,374	1,695	1,739	יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר

ד. תוכניות שבהן המחויבות בגין הטבה מצטברת וחזויה עולה על נכסי התוכנית

31 בדצמבר	31 במרץ		
2019	2019	2020	
מבוקר	בלתי מבוקר		
9,321	8,324	8,474	מחויבות בגין הטבה חזויה
9,143	8,112	8,275	מחויבות בגין הטבה מצטברת
(4,138)	(3,809)	(3,919)	שווי הוגן של נכסי התוכנית

* כולל הטבות לאחר פרישה, לרבות מענק מחלה אשר משולם במועד הפרישה.
** הסכומים המוצגים הינם בנטו מנכסי תוכנית. לפירוט נוסף, ראה סעיף (ד) להלן.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 8 זכויות עובדים (המשך)

ב. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

(2) הוצאה לתקופה

א. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
	2019	2020	
מבוקר	בלתי מבוקר		
139	33	49	עלות שירות
128	38	27	עלות ריבית
			הפחתה של סכומים שלא הוכרו:
117	26	43	הפסד אקטוארי נטו
384	97	119	סך עלות ההטבה, נטו

ב. שינויים בנכסי תוכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר לפני השפעת מס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
	2019	2020	
מבוקר	בלתי מבוקר		
1,013	225	(594)	הפסד (רווח) אקטוארי נטו בתקופה
(117)	(26)	(43)	הפחתה של הפסד אקטוארי
(5)	(2)	2	שינויים בשערי החליפין של מטבע-חוץ
(15)	-	-	גריעת יתרונות המיוחסות לפעילות מופסקת
876	197	(635)	סך-הכל הוכר ברווח (הפסד) כולל אחר
384	97	119	סך עלות ההטבה נטו
1,260	294	(516)	סך-הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו לתקופה וברווח כולל אחר

ג. אומדן של הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד כהוצאה (כהכנסה) בשנת 2020 לפני השפעת המס

130	הפסד אקטוארי נטו
-----	------------------

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

ביאור 8 זכויות עובדים (המשך)

ב. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

(3) הנחות*

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמדידת עלות ההטבה נטו

1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה

	31 במרץ		31 בדצמבר
	2019	2020	2019
שיעור היוון	1.25%	1.99%	0.44%
שיעור עליית המדד	2.0%	2.0%	2.0%
שיעור גידול בתגמול ⁽¹⁾	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%

2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
	2019	2020	2019
שיעור היוון	1.89%	0.44%	0.69%
שיעור גידול בתגמול	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%	0.0%-7.5%

ב. השפעה של שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס

	קיטון בנקודת אחוז אחת			גידול בנקודת אחוז אחת		
	31 בדצמבר	31 במרץ	2020	31 בדצמבר	31 במרץ	2020
שיעור היוון	502	430	389	(423)	(364)	(332)

* ההנחות מתייחסות לנתוני הבנק בלבד.

(1) שיעור הגידול בתגמול מושפע ממספר תהליכים המביאים לגידול בעלות השכר ומשקפים שיעור גידול ממוצע של כ-1% לשנה במונחים ריאליים. תהליכים אלה כוללים קידומים ושינויים בהגדרות תפקיד, ותק ודירוג.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 8 זכויות עובדים (המשך)

ב. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

(4) נכסי תוכנית

התחייבות הבנק בגין זכויות עובדים מחושבת בהתבסס על חישוב אקטוארי. חישוב זה מביא בחשבון, בין היתר, את ההסתברות לפרישה מוקדמת בתנאים מיטיבים בכל אחד מהמסלולים הרלוונטיים (פיצויים בשיעורים מוגדלים או פנסיה מוקדמת), את סכומי ההתחייבות בעת הפרישה ואת שווי היעודות באותו מועד. בנוסף, לאור הסכמי העבודה הקיימים בבנק ומהות הסכמי הפרישה בבנק, חשיפת הבנק לשינויים (חיוביים או שליליים) בשווי היעודות, הינה מצומצמת לאור קיומו של סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, לפיו במקרה של עזיבת העובד, בהגיעו לגיל הפרישה הקבוע בחוק, או יציאת העובד לפנסיה מוקדמת, הבנק אינו נדרש או נוהג לבצע השלמה ליעודות במקרים ששווין ירד או אינו מכסה את הגידול שחל בשכר. התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פיטורין לעובדיו, מכוסה בעיקרה על-ידי יעודות אשר מופקדות בקופות לפיצויים על שם העובדים.

יודגש כי חשיפת ההתחייבות נטו של הבנק לשינויים בשווי היעודות, משוקללת בהסתברות לפרישה במסלול פיצויים אינה מהותית. כך לדוגמא, במקרה של ירידה בשיעור של 10% בשווי ההוגן של היעודות לפיצויים תגדל ההתחייבות נטו בסך של כ-20 מיליון ש"ח.

היעודות לפיצויי פיטורין מופקדות בקופות לפיצויים על שם העובדים. כ-32% מסך יתרות היעודה לפיצויי פיטורין מופקדות בקרן הגמלאות המרכזית של עובדי ההסתדרות בע"מ (קג"מ). יתרת הסכומים מופקדים במספר רב של קופות-גמל לפיצויי פיטורין, והכל בהתאם לבחירת העובדים.

להלן יתרות ההתחייבות לפיצויי פיטורין והיעודות לפיצויי פיטורין:

	31 במרץ	31 בדצמבר
	2019	2019
	2019	2019
התחייבות לפיצויים	3,743	3,933
יעודות לפיצויים	(3,670)	(3,841)
התחייבות נטו	73	92

ג. תזרימי מזומנים

(1) הפקדות

תחזית	הפקדות בפועל	
	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
	2019	2019
	2019	2019
*2020	40	182
הפקדות	186	42

* אומדן ההפקדות שהבנק צופה לשלמן לתוכניות פנסיה להטבה מוגדרת במהלך שנת 2020.

(2) הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד

שנה	טבות
2020	376
2021	520
2022	520
2023	355
2024	331
2025-2029	1,349
2030 ואילך	2,093
סך-הכל	5,544

ביאור 8 זכויות עובדים (המשך)

ד. ביום 21 בינואר 2020 חתמו הבנק ונציגות ארגון העובדים על הסכם שכר לשנים 2018-2022, אשר אושר על-ידי דירקטוריון והנהלת הבנק. הסכם זה ממצה את מלוא התמורה שניתנת לעובדים בגין השנים 2018-2022 והתבטלו כל סכסוכי העבודה וההודעות על שביתה שהוכרזו על-ידי נציגות העובדים טרם חתימת ההסכם.

הסכם השכר כולל, בין היתר, את הרכיבים הבאים:

א. בנוסף למנגנוני הקידום ועליית השכר השוטפים הנהוגים בבנק, תשולם לעובדים, שהוגדרו בהסכם, תוספת שכר שקלית קבועה שתשולם ב-3 פעימות בשנים 2020-2022 וחלקה מותנית בביצועי העסקיים של הבנק. להערכת הבנק, בהתחשב בהשפעת תוספת שכר זו, כמו גם במנגנוני הקידום הנהוגים והשפעות נוספות, יסתכם שיעור הגידול השנתי הממוצע בשכר של העובדים האמורים בכ-3.7% בתקופת ההסכם. תוספת זו מוערכת בגידול שנתי בעלויות שכר העובדים האמורים בשיעור של כ-0.8%.

ב. העובדים קיבלו מענק חתימה חד-פעמי בעלות כוללת של כ-200 מיליון ש"ח.

ג. תוכנית להענקת יחידות פנטום לעובדים שהיתה נהוגה בבנק, הומרה לתשלום שכר והפרשות סוציאליות לעובדים הזכאים בעלות דומה. במקביל בוצע בתחילת 2020 פירעון של ההתחייבות הקיימת בגין יחידות הפנטום שהבשילו, בהתבסס על ההתחייבות בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019.

ד. כחלק מהיערכות הבנק לשינויים המתרחשים בעולם הבנקאות, הוסכם על המשך במדיניות לקליטת עובדים בחוזה אישי בעלי הכשרה ספציפית בפרט בתחומי הטכנולוגיה והחדשנות הדרושים לבנק וכן על השקת תוכנית להכשרת עובדים קיימים למקצועות העתיד.

השפעת ההתקשרות בהסכם זה הינה גידול חד פעמי בהתחייבות האקטוארית של הבנק בסך של כ-80 מיליון ש"ח לפני מס אשר נגרע מההון העצמי ליום 31 בדצמבר 2019 ובהוצאות השכר לשנת 2019 בסך של כ-200 מיליון ש"ח לפני מס בגין המענק החד פעמי.

ה. בהמשך לאמור בביאור 4.ג.22 לדוחות הכספיים לשנת 2019 ובהתחשב בתשואה להון שהשיג הבנק בשנת 2019, פקעו בחודש מרץ 2020 89,771 יחידות מניות חסומות (RSU), שהוענקו מכח תוכניות תגמול קודמות ובגין שנים קודמות כתגמול משתנה נדחה למנכ"ל הקודם של הבנק, לחברי הנהלה ולמנהלים בכירים ועובדים מרכזיים בבנק. עיקר היתרה של יחידות המניות החסומות (RSU) הבשילה ובגין היקצה הבנק 218,855 מניות (0.02% מההון המונפק) מתוך מניות שהוחזקו באוצר.

ו. בהמשך לאמור בביאור 4.ג.22 לדוחות הכספיים לשנת 2019, במועד אישור הדוחות הכספיים אישר הדירקטוריון הענקת מניות חסומות (ל-3 שנים מיום 1 בינואר 2020) ליו"ר הדירקטוריון, חברי הנהלה, מנהלים בכירים ועובדים מרכזיים בבנק, בהיקף כולל של עד כ-0.04% מההון המונפק של הבנק (556,127 מניות) וזאת במסגרת יישום תוכניות התגמול והסכמי ההעסקה הקיימים, כחלק מרכיב התגמול הקבוע לשנת 2019 אשר הוכר בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2019 ולפי מתאר שפרסם הבנק בחודש מאי 2018. מנכ"ל הבנק ויתר על המניות החסומות להן היה זכאי בגין שנת 2019 (בשווי כ-25.5 אלפי ש"ח). כמו-כן, אושרה הקצאת 28,257 יחידות מניות חסומות (RSU) (כ-0.002% מההון המונפק) למספר עובדים שאינם נושאי משרה.

ז. בחודש ינואר 2020 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות שעלותה המוערכת בסך של 352 מיליון ש"ח, נטו מהשפעת המס, נזקפה להון ליום 31 בדצמבר 2019. התוכנית נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2020 לעניין חישוב יחסי הלימות ההון ויחס המינוף.

ביאור 9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות

א. דיבידנד

מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק החל מהרבעון הראשון של שנת 2017 היא לחלק עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות. כל חלוקה כפופה להחלטה ספציפית של דירקטוריון הבנק לפי שיקול דעתו במועד החלוקה ובהתחשב בשיקולים עסקיים, בהוראת כל דין ובמגבלות על חלוקה. לאור אי הוודאות שהיתה קיימת ביחס לחקירת הרשויות האמריקאיות עובר לאישור ההסדרים (ראה [ביאור 10.1](#)), מטעמי שמרנות ובתיאום עם בנק ישראל החל מהרבעון השני של 2018 לא הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד מרווחים שוטפים, זאת מבלי לשנות ממדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק.

על רקע הודעת המפקחת על הבנקים מיום 29 במרץ 2020 והוראת שעה שקבעה (ראה [סעיף ח'](#) להלן) בקשר עם התפשטות נגיף הקורונה החליט דירקטוריון הבנק ביום 31 במרץ 2020, כי לאור אי הוודאות בתנאים המקרו כלכליים יחד עם הגשמת תכלית הוראות ומדיניות הפיקוח על הבנקים, עד לתום תוקף הוראת השעה והתבהרות התנאים ימשיך הבנק שלא לבצע חלוקות מרווחים שוטפים.

ב. תשלום דיבידנד

כתוצאה ממכירת כ-65.2% ממניות ישראלכרט ברבעון השני של שנת 2019, נוצרו לבנק עודפי הון נוספים. בקשר עם עודפי הון אלה הכריז דירקטוריון הבנק בחודש ספטמבר 2019 על חלוקת דיבידנד בסך של 1 מיליארד ש"ח אשר שולם בחודש אוקטובר 2019. ביום 9 במרס 2020 חולקה יתרת ההחזקה של הבנק במניות ישראלכרט (כ-33% מהון המניות המונפק והנפרע של ישראלכרט), כדיבידנד בעין לבעלי מניות הבנק.

מועד הכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה באגורות	דיבידנד ששולם במזומן במיליוני ש"ח
02.02.2020	09.03.2020	*53.937	**720
24.09.2019	23.10.2019	74.897	1,000

* חושב בהתבסס על שווי מניות ישראלכרט ביום 8 במרץ 2020 (10.91 ש"ח). בגין כל מניה של הבנק חולקה כדיבידנד בעין כ-0.0494 מניה של ישראלכרט.
** שולם כדיבידנד בעין במניות. הסכום הנקוב הינו על-פי מחיר מניית ישראלכרט בבורסה ביום 8 במרץ 2020.

ג. הוראות באזל 3

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 וכן במסגרת קובץ שאלות ותשובות. הוראות באזל 3 נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר". בהתאם להוראות המעבר, מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בהתאם לאמור, בשנים 2019 ו-2020 תקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עמדה על 30% ו-20%, בהתאמה.

ביאור 9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ד. הלימות הון בנתוני המאוחד

31 בדצמבר 2019	31 במרץ 2019	31 במרץ 2020	
מבוקר	בלתי מבוקר		במיליוני ש"ח
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים			
38,795	38,903	38,152	הון עצמי רובד 1 ⁽¹⁾
733	733	488	הון רובד 1 נוסף
39,528	39,636	38,640	סך-הכל הון רובד 1 ⁽¹⁾
9,707	9,436	9,552	הון רובד 2
49,235	49,072	48,192	סך-הכל הון כולל ⁽¹⁾

2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון			
309,303	312,408	313,394	סיכון אשראי ⁽²⁾
3,528	2,998	3,226	סיכונים שוק
23,556	24,285	23,612	סיכון תפעולי
336,387	339,691	340,232	סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון ⁽²⁾

3. יחס ההון לרכיבי סיכון			
11.53%	11.45%	11.21%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
11.75%	11.67%	11.36%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.64%	14.45%	14.16%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
10.27%	10.24%	9.27%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾
13.77%	13.74%	12.77%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾

(1) הנתונים מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכניות ההתייעלות אשר נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן. לפרטים נוספים על השפעת ההתאמות בגין תוכניות ההתייעלות ראה [סעיף ט. להלן](#).

(2) מסך-הכל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון הופחתו סך של 808 מיליוני ש"ח ליום 31 במרץ 2020, 883 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019 ו-585 מיליוני ש"ח ליום 31 במרץ 2019 בשל התאמות בגין תוכניות ההתייעלות, אשר בהתאם לאישור הפיקוח על הבנקים נזקפות בהדרגה על פני 5 שנים ממועד תחילתן.

(3) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שנדרשו עובר ליום 31 במרץ 2020 הינם 10% ו-13.5% בהתאמה, והחל ממועד זה ולמשך תקופת הוראת השעה (ראה [סעיף ח. להלן](#)) הינם 9% ו-12.5% בהתאמה. ליחסים אלה התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

ביאור 9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ד. הלימות הון בנתוני המאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2019	31 במרץ 2019	31 במרץ 2020	
מבוקר	בלתי מבוקר		באחוזים
4. חברות בת משמעותיות			
הפועלים שוויץ⁽¹⁾⁽²⁾			
18.27%	52.30%	99.11%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
18.27%	52.30%	99.11%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
18.31%	52.38%	99.16%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
8.00%	8.00%	8.00%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית
11.20%	11.20%	11.20%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית
בנק פוזיטיף⁽¹⁾			
33.09%	30.64%	32.61%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
33.09%	30.64%	33.65%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
12.00%	12.00%	12.00%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית

(1) בהתאם למדווח לרגולטור המקומי.

(2) בעקבות ההפסד שנבע מהפרשה הנוגעת לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ו-FIFA שהוכרה בדוחות הכספיים של הרבעון הרביעי לשנת 2019 ועל מנת שהפועלים שוויץ יעמוד ביחס הלימות הון הרגולטורי הנדרש בשוויץ, השקיע הבנק סכום של 95 מיליון פרנק שוויצרי בחודש מרץ 2020, וזאת מיד עם קבלת אישור הפיקוח על הבנקים להגדלת ההשקעה כאמור.

ביאור 9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ה. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון

31 בדצמבר 2019	31 במרץ 2019	31 במרץ 2020	
מבוקר	בלתי מבוקר		במיליוני ש"ח
הון עצמי רובד 1			
38,221	38,571	37,667	סך ההון
(25)	(47)	(22)	הבדלים בין סך ההון לבין הון עצמי רובד 1
38,196	38,524	37,645	סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים התאמות פיקוחיות וניכויים:
(7)	-	-	מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים
(50)	(39)	(44)	מסים נדחים לקבל
(1)	(1)	(50)	התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1
(58)	(40)	(94)	סך-הכל התאמות פיקוחיות וניכויים, לפני התאמות בגין תוכניות ההתייעלות - הון עצמי רובד 1
657	419	601	סך התאמות בגין תוכניות ההתייעלות - הון עצמי רובד 1*
38,795	38,903	38,152	סך-הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
הון רובד 1 נוסף			
733	733	488	סך-הכל הון רובד 1 נוסף
39,528	39,636	38,640	סך-הכל הון רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
הון רובד 2			
5,929	5,580	5,635	הון רובד 2 - מכשירים, לפני ניכויים
3,778	3,856	3,917	הון רובד 2 - הפרשות להפסדי אשראי, לפני ניכויים
9,707	9,436	9,552	סך-הכל הון רובד 2
49,235	49,072	48,192	סך-הכל הון כולל

* התאמות בגין תוכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [סעיף "התייעלות תפעולית"](#) להלן) נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן.

ו. השפעת התאמות בגין תוכניות ההתייעלות על יחס הון עצמי רובד 1

31 בדצמבר 2019	31 במרץ 2019	31 במרץ 2020	
מבוקר	בלתי מבוקר		באחוזים
יחס ההון לרכיבי סיכון			
11.31%	11.31%	11.01%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני השפעת ההתאמות בגין תוכניות ההתייעלות
0.22%	0.14%	0.20%	השפעת ההתאמות בגין תוכניות ההתייעלות*
11.53%	11.45%	11.21%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון

* התאמות בגין תוכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [סעיף "התייעלות תפעולית"](#) להלן) נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן.

ביאור 9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ז. רכיבי הון הנתונים לתגודתיות

הבנק מנהל את יחס הלימות ההון במטרה לעמוד בדרישות ההון המזעריות של הפיקוח על הבנקים. הון הבנק והיקף נכסי הסיכון נתונים לשינויים, בין היתר, בגין הגורמים המפורטים להלן:

- שינויים אקטואריים כתוצאה משינויים בשיעור הריבית לחישוב התחייבויות הבנק או הנחות אקטואריות אחרות, כגון: שיעורי תמותה ופרישה.
- השפעות שינויים בריבית על קרנות ההון מאגרות-חוב זמינות למכירה.
- השפעות שינויים במדד ובשערי חליפין על יתרות הנכסים.

להלן קנה מידה להשפעות קיטון בהון וגידול בנכסי סיכון על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 במרץ 2020:

השפעת קיטון ב-100 מיליוני ש"ח בהון עצמי רובד 1	השפעת גידול ב-1 מיליארד ש"ח בסך נכסי הסיכון	באחוזים
(0.03%)	(0.03%)	הבנק בנתוני המאוחד

ח. יעד הלימות ההון

ביום 31 במרץ 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה)" ("הוראת השעה") וזאת, לפי הודעת הפיקוח על הבנקים, על רקע התפשטות נגיף הקורונה ועל מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי. בהתאם לחוזר נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 9% (לעומת 10% לפני השינוי), וביחס הון כולל מזערי של 12.5% (לעומת 13.5% לפני השינוי). דרישות הון אלה היו בתוקף למשך שישה חודשים ובמידת הצורך יוארכו בשישה חודשים נוספים ולאחר מכן, ככל שרלוונטי, יידרש הבנק להציג מתווה מדורג לצבירה מחודשת של ההון, ככל שנשחק, על פני שנתיים.

ליחסי ההון המזעריים התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק (שהינו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד) על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 31 במרץ 2020 ולמשך תקופת הוראת השעה, הינם 9.27%-12.77%, בהתאמה (במקום 10.27%-13.77% לפני הוראת השעה). בהודעה שפרסם הפיקוח על הבנקים בקשר עם הוראת השעה, הוא ביקש מהדירקטוריונים של הבנקים, בין היתר, לבחון מחדש את מדיניות הדיבידנדים מתוך כוונה שהמקורות ההוניים שישתחררו כתוצאה מהקטנת דרישות ההון ישמשו להגדלת אשראי ולא לצורך חלוקה. על רקע הודעת הפיקוח וכדי לאפשר יישום תכלית ההוראה החליט דירקטוריון הבנק ביום 31 במרץ 2020 להתאים את יעד יחס הון עצמי רובד 1 ל-9.5%. עוד החליט הדירקטוריון כי בשים לב למדיניות החלוקה הקיימת בבנק (של חלוקת עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות), לאור אי הוודאות בתנאים המקרר כלכליים יחד עם הגשמת תכלית הוראת השעה ומדיניות הפיקוח על הבנקים, עד לתום תוקף הוראת השעה והתבהרות התנאים ימשיך הבנק שלא לבצע חלוקות מרווחים שוטפים.

תכנון ההון בבנק מתבסס על תוכנית העבודה של הבנק והוראות הרגולציה, תוך תרגומן לנכסי הסיכון, ושינויים בהון על רבדיו השונים תוך שמירה על שולי ביטחון.

ט. התייעלות תפעולית

בחודש ינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" ("הוראת התייעלות"). בהתאם להוראת התייעלות, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תוכנית רב-שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בהוראה יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התוכנית לתקופה של עד 5 שנים בקו ישר לעניין חישוב יחסי הלימות ההון ויחס המינוף. בהמשך להוראת התייעלות, פרסם הפיקוח על הבנקים בחודש יוני 2017 מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל - התייעלות בתחום הנדל"ן", אשר מעודד את התאגידים הבנקאיים לבחון, בנוסף להתייעלות בהוצאות כוח אדם, גם אפשרויות לצמצום עלויות נדל"ן ותחזוקה של יחידות המטה וההנהלה, לרבות באמצעות בחינה מחודשת של מיקומן הגיאוגרפי ("התייעלות בתחום הנדל"ן"). במסגרת זאת, על מנת לעודד יישום תוכנית התייעלות בתחום הנדל"ן, הפיקוח יאשר לבנקים הקלות בנושא הלימות ההון. במכתב מיום 16 בדצמבר 2019 הפיקוח על הבנקים האריך את התוקף ליישום תוכנית התייעלות עד ליום 31 בדצמבר 2021. בחודש אוקטובר 2016 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות שעלותה המוערכת בסך של 762 מיליוני ש"ח, נטו מהשפעת המס, נזקפה להון. התוכנית נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017 לעניין חישוב יחסי הלימות ההון ויחס המינוף. בחודש ינואר 2020 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות שעלותה המוערכת בסך של 352 מיליוני ש"ח, נטו מהשפעת המס, נזקפה להון ליום 31 בדצמבר 2019. התוכנית נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2020 לעניין חישוב יחסי הלימות ההון ויחס המינוף. השפעת ההקלות בגין תוכניות התייעלות על יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון מוערכת בכ-0.2% ליום 31 במרץ 2020.

ביאור 9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

1. שלוחת הבנק בתורכיה

בחודש ינואר 2019 התקבל מכתב מבנק ישראל בנושא שלוחת הבנק בתורכיה, בנק פוזיטיף, בו ציין בנק ישראל כי פעילות הבנק בתורכיה חושפת אותו לסיכונים משמעותיים ולפיכך, עד למימוש מלוא החזקות הבנק בשלוחה, נדרש הבנק להגדיל את שיעורי השקלול של נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בחישוב יחס ההון המאוחד בלבד, באופן הבא:

- החל מיום 1 בינואר 2020 ישוקללו נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בשיעור של 300% לכל הפחות.
 - החל מיום 1 בינואר 2021 ישוקללו נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בשיעור של 600% לכל הפחות.
- בהתאם לכך, החל מיום 1 בינואר 2020 הבנק שיקלל את נכסי הסיכון בגין בנק פוזיטיף ב-300% וההשפעה על הדוחות לרבעון הראשון של שנת 2020 הינה קיטון ביחס הון עצמי רובד 1 של כ-0.04%. השפעת הנחיה זו בהנחת שקלול נכסי הסיכון ב-600% על יחס הון עצמי רובד 1 על בסיס הנתונים ליום 31 במרץ 2020 הינה קיטון נוסף של כ-0.05%.
- במסגרת התוכנית האסטרטגית של הבנק, הוחלט לפעול למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף. בהתאם לכך, הבנק פועל להקטנה הדרגתית של תיק האשראי של בנק פוזיטיף.

יא. חכירות

השפעת יישום תקן חשבונאות חדש בנושא חכירות אשר יושם החל מיום 1 בינואר 2020 הינה קיטון של כ-0.04% ביחס הון עצמי רובד 1 וקיטון של כ-0.05% ביחס ההון הכולל. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ג.](#) לעיל.

יב. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

יחס המינוף מבוסס באחוזים ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים.

בהתאם להוראה, תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שנדרש מהבנק הוא 6%.

יחס המינוף של הבנק ושל חברות בנות משמעותיות בישראל מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218 בדבר "יחס מינוף". יחס המינוף של חברות בנות בנקאיות בחו"ל מוצג בהתאם להוראות הרגולטוריות והיחסים הנדרשים בכל תחום שיפוט. על-פי הרגולציה המקומית בשוויץ לא קיימת דרישת מינימום ליחס מינוף.

	31 בדצמבר 2019	31 במרץ 2019	31 במרץ 2020
מבוקר		בלתי מבוקר	
		במיליוני ש"ח	
א. נתוני המאוחד			
	39,528	39,636	38,640
הון רובד 1*			
סך החשיפות*	519,648	523,012	541,421
באחוזים			
יחס מינוף	7.61%	7.58%	7.14%
יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים	6.00%	6.00%	6.00%

ב. חברה בת משמעותית

בנק פוזיטיף

יחס מינוף	29.73%	25.26%	30.50%
יחס מינוף מזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית	3.00%	3.00%	3.00%

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [סעיף "התייעלות תפעולית"](#) לעיל). השפעת ההקלות בגין תוכניות ההתייעלות על יחס המינוף ליום 31 במרץ 2020, המוערכת בכ-0.12% נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

ביאור 9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

השפעת קיטון ב-100 מיליוני ש"ח בהון רובד 1	השפעת גידול ב-1 מיליארד ש"ח בסך החשיפות	באחוזים
(0.02%)	(0.01%)	

ג. להלן השפעות על יחס המינוף ליום 31 במרץ 2020:

הבנק בנתוני המאוחד

ג. יחס כיסוי הנזילות

הבנק מחשב את יחס הנזילות "סולו" ובמאוחד מדי יום, בחלוקה לשקלים ומטבע-חוץ, ועוקב אחר היחס בחברות הבנות (אשר נדרשות לעמוד במגבלות נזילות פנימיות המותאמות לאופי פעילותן). היחסים מדווחים כממוצע התצפיות היומיות. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצעים ברבעון המדווח הינו 66.

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2019	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020	
מבוקר	בלתי מבוקר	בלתי מבוקר	
באחוזים			
א. בנתוני המאוחד			
121%	125%	126%	יחס כיסוי נזילות
100%	100%	100%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים
ב. בנתוני הבנק			
120%	122%	125%	יחס כיסוי נזילות
100%	100%	100%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים
ג. חברה בת משמעותית*			
הפועלים שוויץ			
710%	338%	491%	יחס כיסוי נזילות בהתאם לרגולציה המקומית
100%	100%	100%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית

* היחס מחושב על בסיס יומי, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 10 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

31 בדצמבר	31 במרץ		
2019	2019	2020	
מבוקר	בלתי מבוקר		
577	462	599	1. התחייבות לרכישת ניירות-ערך
19	16	28	2. הקמה של בניינים וציוד ורכישתם
			3. חוזי שכירות לזמן ארוך - דמי שכירות של בניינים וציוד בשל התקשרויות לתשלום בשנים הבאות:
147	138	142	בשנה הראשונה
142	134	138	בשנה השניה
133	124	128	בשנה השלישית
123	114	119	בשנה הרביעית
106	105	98	בשנה החמישית
763	833	763	מעל חמש שנים
1,414	1,448	1,388	סך-הכל דמי שכירות של בניינים וציוד

4. פעילות מכירת אשראי

הטבלה שלהלן מסכמת את פעילות מכירת האשראי של הבנק:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2019	2019	2020	
מבוקר	בלתי מבוקר		
104	-	-	הערך בספרים של האשראי שנמכר
113	-	-	תמורה שהתקבלה במזומן
9	-	-	סך-הכל רווח נטו ממכירת אשראי

5. בהמשך לאמור בביאור 5.ב.25 בדוחות השנתיים לשנת 2019, הבנק נתן התחייבויות לשיפוי (כתב שיפוי) לעובד בכיר שאינו נושא משרה בקשר להיותו מנהל של חברה מוחזקת וכן התחייבות לשיפוי במקרים מסוימים למנהלים בחברה מוחזקת אחרת.

ב. הליכים משפטיים

קבוצת הבנק (הבנק וחברות מאוחדות שלו) הינה צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שנקטו נגדה לקוחותיה, לקוחותיה בעבר וכן צדדים שלישיים שונים. עילות התביעות נגד קבוצת הבנק שונות ומגוונות.

סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק בנושאים שונים, שאפשרות התממשותן הינה אפשרית (Reasonably Possible), מסתכם ליום 31 במרץ 2020 בכ-331 מיליוני ש"ח.

לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על דעת הנהלת חברות מאוחדות רלוונטיות ובהסתמך על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי תביעות תלויות, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים לכיסוי נזקים אפשריים עקב כל התובענות, במקום בו נדרשה הפרשה.

א. לפרטים בדבר פירוט התביעות והבקשות לאישור תובענות כתובענות ייצוגיות בסכומים מהותיים, ראה [ביאור 25.ג.א\) בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019](#) (להלן: "הדוחות לשנת 2019"). למועד פרסום הדוחות הכספיים, לא חלו שינויים מהותיים ביחס למפורט בביאור 25.ג.א) האמור, למעט כמפורט להלן:

1. באשר לתביעה אזרחית בסך 1 מיליארד דולר שהוגשה לבית המשפט הפדרלי בווינינגטון D.C בארצות-הברית על יד מספר גורמים פלסטיניים נגד שורה ארוכה של נתבעים ובהם הבנק, המתוארת בסעיף 1 לביאור 25.ג.א) לדוחות לשנת 2019, ביום 5 במאי 2020, הודיעו התובעים לבית המשפט כי הם מבקשים למחוק מהתביעה מספר נתבעים, לרבות הבנק.

ביאור 10 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. הליכים משפטיים (המשך)

2. באשר לתביעה שהוגשה ל-US Bankruptcy Court of the Southern District of New York (להלן: "Bankruptcy Court") נגד להחלטת ה-Court Bankruptcy-2018, ביום 15 בינואר 2020 הקרן הגישה כתב תביעה מתוקן הכולל את הרכיבים בקשר עם תביעות Fairfield Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק ונגד אחרים, המתוארת בסעיף 8 לביאור ג25. (א) לדוחות לשנת 2019, בהתאם שלא נדחו בהחלטה האמורה (להלן: "התביעה המתוקנת"). הנתבעים הגישו בקשה לסילוק על הסף של התביעה המתוקנת וזו טרם הוכרעה. בנוסף, בדצמבר 2019 הקרן ערערה על החלטת ה-Court Bankruptcy-2018 מדרצמבר 2018 ל-US District Court for the Southern District of New York. בנוגע לרכיבים בקשר עם תביעות Fairfield שנדחו (להלן: "הערעור"). במרץ 2020 הנתבעים הגישו את התנגדותם לערעור ועל הקרן להגיש תשובה להתנגדות. הערעור טרם הוכרע.

ב. בנוסף, תלויות ועומדות נגד קבוצת הבנק תביעות, לרבות בקשות לאישור תובענות כייצוגיות, כמפורט להלן שלדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכוייהן ולפיכך לא בוצעה בגינם הפרשה:

1. ביום 10 בדצמבר 2019 הוגשה נגד הבנק בקשה לאישור תובענה ייצוגית לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו. לפי הנתען, הבנק הפר את חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, תשס"א-2000 (להלן: "חוק איסור הפליה"), בכך שאינו מוכן לתת שירותים בנקאיים מסוימים לתושבי יו"ש ומפלה אותם לרעה בשל מקום מגוריהם. המבקש טוען כי הבנק סרב לתת לו הלוואה לרכישת נכס המצוי ביהודה ושומרון וזאת אך ורק בשל מקום הבטוחה. לפיכך, נטען כי התנהלות הבנק עולה כדי הפרת חוק איסור הפליה, הפרת חובה חקוקה ופגיעה בכבודם של המבקשים וחברי הקבוצה לפי חוק יסוד כבוד האדם וחירותו. המבקש מעריך את סך הנזק (נזקים ממוניים ולא ממוניים) ב-1.15 מיליארד ש"ח. הבנק טרם הגיש תשובתו לבקשת האישור.

2. ביום 5 במאי 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד הבנק ונושאי משרה בו בעבר ובהווה. הבקשה כוללת טענות לפגמים, חוסרים והטעיות בדיווחי הבנק לפי חוק ניירות-ערך מאז שנת 2015, הנוגעים לחקירת המס של הרשויות האמריקאיות ולניהול החקירה הפנימית שערך הבנק, ובפרט פגמים בדיווחי הבנק בנוגע לאי מינויו של בודק חיצוני בלתי תלוי (Independent Examiner) ופירמת רואי חשבון חיצוני בשלב מוקדם של החקירה, בנוגע לעמדת משרד המשפטים האמריקאי (ה-DOJ) ביחס לממצאי החקירה העצמית הפנימית ודרישתו למינויו של בודק חיצוני ולביצוע מחדש של החקירה או חלקה ובנוגע לנזק שנגרם לבנק כתוצאה מאי מינויו של בודק חיצוני במועד. לטענת המבקש סכום התביעה האישית וסכום התביעה הקבוצתית אינם ניתנים להערכה בשלב זה, אך הסכום הקבוצתי עולה על 2.5 מיליון ש"ח. הקבוצה שמבקש המבקש לייצג כוללת את מי שרכש את מניות הבנק בין התאריכים 1 במרץ 2015 - 30 באפריל 2020.

3. ביום 5 במאי 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד הבנק ונושאי משרה בו בעבר ובהווה. הבקשה כוללת טענות כי הבנק הפר חובות גילוי לפי חוק ניירות-ערך בקשר עם חקירת המס של הרשויות האמריקאיות. לטענת המבקש, הבנק פעל להכשיל את החקירה של משרד המשפטים האמריקאי, לרבות באמצעות: העלמת נתונים מפני הרשויות האמריקאיות והעברת נתונים לא אמינים, ניהול חקירה פנימית עצמאית שלא עמדה בסטנדרט הראוי ואי מינויו של רואה חשבון מפקח. המבקש טוען כי הבנק לא גילה בדיווחיו פעולות אלה וכי הוא פעל להכשלת החקירה אגב ביצוע. בקשה זו הוגשה גם כנגד בעלת השליטה לשעבר בבנק (אריסון החזקות (1998) בע"מ). הקבוצה שמבקש מבקש לייצג כוללת את מי שרכש את מניות הבנק החל מיום 23 בנובמבר 2017 ועד ליום 30 באפריל 2020 והחזיק במניות במועד זה (למעט המשיבים או מי מטעמם). לטענת המבקש, הנזק אשר נגרם לחברי הקבוצה המיוצגת בכללותה עומד על שיעור של כ-2.34% מהסכום בו רכשו חברי הקבוצה את המניות אשר נרכשו על ידם בתקופה האמורה ושהוחזקו על ידם ביום 30 באפריל 2020.

ג. הליכים אחרים ובקשות לאישור תביעות נגזרות

לפרטים בדבר הליכים אחרים ובקשות לאישור תביעות נגזרות, ראה [ביאור ג25. \(ג\) בדוחות לשנת 2019](#). למועד פרסום הדוחות הכספיים, לא חלו שינויים מהותיים ביחס לביאור ג25. (ג) האמור, למעט כמפורט להלן:

1. באשר לבקשה לגילוי ועיון במסמכים לפני הגשת תביעה נגזרת בקשר עם חקירה המתנהלת בארצות-הברית ("החקירה") בחשד כי קבוצת הבנק שימשה צינור להחזקה ולהעברת כספי שוחד ששולמו לבכירי ארגון הכדורגל FIFA, המתוארת בסעיף 2 לביאור ג25. (ג) לדוחות לשנת 2019: בהמשך להחלטת בית המשפט מיום 27 בפברואר 2020 לפיה על הצדדים להידבר בנסיון להגיע להבנות בדבר המשך בירור בקשת הגילוי, הגיש המבקש ביום 26 במרץ 2020, הודעה לבית המשפט לה צורף הביאור הרלוונטי מהדוחות לשנת 2019 לעניין החקירה ואשר כלל התייחסות למשא ומתן להסדר עם הרשויות האמריקאיות, במסגרתה נתבקש בית המשפט להורות על המשך הדיון בבקשת הגילוי ("הבקשה") המשיבים הגישו את תשובתם לבקשה והמבקש הגיש את תגובתו לתשובה האמורה. ביום 3 במאי 2020 הוגשה הודעת עדכון מטעם המשיבים לפיה נחתם הסכם בדבר אי-העמדה לדיון בין המשיבים ובין משרד המשפטים האמריקאי אשר יש בו כדי להביא לסיום החקירה כנגד קבוצת הבנק. הודעה דומה הוגשה באותו היום גם מטעם המבקש. ביום 4 במאי 2020 ניתנה החלטת בית המשפט לפיה תשובת המשיבים לבקשת הגילוי תוגש תוך 60 ימים (כפי שנתבקש על ידם) וכי דיון קדם משפט יתקיים ביום 12 ביולי 2020.

ביאור 10 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

2. באשר לבקשות לאישור תובענות נגזרות בקשר עם חקירת המס של הרשויות האמריקאיות שהדיון בהן אוחד והמתוארות בסעיף 3 לביאור 25.ג (ג) בדוחות לשנת 2019, ביום 18 במרץ 2020 הגישו המבקשים הודעת עדכון לפיה, כעולה מדוח מידי שפרסם הבנק באותו היום (אסמכתא 01-0222696-2020) ("הודעת הבנק"), הליכי החקירה נשוא הבקשה הגיעו לסיומם, ובמסגרתה אף התייחסו להיענות הבנק ודירקטוריון הבנק להוראת המפקח על הבנקים להקמת ועדה בלתי תלויה, כעולה מהודעת הבנק. במסגרת הודעתם, ביקשו המבקשים כי בית המשפט יורה לבנק להגיש דוח מלא בדבר הפרשה, שיכלול מסמכים שונים. בית המשפט הורה לבנק להגיש תגובה מפורטת לבקשה עד ליום 29 באפריל 2020 לרבות התייחסות לזהות חברי הוועדה הבלתי תלויה והגורמים הממנים אותה. ביום 22 באפריל 2020 הגיש הבנק תגובתו. בד בבד עם הגשת תגובת הבנק, הוגשה גם בקשה משותפת של הבנק והמבקשים לאישור הסדר דיוני, במסגרתו הסכימו הצדדים כי המבקשים יגישו בקשה מאוחדת ומתוקנת לאישור תביעה נגזרת בתוך 60 ימים ממועד אישורם הסופי של ההסדרים המוסכמים עם הרשויות האמריקאיות (להלן: "מועד האישור"). הבנק לא יתנגד לעצם הגשת בקשה כאמור (מבלי להביע כל עמדה לגבי תוכן הבקשה) והיא תוגש ללא צו להוצאות; ההליכים יעוכבו למשך שישה חודשים ממועד האישור על מנת לאפשר לוועדה הבלתי תלויה לבצע את עבודתה ולהגיש את מסקנותיה והמלצותיה לדירקטוריון הבנק. ביום 22 באפריל 2020 ניתנה החלטת בית משפט לפיה הבקשה תועבר ליועץ המשפטי לממשלה והלה יגיש את עמדתו עד ליום 4 במאי 2020. לבקשת היועץ המשפטי לממשלה האריך בית המשפט מועד זה עד ליום 21 במאי 2020.

3. ביום 4 במאי 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לגילוי ועיון במסמכים לפני הגשת בקשה לתביעה נגזרת לפי סעיף 198א לחוק החברות. עניינה של הבקשה, בטענה כי חלק מסכומי הקנסות שהושגו על הבנק במסגרת ההסדר עם הרשויות האמריקאיות, כמפורט בביאור בסעיף ד. להלן, מיוחס לאי שיתוף פעולה של הבנק עם הרשויות כאמור במשך רוב תקופת החקירה, וכי על מנת להטיל אחריות לנזקי הבנק על האחראים למעשים ומחדלים אלה (בהם, לטענת המבקשת, עובדים, נושאי משרה ויועצים חיצוניים של הבנק ושל בנק הפועלים שוויץ) וכן על מנת לכמת את הקנסות העודפים שהוטלו על הבנק בשל התנהלות זו ולאפשר למבקשת לבדוק ולהעריך את היתכנותה של הגשת תביעה נגזרת, הוגשה הבקשה.

4. ביום 31 במרץ 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לגילוי ועיון במסמכים לפני הגשת בקשה לתביעה נגזרת לפי סעיף 198א לחוק החברות. עניינה של הבקשה, בהחלטת דירקטוריון הבנק להקים ועדה בלתי תלויה, כמפורט בביאור 25 ד לדוחות לשנת 2019. לטענת המבקש, המשימות שהוטלו על הוועדה מתנגשות מהותית זו בזו ונסיון למלא אחר משימות אלה בו זמנית עלול להוות הפרת חובת הסודיות הקבועה בסעיף 15א(א) לפקודת הבנקאות, 1941. לכן, טוען המבקש, כי היה על דירקטוריון הבנק למנות שתי ועדות נפרדות או להפריד באופן ברור בין המשימות שהוטלו עליה. ביום 6 באפריל 2020, ניתנה החלטת בית המשפט לפיה הבנק יגיש תשובה לבקשה 30 ימים מתום מועד תקופת החירום שהוכרזה בהתאם להוראות הצו שניתן מכח תקנות בתי המשפט ולשכות הוצאה לפועל (סדרי דין במצב חירום מיוחד), תשנ"א-1991 ותגובת המבקש לתשובה תוגש תוך 14 ימים לאחר מכן. דיון בבקשה נקבע ליום 9 בספטמבר 2020.

ד. בהמשך למפורט בביאור 25.ד לדוחות הכספיים לשנת 2019 בנוגע לחקירת הרשויות האמריקאיות הנוגעות לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאיים ("חקירת המס"), ביום 30 באפריל, 2020 הוכרזו ונכנסו לתוקפם הסדרים עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם חקירת המס, כמפורט להלן:

א. הסדר מסוג Deferred Prosecution Agreement (כתב אישום נדחה) ("DPA") בין הבנק לבין ה-DOJ, המתייחס לפעילות הבנק ועסקי הבנק מול לקוחותיו האמריקאיים במהלך התקופה נשוא החקירה (2014-2002) ככל שהדברים נוגעים לבנק הפועלים בישראל, חברת פועלים שירותי נאמנות בע"מ וכן סניפים וחברות בנות של בנק הפועלים מחוץ לישראל (למעט הפועלים שוויץ). במסגרת ה-DPA קיבל על עצמו הבנק אחריות לפי חוקי ארצות-הברית בכך שסייע ללקוחות אמריקאיים לחמוק מהתחייבויותיהם לפי חוקי המס האמריקאיים כמפורט במסמך העובדות (Statement of Facts) המצורף ל-DPA, אשר הבנק הודה בו. בהתאם ל-DPA וכפי שאושר על-ידי בית משפט פדרלי במדינת ניו-יורק, האישומים כנגד הבנק יעוכבו למשך תקופה של שלוש שנים, כך שאם הבנק יעמוד בתנאי ההסדר במשך התקופה האמורה האישומים (המפורטים במסמך ה-Information המצורף כנספח להסדר) יבוטלו ללא כל הרשעה פלילית. במקרה שהבנק יפר את ההסדר, יהיה רשאי ה-DOJ, בין השאר, להאריך את תקופת ההסדר הנדחה לתקופה של שנה אחת נוספת וכן לנקוט בצעדים אחרים כנגד הבנק, ובכלל זה לבטל את ההסדר ולהעמיד לדין את הבנק.

בהתאם ל-DPA, הבנק שילם לממשלת ארצות-הברית סך כולל של 214,385,612 דולר ארצות-הברית, הסכום האמור מורכב מרכיבי התשלום הבאים: סך של 77,877,099 דולר בגין רכיב השבת אבדן מס, סך של 35,696,929 דולר בגין רכיב חילוט עמלות ברוטו ששולמו לבנק על-ידי הלקוחות האמריקאיים הרלוונטיים וסך של 100,811,584 דולר בגין רכיב הקנס.

ב. הסדר מסוג Plea Agreement (הסדר טיעון) בין ה-DOJ ובין הפועלים שוויץ בע"מ (לשעבר, בנק הפועלים (שוויץ) בע"מ) ("הפועלים שוויץ") המתייחס לפעילות הפועלים שוויץ ועסקי הפועלים שוויץ מול לקוחותיו האמריקאיים במהלך התקופה נשוא החקירה (2014-2002). במסגרת הסדר הטיעון הפועלים שוויץ הודה באשמה והורשע בעבירה על חוקי ארצות-הברית בכך שסייע ללקוחות אמריקאיים לחמוק מהתחייבויותיהם לפי חוקי המס האמריקאיים כמפורט במסמך העובדות (ה-Statement of Facts) המצורף להסדר הטיעון בו הודה הפועלים שוויץ. בהתאם להסדר הטיעון (ה-Plea Agreement) הפועלים שוויץ שילם לממשלת ארצות-הברית סך כולל של 402,534,921 דולר ארצות-הברית, הסכום האמור מורכב מרכיבי התשלום הבאים: סך של 138,908,073 דולר בגין רכיב השבת אבדן מס, סך של 124,628,449 דולר בגין רכיב חילוט עמלות ברוטו ששולמו לבנק על-ידי הלקוחות האמריקאיים הרלוונטיים וסך של 138,998,399 דולר בגין רכיב הקנס.

ג. Consent Order שהוצא על-ידי הרשות לשירותים פיננסיים של מדינת ניו-יורק (New York Department of Financial Services) ("NYDFS") (ה-"NYDFS"), במסגרתו שילם הבנק ל-NYDFS עיצום כספי אזרחי בסך של 220,000,000 דולר.

ביאור 10 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ד. Cease and Desist Order שהוצא על-ידי ה-Board of Governors of the Federal Reserve System ("ה-Fed"), במסגרתו שילם הבנק ל-Fed עיצום כספי אזרחי בסך של 37,350,000 דולר.

בסך-הכל במסגרת ההסדרים האמורים שילמה קבוצת הבנק לשלוש הרשויות האמריקאיות האמורות סך כולל של 874,270,533 דולר ארצות-הברית בקשר עם חקירת המס (3,117 מיליון שקלים חדשים (על-פי שער חילופין נכון ל-31 במרץ 2020)). הסכום האמור גבוה בכ-4.2 מיליון דולר (כ-15 מיליון שקלים חדשים) מסכום ההפרשה הכולל שהופרש על-ידי הבנק עד למועד כניסתם לתוקף של ההסדרים, פער הנובע מתיקונים ועדכונים שנעשו לאופן חישוב הסכומים שנדרש הבנק לשלם מאז פרסום הדוחות הכספיים כאמור. הסכום הנוסף נרשם בדוחות הכספיים לרבעון הראשון לשנת 2020. כניסתם לתוקף של ההסדרים האמורים הביאו לידי סיום את חקירת המס אשר התנהלה על-ידי הרשויות האמריקאיות כנגד קבוצת הבנק.

ה-DPA וה-Plea Agreement כוללים Statement of Facts (מסמכי עובדות), המפרטים את המעשים והמחדלים אשר הבנק והפועלים שוויץ הודו בהם ואשר בגינם הם קיבלו אחריות בהתאם לחוקי ארצות-הברית. מסמכי ההסדרים מפרטים בנוסף גם את השיקולים לקביעת סכומי הקנסות השונים, הכוללים, בין השאר, את סוג וחומרת המעשים של קבוצת הבנק בכל אחד מהמקרים; קרדיט חלקי אשר ניתן על-ידי הרשויות הרלוונטיות בקשר עם תשלומים ששולמו לרשויות אחרות; המעורבות של יחידים בעלי תפקידים בכירים בעבירות; רמת שיתוף הפעולה של קבוצת הבנק עם הרשויות הרלוונטיות; והיעדר עבר פלילי של קבוצת הבנק.

ההסדרים המפורטים לעיל עם ה-DOJ כוללים התחייבויות שונות של הבנק והפועלים שוויץ להמשיך ולשתף פעולה באופן מלא עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם הנושאים מושא החקירות, ובכלל זה, להמשיך ולספק סיוע וסוגים שונים של מידע ל-DOJ ולהגיש ל-DOJ דוח תקופתי בקשר להלוואות שהועמדו על-ידי סניפי הבנק בארצות-הברית ומובטחות על-ידי חשבונות המנוהלים בסניפי הבנק מחוץ לארצות-הברית וכן על הבקורות הפנימיות הקשורות לכך.

ה-Consent Order וה-Cease and Desist Order מחייבים את הבנק ליטול על עצמו מספר התחייבויות, בין היתר בקשר עם הליכים משמעותיים כנגד עובדים, בקורות פנימיות, דיווח ושיתוף פעולה. ההסדרים אינם כוללים מינוי מפקח (monitor).

ההסדרים המפורטים לעיל מתייחסים לבנק ולהפועלים שוויץ, לפי העניין, ולתאגידים הנכללים בקבוצת הבנק בלבד ולאחריות שתאגידים אלה נוטלים על המעשים והמחדלים המפורטים במסמכי ההסדרים השונים, בהתאם לדין האמריקאי. ההסדרים אינם חלים על יחידים, ובכלל זה עובדים או בעלי תפקידים אחרים בקבוצת הבנק, בהווה ובעבר, למעט ככל שהדברים נוגעים להתחייבויות של קבוצת הבנק לשיתוף פעולה בהתאם להסדרים ולא הפרה של הוראות ההסדרים.

ההסדרים המפורטים לעיל על נספחיהם זמינים לקריאה באתר הבנק בכתובת <https://www.bankhapoalim.co.il/he/node/757>. לפי דרישת המפקחת על הבנקים, החליט דירקטוריון הבנק שוועדה בלתי תלויה, בראשות שופט בית המשפט העליון (בדימ') פרופ' יורם דנציגר ("הוועדה"), תבדוק את התהליכים הניהוליים ותהליכי הבקרה, שאפשרו את המעשים נשוא חקירת המס בכללותה, תוך התייחסות להיבטי ממשל תאגידי והתנהלות הנהלה הבכירה והדירקטוריון. על-פי החלטת דירקטוריון הבנק, הוועדה תבחן את מיצוי זכויות הבנק בקשר עם חקירת המס, ובכלל זה האם טובת הבנק מצדיקה נקיטת הליכים או צעדים אחרים כלפי כל צד שלישי ו/או הגעה להסדרים אחרים. הוועדה תגבש המלצות בדבר אופן הפעולה שישורת באופן מיטבי את טובת הבנק, על רקע מכלול הנסיבות, ותגיש המלצותיה לדירקטוריון הבנק. דירקטוריון הבנק החליט להקים ועדת דירקטוריון למעקב אחר יישום ההסדרים של הבנק עם הרשויות האמריקאיות ופיקוח אחר יישום הדרישות וההתחייבויות של הבנק הכלולות בהסדרים.

ה. בהמשך למפורט בביאור 25. לדוחות הכספיים לשנת 2019 בנוגע לחקירת משרד המשפטים האמריקאי (US Department of Justice) ("ה-DOJ") בנושא הפדרציה הבינלאומית לכדורגל (FIFA) ("חקירת פיפ"א"), ביום 30 באפריל 2020, נחתם ונכנס לתוקפו הסדר מסוג Non Prosecution Agreement (הסכם בדבר אי העמדה לדין) ("NPA") בין ה-DOJ לבין הבנק והפועלים שוויץ בקשר עם חקירת פיפ"א. ההסדר אינו כולל אישום פלילי, העמדה לדין או הרשעה פלילית. במסגרת ה-NPA, הודה הבנק, בין השאר, כי עובדים מסוימים של קבוצת הבנק השתתפו בתוכנית הלבנת הון של כספים המהווים כספי שוחד ששולמו לבעלי תפקידים בעולם הכדורגל כמפורט במסמך העובדות (ה-Statement of Facts) המצורף כנספח ל-NPA המפרט את המעשים והמחדלים אשר הבנק והפועלים שוויץ הודו בהם ואשר בגינם קיבלו אחריות בהתאם לחוקי ארצות-הברית בקשר עם החקירה האמורה. בהתאם ל-NPA שילמה קבוצת הבנק לממשלת ארצות-הברית סך של 30,063,317 דולר ארצות-הברית (107 מיליון שקלים חדשים בהתאם לשער היציג ביום 31 במרץ 2020), הסכום האמור מורכב מרכיבי התשלום הבאים: סך של 20,733,322 דולר בגין חילוט כספים שהועברו או שנעשה ניסיון להעבירם באמצעות קבוצת הבנק כחלק מפרשיית פיפ"א וכן קנס בסך של 9,329,995 דולר.

ה-NPA כולל התחייבויות שונות של הבנק והפועלים שוויץ ובכלל זה התחייבות להמשיך ולשתף פעולה באופן מלא עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם הנושאים מושא החקירה האמורה. ההסדר אינו כולל מינוי מפקח (monitor). כניסתו לתוקף של ה-NPA מביאה לידי סיום את החקירה שהתנהלה על-ידי ה-DOJ כנגד קבוצת הבנק בעניין זה. ההסדר מתייחס לבנק ולהפועלים שוויץ, לפי העניין, ולתאגידים הנכללים בקבוצת הבנק בלבד ולאחריות שתאגידים אלה נוטלים על המעשים והמחדלים המפורטים בהסדר, בהתאם לדין האמריקאי. ההסדר אינו חל על יחידים, ובכלל זה עובדים או בעלי תפקידים אחרים בקבוצת הבנק, בהווה ובעבר, למעט ככל שהדברים נוגעים להתחייבויות של קבוצת הבנק לשיתוף פעולה בהתאם להסדר ולא הפרה של הוראות ההסדר. ההסדר על נספחיו זמין לקריאה באתר הבנק בכתובת <https://www.bankhapoalim.co.il/he/node/757>.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון

א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

31 במרץ 2020			
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
			חוזי ריבית
33,178	30,140	3,038	חוזי Forward-Futures
18,017	18,017	-	אופציות שנכתבו
16,930	16,823	107	אופציות שנקנו
456,422	435,188	21,234	Swaps ⁽¹⁾
524,547	500,168	24,379	סך-הכל ⁽²⁾
13,561	-	13,561	מזה: נגזרים מגדרים
			חוזי מטבע-חוץ
253,702	243,164	10,538	חוזי Forward-Futures
32,332	32,332	-	אופציות שנכתבו
31,633	31,391	242	אופציות שנקנו
32,059	31,656	403	Swaps
349,726	338,543	11,183	סך-הכל ⁽³⁾
-	-	-	מזה: נגזרים מגדרים
			חוזים בגין מניות
12,187	12,187	-	חוזי Forward-Futures
13,422	11,426	1,996	אופציות שנכתבו
11,960	11,426	534	אופציות שנקנו ⁽⁴⁾
15,060	13,922	1,138	Swaps
52,629	48,961	3,668	סך-הכל
			חוזי סחורות ואחרים
354	354	-	חוזי Forward-Futures
169	169	-	אופציות שנכתבו
265	265	-	אופציות שנקנו
-	-	-	Swaps
788	788	-	סך-הכל
			חוזי אשראי
927,690	888,460	39,230	סך-הכל סכום נקוב

(1) מזה: swaps שהתאגיד הבנקאי משלם שיעור ריבית קבוע בסך 241,943 מיליוני ש"ח.

(2) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 28,914 מיליוני ש"ח.

(3) מזה: חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט בסך 16,872 מיליוני ש"ח.

(4) מזה: נסחרים בבורסה בסך של 11,426 מיליוני ש"ח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים (המשך)

31 במרץ 2019			
סך-הכל	נגזרים למסחר*	נגזרים שאינם למסחר*	
חוזי ריבית			
34,451	29,900	4,551	חוזי Forward-Futures
14,061	14,061	-	אופציות שנכתבו
15,008	15,008	-	אופציות שנקנו
667,256	644,654	22,602	Swaps ⁽¹⁾
730,776	703,623	27,153	סך-הכל ⁽²⁾
14,059	-	14,059	מזה: נגזרים מגדרים
חוזי מטבע-חוץ			
187,584	172,943	14,641	חוזי Forward-Futures
29,832	29,832	-	אופציות שנכתבו
26,185	25,959	226	אופציות שנקנו
35,135	31,619	3,516	Swaps
278,736	260,353	18,383	סך-הכל ⁽³⁾
-	-	-	מזה: נגזרים מגדרים
חוזים בגין מניות			
13,758	13,758	-	חוזי Forward-Futures
11,737	9,504	2,233	אופציות שנכתבו
10,172	9,504	668	אופציות שנקנו ⁽⁴⁾
7,916	6,179	1,737	Swaps
43,583	38,945	4,638	סך-הכל
חוזי סחורות ואחרים			
548	548	-	חוזי Forward-Futures
333	333	-	אופציות שנכתבו
278	278	-	אופציות שנקנו
5	5	-	Swaps
1,164	1,164	-	סך-הכל
חוזי אשראי			
1,054,259	1,004,085	50,174	סך-הכל סכום נקוב

* סווג מחדש בגין יישום לראשונה של חוזר בנק ישראל בנושא מכשירים נגזרים וגידור (סיווג נגזרים למסחר ושאינם למסחר).

(1) מזה: swaps שהתאגיד הבנקאי משלם שיעור ריבית קבוע בסך 333,989 מיליוני ש"ח.

(2) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 27,010 מיליוני ש"ח.

(3) מזה: חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט בסך 12,439 מיליוני ש"ח.

(4) מזה: נסחרים בבורסה בסך של 9,504 מיליוני ש"ח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים (המשך)

31 בדצמבר 2019			
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
			חוזי ריבית
47,163	43,714	3,449	חוזי Forward-I Futures
13,944	13,944	-	אופציות שנכתבו
14,717	14,613	104	אופציות שנקנו
456,318	437,766	18,552	Swaps ⁽¹⁾
532,142	510,037	22,105	סך-הכל ⁽²⁾
11,050	-	11,050	מזה: נגזרים מגדרים
			חוזי מטבע-חוץ
225,032	209,620	15,412	חוזי Forward-I Futures
25,802	25,802	-	אופציות שנכתבו
26,949	26,761	188	אופציות שנקנו
34,254	31,339	2,915	Swaps
312,037	293,522	18,515	סך-הכל ⁽³⁾
-	-	-	מזה: נגזרים מגדרים
			חוזים בגין מניות
13,192	13,192	-	חוזי Forward-I Futures
13,302	11,259	2,043	אופציות שנכתבו
11,853	11,259	594	אופציות שנקנו ⁽⁴⁾
13,573	12,315	1,258	Swaps
51,920	48,025	3,895	סך-הכל
			חוזי סחורות ואחרים
260	260	-	חוזי Forward-I Futures
723	723	-	אופציות שנכתבו
684	684	-	אופציות שנקנו
-	-	-	Swaps
1,667	1,667	-	סך-הכל
			חוזי אשראי
897,766	853,251	44,515	סך-הכל סכום נקוב

(1) מזה: swaps שהתאגיד הבנקאי משלם שיעור ריבית קבוע בסך 243,475 מיליוני ש"ח.

(2) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 28,255 מיליוני ש"ח.

(3) מזה: חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט בסך 11,213 מיליוני ש"ח.

(4) מזה: נסחרים בבורסה בסך של 11,102 מיליוני ש"ח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

31 במרץ 2020						
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו			
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
8,311	6,995	1,316	7,080	6,683	397	חוזי ריבית
1,096	718	378	47	1	46	מזה: נגזרים מגדרים
5,241	5,152	89	5,431	5,306	125	חוזי מטבע-חוץ
2,289	2,260	29	2,299	2,268	31	חוזים בגין מניית
136	136	-	136	136	-	חוזי סחורות ואחרים
15,977	14,543	1,434	14,946	14,393	553	סך-הכל נכסים (התחייבויות) בגין נגזרים ברוטו ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	-	סכומים שקוזזו במאזן
15,977	14,543	1,434	14,946	14,393	553	יתרה מאזנית
1,729	1,559	170	2,513	2,415	98	מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים

(1) מזה: שווי הוגן נטו של התחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך של 20 מיליוני ש"ח.

31 במרץ 2019						
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו			
סך-הכל	נגזרים למסחר*	נגזרים שאינם למסחר*	סך-הכל	נגזרים למסחר*	נגזרים שאינם למסחר*	
6,459	5,679	780	6,294	5,595	699	חוזי ריבית
310	195	115	75	23	52	מזה: נגזרים מגדרים
3,148	2,595	553	3,095	2,467	628	חוזי מטבע-חוץ
830	787	43	834	784	50	חוזים בגין מניית
23	23	-	23	23	-	חוזי סחורות ואחרים
10,460	9,084	1,376	10,246	8,869	1,377	סך-הכל נכסים (התחייבויות) בגין נגזרים ברוטו ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	-	סכומים שקוזזו במאזן
10,460	9,084	1,376	10,246	8,869	1,377	יתרה מאזנית
1,337	1,101	236	1,428	1,191	237	מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים

* סוג מחדש בגין יישום לראשונה של חוזר בנק ישראל בנושא מכשירים נגזרים וגידור (סיווג נגזרים למסחר ו שאינם למסחר).
(1) מזה: שווי הוגן נטו שלהתחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך של 31 מיליוני ש"ח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים (המשך)

31 בדצמבר 2019					
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו		
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר
מבוקר					
7,105	6,468	637	6,375	6,112	263
חוזי ריבית					
527	344	183	32	11	21
מזה: נגזרים מגדרים					
3,982	3,650	332	3,762	3,317	445
חוזי מטבע-חוץ					
991	941	50	991	938	53
חוזים בגין מניות					
15	15	-	15	15	-
חוזי סחורות ואחרים					
12,093	11,074	1,019	11,143	10,382	761
סך-הכל נכסים (התחייבויות) בגין נגזרים ברוטו ⁽¹⁾					
-	-	-	-	-	-
סכומים שקוזזו במאזן					
12,093	11,074	1,019	11,143	10,382	761
יתרה מאזנית					
מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבות					
1,414	1,310	104	1,192	1,113	79
נטו או הסדרים דומים					

(1) מזה: שווי הוגן נטו של התחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך של 43 מיליוני ש"ח.

ג. גידור חשבונאי

1. ההשפעה של גידור חשבונאי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ	
2019	2019	2020
הכנסות (הוצאות) ריבית		
מבוקר	בלתי מבוקר	
407	191	585
(405)	(191)	(601)
חוזי ריבית		
פריטים מגדרים		
נגזרים מגדרים		

2. פריטים מגודרים בגידור שווי הוגן

יתרה ליום 31 בדצמבר 2019		יתרה ליום 31 במרץ 2019		יתרה ליום 31 במרץ 2020	
הערך בספרים	התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו את הערך בספרים	הערך בספרים	התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו את הערך בספרים	הערך בספרים	התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו את הערך בספרים
מבוקר		בלתי מבוקר			
455	10,527	241	10,230	1,040	10,948
ניירות-ערך					

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ד. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

ליום 31 במרץ 2020					
סך-הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ברוקרים	בנקים	בורסות
14,946	5,525	566	2,013	6,330	512
(9,666)	(1,742)	(62)	(1,794)	(6,068)	-
(3,044)	(2,719)	-	(76)	(249)	-
2,236	1,064	504	143	13	512
10,164	4,357	133	1,651	3,746	277
(3,765)	(1,059)	(35)	(663)	(2,008)	-
25,110	9,882	699	3,664	10,076	789
15,977	4,099	62	2,853	8,774	189
(9,666)	(1,742)	(62)	(1,794)	(6,068)	-
(3,415)	(399)	-	(1,059)	(1,957)	-
2,896	1,958	-	-	749	189
ליום 31 במרץ 2019					
סך-הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים/ברוקרים	בנקים	בורסות
10,246	3,080	48	1,372	5,380	366
(7,164)	(1,142)	(20)	(1,267)	(4,735)	-
(742)	(295)	-	(57)	(390)	-
2,340	1,643	28	48	255	366
9,734	3,982	72	1,604	3,832	244
(3,582)	(954)	(18)	(650)	(1,960)	-
19,980	7,062	120	2,976	9,212	610
10,460	3,214	20	1,703	5,321	202
(7,164)	(1,142)	(20)	(1,267)	(4,735)	-
(1,383)	(897)	-	(37)	(449)	-
1,913	1,175	-	399	137	202

(1) סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי), כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.
(2) מתוך זה, שווי הוגן שלילי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 20 מיליוני ש"ח (31.03.19: 31 מיליוני ש"ח, 31.12.19: 43 מיליוני ש"ח).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ד. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019					
סך-הכל	אחרים	דילרים/ברוקרים ממשלות ובנקים מרכזיים	בנקים	בורסות	
מבוקר					
11,143	2,832	209	1,943	5,800	359
שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
(7,575)	(708)	-	(1,739)	(5,128)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים					
(850)	(97)	(208)	(136)	(409)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל					
2,718	2,027	1	68	263	359
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים					
9,298	4,019	97	1,584	3,309	289
סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾					
(3,339)	(1,062)	-	(615)	(1,662)	-
הפחתת סיכון אשראי חוץ-מאזני					
20,441	6,851	306	3,527	9,109	648
סך-הכל סיכון אשראי ברוטו בגין מכשירים נגזרים					
12,093	3,678	-	2,316	5,922	177
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾					
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
(7,575)	(708)	-	(1,739)	(5,128)	-
מכשירים פיננסיים					
(2,298)	(1,694)	-	(180)	(424)	-
ביטחון במזומן ששועבד					
2,220	1,276	-	397	370	177
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					

(1) סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי), כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.
 (2) מתוך זה, שווי הוגן שלילי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 20 מיליוני ש"ח (31.03.19: 31 מיליוני ש"ח, 31.12.19: 43 מיליוני ש"ח).

ה. פירוט מועדי פירעון (סכומי ערך נקוב)

ליום 31 במרץ 2020				
סך-הכל	מעל 5 שנים	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים
בלתי מבוקר				
חוזי ריבית				
28,914	6,854	10,858	8,621	2,581
שקל-מדד				
495,633	74,757	217,832	101,312	101,732
אחר				
349,726	13,042	31,906	104,936	199,842
חוזי מטבע-חוץ				
52,629	1,204	1,600	13,385	36,440
חוזים בגין מניות				
788	-	25	254	509
חוזי סחורות ואחרים (כולל נגזרי אשראי)				
927,690	95,857	262,221	228,508	341,104
סך-הכל				

ליום 31 במרץ 2019				
בלתי מבוקר				
1,054,259	108,433	411,157	281,265	253,404
סך-הכל				

ליום 31 בדצמבר 2019				
מבוקר				
897,766	84,561	250,060	215,925	347,220
סך-הכל				

ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

1. מכשירים פיננסיים נגזרים - בקרת סיכונים

- (1) הבנק מבצע עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים, כחלק מניהול הסיכונים הפיננסיים (חשיפות בסיס, ריבית ונזילות) וכן כשירות ללקוחותיו. הבנק מייעד מעת לעת חלק מהמכשירים הנגזרים כמכשירים מגדרים בגידורי שווי הוגן או גידורי תזרים מזומנים.
- (2) סוגי העסקאות העיקריים בהן הבנק פועל הינן:
- עסקאות אקדמה (Forward)
 - חוזה בין שני צדדים, לרכישה ולמכירה של כמות מוגדרת של סחורות, מטבעות, ריביות או מכשירים פיננסיים אחרים (להלן: נכסי בסיס), שיבוצע בתאריך עתידי ובמחיר מוגדר מראש.
 - חוזים עתידיים (Futures)
 - חוזים עתידיים סחירים בבורסות, לרכישה או למכירה של כמות יחידות סטנדרטיות של נכסי בסיס, שיבוצעו בתאריך עתידי, ובמחיר מוגדר מראש.
 - עסקאות החלפה (Swap)
 - חוזה להחליף במועד העסקה כמות מוגדרת של נכסי בסיס, עם התחייבות הדדית להחליף חזרה בתאריך עתידי את הפריטים שהוחלפו.
 - אופציות (Options)
 - חוזה המקנה, תמורת תשלום פרמיה, את הזכות לרכוש (Call) או למכור (Put) נכסי בסיס במחיר, בכמות ובזמן נקובים מראש.
 - עסקאות למסירה מיידית (Spot)
 - עסקת חליפין בין שני מטבעות על-פי שער מוסכם מראש, לביצוע תוך יומיים.
- (3) הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכה במספר סיכונים, כמפורט להלן:
- סיכון אשראי - סכום ההפסד המירבי לבנק אם הצד הנגדי לא יעמוד בתנאי החוזה.
- סיכון שוק - הסיכון הנוצר בשל התנודות בשווי המכשיר הפיננסי הנגזר, כתוצאה משינוי מחירי השוק, כגון: שערי חליפין, שיעורי ריבית, וכדומה.
- סיכון נזילות - סיכון הנובע מכך שלא ניתן יהיה לסגור חשיפה במהירות על-ידי סילוקה במזומן או על-ידי יצירת חשיפה הפוכה.
- סיכון תפעולי - הסיכון הנובע מתפעול שגוי של העסקאות ממועד קשירתן ועד לסיום ההתחשבות בגינן, הן בשל טעויות אנוש והן כתוצאה מכשל מיכוני בתפעול.
- סיכונים השוק וסיכונים הנזילות הנובעים מן הפעילות מנוהלים ונמדדים באופן שוטף במערכות מיכון ייעודיות הידועות בשווקים הבינלאומיים לתחומים אלה, כגון Algorithmics ו-Devon Summit, וכן במערכות מיכון אשר פותחו על-ידי הבנק.
- סיכון האשראי הנובע מן העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ביחס לצד הנגדי לעסקאות נמדד, בדרך כלל, על-ידי הפעלת מקדמים שמרניים על הסכומים הנומינליים של העסקאות, וכן בגישת התרחישים.
- הנושאים התפעוליים הנובעים מהפעילות נבדקים ומבוקרים באופן שוטף על-ידי יחידה ייעודית.
- השימוש במכשירים נגזרים כחלק מניהול הפעילות השוטפת של הבנק (לא למסחר) מכוון להשגת יעדים ועמידה במגבלות כפי שאושרו על-ידי הדירקטוריון (חשיפות בסיס, ריבית ונזילות).
- הבנק פועל במתכונת של מתן שירות מקיף ללקוחותיו להגנה ולהשקעה במכשירים פיננסיים נגזרים באמצעות חדרי העסקאות.
- הפעילות במכשירים פיננסיים בתחומי המסחר מיועדת לתת מענה לצרכי הלקוחות, תוך לקיחת סיכון מוגבל ומבוקר בהתאם להרשאות. ההרשאות לפעילות והסיכון נמדדים, לפי העניין, במונחים של רגישות לגורמי סיכון (כגון ווגא), של הפסד תיאורטי בתרחישים לרבות תרחיש קיצוני, במונחי VaR ובמונחים של סכומים נומינליים.
- במקרים מסוימים מכתוב הנוהל גם הגבלת ההפסד באמצעות הוראת STOP LOSS.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים

שיור לקוחות למגזרי הפעילות הפיקוחיים

הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראת הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים, כמפורט בביאור 28 בדוחות הכספיים לשנת 2019.

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים

סך-הכלל	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020									לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020			
	פעילות חו"ל		פעילות ישראל							פעילות ישראל		סך-הכלל	
	סך-הכלל פעילות חו"ל	סך-הכלל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית	מזה: הלוואות לדיוור		מזה: כרטיסי אשראי
2,542	233	2,309	-	236	10	373	218	562	1	6	383	909	הכנסות ריבית מחיצוניים
(350)	(82)	(268)	-	(20)	(56)	(40)	(21)	(33)	(47)	-	-	(51)	הוצאות ריבית לחיצוניים
													הכנסות ריבית, נטו:
2,192	151	2,041	-	216	(46)	333	197	529	(46)	6	383	858	מחיצוניים
-	(36)	36	-	(18)	66	(54)	(4)	16	79	(1)	(149)	(49)	בינמגזרי
2,192	115	2,077	-	198	20	279	193	545	33	5	234	809	סך הכנסות ריבית, נטו
													הכנסות שאינן מריבית:
306	20	286	-	224	23	28	3	6	-	-	-	2	הכנסות מימון שאינן מריבית
885	10	875	31	32	28	105	72	221	44	57	15	342	עמלות והכנסות אחרות
1,191	30	1,161	31	256	51	133	75	227	44	57	15	344	סך הכנסות שאינן מריבית
3,383	145	3,238	31	454	71	412	268	772	77	62	249	1,153	סך הכנסות
													הוצאות בגין הפסדי אשראי
809	38	771	-	1	8	325	79	206	-	-	32	152	הוצאות תפעוליות ואחרות:
1,916	205	1,711	134	177	22	60	78	365	26	48	74	849	לחיצוניים
-	(4)	4	(18)	(75)	18	14	(3)	35	17	-	-	16	בינמגזרי
1,916	201	1,715	116	102	40	74	75	400	43	48	74	865	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
													רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
658	(94)	752	(85)	351	23	13	114	166	34	14	143	136	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
363	(4)	367	2	155	10	7	51	72	14	5	61	56	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים
295	(90)	385	(87)	196	13	6	63	94	20	9	82	80	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות
1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
296	(90)	386	(87)	197	13	6	63	94	20	9	82	80	הפסד נקי מפעילות מופסקת
(109)	-	(109)	(109)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
187	(90)	277	(196)	197	13	6	63	94	20	9	82	80	הפסד המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
5	3	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
192	(87)	279	(196)	199	13	6	63	94	20	9	82	80	

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020										לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020			
סך-הכל	פעילות חו"ל		פעילות ישראל							פעילות ישראל		סך-הכל	
	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטיות	משקי בית	מזה: מזה: כרטיסי אשראי		
461,785	30,331	431,454	138	158,954	1,526	66,332	28,362	51,173	550	4,153	90,133	124,419	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
192	-	192	-	192	-	-	-	-	-	-	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾
293,054	15,362	277,692	-	-	1,156	68,817	29,620	52,067	555	4,153	90,578	125,477	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
304,817	16,363	288,454	-	-	1,811	73,769	30,868	52,605	586	4,574	92,176	128,815	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
4,239	504	3,735	-	-	-	1,699	251	1,025	-	-	2	760	יתרת חובות פגומים
873	7	866	-	-	-	-	1	87	-	-	708	778	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
423,890	19,898	403,992	11	59,636	49,208	43,336	24,023	58,685	31,751	-	-	137,342	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
360,775	16,962	343,813	-	-	49,140	43,168	23,884	58,532	31,750	-	-	137,339	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
388,566	20,733	367,833	-	-	41,671	47,020	25,571	68,691	34,983	-	-	149,897	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
338,310	19,627	318,683	4,793	21,067	5,738	86,305	41,646	63,941	1,189	5,255	53,016	94,004	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
340,232	19,880	320,352	4,868	21,166	6,889	86,898	41,523	63,908	1,165	4,841	54,015	93,935	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
688,866	17,662	671,204	2,870	42,214	360,629	95,987	17,437	31,557	49,417	-	-	71,093	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית, נטו:													
2,308	216	2,092	-	472	6	256	174	485	1	5	234	698	מרווח מפעילות מתן אשראי
(321)	(116)	(205)	-	(462)	12	23	19	60	32	-	-	111	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
205	15	190	-	188	2	-	-	-	-	-	-	-	אחר
2,192	115	2,077	-	198	20	279	193	545	33	5	234	809	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019*										לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020*			
סך-הכל	פעילות ישראל									פעילות ישראל			
	פעילות חו"ל	סך-הכל	סך-הכל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית		
											מזה: מזה: כרטיסי אשראי	מזה: מזה: הלוואות לדיור	סך-הכל
2,825	333	2,492	-	288	12	390	212	573	7	6	414	1,010	הכנסות ריבית מחיצוניים
(548)	(111)	(437)	-	(88)	(59)	(93)	(30)	(48)	(53)	-	-	(66)	הוצאות ריבית לחיצוניים
2,277	222	2,055	-	200	(47)	297	182	525	(46)	6	414	944	הכנסות ריבית, נטו: מחיצוניים
-	(85)	85	-	20	69	(34)	2	38	92	(1)	(222)	(102)	בינמגזרי
2,277	137	2,140	-	220	22	263	184	563	46	5	192	842	סך הכנסות ריבית, נטו: הכנסות שאינן מריבית:
89	14	75	2	27	12	19	8	6	-	-	-	1	הכנסות מימון שאינן מריבית
803	12	791	33	21	25	91	70	202	33	46	15	316	עמלות והכנסות אחרות
892	26	866	35	48	37	110	78	208	33	46	15	317	סך הכנסות שאינן מריבית
3,169	163	3,006	35	268	59	373	262	771	79	51	207	1,159	סך הכנסות
121	(4)	125	-	2	(1)	11	1	43	-	-	3	69	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי הוצאות תפעוליות ואחרות:
1,877	174	1,703	46	155	30	68	82	388	33	45	79	901	לחיצוניים
-	(4)	4	(4)	(43)	10	10	(2)	30	12	-	-	(9)	בינמגזרי
1,877	170	1,707	42	112	40	78	80	418	45	45	79	892	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
1,171	(3)	1,174	(7)	154	20	284	181	310	34	6	125	198	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
449	22	427	(1)	44	6	106	69	117	13	2	47	73	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
722	(25)	747	(6)	110	14	178	112	193	21	4	78	125	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות
722	(25)	747	(6)	110	14	178	112	193	21	4	78	125	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
91	-	91	91	-	-	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי מפעילות מופסקת
813	(25)	838	85	110	14	178	112	193	21	4	78	125	רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
8	3	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	הפסד המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
821	(22)	843	85	115	14	178	112	193	21	4	78	125	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

* סווג מחדש - בעיקר עקב הלוואות לדיור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" וסווגו מחדש מהמגזרים העסקיים למגזרים "משקי בית" ו-"בנקאות פרטית". בנוסף, חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף בצורה נאותה טיובים שבוצעו בשיטות המדידה המגזריות.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019*										לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019*			
סך-הכל	פעילות חו"ל		פעילות ישראל							פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר ⁽⁴⁾	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטיות	משקי בית	מזה: מזה: מזה: כרטיסי אשראי	מזה: מזה: מזה: הלוואות לדיור	סך-הכל
462,118	34,038	428,080	15,251	147,987	1,511	63,352	26,317	50,967	790	4,394	81,380	121,905	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
103	-	103	-	103	-	-	-	-	-	-	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾
298,868	16,361	282,507	15,108	-	1,158	63,989	26,695	51,693	799	4,394	81,806	123,065	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
302,026	17,117	284,909	15,152	-	1,494	61,646	27,673	53,712	863	5,334	82,803	124,369	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
3,040	284	2,756	55	-	-	588	239	1,169	-	-	-	705	יתרת חובות פגומים
876	22	854	-	-	-	-	-	202	-	-	567	652	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
424,116	21,886	402,230	17,211	51,909	45,645	35,907	22,408	61,698	32,345	-	-	135,107	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
351,553	18,945	332,608	575	-	45,422	35,360	22,260	61,542	32,345	-	-	135,104	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
354,807	18,969	335,838	575	-	47,284	35,863	21,670	62,656	32,792	-	727	134,998	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
340,145	21,839	318,306	16,047	21,140	5,475	80,941	38,164	63,586	1,316	4,031	47,936	91,637	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
339,691	21,513	318,178	16,736	20,297	4,606	79,937	38,524	64,660	1,350	4,031	48,426	92,068	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
860,496	1,063	859,433	2,870	63,432	554,008	75,423	15,320	35,800	45,055	-	-	67,525	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית נטו:													
2,458	251	2,207	-	586	7	241	161	488	4	5	192	720	מרווח מפעילות מתן אשראי
(428)	(185)	(243)	-	(540)	13	22	23	75	42	-	-	122	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
247	71	176	-	174	2	-	-	-	-	-	-	-	אחר
2,277	137	2,140	-	220	22	263	184	563	46	5	192	842	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

* סווג מחדש - בעיקר עקב הלוואות לדיור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" וסווג מחדש מהמגזרים העסקיים למגזרים "משקי בית" ו-"בנקאות פרטיות". בנוסף, חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף בצורה נאותה טיובים שבוצעו בשיטות המדידה המגזריות.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

(4) הנתונים כוללים יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*										לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*		
סך-הכל	פעילות חו"ל		פעילות ישראל							פעילות ישראל		סך-הכל
	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטיות	משקי בית	מזה: מזה: מזה: כרטיסי אשראי הלוואות לדיור	
11,920	1,182	10,738	-	1,178	33	1,667	910	2,332	22	24	2,277	4,596
(2,601)	(409)	(2,192)	-	(691)	(287)	(355)	(135)	(180)	(227)	-	-	(317)
9,319	773	8,546	-	487	(254)	1,312	775	2,152	(205)	24	2,277	4,279
-	(259)	259	-	613	328	(235)	(4)	103	376	(2)	(1,441)	(922)
9,319	514	8,805	-	1,100	74	1,077	771	2,255	171	22	836	3,357
559	(11)	570	3	459	26	52	12	13	1	-	-	4
3,330	57	3,273	133	108	92	387	275	824	138	240	60	1,316
3,889	46	3,843	136	567	118	439	287	837	139	240	60	1,320
13,208	560	12,648	136	1,667	192	1,516	1,058	3,092	310	262	896	4,677
1,276	173	1,103	-	(1)	(2)	630	(48)	300	-	-	31	224
8,776	1,134	7,642	855	641	125	278	338	1,583	134	210	298	3,688
-	(15)	15	(6)	(202)	43	41	(8)	118	51	-	-	(22)
8,776	1,119	7,657	849	439	168	319	330	1,701	185	210	298	3,666
3,156	(732)	3,888	(713)	1,229	26	567	776	1,091	125	52	567	787
1,681	(23)	1,704	(8)	437	16	213	295	410	47	18	214	294
1,475	(709)	2,184	(705)	792	10	354	481	681	78	34	353	493
11	-	11	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-
1,486	(709)	2,195	(705)	803	10	354	481	681	78	34	353	493
296	-	296	296	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1,782	(709)	2,491	(409)	803	10	354	481	681	78	34	353	493
17	10	7	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-
1,799	(699)	2,498	(409)	810	10	354	481	681	78	34	353	493

* חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף בצורה נאותה טיובים שבוצעו בשיטות המדידה המגזריות.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*										לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*			
סך-הכל	פעילות חו"ל		פעילות ישראל							פעילות ישראל		סך-הכל	
	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר ⁽⁴⁾	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטיות	משקי בית	מזה: מזה: מזה: כרטיסי אשראי הלוואות לדיור		
455,669	32,162	423,507	3,917	153,326	1,937	60,354	27,822	51,746	734	4,425	84,723	123,671	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
122	-	122	-	122	-	-	-	-	-	-	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾
290,862	15,690	275,172	3,777	-	1,624	62,030	28,348	53,576	742	4,425	85,155	125,075	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
297,647	15,629	282,018	-	-	1,199	67,919	29,615	54,834	618	5,240	89,440	127,833	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
4,442	620	3,822	-	-	-	1,693	329	1,043	-	-	2	757	יתרת חובות פגומים
913	6	907	-	-	-	-	-	121	-	-	693	786	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
416,805	20,581	396,224	4,313	57,042	44,249	40,528	21,967	60,750	32,109	-	-	135,266	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
350,753	16,670	334,083	144	-	44,113	40,049	21,826	60,587	32,108	-	-	135,256	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
361,645	16,210	345,435	-	-	48,817	44,976	24,549	61,478	31,249	-	-	134,366	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
336,517	20,551	315,966	9,299	20,464	5,143	82,425	40,259	63,993	1,358	4,927	49,675	93,025	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
336,387	19,374	317,013	4,718	20,968	4,585	85,710	41,765	63,971	1,210	5,669	52,017	94,086	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
823,755	227	823,528	2,870	50,225	518,667	85,526	15,440	33,857	47,358	-	-	69,585	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית, נטו:													
10,511	873	9,638	-	3,102	17	984	684	1,965	14	22	836	2,872	מרווח מפעילות מתן אשראי
(1,766)	(617)	(1,149)	-	(2,310)	49	93	87	290	157	-	-	485	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
574	258	316	-	308	8	-	-	-	-	-	-	-	אחר
9,319	514	8,805	-	1,100	74	1,077	771	2,255	171	22	836	3,357	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

* חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף בצורה נאותה טיובים שבוצעו בשיטות המדידה המגזריות.
 (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
 (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
 (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
 (4) הנתונים כוללים יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 12 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

קבוצת הבנק פועלת בישראל ומחוצה לה ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה. החלוקה למגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה מבוססת על סוגי המוצרים והשירותים או על סוגי הלקוחות. חלוקה זו משמשת את מקבל החלטות התפעולי הראשי בבנק (הנהלת הבנק והדירקטוריון) לצורך קבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה.

לפירוט בדבר שיוך הלקוחות למגזרים לפי גישת ההנהלה וכללים לחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים, ראה [ביאור 28 בדוחות הכספיים לשנת 2019](#).

א. מידע על מגזרי פעילות

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020								
סך-הכל	התאמות ⁽²⁾	ניהול פיננסי ⁽¹⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית		
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים
הכנסות ריבית, נטו:								
2,192	3	145	134	428	305	384	360	433
-	-	45	(29)	(82)	(24)	(149)	17	222
306	17	214	19	45	6	-	2	3
2,498	20	404	124	391	287	235	379	658
885	34	26	14	137	102	15	151	406
3,383	54	430	138	528	389	250	530	1,064
הוצאות בגין הפסדי אשראי								
809	-	5	38	288	175	32	140	131
הוצאות תפעוליות ואחרות:								
1,916	141	162	202	139	114	114	217	827
-	(12)	(68)	1	8	3	(40)	77	31
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים								
658	(75)	331	(103)	93	97	144	96	75
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת								
363	(5)	152	(5)	42	43	60	42	34
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים								
295	(70)	179	(98)	51	54	84	54	41
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים								
1	-	1	-	-	-	-	-	-
296	(70)	180	(98)	51	54	84	54	41
(109)	(109)	-	-	-	-	-	-	-
רווח (הפסד) נקי:								
187	(179)	180	(98)	51	54	84	54	41
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה								
5	-	2	3	-	-	-	-	-
192	(179)	182	(95)	51	54	84	54	41
299,548	-	2,629	13,708	80,979	40,596	92,058	30,168	39,410
388,566	-	31,261	20,651	49,294	27,153	-	50,119	210,088

(1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
 (2) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 12 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019*									
סך-הכל	התאמות ⁽²⁾	ניהול פיננסי ⁽¹⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
הכנסות ריבית, נטו:									
2,277	4	103	200	442	275	415	382	456	מחיצוניים
-	-	109	(76)	(98)	(14)	(221)	32	268	בינמגזרי
89	14	37	13	19	3	-	1	2	הכנסות מימון שאינן מריבית
2,366	18	249	137	363	264	194	415	726	סך-הכל רווח מימוני, נטו
803	30	40	16	116	89	15	143	354	עמלות והכנסות אחרות
3,169	48	289	153	479	353	209	558	1,080	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי									
121	-	2	(4)	(20)	1	7	78	57	הוצאות תפעוליות ואחרות:
1,877	63	167	172	149	123	120	246	837	מחיצוניים
-	(8)	(64)	1	(6)	(1)	(49)	61	66	בינמגזרי
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים									
1,171	(7)	184	(16)	356	230	131	173	120	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
449	(5)	54	17	135	87	49	66	46	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים
722	(2)	130	(33)	221	143	82	107	74	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
722	(2)	130	(33)	221	143	82	107	74	רווח נקי מפעילות מופסקת
91	91	-	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי:
813	89	130	(33)	221	143	82	107	74	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
8	-	5	3	-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
821	89	135	(30)	221	143	82	107	74	המיוחס לבעלי מניות הבנק
297,959	14,911	1,058	13,512	72,004	38,205	82,722	32,111	43,436	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
354,807	575	32,369	18,804	48,422	23,963	-	42,854	187,820	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף את השינויים בצורה נאותה.

- (1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
 (2) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים. כמו-כן, הנתונים כוללים יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 12 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019*									
סך-הכל	התאמות ⁽²⁾	ניהול פיננסי ⁽¹⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
הכנסות ריבית, נטו:									
9,319	11	85	686	1,847	1,166	2,284	1,503	1,737	מחיצוניים
-	-	997	(223)	(451)	(75)	(1,446)	107	1,091	בינמגזרי
559	70	409	(12)	75	10	-	2	5	הכנסות מימון שאינן מריבית
9,878	81	1,491	451	1,471	1,101	838	1,612	2,833	סך-הכל רווח מימוני, נטו
3,330	124	128	72	496	370	60	580	1,500	עמלות והכנסות אחרות
13,208	205	1,619	523	1,967	1,471	898	2,192	4,333	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי									
1,276	-	(1)	68	588	89	13	299	220	הוצאות תפעוליות ואחרות:
8,776	909	697	1,119	617	512	452	1,019	3,451	מחיצוניים
-	(48)	(249)	5	(6)	-	(159)	220	237	בינמגזרי
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים									
3,156	(656)	1,172	(669)	768	870	592	654	425	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
1,681	14	404	(2)	298	331	223	250	163	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לאחר מסים
1,475	(670)	768	(667)	470	539	369	404	262	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
11	-	11	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
1,486	(670)	779	(667)	470	539	369	404	262	רווח נקי מפעילות מופסקת
296	296	-	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי: לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,782	(374)	779	(667)	470	539	369	404	262	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
17	-	7	10	-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי מניות הבנק
1,799	(374)	786	(657)	470	539	369	404	262	
292,940	-	2,359	12,978	75,656	40,138	89,331	31,022	41,456	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
361,645	-	32,595	16,147	53,035	25,143	-	45,959	188,766	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף בצורה נאותה טיובים שבוצעו בשיטות המדידה המגזריות.
 (1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
 (2) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

ביאור 12 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

ב. נתוני פרופורמה בדבר השפעת הוצאות הנוגעות לעסקי קבוצת הבנק בישראל עם לקוחות אמריקאים על מגזרי הפעילות
 הוצאות שנזקפו בפועלים שוויץ ובסניף ניו-יורק, הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, יוחסו במסגרת הגילוי על מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה למגזר פעילות בינלאומית.

הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, כוללות הפרשה בגין לקוחות בעלי אינדיקציות אמריקאיות מסוימות בסניפי הבנק בישראל וכן הפרשה בגין חשיפה לסכומים כלפי רשויות אחרות בארצות-הברית (שאינן ה-DOJ) בגין הלקוחות בישראל ובחו"ל. הוצאות אלה נזקפו במסגרת הגילוי על מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה למגזר התאמות.

אילו היו מיוחסות הוצאות שנזקפו בישראל, בשנה שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020 ובשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019, למגזר פעילות קמעונאית ולמגזר פעילות בינלאומית באופן שווה (ולא למגזר התאמות), היה מסתכם הרווח הנקי של הפעילות הקמעונאית בכ-151 מיליון ש"ח וכ-738 מיליון ש"ח, בהתאמה; במגזר הפעילות הבינלאומית היה מסתכם ההפסד לתקופה בכ-123 מיליון ש"ח וכ-954 מיליון ש"ח, בהתאמה, ובמגזר התאמות היה נרשם ההפסד בסך של כ-123 מיליון ש"ח ורווח נקי של כ-220 מיליון ש"ח, בהתאמה.

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות* ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים

הפרשה להפסדי אשראי

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור		
5,251	8	5,243	790	446	4,007	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה (מבוקר)
809	1	808	120	32	656	הוצאות בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾
(340)	-	(340)	(158)	(1)	(181)	מחיקות חשבונאיות
153	-	153	82	1	70	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(187)	-	(187)	(76)	-	(111)	מחיקות חשבונאיות נטו
5,873	9	5,864	834	478	4,552	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 במרץ 2020 ⁽²⁾ (בלתי מבוקר)
59	-	59	8	-	51	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
596	1	595	47	-	548	(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019						
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי ⁽³⁾	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור ⁽³⁾		
4,334	9	4,325	904	424	2,997	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה (מבוקר)
121	2	119	65	4	50	הוצאות בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾
(357)	-	(357)	(188)	(2)	(167)	מחיקות חשבונאיות
234	-	234	95	-	139	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(123)	-	(123)	(93)	(2)	(28)	מחיקות חשבונאיות נטו
4,332	11	4,321	876	426	3,019	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 במרץ 2019 ⁽²⁾ (בלתי מבוקר)
(72)	-	(72)	2	-	(74)	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
496	1	495	37	-	458	(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, נירות-ערך שנסאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(3) סווג מחדש, הלוואות לדיור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" סווגו מחדש מאשראי "מסחרי" לאשראי "לדיור".

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות* ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים (המשך)

הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות*, ועל החובות* בגינם היא חושבה

31 במרץ 2020					
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי**
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור	
יתרת חוב רשומה של חובות*:					
181,808	30,076	151,732	909	2	150,821
שנבדקו על בסיס פרטני					
153,085	-	153,085	35,967	92,450	24,668
שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾					
334,893	30,076	304,817	36,876	92,452	175,489
סך-הכל חובות*					
92,380	-	92,380	-	92,296	84
(1) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות*:					
3,611	8	3,603	133	-	3,470
שנבדקו על בסיס פרטני					
1,666	-	1,666	654	478	534
שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽²⁾					
5,277	8	5,269	787	478	4,004
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי					
478	-	478	-	478	-
(2) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור***					

31 במרץ 2019					
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי** ⁽³⁾
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור ⁽³⁾	
יתרת חוב רשומה של חובות*:					
156,342	23,340	133,002	965	-	132,037
שנבדקו על בסיס פרטני					
153,872	-	153,872	41,143	83,068	29,661
שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾					
310,214	23,340	286,874	42,108	83,068	161,698
סך-הכל חובות*					
82,951	-	82,951	-	82,871	80
(1) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות*:					
2,294	10	2,284	154	-	2,130
שנבדקו על בסיס פרטני					
1,542	-	1,542	685	426	431
שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽²⁾					
3,836	10	3,826	839	426	2,561
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי					
426	-	426	-	426	-
(2) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור***					

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור בסך של כ-84 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (ליום 31.03.19: 80 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 75 מיליוני ש"ח).

*** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של כ-344 מיליוני ש"ח (ליום 31.03.19: 290 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 314 מיליוני ש"ח).

(3) סווג מחדש, הלוואות לדיוור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" סווגו מחדש מאשראי "מסחרי" לאשראי "לדיוור".

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות* ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים (המשך)

הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות*, ועל החובות* בגינם היא חושבה (המשך)

31 בדצמבר 2019					
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי**
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור	
יתרת חוב רשומה של חובות*:					
165,145	20,042	145,103	862	2	144,239
שנבדקו על בסיס פרטני					
152,544	-	152,544	37,833	89,700	25,011
שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾					
317,689	20,042	297,647	38,695	89,702	169,250
סך-הכל חובות*					
89,608	-	89,608	-	89,533	75
(1) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות*:					
3,094	7	3,087	136	-	2,951
שנבדקו על בסיס פרטני					
1,620	-	1,620	615	446	559
שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽²⁾					
4,714	7	4,707	751	446	3,510
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי					
446	-	446	-	446	-
(2) מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור***					

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור בסך של כ-84 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (ליום 31.03.19: 80 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 75 מיליוני ש"ח).

*** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של כ-344 מיליוני ש"ח (ליום 31.03.19: 290 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 314 מיליוני ש"ח).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. חובות*

1. איכות אשראי ופיגורים

31 במרץ 2020					
חובות לא פגומים** - מידע נוסף	סך-הכל	בעייתיים ⁽¹⁾		לא בעייתיים	
		פגומים ⁽²⁾	לא פגומים		
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁴⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾				
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
52	11	28,145	259	219	27,667
בינוי ונדל"ן - בינוי					
18	14	22,009	263	795	20,951
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
3	1	21,283	30	99	21,154
שירותים פיננסיים***					
130	61	84,791	2,422	2,350	80,019
מסחרי - אחר					
203	87	156,228	2,974	3,463	149,791
סך-הכל מסחרי					
715	708	91,979	2	708	91,269
אנשים פרטיים - הלוואות לדיר ⁽⁵⁾					
168	70	36,815	759	121	35,935
אנשים פרטיים - אחר					
1,086	865	285,022	3,735	4,292	276,995
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל					
-	-	398	-	-	398
בנקים בישראל					
-	-	1,514	-	-	1,514
ממשלת ישראל					
1,086	865	286,934	3,735	4,292	278,907
סך-הכל פעילות בישראל					
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
17	1	6,126	199	177	5,750
בינוי ונדל"ן					
62	-	13,135	300	361	12,474
מסחרי אחר					
79	1	19,261	499	538	18,224
סך-הכל מסחרי					
8	7	534	5	7	522
אנשים פרטיים					
87	8	19,795	504	545	18,746
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
-	-	26,971	-	-	26,971
בנקים בחו"ל					
-	-	1,193	-	-	1,193
ממשלות חו"ל					
87	8	47,959	504	545	46,910
סך-הכל פעילות בחו"ל					
1,173	873	304,817	4,239	4,837	295,741
סך-הכל ציבור					
-	-	27,369	-	-	27,369
סך-הכל בנקים					
-	-	2,707	-	-	2,707
סך-הכל ממשלות					
1,173	873	334,893	4,239	4,837	325,817
סך-הכל					

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** לעניין זה, "חובות לא פגומים" לרבות חובות לא בעייתיים.

*** בעקבות הפסקת האיחוד, נכללו לראשונה יתרות האשראי של ישראל כרט.

(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(2) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה [ביאור 13.ב.2.ג](#) להלן.

(3) מסוגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים, צוברים הכנסות ריבית.

(4) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-178 מיליוני ש"ח (ליום 31.03.19: 202 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 167 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.

(5) כולל יתרת הלוואות לדיר שהוסדרה במסגרת הסדר עם הלווה בסך של כ-60 מיליוני ש"ח (ליום 31.03.19: 61 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 62 מיליוני ש"ח).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

- ב. חובות* (המשך)**
1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

31 במרץ 2019					
חובות לא פגומים** - מידע נוסף		סך-הכל ⁽⁶⁾	בעייתיים ⁽¹⁾		לא בעייתיים ⁽⁶⁾
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁴⁾⁽⁶⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾⁽⁶⁾		פגומים ⁽²⁾	לא פגומים ⁽⁶⁾	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
					בינוי ונדל"ן - בינוי
37	22	25,599	339	256	25,004
					בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
35	1	19,068	251	316	18,501
					שירותים פיננסיים
7	-	15,417	24	17	15,376
					מסחרי - אחר
115	60	81,335	1,350	1,889	78,096
					סך-הכל מסחרי
194	83	141,419	1,964	2,478	136,977
					אנשים פרטיים - הלוואות לדיר ⁽⁵⁾
656	683	82,577	-	684	81,893
					אנשים פרטיים - אחר
160	85	41,978	704	145	41,129
					סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
1,010	851	265,974	2,668	3,307	259,999
					בנקים בישראל
-	-	184	-	-	184
					ממשלת ישראל
-	-	897	-	-	897
					סך-הכל פעילות בישראל
1,010	851	267,055	2,668	3,307	261,080
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
					בינוי ונדל"ן
52	3	7,642	115	208	7,319
					מסחרי אחר
75	-	12,637	184	377	12,076
					סך-הכל מסחרי
127	3	20,279	299	585	19,395
					אנשים פרטיים
11	22	621	18	22	581
					סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
138	25	20,900	317	607	19,976
					בנקים בחו"ל
-	-	20,870	-	-	20,870
					ממשלות חו"ל
-	-	1,389	-	-	1,389
					סך-הכל פעילות בחו"ל
138	25	43,159	317	607	42,235
					סך-הכל ציבור
1,148	876	286,874	2,985	3,914	279,975
					סך-הכל בנקים
-	-	21,054	-	-	21,054
					סך-הכל ממשלות
-	-	2,286	-	-	2,286
					סך-הכל
1,148	876	310,214	2,985	3,914	303,315

- * אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).
- ** לעניין זה, "חובות לא פגומים" לרבות חובות לא בעייתיים.
- (1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיר שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (2) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה [ביאור 13.ב.ג.1](#) להלן.
- (3) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים, צוברים הכנסות ריבית.
- (4) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-178 מיליוני ש"ח (ליום 31.03.19: 202 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 167 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
- (5) כולל יתרת הלוואות לדיר שהוסדרה במסגרת הסדר עם הלווה בסך של כ-60 מיליוני ש"ח (ליום 31.03.19: 61 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 62 מיליוני ש"ח).
- (6) סוג מחדש, הלוואות לדיר שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" סווגו מחדש מאשראי "מסחרי" לאשראי "לדיר".

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)
1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

31 בדצמבר 2019					
חובות לא פגומים** - מידע נוסף		סך-הכל	בעייתיים ⁽¹⁾		לא בעייתיים
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁴⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾		פגומים ⁽²⁾	לא פגומים	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
40	11	27,798	271	243	27,284
בינוי ונדל"ן - בינוי					
17	3	20,228	279	900	19,049
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
3	1	20,005	30	97	19,878
שירותים פיננסיים					
97	104	82,212	2,484	2,147	77,581
מסחרי - אחר					
157	119	150,243	3,064	3,387	143,792
סך-הכל מסחרי					
682	693	89,228	2	694	88,532
אנשים פרטיים - הלוואות לדיר ⁽⁵⁾					
141	93	38,626	756	144	37,726
אנשים פרטיים - אחר					
980	905	278,097	3,822	4,225	270,050
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל					
-	-	132	-	-	132
בנקים בישראל					
-	-	794	-	-	794
ממשלת ישראל					
980	905	279,023	3,822	4,225	270,976
סך-הכל פעילות בישראל					
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
17	1	6,652	279	169	6,204
בינוי ונדל"ן					
62	1	12,355	335	280	11,740
מסחרי אחר					
79	2	19,007	614	449	17,944
סך-הכל מסחרי					
10	6	543	6	6	531
אנשים פרטיים					
89	8	19,550	620	455	18,475
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
-	-	17,933	-	-	17,933
בנקים בחו"ל					
-	-	1,183	-	-	1,183
ממשלות חו"ל					
89	8	38,666	620	455	37,591
סך-הכל פעילות בחו"ל					
1,069	913	297,647	4,442	4,680	288,525
סך-הכל ציבור					
-	-	18,065	-	-	18,065
סך-הכל בנקים					
-	-	1,977	-	-	1,977
סך-הכל ממשלות					
1,069	913	317,689	4,442	4,680	308,567
סך-הכל					

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** לעניין זה, "חובות לא פגומים" לרבות חובות לא בעייתיים.
(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(2) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה [ביאור 13.ב.ג.1](#). להלן.

(3) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים, צוברים הכנסות ריבית.

(4) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-178 מיליוני ש"ח (ליום 31.03.19: 202 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 167 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.

(5) כולל יתרת הלוואות לדיר שהוסדרה במסגרת הסדר עם הלווה בסך של כ-60 מיליוני ש"ח (ליום 31.03.19: 61 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 62 מיליוני ש"ח).

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

איכות האשראי - מצב פיגור החובות

מצב הפיגור מנוטר באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות אשראי. קביעת מצב הפיגור מבוצעת לפי ימי הפיגור בפועל כאשר חוב מועבר לטיפול כחוב לא מבצע (לא צובר הכנסות ריבית) לאחר 90 ימי פיגור או כל חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי והוחזר לציבור ריבית, כאשר הוא מפגר במשך 30 ימי פיגור ביחס לתנאי החוב החדשים. לגבי חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מצב הפיגור משפיע על סיווג החוב (סיווג החוב חמור יותר ככל שמעמיק הפיגור) ולרוב לאחר 150 ימי פיגור הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של חוב. לגבי הלוואות לדיר למעט הלוואות ללא תשלום רבעוני או חודשי, הבנק קובע הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור.

יתורים וארגון מחדש של חוב בעייתי

במדיניות היתורים הבנק מביא בחשבון מגוון שיקולים על מנת למקסם את ההחזר לבנק: ניהול מערכת היחסים עם הלקוח ומקסום הזדמנויות, מניעת default, עיקולים, היבטים ציבוריים וכדומה.

יתורים ניתנים רק במקרים בהם הלקוח הציג רצון טוב לפרוע את הלוואות וצפוי כי יעמוד בהתחייבויותיו.

במקרים בהם, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק מעניק לחייב יתור אשר בתנאים אחרים הוא לא היה מעניק, החוב יוגדר כארגון מחדש של חוב בעייתי.

ארגון מחדש של חוב בעייתי יכול שיהיה שינוי בתנאי החוב שגורם להפחתה או לדחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב בעתיד הקרוב, הפחתה בשיעור הריבית או בהפחתה של תשלומים על חשבון הקרן, איחוד חובות וכו'.

הבנק יכול להסכים לקבל במזומן נכסים או זכות בהון עצמי של החייב כפירעון של החוב למרות שהשווי המתקבל נמוך מסכום החוב מאחר והבנק מגיע למסקנה שהאמור ימקסם את החזר ההשקעה שלו.

לפרטים בדבר הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ראה [ביאור 1 ג'](#) לעיל.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

- ב. חובות** (המשך)**
2. מידע נוסף על חובות פגומים
 א. חובות פגומים והפרשה פרטנית

31 במרץ 2020					
יתרת קרן חובות פגומים	סך-הכל יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
1,486	259	77	46	182	בינוי ונדל"ן - בינוי
1,259	263	176	7	87	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
371	30	26	2	4	שירותים פיננסיים
5,536	2,422	257	1,175	2,165	מסחרי - אחר
8,652	2,974	536	1,230	2,438	סך-הכל מסחרי
2	2	2	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
1,593	759	3	127	756	אנשים פרטיים - אחר
10,247	3,735	541	1,357	3,194	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
265	199	29	104	170	בינוי ונדל"ן
581	300	192	65	108	מסחרי אחר
846	499	221	169	278	סך-הכל מסחרי
7	5	-	4	5	אנשים פרטיים
853	504	221	173	283	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
11,100	4,239	762	1,530	3,477	סך-הכל ציבור*
* מזה:					
-	3,691	462	1,444	3,229	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי המזומנים
-	1,482	335	239	1,147	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) יתרת חוב רשומה.

(2) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

- ב. חובות** (המשך)**
2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
 א. חובות פגומים והפרשה פרטנית (המשך)

31 במרץ 2019					
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	סך-הכל יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
2,982	339	124	54	215	בינוי ונדל"ן - בינוי
1,287	251	125	10	126	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
318	24	20	1	4	שירותים פיננסיים
4,861	1,350	281	371	1,069	מסחרי - אחר
9,448	1,964	550	436	1,414	סך-הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
1,449	704	197	141	507	אנשים פרטיים - אחר
10,897	2,668	747	577	1,921	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
187	115	115	-	-	בינוי ונדל"ן
434	184	100	47	84	מסחרי אחר
621	299	215	47	84	סך-הכל מסחרי
20	18	-	17	18	אנשים פרטיים
641	317	215	64	102	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
11,538	2,985	962	641	2,023	סך-הכל ציבור*
* מזה:					
-	2,281	645	508	1,636	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי המזומנים
-	1,311	524	186	787	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) יתרת חוב רשומה.

(2) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות** (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
א. חובות פגומים והפרשה פרטנית (המשך)

31 בדצמבר 2019					
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	סך-הכל יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
1,491	271	112	43	159	בינוי ונדל"ן - בינוי
1,283	279	183	8	96	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
371	30	26	2	4	שירותים פיננסיים
5,631	2,484	173	1,053	2,311	מסחרי - אחר
8,776	3,064	494	1,106	2,570	סך-הכל מסחרי
2	2	2	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
1,570	756	3	131	753	אנשים פרטיים - אחר
10,348	3,822	499	1,237	3,323	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
337	279	70	93	209	בינוי ונדל"ן
610	335	203	73	132	מסחרי אחר
947	614	273	166	341	סך-הכל מסחרי
8	6	-	5	6	אנשים פרטיים
955	620	273	171	347	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
11,303	4,442	772	1,408	3,670	סך-הכל ציבור*
* מזה:					
-	3,940	501	1,332	3,439	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי המזומנים
-	1,374	285	181	1,089	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) יתרת חוב רשומה.

(2) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020		
מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות ריבית שנרשמו*** ⁽¹⁾	יתרה** ממוצעת של חובות פגומים	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות ריבית שנרשמו*** ⁽¹⁾	יתרה** ממוצעת של חובות פגומים
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
-	1	299	-	1	265
בינוי ונדל"ן - בינוי					
-	1	268	-	-	271
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
-	-	26	-	-	30
שירותים פיננסיים					
2	3	1,217	2	4	2,453
מסחרי - אחר					
2	5	1,810	2	5	3,019
סך-הכל מסחרי					
-	-	-	-	-	2
אנשים פרטיים - הלוואות לדו"ר					
3	11	696	3	12	758
אנשים פרטיים - אחר					
5	16	2,506	5	17	3,779
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל					

פעילות לווים בחו"ל

ציבור - מסחרי					
-	-	101	-	-	236
בינוי ונדל"ן					
-	-	228	-	-	305
מסחרי - אחר					
-	-	329	-	-	541
סך-הכל מסחרי					
-	-	18	-	-	6
אנשים פרטיים					
-	-	347	-	-	547
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
5	16	2,853	5	17	4,326
סך-הכל ציבור					

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).
 ** יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.
 *** הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.
 (1) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 87 מיליוני ש"ח (31.03.19: 73 מיליוני ש"ח).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

- ב. חובות* (המשך)**
2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)
 ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש

31 במרץ 2020				
יתרת חוב רשומה				
סך-הכל ⁽²⁾	צובר ⁽¹⁾ לא בפיגור	צובר ⁽¹⁾ של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽¹⁾ של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות ריבית
פעילות לווים בישראל				
ציבור - מסחרי				
62	19	-	-	43
בינוי ונדל"ן - בינוי				
71	26	-	-	45
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן				
4	2	-	-	2
שירותים פיננסיים				
576	144	-	-	432
מסחרי - אחר				
713	191	-	-	522
סך-הכל מסחרי				
714	397	1	-	316
אנשים פרטיים - אחר				
1,427	588	1	-	838
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל				
פעילות לווים בחו"ל				
ציבור - מסחרי				
10	-	-	-	10
בינוי ונדל"ן				
45	-	-	-	45
מסחרי אחר				
55	-	-	-	55
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל				
1,482	588	1	-	893
סך-הכל ציבור				

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) צובר הכנסות ריבית.

(2) נכלל בחובות פגומים.

התחייבויות למתן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי הסתכמו ליום 31 במרץ 2020 בסך של כ-12 מיליוני ש"ח (ליום 31.03.19: 15 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 23 מיליוני ש"ח).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

31 במרץ 2019				
יתרת חוב רשומה				
סך-הכל ⁽²⁾	צובר ⁽¹⁾ לא בפיגור	צובר ⁽¹⁾ של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽¹⁾ של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות ריבית
פעילות לווים בישראל				
ציבור - מסחרי				
59	17	-	-	42
בינוי ונדל"ן - בינוי				
98	31	-	-	67
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן				
4	1	-	-	3
שירותים פיננסיים				
438	105	-	-	333
מסחרי - אחר				
599	154	-	-	445
סך-הכל מסחרי				
651	355	-	-	296
אנשים פרטיים - אחר				
1,250	509	-	-	741
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל				
פעילות לווים בחו"ל				
ציבור - מסחרי				
11	-	-	-	11
בינוי ונדל"ן				
50	-	-	-	50
מסחרי אחר				
61	-	-	-	61
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל				
1,311	509	-	-	802
סך-הכל ציבור				

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) צובר הכנסות ריבית.

(2) נכלל בחובות פגומים.

התחייבויות למתן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי הסתכמו ליום 31 במרץ 2020 בסך של כ-12 מיליוני ש"ח (ליום 31.03.19: 15 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 23 מיליוני ש"ח).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

31 בדצמבר 2019					
יתרת חוב רשומה					
סך-הכל ⁽²⁾	צובר ⁽¹⁾ לא בפיגור	צובר ⁽¹⁾ בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽¹⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות ריבית	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
63	20	-	-	43	בינוי ונדל"ן - בינוי
70	25	-	-	45	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
4	2	-	-	2	שירותים פיננסיים
472	144	-	-	328	מסחרי - אחר
609	191	-	-	418	סך-הכל מסחרי
707	384	-	-	323	אנשים פרטיים - אחר
1,316	575	-	-	741	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל

פעילות לווים בחו"ל

ציבור - מסחרי					
10	-	-	-	10	בינוי ונדל"ן
48	-	-	-	48	מסחרי אחר
58	-	-	-	58	סך-הכל מסחרי
1,374	575	-	-	799	סך-הכל ציבור

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) צובר הכנסות ריבית.

(2) נכלל בחובות פגומים.

התחייבויות למתן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי הסתכמו ליום 31 במרץ 2020 בסך של 12-מיליוני ש"ח (ליום 31.03.19: 15 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 23 מיליוני ש"ח).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו					
בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019			בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020		
מספר חוזים	יתרת חוב	מספר חוזים	מספר חוזים	יתרת חוב	מספר חוזים
	רשומה לפני ארגון מחדש		רשומה לאחר ארגון מחדש	רשומה לפני ארגון מחדש	
	יתרת חוב		יתרת חוב	יתרת חוב	
	רשומה לפני ארגון מחדש		רשומה לאחר ארגון מחדש	רשומה לפני ארגון מחדש	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
	10	11	89	7	7
בינוי ונדל"ן - בינוי					67
	10	12	7	1	1
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					9
	-	-	3	-	-
שירותים פיננסיים					5
	66	68	422	165	173
מסחרי - אחר					342
	86	91	521	173	181
סך-הכל מסחרי					423
	109	115	2,258	90	98
אנשים פרטיים - אחר					1,777
	195	206	2,779	263	279
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל					2,200
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
	-	-	1	-	-
בינוי ונדל"ן					-
	-	-	1	-	-
אנשים פרטיים					4
	-	-	2	-	-
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל					4
	195	206	2,781	263	279
סך-הכל ציבור					2,204

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות** (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו*

בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019		בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020	
מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה
פעילות לווים בישראל			
ציבור - מסחרי			
2	37	4	74
בינוי ונדל"ן - בינוי			
5	3	-	2
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן			
-	1	-	1
שירותים פיננסיים			
11	152	17	262
מסחרי - אחר			
18	193	21	339
סך-הכל מסחרי			
16	775	22	1,109
אנשים פרטיים - אחר			
34	968	43	1,448
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל			

פעילות לווים בחו"ל

בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019		בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020	
מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה
ציבור - מסחרי			
-	4	-	1
אנשים פרטיים			
34	972	43	1,449
סך-הכל ציבור			

* חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות** (המשך)

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור - אנשים פרטיים

יתרות לסוף תקופה לפי שיעור המימון (LTV)*, סוג ההחזר וסוג הריבית

31 במרץ 2020					
סיכון אשראי חוץ-מאזני	יתרת הלוואות לדיור - אנשים פרטיים			סך-הכל	
	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון			
בלתי מבוקר					
2,511	37,813	1,681	59,118	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
2,136	21,945	443	32,502	מעל 60%	
1,067	480	45	832		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
5,714	60,238	2,169	92,452		סך-הכל

31 במרץ 2019					
סיכון אשראי חוץ-מאזני ⁽¹⁾	יתרת הלוואות לדיור - אנשים פרטיים			סך-הכל ⁽¹⁾	
	מזה: ריבית משתנה ⁽¹⁾	מזה: בולט ובלון ⁽¹⁾			
בלתי מבוקר					
2,936	34,186	1,964	53,489	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
2,082	19,797	587	28,779	מעל 60%	
681	475	46	800		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
5,699	54,458	2,597	83,068		סך-הכל

31 בדצמבר 2019					
סיכון אשראי חוץ-מאזני	יתרת הלוואות לדיור - אנשים פרטיים			סך-הכל	
	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון			
מבוקר					
3,687	36,832	1,764	57,519	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
3,022	21,331	484	31,396	מעל 60%	
558	468	45	787		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
7,267	58,631	2,293	89,702		סך-הכל

* היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על-ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.
 ** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).
 (1) סוג מחדש, הלוואות לדיור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" סוגו מחדש מאשראי "מסחרי" לאשראי "לדיור".

איכות אשראי - יחס ה-LTV

יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק לאיכות אשראי. יחס ה-LTV - מהווה יחס בין סכום הלוואה לבין השווי המוערך של הנכס הממומן כפי שאושר על-ידי הבנק בעת העמדת המסגרת. יחס ה-LTV מחושב בעת אישור האשראי למעט החריגים המפורטים להלן:

1. העמדת אשראי נוסף בביטחון אותו נכס.
2. קבלת הלוואה על-ידי הלווה מתאגיד אחר, תוך ביצוע שיעבוד משותף פרי-פסו בגין הנכס.
3. גרירת משכנתא.
4. חלק ממסגרת האשראי שלא נוצל.
5. פירעון מוקדם מהותי (10 אחוז ומעלה).

הביאור מציג יתרות חוב בגין הלוואות לדיור תוך פילוח לפי טווח יחסי LTV ודרגות שיעבוד.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. מידע בדבר מכירות של חובות

למידע לגבי עסקות מכירת אשראי ראה [ביאור 10.א.4](#).

ד. מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים

31 בדצמבר		31 במרץ		31 בדצמבר		31 במרץ	
2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי				יתרות החוזים*			
מבוקר		בלתי מבוקר		מבוקר		בלתי מבוקר	
עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:							
4	5	4	5	816	1,087	1,110	1,110
אשראי תעודות							
38	45	32	45	5,732	5,467	5,741	5,741
ערביות להבטחת אשראי							
45	51	42	51	20,019	21,053	19,487	19,487
ערביות לרוכשי דירות							
136	157	149	157	25,383	23,966	25,617	25,617
ערביות והתחייבויות אחרות**							
42	48	37	48	15,640	14,806	15,838	15,838
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות הבנק							
103	112	91	112	44,695	40,082	40,548	40,548
מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו							
106	110	92	110	33,279	30,957	30,412	30,412
התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן***							
63	68	49	68	25,044	22,969	24,468	24,468
התחייבויות להוצאת ערבויות							
-	-	21	-	-	24,508	-	-
יתרות חוזי מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים המיוחסים לפעילות מופסקת							

* יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.

** כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלקת המעו"ף בסך 94 מיליוני ש"ח (ליום 31.03.19: 153 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.19: 94 מיליוני ש"ח).

*** כולל התחייבויות למתן אשראי שניתנו ללקוחות במסגרת "אישור עקרוני ושמירת שיעור הריבית" להוראות ניהול בנקאי תקין 451, נהלים למתן הלוואות לדיוור.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ה. ערבויות

הבנק מספק מגוון רחב של ערבויות ושיפויים עבור לקוחותיו על מנת לאפשר להם להשלים מגוון רחב של עסקות. הסכום המקסימלי של התשלומים העתידיים הפוטנציאליים נקבע בהתאם לסכום הנקוב של הערבויות, מבלי לקחת בחשבון החזרים אפשריים או בטוחות מוחזקות או משועבדות. במידת הצורך הבנק נוהג לקבל ביטחונות או התחייבויות מסוגים שונים כגון פיקדונות, ניירות-ערך, נדל"ן, יחסים פיננסיים וכדומה. מרבית הערבויות בבנק מדורגות בדירוג ביצוע האשראי.

ליום 31 במרץ 2020					
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם					
סך-הכל	ללא תאריך פקיעה	פקיעה מעל 5 שנים	פקיעה מעל 3 ועד 5 שנים	פקיעה בין שנה ועד 3 שנים	פקיעה בעוד שנה או פחות
בלתי מבוקר					
5,741	37	806	87	850	3,961
19,487	16,929	-	-	-	2,558
25,617	-	4,975	1,627	7,708	11,307
24,468	-	69	3,723	11,909	8,767
75,313	16,966	5,850	5,437	20,467	26,593
ערבויות להבטחת אשראי					
ערבויות לרוכשי דירות					
ערבויות והתחייבויות אחרות					
התחייבויות להוצאת ערבויות					
סך-הכל					
ליום 31 במרץ 2019					
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם					
סך-הכל	ללא תאריך פקיעה	פקיעה מעל 5 שנים	פקיעה מעל 3 ועד 5 שנים	פקיעה בין שנה ועד 3 שנים	פקיעה בעוד שנה או פחות
בלתי מבוקר					
5,467	50	808	110	787	3,712
21,053	16,278	-	-	-	4,775
23,966	-	4,530	3,393	6,176	9,867
22,969	-	65	1,378	13,112	8,414
73,455	16,328	5,403	4,881	20,075	26,768
ערבויות להבטחת אשראי					
ערבויות לרוכשי דירות					
ערבויות והתחייבויות אחרות					
התחייבויות להוצאת ערבויות					
סך-הכל					
ליום 31 בדצמבר 2019					
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם					
סך-הכל	ללא תאריך פקיעה	פקיעה מעל 5 שנים	פקיעה מעל 3 ועד 5 שנים	פקיעה בין שנה ועד 3 שנים	פקיעה בעוד שנה או פחות
מבוקר					
5,732	46	815	101	1,298	3,472
20,019	16,983	-	-	-	3,036
25,383	-	4,618	4,127	6,108	10,530
25,044	-	117	4,016	12,001	8,910
76,178	17,029	5,550	8,244	19,407	25,948
ערבויות להבטחת אשראי					
ערבויות לרוכשי דירות					
ערבויות והתחייבויות אחרות					
התחייבויות להוצאת ערבויות					
סך-הכל					

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 14 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

סך-הכל	פריטים לא-כספיים*	ליום 31 במרץ 2020					
		מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
נכסים							
89,475	-	2,030	440	25,377	-	61,628	מזמנים ופיקדונות בבנקים
74,500	1,498	112	399	17,824	2,404	52,263	ניירות-ערך
369	-	-	-	-	-	369	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
299,548	1,153	2,002	4,529	23,612	48,065	220,187	אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
2,701	-	-	927	1,078	-	696	אשראי לממשלות
192	143	-	-	-	-	49	השקעות בחברות כלולות
3,202	3,202	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
14,946	921	338	453	6,142	357	6,735	נכסים בגין מכשירים נגזרים
6,526	1,665	58	80	100	178	4,445	נכסים אחרים
491,459	8,582	4,540	6,828	74,133	51,004	346,372	סך-כל הנכסים
התחייבויות							
388,566	1,190	3,150	10,551	87,688	12,270	273,717	פיקדונות הציבור
3,980	-	15	265	760	-	2,940	פיקדונות מבנקים
401	-	-	-	82	1	318	פיקדונות הממשלה
3	-	3	-	-	-	-	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
24,491	-	11	-	159	23,737	584	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
15,957	901	333	376	6,997	466	6,884	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
20,394	394	490	178	3,976	4,545	10,811	התחייבויות אחרות
453,792	2,485	4,002	11,370	99,662	41,019	295,254	סך-כל ההתחייבויות
37,667	6,097	538	(4,542)	(25,529)	9,985	51,118	עודף נכסים (התחייבויות) השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
-	-	(1,100)	2,577	26,492	(995)	(26,974)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	16	1,455	(2,285)	-	814	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)
-	-	55	390	413	-	(858)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)
37,667	6,097	(491)	(120)	(909)	8,990	24,100	סך-הכל כללי
-	-	68	2,473	(3,338)	-	797	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
-	-	71	1,780	2,364	-	(4,215)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.
(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 14 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

סך-הכל	פריטים לא-כספיים*	ליום 31 במרץ 2019					לא-צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר
		מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי						
נכסים											
78,332	-	2,700	327	18,193	23	57,089					מזומנים ופיקדונות בבנקים
66,259	1,836	256	1,011	28,002	3,973	31,181					ניירות-ערך
714	-	-	-	-	-	714					ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
283,048	1,084	2,288	4,270	21,731	46,646	207,029					אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
2,279	-	-	911	1,327	-	41					אשראי לממשלות
103	58	-	-	-	-	45					השקעות בחברות כלולות
3,077	3,077	-	-	-	-	-					בניינים וציוד
10,246	701	135	180	3,146	769	5,315					נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,954	1,563	26	57	112	303	3,893					נכסים אחרים
15,766	608	-	43	64	58	14,993					נכסים המיוחסים לפעילות מופסקת
465,778	8,927	5,405	6,799	72,575	51,772	320,300					סך-כל הנכסים
התחייבויות											
354,232	1,123	3,223	10,552	78,632	12,697	248,005					פיקדונות הציבור
3,328	-	57	340	1,500	124	1,307					פיקדונות מבנקים
358	-	-	-	93	2	263					פיקדונות הממשלה
5	-	5	-	-	-	-					ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
29,695	-	21	10	325	27,862	1,477					אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
10,429	672	154	175	3,175	799	5,454					התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
12,402	1,325	347	166	2,862	501	7,201					התחייבויות אחרות
16,758	47	-	12	238	66	16,395					התחייבויות המיוחסות לפעילות מופסקת
427,207	3,167	3,807	11,255	86,825	42,051	280,102					סך-כל ההתחייבויות
38,571	5,760	1,598	(4,456)	(14,250)	9,721	40,198					עודף נכסים (התחייבויות)
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדירים:											
-	-	(1,975)	4,902	15,759	(380)	(18,306)					מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	245	(413)	(1,430)	-	1,598					אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
-	-	(22)	(58)	(466)	-	546					אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
38,571	5,760	(154)	(25)	(387)	9,341	24,036					סך-הכל כללי
-	-	419	(83)	(1,271)	-	935					אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
-	-	(45)	(2,072)	(1,108)	-	3,225					אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
 (1) כולל צמודי מטבע-חוץ.
 (2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 14 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

סך-הכל	פריטים לא-כספיים*	ליום 31 בדצמבר 2019					לא-צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר
		מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי						
נכסים											
88,122	-	2,372	204	15,802	-	69,744					מזמנים ופיקדונות בבנקים
59,486	1,773	134	909	20,687	700	35,283					ניירות-ערך
471	-	-	-	-	-	471					ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
292,940	644	1,964	4,514	20,519	48,735	216,564					אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
1,971	-	-	925	980	-	66					אשראי לממשלות
192	144	-	-	-	-	48					השקעות בחברות כלולות
3,233	3,233	-	-	-	-	-					בניינים וציוד
11,143	646	297	245	1,851	755	7,349					נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,281	536	41	96	77	7	4,524					נכסים אחרים
849	849	-	-	-	-	-					נכסים המיוחסים לפעילות מופסקת
463,688	7,825	4,808	6,893	59,916	50,197	334,049					סך-כל הנכסים
התחייבויות											
361,645	697	3,408	10,755	78,124	11,693	256,968					פיקדונות הציבור
3,520	-	13	336	1,097	-	2,074					פיקדונות מבנקים
685	-	-	-	297	2	386					פיקדונות הממשלה
3	-	3	-	-	-	-					ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
26,853	-	12	10	152	25,724	955					אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
12,050	603	304	249	2,274	975	7,645					התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
20,711	302	354	200	3,588	**3,986	**12,281					התחייבויות אחרות
-	-	-	-	-	-	-					התחייבויות המיוחסות לפעילות מופסקת
425,467	1,602	4,094	11,550	85,532	**42,380	**280,309					סך-כל ההתחייבויות
38,221	6,223	714	(4,657)	(25,616)	**7,817	**53,740					עודף נכסים (התחייבויות)
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:											
-	-	(1,106)	2,577	26,470	(523)	(27,418)					מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	30	1,444	(1,543)	-	69					אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
-	-	20	774	(214)	-	(580)					אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)
38,221	6,223	(342)	138	(903)	**7,294	**25,811					סך-הכל כללי
-	-	(142)	2,736	(809)	-	(1,785)					אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
-	-	338	2,445	565	-	(3,348)					אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

** סיווג מחדש של יתרות התחייבויות בגין זכויות עובדים מהמגזר הלא-צמוד למגזר צמוד מדד.

(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.

(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה.

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הביאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים. לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה ריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומנים העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המוצגת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת הזכויות שאינן מקנות שליטה ואת השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן ייתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפירעון. בשל כל אלו, יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי. כמו-כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה - שיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקות דומות במועד הדיווח;

ניירות-ערך סחירים - לפי שווי שוק בשוק העיקרי.

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים מנוכים בשיעור ניכיון מתאים. יתרת האשראי פולחה לקטגוריות הומוגניות. בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית). תקבולים אלה הונוו בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי באותה קטגוריה.

בדרך כלל שיעור ריבית זה נקבע לפי שיעור ריבית לפיו נעשות בבנק עסקות דומות במועד הדיווח.

השווי ההוגן של חובות פגומים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה, שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקותיו במועד הדיווח.

תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות.

מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי יוחסו לתקופות שבהן מוין אותו חוב, מקום בו ניתן לעשות זאת (לדוגמה, כאשר חושבה הפרשה על בסיס פרטני לפי ערך נוכחי של תזרים מזומנים). בהעדר נתונים אלה מחיקות חשבונאיות ויתרת ההפרשות מיוחסים באופן יחסי ליתרת האשראי לפי תקופות לפירעון בסוף התקופה.

בחישוב השווי ההוגן נכללו הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיור בהתאם להערכת הבנק בהתבסס על בחינת הנתונים ההיסטוריים של פירעונות מוקדמים ביחס לפרמטרים המסבירים פירעונות אלו. השפעת הנחות אלו על השווי ההוגן הינה הגדלת השווי ההוגן ב-23 מיליוני ש"ח.

פיקדונות, אגרות-חוב וכתבי התחייבות - בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור ריבית בו התאגיד מגייס פיקדונות דומים, או בהנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות דומים (אם מחיר מצוטט בשוק פעיל אינו זמין), על-ידי הבנק, ביום הדיווח. לגבי אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים אשר נסחרים כנכס בשוק פעיל, השווי ההוגן מבוסס על מחירי שוק מצוטטים או על ציטוטי סוחרים עבור התחייבות זהה הנסחרת כנכס בשוק פעיל.

השאלות בין לקוחות - מוצגים כאשראי ופיקדונות ונמדדים לפי ערכם בבורסה של ניירות הערך המושאלים.

מכשירים פיננסיים נגזרים - מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי.

מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.

מידת השווי ההוגן של מכשירים נגזרים מתחשבת בין היתר בסיכון האשראי הגלום בעסקות אלו.

אומדן השווי ההוגן של נכסים בגין מכשירים נגזרים, משקף גם את סיכון האשראי של הצד הנגד, ואומדן השווי ההוגן של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משקף גם את סיכון האשראי של הבנק.

מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי - השווי ההוגן מוצג בהתאם ליתרה המאזנית של העמלות בעסקות הנ"ל המהוות קירוב לשווי הוגן.

נכסים והתחייבויות אשר מדידת השווי ההוגן בגינם מתבססת על נתוני רמה 3 - פריטים ששוויים ההוגן נקבע על סמך מחיר אינדיקטיבי מגורם בלתי תלוי, מחיר אינדיקטיבי של צד נגדי לעסקה, מודלים להערכה אשר חלק מהנתונים המשמעותיים בהם אינם נצפים וכן פריטים ששוויים ההוגן נקבע על סמך מחשבוני פנימיים או לשכות שירות אשר חלק מהנתונים בהם אינם נצפים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

סך-הכל	ליום 31 במרץ 2020			יתרה במאזן	
	שווי הוגן ⁽¹⁾		רמה 1		
	רמה 2	רמה 3			
נכסים פיננסיים					
89,537	86,418	-	3,119	89,475	מזמנים ופיקדונות בבנקים
74,504	1,673	12,230	60,601	74,500	ניירות-ערך*
369	369	-	-	369	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
300,526	297,965	-	2,561	299,548	אשראי לציבור, נטו***
2,706	2,706	-	-	2,701	אשראי לממשלות
14,946	4,974	9,016	956	14,946	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,509	1,495	-	14	1,442	נכסים פיננסיים אחרים
484,097	395,600	21,246	67,251	**482,981	סך-כל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות פיננסיות					
389,434	384,239	-	5,195	388,566	פיקדונות הציבור***
3,972	3,972	-	-	3,980	פיקדונות מבנקים
418	418	-	-	401	פיקדונות הממשלה
3	3	-	-	3	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
24,351	274	1,554	22,523	24,491	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
15,957	3,409	11,590	958	15,957	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
13,627	13,613	-	14	13,626	התחייבויות פיננסיות אחרות
447,762	405,928	13,144	28,690	**447,024	סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים					
201	201	-	-	-	עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

* כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 1,110 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות-ערך ראה [ביאור 5](#).

** מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 93,759 מיליוני ש"ח ובסך של 21,186 מיליוני ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [סעיפים ב-1](#).

*** מזה נכללו ביתרת פיקדונות הציבור סך של 20 מיליוני ש"ח בגין מכשירים נגזרים משובצים.

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

סך-הכל	ליום 31 במרץ 2019			יתרה במאזן	
	שווי הוגן ⁽¹⁾				
	רמה 3	רמה 2	רמה 1		
נכסים פיננסיים					
78,332	75,317	-	3,015	78,332	מזמנים ופיקדונות בבנקים
66,263	1,573	*14,971	*49,719	66,259	ניירות-ערך**
714	714	-	-	714	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
283,220	279,320	-	3,900	283,048	אשראי לציבור, נטו***
2,283	2,283	-	-	2,279	אשראי לממשלות
10,246	3,792	5,780	674	10,246	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,942	988	-	954	1,882	נכסים פיננסיים אחרים
14,998	14,957	-	41	15,015	נכסים המיוחסים לפעילות מופסקת
457,998	378,944	*20,751	*58,303	***457,775	סך-כל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות פיננסיות					
355,665	349,618	-	6,047	354,232	פיקדונות הציבור****
3,346	3,346	-	-	3,328	פיקדונות מבנקים
371	371	-	-	358	פיקדונות הממשלה
6	6	-	-	5	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
30,419	508	2,021	27,890	29,695	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
10,429	4,308	5,447	674	10,429	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
5,607	4,653	-	954	5,792	התחייבויות פיננסיות אחרות
16,505	16,505	-	-	16,545	התחייבויות המיוחסות לפעילות מופסקת
422,348	379,315	7,468	35,565	***420,384	סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים					
113	113	-	-	-	עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

* סווג מחדש.

** כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 1,101 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות-ערך ראה [ביאור 5](#).

*** מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 83,024 מיליוני ש"ח ובסך של 17,461 מיליוני ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [סעיפים ב-ו](#).

**** מזה נכללו ביתרת פיקדונות הציבור סך של 31 מיליוני ש"ח בגין מכשירים נגזרים משובצים.

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.

רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.

רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

סך-הכל	ליום 31 בדצמבר 2019			יתרה במאזן	
	שווי הוגן ⁽¹⁾		רמה 1		
	רמה 2	רמה 3			
נכסים פיננסיים					
88,142	85,255	-	2,887	88,122	מזמנים ופיקדונות בבנקים
59,490	1,501	13,615	44,374	59,486	ניירות-ערך*
471	471	-	-	471	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
294,981	291,570	-	3,411	292,940	אשראי לציבור, נטו***
1,982	1,982	-	-	1,971	אשראי לממשלות
11,143	1,412	9,097	634	11,143	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,083	1,059	-	24	977	נכסים פיננסיים אחרים
457,292	383,250	22,712	51,330	**455,110	סך-כל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות פיננסיות					
364,103	360,013	-	4,090	361,645	פיקדונות הציבור***
3,503	3,503	-	-	3,520	פיקדונות מבנקים
698	698	-	-	685	פיקדונות הממשלה
3	3	-	-	3	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
27,582	48	1,557	25,977	26,853	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
12,050	387	11,025	638	12,050	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
13,178	13,154	-	24	13,173	התחייבויות פיננסיות אחרות
421,117	377,806	12,582	30,729	**417,929	סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים					
112	112	-	-	-	עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

- * כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 1,021 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות-ערך ראה [ביאור 5](#).
- ** מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 75,702 מיליוני ש"ח ובסך של 16,207 מיליוני ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [סעיפים ב-1](#).
- *** מזה נכללו ביתרת פיקדונות הציבור סך של 43 מיליוני ש"ח בגין מכשירים נגזרים משובצים.
- (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

ליום 31 במרץ 2020			
סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-		
	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
נכסים			
אגרות-חוב זמינות למכירה			
43,571	-	4,556	39,015
אגרות-חוב של ממשלת ישראל			
6,055	-	376	5,679
אגרות-חוב של ממשלות זרות			
5,238	185	4,899	154
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים			
2,300	-	2,273	27
אגרות-חוב של אחרים זרים			
57,164	185	12,104	44,875
סך-הכל אגרות-חוב זמינות למכירה			
386	-	126	260
השקעות במניות סחירות שאינן למסחר			
ניירות-ערך למסחר			
15,279	-	-	15,279
אגרות-חוב של ממשלת ישראל			
185	-	-	185
אגרות-חוב של ממשלות זרות			
2	-	-	2
מניות סחירות			
15,466	-	-	15,466
סך-הכל ניירות-ערך למסחר			
נכסים בגין מכשירים נגזרים			
531	222	309	-
חוזי שקל-מדד			
6,548	696	5,852	-
חוזי ריבית אחרים			
5,432	2,649	2,700	83
חוזי מטבע-חוץ			
2,299	1,313	113	873
חוזי מניות			
136	94	42	-
חוזי סחורות ואחרים			
2,664	-	-	2,664
אשראי בגין השאלות בין לקוחות			
14	-	-	14
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף			
90,640	5,159	21,246	64,235
סך-כל הנכסים			
התחייבויות			
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים			
450	39	411	-
חוזי שקל-מדד			
7,861	475	7,386	-
חוזי ריבית אחרים			
5,240	2,751	2,411	78
חוזי מטבע-חוץ			
2,270	96	1,294	880
חוזי מניות			
136	48	88	-
חוזי סחורות ואחרים			
20	10	10	-
התחייבויות בגין נגזרים משובצים			
2,664	-	-	2,664
פיקדונות בגין השאלות בין לקוחות			
14	-	-	14
התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף			
2,531	-	-	2,531
התחייבויות בגין השאלות ניירות-ערך			
21,186	3,419	11,600	6,167
סך-כל ההתחייבויות			

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

ליום 31 במרץ 2019			
סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-		
	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
נכסים			
אגרות-חוב זמינות למכירה			
32,972	-	3,837	29,135
אגרות-חוב של ממשלת ישראל			
14,444	-	*628	*13,816
אגרות-חוב של ממשלות זרות			
118	-	-	118
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים בישראל			
8,114	185	7,682	247
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים			
73	-	73	-
אגרות-חוב של אחרים בישראל			
2,799	-	2,721	78
אגרות-חוב של אחרים זרים			
58,520	185	*14,941	*43,394
סך-הכל אגרות-חוב זמינות למכירה			
748	-	30	718
השקעות במניות סחירות שאינן למסחר			
ניירות-ערך למסחר			
5,594	-	-	5,594
אגרות-חוב של ממשלת ישראל			
3	-	-	3
אגרות-חוב של ממשלות זרות			
10	-	-	10
מניות סחירות			
5,607	-	-	5,607
סך-הכל ניירות-ערך למסחר			
נכסים בגין מכשירים נגזרים			
394	137	257	-
חוזי שקל-מדד			
5,900	2,434	3,466	-
חוזי ריבית אחרים			
3,095	1,157	1,915	23
חוזי מטבע-חוז			
834	55	128	651
חוזי מניות			
23	9	14	-
חוזי סחורות ואחרים			
3,957	-	-	3,957
אשראי בגין השאלות בין לקוחות			
954	-	-	954
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף			
80,032	3,977	*20,751	*55,304
סך-כל הנכסים			
התחייבויות			
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים			
228	70	158	-
חוזי שקל-מדד			
6,231	2,360	3,871	-
חוזי ריבית אחרים			
3,149	1,756	1,370	23
חוזי מטבע-חוז			
798	114	33	651
חוזי מניות			
23	8	15	-
חוזי סחורות ואחרים			
31	24	7	-
התחייבויות בגין נגזרים משובצים			
3,957	-	-	3,957
פיקדונות בגין השאלות בין לקוחות			
954	-	-	954
התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף			
2,090	-	-	2,090
התחייבויות בגין השאלת ניירות-ערך			
17,461	4,332	5,454	7,675
סך-כל ההתחייבויות			

* סווג מחדש.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019				
סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			
	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
נכסים				
אגרות-חוב זמינות למכירה				
33,417	-	4,336	29,081	אגרות-חוב של ממשלת ישראל
8,108	-	239	7,869	אגרות-חוב של ממשלות זרות
6,830	177	6,505	148	אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים
2,454	-	2,413	41	אגרות-חוב של אחרים זרים
50,809	177	13,493	37,139	סך-הכל אגרות-חוב זמינות למכירה
750	-	122	628	השקעות במניות סחירות שאינן למסחר
ניירות-ערך למסחר				
6,602	-	-	6,602	אגרות-חוב של ממשלת ישראל
3	-	-	3	אגרות-חוב של ממשלות זרות
2	-	-	2	מניות סחירות
6,607	-	-	6,607	סך-הכל ניירות-ערך למסחר
נכסים בגין מכשירים נגזרים				
372	116	256	-	חוזי שקל-מדד
6,004	662	5,342	-	חוזי ריבית אחרים
3,762	601	3,102	59	חוזי מטבע-חוץ
990	23	392	575	חוזי מניות
15	10	5	-	חוזי סחורות ואחרים
3,482	-	-	3,482	אשראי בגין השאלות בין לקוחות
24	-	-	24	נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף
72,815	1,589	22,712	48,514	סך-כל הנכסים
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
224	3	221	-	חוזי שקל-מדד
6,882	17	6,865	-	חוזי ריבית אחרים
3,981	137	3,799	45	חוזי מטבע-חוץ
949	229	127	593	חוזי מניות
14	1	13	-	חוזי סחורות ואחרים
43	17	26	-	התחייבויות בגין נגזרים משובצים
3,482	-	-	3,482	פיקדונות בגין השאלות בין לקוחות
24	-	-	24	התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף
608	-	-	608	התחייבויות בגין השאלת ניירות-ערך
16,207	404	11,051	4,752	סך-כל ההתחייבויות

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

ליום 31 במרץ 2020					
סך-הכל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020	סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
		נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים (רמה 2)	נתונים נצפים משמעותיים (רמה 3)	
בלתי מבוקר					
נכסים שנמדדים לפי שווי הוגן שלא על בסיס חוזר ונשנה					
(5) ⁽¹⁾	548	548	-	-	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
(2)	-	-	-	-	השקעות במניות
(5)	548	548	-	-	סך-הכל
ליום 31 במרץ 2019					
סך-הכל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 31 במרץ 2019	סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
		נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים (רמה 2)	נתונים נצפים משמעותיים (רמה 3)	
בלתי מבוקר					
נכסים שנמדדים לפי שווי הוגן שלא על בסיס חוזר ונשנה					
(5) ⁽¹⁾	704	704	-	-	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
(7) ⁽²⁾	21	21	-	-	השקעות במניות
(12)	725	725	-	-	סך-הכל
ליום 31 בדצמבר 2019					
סך-הכל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019	סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
		נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים (רמה 2)	נתונים נצפים משמעותיים (רמה 3)	
מבוקר					
נכסים שנמדדים לפי שווי הוגן שלא על בסיס חוזר ונשנה					
(5) ⁽¹⁾	502	502	-	-	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
(21) ⁽²⁾	69	69	-	-	השקעות במניות
29	571	571	-	-	סך-הכל

(1) הפסדים שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי.
 (2) הפסדים שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ד. שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020								
שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2019	רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾	רווחים (הפסדים) שנכללו בהון ⁽²⁾	רכישות	סילוקים	העברות אל רמה 3	העברות מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 31 במרץ 2020	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 במרץ 2020
177	5	3	-	-	-	-	185	3 ⁽¹⁾
אגרות-חוב זמינות למכירה								
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים								
113	71	-	-	(1)	-	-	183	70 ⁽³⁾
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו								
645	(385)	-	7	(46)	-	-	221	(358) ⁽¹⁾
464	(505)	-	121	(182)	-	-	(102)	(307) ⁽³⁾
(206)	1,336	-	-	87	-	-	1,217	772 ⁽³⁾
9	47	-	(4)	(6)	-	-	46	16 ⁽³⁾
(17)	1	-	(1)	7	-	-	(10)	(9) ⁽³⁾
1,185	570	3	123	(141)	-	-	1,740	187

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019								
שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2018	רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾	רווחים (הפסדים) שנכללו בהון ⁽²⁾	רכישות	סילוקים	העברות אל רמה 3	העברות מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 31 במרץ 2019	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 במרץ 2019
191	(6)	-	-	-	-	-	185	(7) ⁽²⁾
אגרות-חוב זמינות למכירה								
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים								
54	14	-	-	(1)	-	-	67	7 ⁽³⁾
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו								
596	(517)	-	(10)	5	-	-	74	(302) ⁽¹⁾
404	(263)	-	61	(801)	-	-	(599)	(105) ⁽³⁾
62	(116)	-	(1)	(4)	-	-	(59)	(58) ⁽³⁾
40	(40)	-	-	1	-	-	1	(8) ⁽³⁾
(14)	(12)	-	-	2	-	-	(24)	(4) ⁽³⁾
1,333	(940)	-	50	(798)	-	-	(355)	(470)

- (1) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות ריבית.
 (2) רווחים (הפסדים) שנכללו בהון בסעיף התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.
 (3) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ד. שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019									
שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2018	רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾⁽³⁾	רווחים (הפסדים) שנכללו בהון ⁽²⁾	רכישות	סילוקים	העברות אל רמה 3	העברות מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2019	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2019	
נכסים									
אגרות-חוב זמינות למכירה									
191	(12)	(2)	-	-	-	-	177	(2) ⁽¹⁾	אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו									
54	83	-	-	(24)	-	-	113	46 ⁽³⁾	חוזי שקל-מדד
596	223	-	25	(199)	-	-	645	149 ⁽¹⁾⁽³⁾	חוזי ריבית אחרים
404	5	-	219	(164)	-	-	464	3 ⁽³⁾	חוזי מטבע-חוץ
62	(204)	-	-	(64)	-	-	(206)	7 ⁽³⁾	חוזי מניות
40	(17)	-	14	(28)	-	-	9	(5) ⁽³⁾	חוזי סחורות ואחרים
(14)	(9)	-	(1)	7	-	-	(17)	(9) ⁽³⁾	נגזרים משובצים
1,333	69	(2)	257	(472)	-	-	1,185	189	סך-הכל

- (1) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות ריבית.
 (2) רווחים (הפסדים) שנכללו בהון בסעיף התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.
 (3) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ה. במהלך התקופה לא היו מעברים של פריטים הנמדדים לפי שווי הוגן ממדידה ברמה 3 למדידה ברמה 2, למעט העברות הנובעות מסיכון צד נגדי לעסקה. בהתאם למדיניות התאגיד הבנקאי, ההעברות בין הרמות מוכרות כמתרחשות בסוף תקופת הדיווח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מידע נוסף בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3

ליום 31 במרץ 2020			
שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן יחסי)
במיליוני ש"ח			
1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה			
נכסים			
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	185	ציטוט מצד נגדי לעסקה	
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו			
חוזי שקל-מדד	183	מודל תמחור נגזרי מטבע וריבית	0.72%-9.70% (3.22%)
חוזי ריבית אחרים	221	מודל תמחור נגזרי ריבית	0.70%-19.84% (2.78%)
חוזי מטבע-חוץ	(102)	מודל תמחור אופציות	0.73%-19.74% (3.20%)
חוזי מניות	1,205	מודל תמחור נגזרי מניות	0.81%-19.65% (1.39%)
חוזי מניות	11	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי
חוזי מטבע-חוץ	16	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי
חוזי מניות ⁽¹⁾	0.10	מודל תמחור אופציות	80.82%-80.82% (80.82%)
		תשואת דיבידנד	0.00%-0.00% (0.00%)
		ריבית שקלית לא-צמודה	0.34%-0.34% (0.34%)
חוזי סחורות ואחרים	46	מודל תמחור נגזרי מטבע	0.81%-9.65% (5.67%)
נגזרים משובצים ⁽²⁾	10	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי
2. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה			
השקעה במניות לא סחירות	-	הערכת שווי	
אשראי פגום שגבייתו מותנית ביטחון	548	נכסים סחירים - שווי שוק בניכוי מקדם ביטחון מתאים	
		נכסים לא סחירים - היוון תזרימי מזומנים בניכוי מקדם ביטחון מתאים	

ניתוח רגישות לגבי מדידות שווי הוגן המסווגות ברמה 3:

- (1) עלייה (ירידה) בשיעור סטיית התקן תביא למדידת שווי הוגן גבוהה (נמוכה) משמעותית. מנגד, עלייה (ירידה) בשיעור תשואת הדיבידנד או בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.
- (2) עלייה (ירידה) בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

בלתי מבוקר

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מידע נוסף בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3 (המשך)

ליום 31 במרץ 2019			
שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן יחסי)
במיליוני ש"ח			
1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה			
נכסים			
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	185	ציטוט מצד נגדי לעסקה	
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו			
חוזי שקל-מדד	67	מודל תמחור נגזרי מטבע וריבית	0.07%-6.71% (0.94%)
חוזי ריבית אחרים	74	מודל תמחור נגזרי ריבית	0.07%-17.25% (1.05%)
חוזי מטבע-חוץ	(599)	מודל תמחור אופציות	0.66%-4.99% (0.90%)
חוזי מניות	(75)	מודל תמחור נגזרי מניות	
חוזי מניות ⁽¹⁾	16	מודל תמחור אופציות	36.14%-41.95% (36.58%)
תשואת דיבידנד			
		ריבית שקלית לא-צמודה	0.11%-0.97% (0.17%)
חוזי סחורות ואחרים	1	מודל תמחור נגזרי מטבע	0.07%-16.15% (2.97%)
נגזרים משובצים ⁽²⁾	(24)	מודל תמחור אופציות	
2. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה			
השקעה במניות לא סחירות	21	הערכת שווי	
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	704	נכסים סחירים - שווי שוק בניכוי מקדם ביטחון מתאים	
נכסים לא סחירים - היוון תזרימי מזומנים בניכוי מקדם ביטחון מתאים			

ניתוח רגישות לגבי מדידות שווי הוגן המסווגות ברמה 3:

- (1) עלייה (ירידה) בשיעור סטיית התקן תביא למדידת שווי הוגן גבוהה (נמוכה) משמעותית. מנגד, עלייה (ירידה) בשיעור תשואת הדיבידנד או בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.
- (2) עלייה (ירידה) בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 31 במרץ 2020

מבוקר

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מידע נוסף בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3 (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019			
שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן יחסי)
במיליוני ש"ח			
1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה			
נכסים			
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	177	ציטוט מצד נגדי לעסקה	
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו			
חוזי שקל-מדד	113	מודל תמחור נגזרי מטבע וריבית	0.41%-4.47% (1.75%)
חוזי ריבית אחרים	645	מודל תמחור נגזרי ריבית	0.35%-14.74% (1.68%)
חוזי מטבע-חוץ	464	מודל תמחור אופציות	0.33%-14.44% (1.17%)
חוזי מניות	(223)		0.33%-0.43% (0.34%)
חוזי מניות	17	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי
חוזי מניות ⁽¹⁾	-	מודל תמחור אופציות	76.96%-76.96% (76.96%)
		תשואת דיבידנד	0.00%-0.00% (0.00%)
		ריבית שקלית לא-צמודה	0.32%-0.32% (0.32%)
חוזי סחורות ואחרים	9	מודל תמחור נגזרי מטבע	1.01%-2.25% (2.00%)
נגזרים משובצים ⁽²⁾	17	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי
2. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה			
השקעה במניות לא סחירות	69	הערכת שווי	
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	502	נכסים סחירים - שווי שוק בניכוי מקדם ביטחון מתאים	
		נכסים לא סחירים - היוון תזרימי מזומנים בניכוי מקדם ביטחון מתאים	

ניתוח רגישות לגבי מדידות שווי הוגן המסווגות ברמה 3:

- (1) עלייה (ירידה) בשיעור סטיית התקן תביא למדידת שווי הוגן גבוהה (נמוכה) משמעותית. מנגד, עלייה (ירידה) בשיעור תשואת הדיבידנד או בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.
- (2) עלייה (ירידה) בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

ביאור 16 יזמות רגולטוריות

משבר הקורונה והמערכת הבנקאית

משבר הקורונה החל בישראל בפברואר 2020. לצד הדאגה הבריאותית לתושבי ישראל, נכנסה המערכת הפיננסית למהלך מואץ ומוגבר ולשינוי דרכי התקשורת לבנקים לטובת האזרח. נוכח משבר הקורונה, בקשות הבנקים וההתאמות הנדרשות בפעילות המערכת הבנקאית, פרסם בנק ישראל במהלך חודש מרץ שורה של הקלות רגולטוריות להתמודדות עם משבר הקורונה -

מאז 19 במרץ ועד 21 באפריל פרסם בנק ישראל, 5 גרסאות של נוהל בנקאי תקין 250 שנתן הקלות בנושאים רבים:

נוהל בנקאי תקין 301 - עבודת הדייקטוריון - דייקטוריון הבנק רשאי לקיים ישיבות דייקטוריון שלא על-ידי כינוס ישיבה פרונטאלית ללא מגבלות שקיימות בהוראה 301 ביחס לדייונים והחלטות שניתן לקבל בישיבות בתקשורת.

נוהל בנקאי תקין 308A - טיפול בתלונות ציבור - מענה לתלונות הציבור יכול להינתן בכתב או בעל פה לפי נסיבות העניין. הטיפול, תשובת הבנק והודעתו ללקוח יתועדו. כמו-כן לפי סעיף 10 נוספה למפקח סמכות בנסיבות חריגות להאריך את זמן התגובה והטיפול במענה על התלונות שיתקבלו.

נוהל בנקאי תקין 311 בנושא "ניהול סיכון אשראי" - רשויות המס הודיעו על ארכה בהגשת הדוחות הכספיים וארכה זו תקפה גם במקרים בהם יש חובה לקבל דוח כספי לטובת העמדת אשראי ללווים.

נוהל בנקאי תקין 315 - "מגבלת חבות ענפית" - סך האשראי (בניכוי חבויות לתשתיות לאומיות) לענף הבינוי והנדל"ן יעלה משיעור של 20% ל-22% מסך-כל חבויות הציבור. הקלה זו תמשיך לחול 24 חודשים גם מיום חזרה לשגרה (כלומר תפוג לכל המוקדם בספטמבר 2022) וזאת כדי לאפשר לבנק לחזור לשיעור של 20%.

נוהל בנקאי תקין 325 - "ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עבור ושב" - בימים אלה צפוי שיהיו יותר לקוחות שייקלעו לקשיי תזרים עקב המשבר. התיקונים בהוראה נועדו לאפשר לבנק לכבד חיובים של לקוחות שחורגים ממסגרת האשראי שהועמדה להם ולהעמיד מסגרת אשראי נוספת חד צדדית בהיקף של 5,000 שקל ללקוח פרטי ומאה אלף שקל ללקוח מסחרי, זאת למשך 3 ימים מהיווצרות החריגה.

נוהל בנקאי תקין מספר 326 בנושא ליווי פיננסי - בוטלה ההגדרה כי תוך 14 יום מיום התשלום, על בנק להוציא לרוכש ערבות בגין סכום ששולם באמצעות שובר התשלום.

נוהל בנקאי תקין 329 - "מגבלות למתן הלוואות לדיור" - הבנק יהיה רשאי להעניק הלוואה לכל מטרה במשכון דירה בשיעור מימון עד 70% לעומת השיעור הקיים כיום, 50%. מתן ההלוואה בהתאם להקלה יהיה כפוף להצהרת הלווה כי ההלוואה אינה למטרת רכישת דירה להשקעה. כמו-כן הבנק יכול להסתמך על הכנסות הלווה טרום עידן הקורונה בתנאים מסוימים.

נוהל בנקאי תקין 355 - ניהול המשכיות עסקית - הבנקים רשאים לפעול באופן מצומצם תוך פגיעה מינימלית בשירותי הבנקאות לציבור. כמו-כן אישר הפיקוח על הבנקים הפעלתם של סניפים ניידים בהתאם להיתר כללי לבנקים לפתיחת סניפים ולהעתקתם בעת חירום. השימוש בהיתר לפתיחת הסניפים הניידים יוגבל עד לסימום של המצב הנוכחי או עד להכרזה על שעת חירום ומתן הנחיות אחרות.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 357 בנושא ניהול טכנולוגיית המידע - הבנקים קיבלו תוספת של 6 חודשים לביצוע סקר בטיחות עבור מערכות שבסיכון גבוה ומערכות בנקאות בתקשורת, שעד כה בוצע לפחות אחת ל-18 חודשים.

נוהל בנקאי תקין 367 - בנקאות בתקשורת ונוהל בנקאי תקין 420 בנושא משלוח הודעות בתקשורת - כדי לסייע בהנגשת ערוצי תקשורת הקיימים ללקוח, בדגש על האפשרויות לפעילות מרחוק, סוכם כי הבנקים רשאים לשלוח ללקוחותיהם באופן יזום, הודעות בערוצי בנקאות בתקשורת, המציעות להם להצטרף לשירותים אלו ומנחות אותם כיצד לבצע זאת, גם ללא חתימה על הסכם בנקאות בתקשורת. כמו-כן עודכן כי יוגדלו היקפי הפעילות שביחס אליהם יחולו ההקלות לעניין זיהוי ואימות מ-50,000 ש"ח ל-100,000 ש"ח.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 432 - העברת פעילות וסגירת חשבון של לקוח - הווארחה התקופה מ-5 ימי עסקים ל-14 ימי עסקים מהמועד בו השלים הלקוח את הפעולות הנדרשות.

נוהל בנקאי תקין 439 בנושא חיובים על-פי הרשאה - בנק ישראל מאפשר לבנקים לקבל מהלקוחות הוראות לביטול חיוב על-פי הרשאה או הרשאה לחיוב חשבון באמצעות הטלפון ולא רק באמצעות הודעה בכתב, ובלבד שהשיחה תתועד.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 450 - הליכי גביית חובות - ניתן יהיה לקבל את הסכמת הלקוח להסדר החוב גם באמצעות הטלפון, ללא חתימה.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 451 - נהלים למתן הלוואות לדיור - הווארחה המועדים אשר במסגרתם על הבנק להנפיק ללקוחות מכתבי כוונות, אישור סילוק והודעות על כך שביטח את הלווה בביטוח מטעמו.

תחילה ותקופת מעבר - ההקלות ניתנו בהוראת שעה שתפוג ביום 30 בספטמבר 2020. המפקח באישור נגיד בנק ישראל רשאי להאריך הוראת שעה זו ב-6 חודשים נוספים.

הקלות נוספות של רגולטורים אחרים

תקנות שעת חירום - שיקים ללא כיסוי - הממשלה אישרה ב-23 במרץ 2020 במשאל טלפוני את תקנות שעת חירום - שיקים ללא כיסוי. תקנות אלו קובעות כי לאור התפשטות נגיף הקורונה בנק לא יגביל חשבון בשל שיקים שסורבו בעת הזו.

ביאור 16 יוזמות רגולטוריות (המשך)

רפורמות רגולטוריות להגברת התחרותיות במערכת הבנקאית

בשנים האחרונות גובשו מספר יוזמות רגולטוריות שעיקר עניינן, הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית בישראל, ולצידן קיימות מספר יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבים מקדמיים.

החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל

בחודש ינואר 2017 פורסם חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) התשע"ז-2017 על בסיס דוח ועדה ציבורית שמונתה על-ידי שר האוצר ונגידת בנק ישראל (ועדת שטרומ).

- החוק קובע כי חברות כרטיסי האשראי יופרדו משני הבנקים הגדולים (הבנק ובנק לאומי). ביום 9 במרץ 2020 השלים הבנק את ההיפרדות מקבוצת ישראלכרט, כנדרש בחוק להגברת התחרותיות.
- החל מפברואר 2020 הבנק מציג באתר שלו, עבור לקוחותיו, פירוט מידע על העסקות המבוצעות על ידם בכרטיסי חיוב חוץ בנקאיים. זאת בהתאם לתיקון להוראות נוהל בנקאי תקין 470 אשר פורסם בחודש נובמבר 2018 ובו הוראות באשר לאופן הצגת המידע.
- כחלק מהגנות היוקא לחברות כרטיסי האשראי הבנק יידרש לצמצם את מסגרות האשראי שלו ב-50% ביחס למסגרות האשראי שהקצה בשנת 2015, זאת עד חודש פברואר 2021. לאחר מכן לא יוכל הבנק לצמוח בהיקף המסגרות במשך 3 שנים נוספות. הבנק נערך לעמוד בלוח הזמנים כנדרש.

החוק לניוד חשבונות בין בנקים באופן מקוון

בחודש פברואר 2018 אושר בכנסת החוק להקמת מערכת ניוד חשבונות בנק אוטומטית על בסיס מערכת ה-CASS שהוקמה באנגליה (Current Account Switch Service) במסגרת התוכנית הכלכלית (חוק ההסדרים) לשנת 2018. על-פי החוק - הבנקים יחויבו לאפשר מעבר לקוחות באופן מקוון, בטוח, בתוך שבעה ימי עסקים וללא עלות ללקוח, בחודש פברואר 2021 יכנס החוק לתוקף עם אפשרות להארכה נוספת בשנה. הוחלט כי חברת מס"ב תנהל את הפרייקט והחברה העבירה לוחות זמנים לביצוע לפיקוח על הבנקים ולכל הבנקים החברים.

בחודש יוני 2019 פרסמה נגידת בנק ישראל כללים ראשוניים מכח החוק העוסקים בסוגי חשבונות אשר הבנקים יחויבו לאפשר את ניודם במסגרת המערכת. על-פי נתוני בנק ישראל, כ-80% מחשבונות עו"ש למשקי בית יהיו ניתנים לניוד במערכת.

בחודש יוני 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת כללים לסוגי המוצרים אשר ניודו במסגרת המערכת - ביניהם הרשאות לחיוב החשבון, ניהול יתרת חובה בשקלים ובמטבע-חוץ, ניהול ניירות-ערך ועוד. ב-16 בדצמבר 2019, פרסם בנק ישראל את כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (העברת פעילות פיננסית של לקוח בין בנקים) וכן את ניהול בנקאי תקין 448 - העברת הפעילות הפיננסית של לקוח בין בנקים באופן מקוון. אשר מסדיר את רצף הפעולות הנדרשות מהבנק הקולט והבנק המעביר בניוד, והמפרטת את החובות החלות על כל אחד מהם.

הרפורמה בשירותי התשלום

בחודש ינואר 2019, פורסם חוק שירותי תשלום, ולאחר דחייה יכנס לתוקף ב-14 באוקטובר 2020. החוק מחליף את חוק כרטיסי חיוב ולמעשה מחיל הגנות צרכניות שהיו שמורות עד עתה לעולם הכרטיסים גם על אמצעי תשלום בבנקים כגון העברות מחשבון והרשאות לחיוב חשבון. בנוסף, יוחלו הגנות גם על אמצעי תשלום חדשניים כגון אפליקציות תשלומים, ארנק אלקטרוני ועוד. היערכות הבנק נדרשת בעיקר בנושא התאמת החוזים, הגילוי הנאות וההודעות הנדרשות לגבי כלל אמצעי התשלום שהבנק מעמיד ללקוחותיו, בנושא החובה והאחריות המוטלות על הבנק לעניין שימוש לרעה ובנושא ההרשאות לחיוב חשבון, אשר החוק מקדיש לו פרק ייחודי. הבנק נערך לעמוד בלוח הזמנים כנדרש.

בנקאות פתוחה - OPEN API

במסגרת החוק להגברת התחרות במערכת הבנקאית, יזם בנק ישראל, נוהל בנקאות פתוחה. הנוהל קובע כללים לגבי צפייה של צד ג' במידע פיננסי של הלקוח. בנוהל נקבע כי תינתן גישה למידע של לקוחות שיסכימו לכך בשיטת OPEN API (בנקאות פתוחה) כך שהבנקים יאפשרו חיבור מאובטח של צדדים שלישיים למאגרי המידע שלהם, ולאחר קבלת הרשאת לקוח יוכלו הצדדים השלישיים לתת שירותי השוואת עלויות ואיסוף מידע פיננסי. בפועל הבנק חויב לאפשר להעביר מידע על חשבונות לקוחות לצדדים שלישיים שיתנו ללקוחות שירותי יעוץ, השוואת עלויות וסכימת מידע פיננסי. ההעברה תהיה בכפוף לאישור לקוח ותבוצע בשיטת OPEN API.

ב-7 באפריל 2020 פרסם בנק ישראל לוחות זמנים מעודכנים: החל מ-31 במרץ 2021 הבנקים אמורים להיות מוכנים עם מודל הסכמה, יתרות ותנועות עו"ש; 10 באוקטובר 2021 - פירוט תנועות בכרטיסי חיוב, בנקאיים או חוץ בנקאיים וגישה למתן הוראת העברת תשלום מחשבון הבנק של הלקוח; 31 במרץ 2022 - גישה למידע נוסף של הלקוח: האשראי וההלוואות, הפיקדונות והחסכונות ומידע על תיק ניירות-ערך של הלקוח.

הראות ויזמות מהותיות נוספות בשנת 2019

- לשכת שירותי מחשב - במרץ 2019 נבחרה חברת TCS כספק הזוכה לקבלת מענק ממשרד האוצר להקמת לשכת מחשב שתקים תשתית מחשב ותספק שירותי מחשב בנקאיים כוללים לגופים פיננסיים. בשלב הראשון תקבל TCS, בכפוף לעמידה באבני הדרך, מענק של 105 מיליון ש"ח, אשר יגדל בתנאים מסוימים עד לסכום מקסימלי של 200 מיליון ש"ח. באוגוסט 2019 הורתה המפקחת על הבנקים לבנקים להיערך להתחבר ללשכת שירותי מחשב במהלך 2020. הבנק נערך לעמוד בהוראה כנדרש.
 - ביום 18 בפברואר 2020 פורסמה טיוטה שנייה של ניהול בנקאי תקין ניהול אשראי צרכני והוצגה בוועדה המייעצת של בנק ישראל. מטרת ההוראה לקבוע סטנדרטים מינימליים ונורמות התנהגות המצופות בפעילות המערכת הבנקאית מול משקי הבית. בין היתר:
 - הגבלת היקף האשראי הקמעונאי ליכולתו הפיננסית של הלקוח והימנעות מהעמדת אשראי העלול להוות נטל מופרז על משק הבית.
 - הקפדה על תהליכי שיווק נאותים מול לקוחות.
 - הקפדה על מתן גילוי ענייני ושלם ללקוח.
 - להבטיח שמנגנוני התגמול בבנק אינם מעודדים התנהלות שאינה הוגנת.
- יזמות רגולטוריות אלו משפיעות לעיתים לרעה על הכנסות הבנק ועל הוצאותיו, ועלולות לעיתים להשפיע לרעה על עסקי קבוצת הבנק בעתיד. הבנק בוחן את המשמעותיות הכוללת של האמור לעיל על הכנסות הבנק ומשמעויות עסקיות ותפעוליות ארוכות טווח נוספות. השפעות אלו אינן ניתנות לכימות בשלב זה ותלויות, בין היתר בהתנהגות הלקוחות, שינויים רגולטוריים נוספים ופעילות המתחרים.

ביאור 17 השפעות התפשטות נגיף הקורונה

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 התפשט נגיף הקורונה בקצב מהיר ברחבי העולם, ובתגובה לכך ננקטו על-ידי ממשלות לרבות בישראל צעדי התגוננות כגון הגבלת מעבר בין מדינות, אמצעי בידוד וצמצום התקהלויות ותנועה, סגרים, הגבלות על הפעלת עסקים פרטיים ושירותים ממשלתיים ועירוניים ועוד. התפשטות הנגיף ואמצעי התגוננות אלו גורמים לפגיעה כלכלית מהותית ומגמות שליליות בכלכלה העולמית ובכלכלה הישראלית ולפגיעה בשוקי ההון העולמיים ובשוק המקומי. בתגובה, ממשלות ובנקים מרכזיים בעולם לרבות בישראל נוקטים במגוון צעדים ובכללם מענקים, הלוואות, התערבות בשוקי ההון ועוד.

התפשטות הנגיף מביאה להרעה מהותית בפעילות המשק בישראל אליו חשופה פעילות הבנק וקיימות וצפיות לה השלכות על עסקי הבנק, לרבות בגין עלייה בסיכון האשראי וקשיי נזילות של לוויים, הן במגזר העסקי והן במגזר הפרטי, ובגין ההאטה בפעילות הכלכלית. כמו-כן להורדת ריביות לזמן קצר על-ידי הבנקים המרכזיים, אלה שהתרחשו והורדות נוספות שעשויות להתבצע, השפעה על קיטון בהכנסות המימון והריבית העתידית של הבנק. זאת בנוסף לירידות בשערי נכסים סחירים ושינוי במרווחי אגרות-חוב אשר יוצרים השפעה לרעה על שווי הנכסים הסחירים של הבנק והשפעות נוספות. בהיבט התפעולי ובהיבטי המשכיות עסקית נקט הבנק בשורה של תהליכים ואמצעים ובכללם עבודה מרחוק, דילול ו/או פיצול יחידות, שינויים באופן פעילות הסניפים והפעילות מול הלקוחות, דחיית תשלומי משכנתאות והלוואות ועוד.

על רקע התפשטות נגיף הקורונה ועל מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי, הפחית הפיקוח על הבנקים ביום 31 במרץ 2020 את דרישות ההון מהבנקים במסגרת הוראת שעה לתקופה של שישה חודשים עם אפשרות להארכה. לפרטים נוספים בדבר הוראות המפקחת על הבנקים, יעדי הלימות הון ודיבידנדים, ראה [ביאור 9](#) לעיל.

ברבעון זה, בעקבות התפשטות הנגיף, רשם הבנק גידול בהוצאות להפסדי אשראי בסך של כ-757 מיליון ש"ח. עיקר הגידול הינו בשל הגדלת היקף ההפרשה הקבוצתית בסך של כ-603 מיליון ש"ח וכן בשל גידול בהפרשה הפרטנית בסך של כ-154 מיליון ש"ח, בעיקר בגין לוויים בתחום האנרגיה, שנפגעו מהמשבר או מנזרותיו. הגידול האמור הינו בהמשך לגידול בהוצאות להפסדי אשראי בסך של כ-676 מיליון ש"ח שנרשמו במסגרת הדוחות הכספיים לשנת 2019 (שפורסמו במחצית השנייה של חודש מרץ 2020 לאחר התפשטות הקורונה), לנוכח השלכות התפשטות הנגיף כאמור לעיל. בהקשר זה, נציין כי בעקבות אירוע הקורונה נדחו בחודש מרץ 2020 תשלומי הלוואות (קרן ו/או ריבית), אשר בהתאם לאמור בבאור 2.ג.1 לעיל לא סווגו כארגון מחדש של חוב בעיית, בהיקף של כ-897 מיליון ש"ח. תשלומים נוספים נדחו ברבעון השני של שנת 2020. בעקבות התפשטות נגיף הקורונה, רשם הבנק ברבעון זה וברבעון הקודם גידול בהוצאות להפסדי אשראי בסכום כולל של כ-1,433 מיליון ש"ח, זאת מעבר לשינוי בהפרשות להפסדי אשראי שאינן קשורות לאירוע הקורונה.

ירידות בשערי נכסים סחירים, שינויים בעקומי הריבית בארץ ובעולם ובמרווחי אגרות-חוב, יצרו השפעה לרעה על שווי הנכסים הסחירים של הבנק. במהלך הרבעון, חלה ירידה של כ-705 מיליון ש"ח בשווי תיק המניות ותיק אגרות-חוב הזמין למכירה. השפעת ירידה זו על ההון מתמתנת בשל זקיפה להון של השפעות מקוזזות הנובעות בעיקר מפתחת מרווחי האשראי לפיהם נקבעת ריבית ההיוון של ההתחייבויות בגין זכויות עובדים, כאשר השפעת עליית ריבית ההיוון גרמה לקיטון בהתחייבות האקטוארית ולגידול מקביל בהון בסך של כ-662 מיליון ש"ח. נציין כי במהלך חודש אפריל חלה התאוששות מסוימת בשווקים הפיננסיים אשר מיתנה את ההשפעות הנ"ל.

כאמור, לא ניתן להעריך בשלב זה את מלוא השפעות האירוע והיקפן על הבנק, וזאת בשל אי ודאות בקשר עם משך אירוע התפשטות הנגיף, צעדים שינקטו לעצירת התפשטותו, עוצמתם וכן אי ודאות באשר להשפעות הנגזרות על הפעילות המשקית, מגמות בשוקי ההון וצעדים פיננסיים שונים שינקטו על-ידי ממשלות, בנקים מרכזיים ורגולטורים בנושא.

בנק הפועלים

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים
ליום 31 במרץ 2020

Q1
20

תוכן העניינים

183	5. ממשל תאגידי
183	5.1. הביקורת הפנימית
183	5.2. עניינים אחרים
184	6. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד ואופן ניהולם
184	6.1. מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה
194	6.2. דירוג הבנק
195	6.3. מעורבות חברתית ותרומה לקהילה; אחריות חברתית
195	7. נספחים
195	7.1. התפתחויות מהותיות בהכנסות ובהוצאות לפי רבעונים
198	7.2. שיעורי הכנסות והוצאות ריבית

רשימת הטבלאות

185	טבלה 6-1: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר לקוחות פרטיים
186	טבלה 6-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים
187	טבלה 6-3: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הלוואות לדיור
188	טבלה 6-4: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי
189	טבלה 6-5: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי
191	טבלה 6-6: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר הבינלאומי
193	טבלה 6-7: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר ניהול פיננסי
194	טבלה 6-8: דירוג
195	טבלה 7-1: התפתחות רבעונית של סך הרווח המימוני, נטו
196	טבלה 7-2: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים לפי רבעונים
197	טבלה 7-3: פירוט עמלות והכנסות אחרות לפי רבעונים
197	טבלה 7-4: פירוט רבעוני של ההוצאות התפעוליות והאחרות
198	טבלה 7-5: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית

5. ממשל תאגידי 5.1 הביקורת הפנימית

פרטים בדבר הביקורת הפנימית בקבוצה, ובכלל זה, הסטנדרטים המקצועיים לפיהם פועלת הביקורת הפנימית והשיקולים בקביעת תוכנית העבודה השנתית והרב שנתית, נכללו בדוח השנתי לשנת 2019. בתקופת הדוח לא חלו שינויים מהותיים בפרטים אלה למעט האמור להלן. עם התפתחות מגפת הקורונה, ובהתאם להנחיות משרד הבריאות והפיקוח על הבנקים, פועלת הביקורת זמנית, במתכונת כוח אדם מצומצמת. הביקורת הפנימית צמצמה את פעילותה השוטפת והסיטה משאבים לבחינת הסיכונים המידיים ולביצוע בדיקות אד-הוק מתבקשות.

5.2 עניינים אחרים

דירקטוריון הבנק וועדותיו מקיימים בחודשים האחרונים דיונים תכופים העוסקים בהתפשטות נגיף הקורונה וההשלכות על הבנק ועל השווקים בהיבטים שונים, לרבות המשכיות העסקית של פעילות הבנק, היערכות הבנק לתרחישים שונים וכן היערכות "ליום שאחרי". בהתחשב בנסיבות ובהוראות הרגולטוריות, לרבות הוראת שעה שפרסם הפיקוח על הבנקים בקשר עם המשבר, נערכו ישיבות הדירקטוריון וועדותיו החל מחודש מרץ 2020 באמצעי תקשורת וללא נוכחות פיזית.

בהמשך לפניית הבנק, פרסמה הוועדה למינוי דירקטורים בתאגידים בנקאיים בחודש מרץ 2020 הודעה לציבור לצורך הגשת מועמדות לכהונת דירקטור בבנק. לקראת האסיפה השנתית לשנת 2020 (שאמורה להתכנס במהלך חודש ספטמבר 2020), התבקשה הוועדה להציע לבנק מועמדים לשלוש משרות כהונה: שני דירקטורים חיצוניים בגין משרות הכהונה של רונית אברמזון-רוקח ודליה לב, שיסימו תקופת כהונה ראשונה בחודשים פברואר ואפריל 2021, בהתאמה, ודירקטור "אחר" אחד במקום משה קורן, שיסיים את כהונתו בבנק (אשר הוארכה על-ידי המפקחת על הבנקים) עם מינויו של דירקטור כאמור באסיפה השנתית 2020.

לפי דרישת המפקחת על הבנקים, החליט דירקטוריון הבנק ביום 18 במרץ 2020 להקים ועדה בלתי תלויה, בראשות שופט בית המשפט העליון (בדימוס) פרופ' יורם דנציגר ("הוועדה"). על-פי דרישת המפקחת הוועדה תבדוק את התהליכים הניהוליים ותהליכי הבקרה, שאפשרו את המעשים נשוא הפרשה האמריקאית בכללותה, תוך התייחסות להיבטי ממשל תאגידי והתנהלות ההנהלה הבכירה והדירקטוריון, ובהקשר זה תגבש לפי הצורך המלצות. בנוסף, ובשים לב להליכים משפטיים תלויים ועומדים בנוגע לחקירות הרשויות האמריקאיות, ובכלל זה בקשה לאישור תביעה נגזרת ובקשה לגילוי מסמכים לפני תביעה נגזרת (ראה [ביאור 10](#) לתמצית הדוחות הכספיים), החליט דירקטוריון הבנק שהוועדה גם תבחן האם טובת הבנק מצדיקה נקיטת הליכים או צעדים אחרים כלפי כל צד שלישי ו/או הגעה להסדרים אחרים. הוועדה תגבש המלצות בדבר אופן הפעולה שישורת באופן מיטבי את טובת הבנק, על רקע מכלול הנסיבות, ותגיש המלצותיה לדירקטוריון הבנק. עם אישור ההסדרים המוסכמים עם הרשויות האמריקאיות (ראה [ביאור 10.1](#) בתמצית הדוחות הכספיים) החלה הוועדה בעבודתה. חברי הוועדה הם: כב' השופט (בדימוס) פרופ' יורם דנציגר (יו"ר הוועדה), כב' השופט (בדימוס) יוסף אלון, פרופ' גדעון פרחומובסקי וגב' רונית אברמזון-רוקח (דירקטורית חיצונית בבנק).

ביום 31 במרץ 2020 החליט דירקטוריון הבנק להקים ועדת דירקטוריון למעקב אחר יישום ההסדרים של הבנק עם הרשויות האמריקאיות ופיקוח אחר יישום הדרישות וההתחייבויות של הבנק הכלולות בהסדרים. ראה גם [ביאורים 1.10 ו-10.10 ה.](#) לתמצית הדוחות הכספיים. בחודש מאי 2020 החליטו ועדת התגמול (בהתאם לתקנה 1ב1 לתקנות החברות) (הקלות בעסקות עם בעלי עניין), תש"ס-2000) והדירקטוריון לאשר הארכה של פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה של הבנק וחברות בנות של הבנק לתקופה של עד חודש אחד (היינו עד ליום 30 ביוני 2020 במקום 31 במאי 2020, מועד פקיעתו של הביטוח הקיים) - ראה [תקנה 29א לדוח התקופתי של הבנק לשנת 2019 בעמ' 362](#) בתמורה לסך של עד כ-300,000 דולר, וזאת על-מנת למצות משא ומתן עם מבטחים על חידוש הפוליסה.

ביזור גרעין השליטה בבנק והפיכה לבנק ללא גרעין שליטה

עד חודש נובמבר 2018 החזיקה גב' שרי אריסון בהיתר שליטה בבנק, באמצעות אריסון החזקות (1998) בע"מ ("אריסון החזקות"). ביום 22 בנובמבר 2018 הוחלף היתר השליטה של גב' אריסון בהיתר להחזקת אמצעי שליטה שקיבלה מבנק ישראל ("היתר החזקה"), אשר מאפשר את ביזור השליטה בבנק והבנק הפך תאגידי בנקאי בלא גרעין שליטה. לפי תנאי היתר החזקה נדרשת גב' אריסון, המחזיקה למועד פרסום הדוח כ-15.7% ממניות הבנק, למכור בתוך מספר שנים (עד חודש נובמבר 2022, עם אפשרות הארכה של שנתיים נוספות באישור המפקח על הבנקים) את החזקותיה בבנק העולות על 5%. לפרטים נוספים אודות היתר החזקה, השינוי במבנה השליטה בבנק והשלכותיו, ראה [דוחות כספיים של הבנק לשנת 2018 סעיף 6.6 בפרק ממשל תאגידי](#).

6. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד ואופן ניהולם

6.1. מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

6.1.1. מגזר לקוחות פרטיים

כללי ומבנה המגזר

הבנק מספק מגוון שירותים ללקוחות פרטיים לרבות שירותי ניהול חשבון שוטף, מתן אשראי למטרות שונות, פיקדונות ותוכניות חיסכון ופעילות בשוק ההון. בנוסף מציע הבנק ללקוחות בעלי צרכים פיננסיים מורכבים, שירותים ופתרונות באמצעות מוצרים מתקדמים, ניהול נכסים גלובלי ומעטפת שירות מקצועית מיוחדת הכוללת: פגישות, שיחות טלפון יזומות ומערך ייעוץ מתקדם הנעזר בכלים תומכי החלטה.

השירותים ללקוחות המגזר מוענקים באמצעות מערך של 208 סניפים, בנוסף, סניף נייד, ומרכז הייעוץ הראשון פועלים INVEST הרימון וכן באמצעות ערוצים ישירים הכוללים: מכשירים לשירות עצמי בסניפים וב"חצרות לקוח", "פועלים באינטרנט", "פועלים בסלולר", מוקד "פועלים בטלפון", "מערכת קולית לקבלת מידע וביצוע פעולות (IVR)" ופניות ברשתות החברתיות.

כחלק מתפיסת השירות בבנק והאחריות החברתית, רואה הבנק בנגישות לאנשים עם מוגבלות נושא מהותי וחובה עסקית - במסגרתה הונגשו כלל שירותי הבנק לאנשים עם מוגבלות.

בשנים האחרונות קיימת מגמה מתמשכת של גידול בהיקפי הפעילות הבנקאית באמצעות ערוצים לא מאוישים (במכשירי בנק אוטומטיים לשירות עצמי, באתר האינטרנט, באפליקציות, בסלולר ובמענה הקולי האוטומטי במוקד פועלים בטלפון).

בנוסף למגמה זו, השיק הבנק במהלך השנה שירות תיאום פגישות עם בנקאים, אשר מאפשר ללקוח לתאם מפגש אישי, איכותי ומקצועי.

פעולות שהבנק נקט להתמודדות עם התפשטות נגיף קורונה

מעבר לסניף הנייד שבשגרה, הוכשרו 2 סניפים ניידים בחירום, להדגשת השירות הבנקאי. הסניפים מגיעים לבתי אבות בהתאם לבקשות הלקוחות ולסביבת סניפים המאופיינים בעומס וצפיפות לקוחות. כמות הדיילים בסניפים הפתוחים לקבלת קהל תוגברה על מנת לסייע ללקוחות לפעול באמצעים דיגיטליים ובמכונות לשירות עצמי, תוך הקפדה על הנחיות משרד הבריאות.

אפשרנו ואף המלצנו, בהתאם להנחיה של בנק ישראל, לכלל הלקוחות לתאם פגישה בטרם הגעה לסניפים. הוקם ומתוחזק באופן שוטף אתר אינטרנט ייעודי המתכלל את המידע, דרכי התקשרות והפעולות המרכזיות שהבנק עושה על מנת להמשיך ולתת שירות מקצועי, נגיש וזמין.

הבנק הקל על הלקוחות בקבלת שירות במוקדי השירות ופתח פעולות ואפשרויות חדשות הן במענה קולי אוטומטי והן אצל הבנקאים. בקו הייעודי ללקוחות מבוגרים ירד סף הגיל מגיל 75 לגיל 70 (בקו זה הלקוחות מקבלים שירות בנקאי אנושי בזמינות גבוהה ותוך רגישות ומקצועיות).

במסגרת התמודדות עם המצב המורכב והמאתגר הבנק יצא עם כמה מוצרים ותהליכים על מנת להקל על לקוחותינו, לרבות:

- מתן אפשרות להקפאה של תשלומי המשכנתא והלוואות אחרות ללקוחות פרטיים ועסקיים לתקופה של 3 חודשים.
- הלוואות ייעודיות לעסקים קטנים עד לגובה של 400 אלף ש"ח ללווה לתקופה של עד 24 חודש וגרייס של עד 6 חודשים.
- הלוואות ייעודיות לפרטיים עד לגובה של 30 אלף ש"ח ללווה לתקופה של עד 60 חודש וגרייס של עד 6 חודשים.
- הלוואה לעצמאיים בשיתוף לשכת ארגוני העצמאים והעסקים בישראל עד לגובה של 10 אלף ש"ח ללווה לתקופה של עד 60 חודש וגרייס של עד 6 חודשים.
- הגדלת מסגרות ללקוחות פרטיים.
- הלוואות מסובסדת לעובדי ההסתדרות עד לגובה של 10 אלף ש"ח ללווה לתקופה של עד 60 חודשים.
- מתן הלוואות בערבות חלקית של המדינה בסכומים הנגזרים מהמחזור העסקי של הלקוחות.

ייעוץ פנסיוני

ברבעון הראשון 2020 משבר נגיף הקורונה השפיע על שוק ההון ובשל כך על תשואות החיסכון הפנסיוני וקופות הגמל. בנוסף, גרם המשבר להקטנת הפעילות בתחום הייעוץ הפנסיוני ולקיטון ביתרות מיועצות.

ב-7 באפריל 2020 פורסמה טיוטת תיקון לסעיף 11(ה) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים לפיו, בעקבות המשבר, יתאפשר לתאגיד בנקאי להעניק ייעוץ פנסיוני באמצעות טלפון או באמצעות אמצעי דיגיטלי אחר לתקופה של שלושה חודשים, כהוראת שעה. בתגובה לטיטה בקשנו את הארכת התקופה לשנים עשר חודשים.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

אפליקציית bit מתרחבת

אפליקציית bit המשיכה להתרחב לעולם מוצרי הצריכה, ומאפשרת תשלום באתרי קניות, באופן בטוח ומהיר, ללא צורך בהקלדת פרטי כרטיס אשראי.

השקת אפליקציית בנק הפועלים

אפליקציה חדשה המאפשרת בנקאות קלה ומשולבת בין היכולות הטכנולוגיות המתקדמות ביותר, חוויית משתמש פרסונלית, לצד נראות ושפה מודרניים וחוויית לקוח מתקדמת, הצעות ערך ממוקדות וליווי הלקוחות בדרך לקבלת החלטות פיננסיות מושכלות.

הטמעת האפליקציה נערכה בצורה הדרגתית, הסתיימה הטמעה עבור מערכת android. במהלך השנה צפויה ההטמעה עבור מערכת IOS.

בנקאות יומיומית בעידן הקורונה

לאור המצב, הבנק נערך להרחיב את מעגל הלקוחות הפעילים בדיגיטל לצד מתן שירותים חדשים בדיגיטל, במטרה להקל על הלקוחות בתקופה זו. בין היתר, מוגשים השירותים החדשים הבאים בדיגיטל: הגשת בקשה לדחיית תשלומי משכנתה ישירות באתר, אפשרות לדחיית תשלומי אשראי בדיגיטל, הגדלת גרייס באשראי ברגע ל-6 חודשים, מתן הלוואה בדיגיטל לעסקים, מסגרות אשראי נוספות חד צדדיות אוטומטיות ללקוחות איכותיים, הגדלת סכומי הצ'קים להפקדה באפליקציה מ-20 אלף ש"ח ל-50 אלף ש"ח לשיק בודד (תקרה יומית 100 אלף ש"ח, תקרה חודשית 200 אלף ש"ח), הגדלת תקרת סכומי העברות כספים מ-100 אלף ש"ח בחודש ל-200 אלף ש"ח והנפקת קוד לפועלים בטלפון באתר.

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

- ביום 14 במרץ 2018 אישרה מליאת הכנסת בקריאה שנייה ושלישית את פרק הבנקאות חוק מערכת נידוד בין בנקים (התוכנית להגברת התחרות בשוק הבנקאות באמצעות הסרת חסמי מעבר). בהתאם לחוק הבנקים יאפשרו מעבר לקוחות באופן מקוון, בטוח, בתוך שבעה ימי עסקים וללא עלות ללקוח, כניסת החוק לתוקף תהיה בתוך שלוש שנים.
- ביום ה-16 בדצמבר 2019, פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת כללים לסוגי המוצרים אשר ינוידו במסגרת המערכת - ביניהם הרשאות לחיוב החשבון, ניהול יתרת חובה בשקלים ובמטבע-חוץ, ניהול ניירות-ערך ועוד. בנוסף, פורסמה ב-16 בדצמבר 2019 הוראת נוהל בנקאי תקין אשר מסדירה את רצף הפעולות הנדרשות מהבנק הקולט והבנק המעביר בנייד, אשר מפרטת, בין היתר, את החובות החלות על כל אחד מאלה.
- בחודש ינואר 2019, פורסם חוק שירותי תשלום, ולאחר דחייה יכנס לתוקף ב-14 באוקטובר 2020. החוק מחליף את חוק כרטיסי חיוב ולמעשה מחיל הגנות צרכניות שהיו שמורות עד עתה לעולם הכרטיסים גם על אמצעי תשלום בבנקים כגון העברות מחשבון והרשאות לחיוב חשבון. בנוסף, יוחלו הגנות גם על אמצעי תשלום חדשניים כגון אפליקציות תשלומים, ארנק אלקטרוני ועוד. היערכות הבנק נדרשת בעיקר בנושא התאמת החוזים, הגילוי הנאות וההודעות הנדרשות לגבי כלל אמצעי התשלום שהבנק מעמיד ללקוחותיו, בנושא החובה והאחריות המוטלות על הבנק לעניין שימוש לרעה ובנושא ההרשאות לחיוב חשבון, אשר החוק מקדיש לו פרק ייחודי. הבנק נערך לעמוד בלוח הזמנים כנדרש.
- למידע נוסף בדבר יוזמות רגולטוריות שעשויה להיות להן השפעה על פעילות המגזר, לרבות מידע על חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל ("ועדת שטרם"), ראה [ביאור 16](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

טבלה 1-6: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר לקוחות פרטיים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2020	*2019	
במיליוני ש"ח		
655	724	סך הכנסות ריבית, נטו
3	2	הכנסות מימון שאינן מריבית
658	726	סך-הכל רווח מימוני, נטו
406	354	עמלות והכנסות אחרות
1,064	1,080	סך ההכנסות
131	57	הוצאות בגין הפסדי אשראי
858	903	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
75	120	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
34	46	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
41	74	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
39,410	43,436	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
210,088	187,820	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף שינויים בצורה נאותה.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר לקוחות פרטיים ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-41 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-74 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון נבע מירידה ברווח המימוני, נטו ומעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, שקוזזו בחלקן על-ידי ירידה בהוצאות התפעוליות ומעלייה בעמלות.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 במרץ 2020

הרווח המימוני, נטו, ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-658 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-726 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון נבע מירידה ביתרות האשראי, לצד ירידה בברווחים הפיננסיים על הפיקדונות בשל ירידת שיעור הריבית הדולרית.

ההכנסות ממעלות ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-406 מיליון ש"ח בהשוואה ל-354 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בעמלות נירות-ערך, עמלות כרטיסי אשראי והפרשי המרה. עלייה זו קוזזה בחלקה על-ידי קיטון בדמי ניהול חשבונות.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-131 מיליון ש"ח בהשוואה ל-57 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהפרשה הקבוצתית בגין אשראי תקין לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלווים. מנגד, הירידה בהיקפי המחיקות האוטומטיות המשיכה גם ברבעון הנוכחי.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-858 מיליון ש"ח בהשוואה ל-903 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בהוצאות השכר אשר נובעת מהמשך החיסכון בעלויות עקב תהליכי התייעלות, ומירידה בסכום המענק בהתחשב בתשואה להון שהושגה ברבעון הראשון של שנת 2020 לנוכח השפעות התפשטות נגיף הקורונה וכן מהשלכות הסכם השכר, על פיו התגמול ההוני לעובדים בוטל ובמקומו ייתנו תוספות שכר החל מחודש מאי. ברבעון הראשון של 2019 נרשמה הוצאה גבוהה לתגמול הוני, עקב עליית מחיר מניית הבנק. האשראי לציבור, נטו ליום 31 במרץ 2020 הסתכם בכ-39.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-41.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2020 הסתכמו בכ-210.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-188.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. העלייה נובעת בעיקרה ממעבר לקוחות לאפיקי השקעה סולידיים עקב השלכות התפשטות נגיף הקורונה.

למידע נוסף אודות סיכון אשראי לאנשים פרטיים, ראה "[סיכון אשראי](#)" בפרק סקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

6.1.2. מגזר עסקים קטנים

כללי ומבנה המגזר

הבנק מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לעסקים קטנים. פעילות המגזר מבוצעת באמצעות מערך הסינוף הארצי של הבנק וכן באמצעות הערוצים הישירים (ראה בפרק "[מגזר לקוחות פרטיים](#)" לעיל). מערך הסינוף מספק שירותים נדרשים גם ללקוחות עסקיים של המגזר העסקי והמגזר המסחרי.

השירותים הניתנים ללקוחות המגזר כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, לצד מהלכים רחבי היקף לתמיכה וצמיחה של מגזר זה וביניהם העמדת אשראי ייעודי המותאם לצרכי הלקוח במסגרת מגוון מוצרים.

פתרונות ללקוחות בתקופת המשבר - פירוט במגזר לקוחות פרטיים.

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילווצים מיוחדים החלים על המגזר

ראה "[מגזר לקוחות פרטיים](#)" לעיל.

טבלה 2-6: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2020	*2019	
במיליוני ש"ח		
414	377	סך הכנסות ריבית, נטו
1	2	הכנסות מימון שאינן מריבית
415	379	סך-הכל רווח מימוני, נטו
143	151	עמלות והכנסות אחרות
558	530	סך ההכנסות
78	140	הוצאות בגין הפסדי אשראי
307	294	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
173	96	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
66	42	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
107	54	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
32,111	30,168	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
42,854	50,119	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף שינויים בצורה נאותה.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר העסקים הקטנים ברבעון הראשון של שנת 2020, הסתכם ב-54 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-107 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי ומקיטון ברווח המימוני, נטו שקוזזו בחלקן על-ידי קיטון בהוצאות התפעוליות.

הרווח המימוני, נטו, ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-379 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-415 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון נבע מירידה ביתרות האשראי, לצד ירידה במרווחים הפיננסיים על הפיקדונות בשל ירידת שיעור הריבית הדולרית.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-140 מיליון ש"ח בהשוואה ל-78 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהפרשה הקבוצתית לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלוויים.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-294 מיליון ש"ח בהשוואה ל-307 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בהוצאות השכר אשר נובעת מהמשך החיסכון בעלויות עקב תהליכי התייעלות, ומירידה בסכום המענק בהתחשב בתשואה להון שהושגה ברבעון הראשון של שנת 2020 לנוכח השפעות התפשטות נגיף הקורונה וכן מהשלכות הסכם השכר, על פיו התגמול ההוני לעובדים בוטל ובמקומו יינתנו תוספות שכר החל מחודש מאי. ברבעון הראשון של 2019 נרשמה הוצאה גבוהה לתגמול הוני, עקב עליית מחיר מניית הבנק. האשראי לציבור, נטו ליום 31 במרץ 2020 הסתכם בכ-30.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-31.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2020 הסתכמו בכ-50.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-46.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

6.1.3. מגזר הלוואות לדיור

כללי ומבנה המגזר

הבנק מציע הלוואות לדיור ללקוחות פרטיים, הן מכספי הבנק והן במסגרת תוכניות הסיוע הממשלתיות, באמצעות נציגויות משכן בסניפים השונים הפרושים ברחבי הארץ.

תחרות

משכנתא הינה מוצר מוטה מחיר: מדובר בעסקה כלכלית משמעותית בקרב משקי הבית ולכן ללקוחות נוטים לבצע סקר שוק ולהשוות מחירים. לכן מדובר בשוק המאופיין ברמת תחרותיות גבוהה.

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

בתחום ההלוואות לדיור קיימת רגולציה ייעודית ענפה, בנוסף לרגולציה הכללית החלה על מתן אשראי על-ידי הבנק.

- המשבר עקב התפשטות נגיף הקורונה - עם תחילת משבר הקורונה הבנק מאפשר ללקוחות בעלי הלוואה לדיור לדחות את תשלומי הלוואה עד שלושה חודשים (תשלום קרן וריבית). משמעות דחיית תשלום הלוואה הינה שבמהלך תקופת הדחיה הלקוח אינו משלם את התשלומים השוטפים ואלה נפרסים על פני יתרת תקופת הלוואה המקורית.
 - ברבעון הראשון של שנת 2020 ניתנה הקלה בנוהל בנקאי תקין 329, לפיה ניתן להעניק הלוואה לכל מטרה בשעבוד דירת מגורים בשיעור מימון של עד 70% (טרם ההקלה המגבילה היא שיעור מימון 50%).
- לפרטים בדבר יתרות האשראי בגינן נדחו תשלומים והשפעות נוספות של נגיף הקורונה, ראה [פרק ניהול סיכוני אשראי](#) בדוח הדירקטוריון.

טבלה 3-6: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הלוואות לדיור

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2020	*2019	
במיליוני ש"ח		
194	235	סך הכנסות ריבית, נטו
15	15	עמלות והכנסות אחרות
209	250	סך ההכנסות
7	32	הוצאות בגין הפסדי אשראי
71	74	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
131	144	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
49	60	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
82	84	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
82,722	92,058	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח

* חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף שינויים בצורה נאותה.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הלוואות לדיור ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-84 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-82 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הרווח המימוני, נטו ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-235 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-194 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהיקפי האשראי ובמרווחים הפיננסיים על האשראי. ההוצאות בגין הפסדי אשראי ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-32 מיליון ש"ח בהשוואה ל-7 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהפרשה הקבוצתית בגין אשראי תקין. האשראי לציבור ליום 31 במרץ 2020 הסתכם בכ-92.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-89.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. הגידול נובע מעלייה בהיקפי הפעילות. למידע נוסף אודות סיכונים בתיק הלוואות לדיור, ראה [סעיף 3.2.6](#) בפרק סקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

6.1.4. מגזר מסחרי

כללי ומבנה המגזר

המגזר המסחרי מספק מגוון רחב של שירותי בנקאות ללקוחות עסקיים מדרג הביניים (Middle Market). המגזר פועל באמצעות מרכזי עסקים ללקוחות ותיקים ומרכזי עסקים ללקוחות בצמיחה. ללקוחות המגזר מוענקים שירותים תפעוליים על-ידי מערך מרכזי השירות הפזורים בארץ.

לקוחות

תחומי הפעילות העיקריים של לקוחות המגזר הינם: תעשייה, מסחר ובנייה ונדל"ן ופעילותם מתבצעת בעיקר בשוק המקומי, כמו-כן מטפל המגזר גם בלקוחות המנהלים פעילות יבוא ויצוא. עיקר הגידול במגזר זה, מקורו בענף הבניה והנדל"ן. בנוסף כחלק מהאסטרטגיה, מתמקד הבנק בהעמקת פעילות עם לקוחות בתחום ענף המסחר.

ההתמודדות עם נגיף הקורונה גרמה להרעה ניכרת בסביבת הפעילות הכלכלית של המשק. מדיניות הסגר צפויה להביא לירידה חדה בפעילות של רוב ענפי המשק, ומספר דורשי העבודה עולה על מיליון איש. ענפי השירותים, כמו מלונות, מסעדות, תרבות ובידור, וכן ענפי מסחר שונים הם בין הנפגעים העיקריים. בנוסף נפגעו חברות התעופה והאנרגיה. המשבר העלה את פרמיות הסיכון בשווקים הפיננסיים, ויצר אף בעיות נזילות. ענף הנדל"ן המניב המסחרי נפגע עקב מדיניות הסגר, כשבכלל ענף הנדל"ן גברה מאוד אי-הוודאות, לאור הפגיעה בהכנסות משקי הבית, וצפי לצמצום בפעילות של חברות עסקיות. לפרטים נוספים בדבר השפעות נגיף הקורונה, ראה [פרק ניהול סיכונים](#) בדוח הדירקטוריון.

טבלה 4-6: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2020	*2019	
במיליוני ש"ח		
261	281	סך הכנסות ריבית, נטו
3	6	הכנסות מימון שאינן מריבית
264	287	סך-הכל רווח מימוני, נטו
89	102	עמלות והכנסות אחרות
353	389	סך ההכנסות
1	175	הוצאות בגין הפסדי אשראי
122	117	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
230	97	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
87	43	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
143	54	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
38,205	40,596	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
23,963	27,153	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 במרץ 2020

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר המסחרי ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-54 מיליון ש"ח בהשוואה ל-143 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי וקוזז בחלקו על-ידי גידול ברווח המימוני, נטו וכן גידול בהכנסות מעמלות. הרווח המימוני, נטו, ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-287 מיליון ש"ח בהשוואה ל-264 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהיקפי האשראי.

ההכנסות מעמלות ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-102 מיליון ש"ח בהשוואה ל-89 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בעמלות מעסקי מימון.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2020 ב-175 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 1 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות שנרשמו על בסיס קבוצתי בגין אשראי תקין לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלווים.

האשראי לציבור, נטו ליום 31 במרץ 2020 הסתכם בכ-40.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-40.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2020 הסתכמו בכ-27.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-25.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

6.1.5. מגזר עסקי

כללי ומבנה המגזר

המגזר העסקי מתמחה במתן שירותים פיננסיים לתאגידים גדולים בישראל כאשר מתן אשראי מהווה את עיקר פעילותו. המגזר פועל באמצעות שלושה סקטורים שבכל אחד מהם פועלים מנהלי קשרי לקוחות (מק"לים) בעלי התמחות ייעודית:

- נדל"ן.

- תעשייה, מסחר ומלונאות.

- תשתיות ואנרגיה.

בנוסף, עוסק המגזר במוצרי מימון מורכבים, לרבות: מימון סחר חוץ, מימון הון חוזר, מימון נכסים בחו"ל, עסקות מימון מורכבות, סינדיקציה ומכירת סיכוני אשראי.

החטיבה העסקית כוללת גם את האגף לאשראים מיוחדים, אשר מרכז את הטיפול בלקוחות המגזר העסקי והמגזר המסחרי שנקלעו לקשיים, מתוך ניסיון לסייע לשיקומם תוך מתן תמיכה עסקית.

לפרטים אודות השפעת התפרצות נגיף קורונה ראה [סעיף 6.1.4](#) מגזר מסחרי לעיל.

טבלה 5-6: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2020	*2019	
במיליוני ש"ח		
344	346	סך הכנסות ריבית, נטו
19	45	הכנסות מימון שאינן מריבית
363	391	סך-הכל רווח מימוני, נטו
116	137	עמלות והכנסות אחרות
479	528	סך ההכנסות
(20)	288	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
143	147	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
356	93	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
135	42	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
221	51	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
72,004	80,979	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
48,422	49,294	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר העסקי ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-51 מיליון ש"ח בהשוואה ל-221 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי וקוזז בחלקו על-ידי עלייה ברווח המימוני, נטו וכן בהכנסות מעמלות. הרווח המימוני, נטו, ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-391 מיליון ש"ח בהשוואה ל-363 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. העלייה נבעה מגידול בהכנסות מפעילות חדר עסקות בשל עלייה בהיקף העסקות עקב התנדטיות שחלה בשוק.

ההכנסות מעמלות ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-137 מיליון ש"ח בהשוואה ל-116 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בעמלות ניירות-ערך ועמלות טיפול באשראי.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2020 ב-288 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 20 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות שנרשמו על בסיס קבוצתי בגין אשראי תקין וכן מעלייה בהוצאה על בסיס פרטני, וזאת לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלוויים.

האשראי לציבור, נטו ליום 31 במרץ 2020 הסתכם בכ-81.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-75.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. עיקר הגידול נבע מניצול מסגרות אשראי כתוצאה מעלייה בצרכי האשראי של הלקוחות לאור ההרעה שנוצרה בסביבת הפעילות הכלכלית במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה.

פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2020 הסתכמו בכ-49.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-53.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

6.1.6 פעילות בינלאומית

כללי

הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק כוללת את סניף ניו-יורק ונציגויות, הפועלים שוויץ, בנק פוזיטיף תורכיה, וכן קיום קשרים עם בנקים ברחבי העולם. עיקר הפעילות העסקית הבינלאומית של הבנק מבוצעת באמצעות סניף ניו-יורק, המתמקד בתחומי הפעילות הבאים: מתן שירותים בנקאיים מקיפים הן לחברות ישראליות הפועלות בארצות-הברית והן לחברות ולקוחות מקומיים, הכוללים: אשראי, סחר-חוץ, פיקדונות ושירותי חדר עסקות. סניף ניו-יורק מאפשר ללקוחותיו גם ביטוח פיקדונות על-ידי ה-FDIC. בנוסף הסניף נותן אשראי בדרך של רכישת השתתפויות.

תחום הפעילות מול בנקים כולל מסחר באמצעות חדרי עסקות, שיתוף פעולה בסחר חוץ ובמימון סחר בינלאומי, מימון פרויקטים, סליקת תשלומים ושירותים בתחום שוק ההון (ראה פרק "חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים").

בתחום הבנקאות הפרטית הבינלאומית, הבנק משלים את הפסקת הפעילויות בחו"ל וסגירת חברות הבנות.

מגבלת חקיקה, תקינה ואילווצים מיוחדים החלים על הפעילות הבינלאומית

בנוסף לכללים ולמגבלות המוטלים על-ידי בנק ישראל על הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק, הן מכוח חקיקה ונהלים והן מכוח הוראות בהיתרים הניתנים על-ידי בנק ישראל בעת רכישת חברות בנות ו/או פתיחת סניפים בחו"ל, פעילות המגזר הבינלאומי במדינות השונות כפופה לתקנות רלוונטיות לאופי הפעילות של הקבוצה במדינות בהן מתקיימת פעילות עסקית (Cross border regulations) ולפיקוח רגולטורי מצד רשויות שלטוניות שונות במדינות בהן פועלות שלוחות הבנק בחו"ל, הכוללות דרישות של הון, החזקת נכסים נזילים, ציות ואיסור הלבנת הון וכיוצא בזה. לפרטים בדבר חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ראה [ביאור 10](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר חקירת הבנק בקשר עם בכירים בארגון הכדורגל הבינלאומי (FIFA) ראה [ביאור 10](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

היחידות העיקריות בבנקאות הבינלאומית

סניף ניו-יורק

עיקר הפעילות העסקית הבינלאומית של קבוצת הבנק מבוצעת באמצעות סניף ניו-יורק ונציגויות וכן קיום קשרים עם בנקים ברחבי העולם. לסניף ניו-יורק פעילות בתחום ה-Middle Market בארצות-הברית, באמצעות פיתוח מערכת יחסים ומתן אשראי ישיר ללקוחות מסחריים מקומיים. כמו-כן, פועל הסניף בשוק הסינדיקציות כפעילות משלימה.

Hapoalim (Switzerland) Ltd. (הפועלים-שוויץ)

בחודש ספטמבר 2017 החליט הבנק להביא להפסקת פעילותו של הפועלים שוויץ ומאז פועל הבנק להעברת יתרת תיק נכסי לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית של הפועלים שוויץ בסניפיו בשוויץ ובלוקסמבורג, בדרך של מכירה או בדרך אחרת.

הבנק פועל להחזרת הרישיון הנדרש לשם יציאת החברה מגדר אחריותה הפיקוחית של ה-FINMA.

Banque Hapoalim (Luxembourg) S.A. (בנק הפועלים לוקסמבורג)

חברה בת בנקאית (בבעלות מלאה של הבנק) אשר עיקר פעילותה מתן אשראי לתאגידים הפועלים באירופה אשר יש להם זיקה ישראלית. בחודש יוני 2019, החליט דירקטוריון הבנק כחלק ממהלך לחיזוק מוטת השליטה בפעילויות בחו"ל, לפעול לסגירת בנק הפועלים לוקסמבורג, בדרך של העברת תיק האשראי הקיים שלו לישראל או פירעון יתרתו וכן להמשיך בפעילות המימון במדינות מסוימות באירופה ישירות דרך הבנק מישראל.

פעילות הבנק בתורכיה

קבוצת הבנק פועלת כיום בתורכיה באמצעות Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן "בנק פוזיטיף"), הפועל ומתמחה בתחום הבנקאות העסקית.

חלקו של הבנק בבנק פוזיטיף עומד על 69.8%. לפרטים נוספים ראה פרק 2.6 בדוח הדירקטוריון.

לאור המצב הכלכלי והפוליטי בתורכיה, במסגרת התוכנית האסטרטגית של הבנק, הוחלט לפעול למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף. בהתאם לכך, הבנק פועל להקטנה הדרגתית של תיק האשראי של בנק פוזיטיף.

בחודש אוקטובר 2019 התקשר הבנק, במשותף עם בעל מניות המיעוט בבנק פוזיטיף, עם בנק השקעות תורכי שיסייע באיתור רוכשים פוטנציאליים. הבנק מעריך בכפוף לחזרה ליציבות כלכלית בתורכיה לאור משבר הקורונה, כי יוכל להתקשר במהלך השנה הקרובה בהסכם למכירת החזקותיו בבנק פוזיטיף אך אינו צפוי להשיב את מלוא סכום ההשקעה בחברה, וסביר שמרבית התמורה תהיה מותנית.

בהתאם לכללי החשבונאות החלים על הבנק, ולאור צפי הבנק למכירת ההשקעה בשנה הקרובה במחיר הנמוך מערכה בספרי הבנק, העריך הבנק את השווי ההוגן של התמורה הצפויה והעמיד את שווי ההשקעה בסך של כ-33 מיליון ש"ח.

לבעל מניות המיעוט בבנק פוזיטיף טענות כנגד הבנק בקשר עם ההשפעה, לכאורה, של האמור על התוצאות של בנק פוזיטיף. בעקבות חילוקי הדעות השונים, הבנק מנהל דיאלוג מתמשך עם בעל מניות המיעוט, לגבי אופי התנהלות בנק פוזיטיף ופעילות הדירקטוריון שלו במהלך שנת 2020.

טבלה 6-6: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר הבינלאומי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2019	2020	
במיליוני ש"ח		
124	105	סך הכנסות ריבית, נטו
13	19	הכנסות מימון שאינן מריבית
137	124	סך-הכל רווח מימוני, נטו
16	14	עמלות והכנסות אחרות
153	138	סך ההכנסות
(4)	38	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
173	203	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
(16)	(103)	הפסד מפעילות נמשכת לפני מסים
17	(5)	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
		הפסד נקי:
(33)	(98)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
3	3	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(30)	(95)	הפסד נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
13,512	13,708	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
18,804	20,651	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הפעילות הבינלאומית ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-95 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-30 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול בהפסד נבע מעלייה בהוצאות שנרשמו בגין הפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים. להלן השינויים העיקריים בתוצאות הפעילות הבינלאומית:

- הרווח הנקי של סניף ניו-יורק הסתכם בכ-0 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2020 בהשוואה לרווח של כ-39 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון נבע ברובו מעלייה בהוצאות הפסדי אשראי כתוצאה משיעור גידול הפרשה הקבוצתית לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלווים, וכן מקיטון בסך הרווח המימוני, נטו.
- ההפסד של הפועלים שווים הסתכם בכ-104 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2020 בהשוואה להפסד בסך של כ-59 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול בהפסד נבע בעיקר מעלייה בהפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים עקב עליית שער הדולר, זאת לעומת הרבעון המקביל אשתקד בו נרשמה הכנסה עקב ירידת שער הדולר. הגידול בהפסד ברבעון הראשון של שנת 2020 קוזז בחלקו על-ידי ירידה בהוצאות המשפטיות המיוחסות לחקירה.

- בשנת 2019 הוכר הפסד מירידת-ערך בגין ההשקעה בפוזיטיף והבנק העמיד את חלקו בהון של פוזיטיף על סך של 33 מיליון ש"ח. ברבעון הראשון לשנת 2020 לא חל שינוי בשווי ההשקעה ולפיכך הרווח או ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק אינו מהותי.
- סך האשראי לציבור של הפעילות הבינלאומית ליום 31 במרץ 2020 הסתכם בכ-13.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-12.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.
- האשראי לציבור ליום 31 במרץ 2020 בסניף ניו-יורק הסתכם בכ-13.3 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-12.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. בפעילות ה-Middle-Market הסתכם האשראי בכ-11.9 מיליארד ש"ח, מתוכו סך של כ-4.3 מיליארד ש"ח בגין עסקות סינדיקציה. זאת, בהשוואה לכ-11.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019, מתוכו סך של כ-4.8 מיליארד ש"ח בגין עסקות סינדיקציה.
- האשראי לציבור ליום 31 במרץ 2020 בבנק פוזיטיף בתורכייה הסתכם בכ-0.4 מיליארד ש"ח בדומה ליתרה לסוף שנת 2019.
- סך פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2020 של הפעילות הבינלאומית הסתכמו בכ-20.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-16.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.
- יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2020 בסניף ניו-יורק הסתכמה בכ-20.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-16.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. בפעילות ה-Middle-Market הסתכמו הפיקדונות בכ-6.9 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-7.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. יתרת פיקדונות הציבור מסוג Brokered CD's הסתכמה בכ-13.8 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-8.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

6.1.7. מגזר ניהול פיננסי

כללי ומבנה

פעילות מגזר זה כוללת:

- פעילות בתיק הבנקאי - ניהול המקורות והשימושים לרבות ניהול סיכונים השוק והנזילות (לפרטים בדבר סיכונים אלה, ראה פרק "סקירת הסיכונים" בדוח הדירקטוריון וההנהלה), וזאת באמצעות קביעת מחירי העברה פנימיים (ראה להלן), ניהול תיק השקעות, הנפקות אגרות-חוב ושטרי הון וביצוע עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. פעילות המגזר בתיק הבנקאי מתבצעת בעיקרה באמצעות היחידות לניהול נכסים והתחייבויות ("נג"ה") בארץ ובחו"ל ובאמצעות היחידה לניהול השקעות נוסטרו האחראיות על ניהול תיק אגרות-חוב (ממשלתי וקונצרני) ותיק המניות, ותאום הפעילות ברמת הקבוצה.
- פעילות בתיקי המסחר - פעילות עשיית שוק ומסחר בחדר עסקות בתחום מטבע-חוץ, הריביות ונגזרי OTC.
- פעילות מול לקוחות - מתן שירותי מסחר ומחקר ללקוחות הבנק לביצוע עסקות בניירות-ערך ישראלים וזרים באמצעות יחידת הברוקראג' וכן ביצוע עסקות ללקוחות במכשירים פיננסיים נגזרים בש"ח, במטבע-חוץ, ריביות, מדדים וסחורות באמצעות חדרי העסקות. השירות ניתן למגוון לקוחות בהם גופים מוסדיים, חברות עסקיות, לקוחות פרטיים נבחרים ולקוחות זרים. חדר עסקות משמש גם כעושה שוק באגרות-חוב ממשלתיות. פעילות המגזר מול הלקוחות כוללת גם מתן תמיכה בפיתוח ובתמחור של מוצרים פיננסיים מתוחכמים וכן שירותי קסטודי, נגזרים סחירים ולא סחירים ושירותים תפעוליים לקרנות נאמנות.
- הבנק מספק ללקוחותיו שירותי מסחר מתקדמים הן בניירות-ערך ישראלים וזרים והן במכשירים פיננסיים נגזרים במטבעות, ריביות, מדדים וסחורות. השירות ניתן למגוון לקוחות, בהם גופים מוסדיים גדולים, מנהלי תיקים וקרנות נאמנות, חברות נוסטרו, קרנות גידור, חברות עסקיות, לקוחות פרטיים נבחרים ולקוחות זרים.
- בנק הפועלים הוא עושה השוק הגדול ביותר בעולם במסחר בשקל/מטבע-חוץ. הפעילות בחדר עסקות מתבצעת באמצעות דסקים יעודיים המעניקים שירות אישי ללקוחות בעלי אופי פעילות ייחודי במטבע-חוץ, לצד מחלקות מסחר מקצועיות.
- מחלקת הברוקראג' בבנק מאגדת בתוכה יחידת מחקר ושני חדרי מסחר - האחד לניירות-ערך ישראלים והשני לניירות-ערך זרים, ומציעה שירותי ביצוע מקצועיים למשקיעים מקומיים ובינלאומיים לצד אנליזה מקצועית.
- בהמשך להחלטת הבנק להפסיק את פעילות מתן שירותי תפעול קופות-גמל וקרנות השתלמות לחברות מנהלות כאמור בסעיף 7.5.7 לדוח ממשל תאגידי לשנת 2018, הפסקת הפעילות הושלמה ברבעון השלישי לשנת 2019.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 במרץ 2020

טבלה 6-7: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר ניהול פיננסי⁽¹⁾

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2020	*2019	
במיליוני ש"ח		
190	212	סך הכנסות ריבית, נטו
214	37	הכנסות מימון שאינן מריבית
404	249	סך-הכל רווח מימוני, נטו
26	40	עמלות והכנסות אחרות
430	289	סך ההכנסות
הוצאות בגין הפסדי אשראי		
5	2	
94	103	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
331	184	רווח מפעילות נמשכת לפני מסים
152	54	הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת
179	130	רווח מפעילות נמשכת לאחר מסים
1	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
רווח נקי:		
180	130	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2	5	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
182	135	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח		
2,629	1,058	
פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח		
31,261	32,369	

* חלק מהנתונים סווגו מחדש על מנת לשקף שינויים בצורה נאותה.
 (1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים, אשר מרבייתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק במגזר הניהול הפיננסי ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-182 מיליון ש"ח בהשוואה ל-135 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו של המגזר ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-404 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-249 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהכנסות מהפרשי שער בעיקר בשל גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים. בנוסף, חל גידול בהכנסות מפעילות חדר עסקות בשל עלייה בהיקף העסקות עקב התנודתיות שחלה בשוק בעקבות משבר התפשטות נגיף קורונה. כמו-כן, חלה עלייה ברווח כתוצאה משינוי בפערים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה וחלה עלייה ברווחים מהשקעה באגרות-חוב. מנגד, חלה ירידה בהכנסות שנבעה מהפסד מהשקעה במניות בסך 122 מיליון ש"ח, אשר מרביתו נבע מירידה בשווי השוק של המניות בשוק ההון בשל משבר התפשטות נגיף קורונה, וזאת לעומת רווח בסך 155 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בנוסף, חל קיטון בהכנסות מהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור עליית המדד הידוע בין התקופות.

ההכנסות מעמלות ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכמו ב-26 מיליון ש"ח בהשוואה ל-40 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בעמלות תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים, כתוצאה מהפסקת פעילות מתן שירותי תפעול קופות-גמל וקרנות השתלמות לחברות מנהלות בחודש יולי 2019.

האשראי לציבור, נטו, ליום 31 במרץ 2020 הסתכם בכ-2.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-2.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2020 הסתכמו בכ-31.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-32.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

לפרטים בדבר השפעת התפשטות נגיף הקורונה על מוסדות פיננסיים זרים, ראה [פרק סיכון אשראי](#) בסקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

6.1.8. התאמות

במסגרת זו נכללות פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר אף אחת מהן אינה מגיעה עד כדי מגזר בר-דיווח. מסגרת זו כוללת, בין היתר: (1) תוצאות חברות הבנות פועלים סהר בע"מ, פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ, ופעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ; (2) רווח הון ממכירת בניינים וציוד; (3) הפרשות והוצאות משפטיות ואחרות בקשר עם החקירה של עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים שאינם מיוחסות לפעילות הבינלאומית; (4) התאמות של פעולות בין-מגזריות. כמו-כן, המגזר כולל את פעילות קבוצת ישראל, אשר סווגה כפעילות מופסקת, עד לחלוקתה כדיבידנד בעין בחודש מרץ 2020. נציין כי במהלך שנת 2020 צפויה פועלים סהר להפסיק לספק שירותי משמרת וברוקראג' ללקוחות ולסיים מעמדה כחבר הבורסה לניירות-ערך.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר אחר ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-179 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של 89 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

ההפסד מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר ברבעון הראשון של שנת 2020 הסתכם ב-70 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך של 2 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול בהפסד נבע בעיקר מעלייה בהפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים עקב עליית שער הדולר, זאת לעומת הרבעון המקביל אשתקד בו נרשמה הכנסה עקב ירידת שער הדולר, אשר ממנה קוזזה ירידה בהוצאות המשפטיות בקשר עם החקירה.

כמו-כן, מגזר אחר כולל הפסד המיוחס לפעילות מופסקת אשר הסתכם בסך של 109 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2020, בהשוואה לרווח בסך של 91 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. ההפסד מפעילות מופסקת ברבעון הראשון של שנת 2020 נובע מהכרה בהפסד מירידת-ערך ההשקעה בישראל בסך של כ-109 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס) עקב ירידת מחיר המניה מתחת ליתרת ההשקעה בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, בהשוואה למחיר ערב חלוקתה כדיבידנד בעין לבעלי המניות. ברבעון המקביל נכלל חלק הבנק ברווחי קבוצת ישראל. יתרות האשראי לציבור, הנכללות במגזר זה לתקופות השוואה, כוללות את פעילות קבוצת ישראל, המהווה פעילות מופסקת.

6.2. דירוג הבנק

הבנק מדורג על-ידי חברות דירוג בישראל ובחו"ל כלהלן:

טבלה 6-8: דירוג

מועד עדכון אחרון	אופק הדירוג	מטבע-חוץ טווח קצר	מטבע-חוץ טווח ארוך	סוכנות דירוג
ישראל - סוברני				
אפריל 2020	יציב		A1	Moody's
ינואר 2020	יציב	A-1+	AA-	S&P
אפריל 2020	יציב	F1+	A+	Fitch Ratings
בנק הפועלים				
פברואר 2020	יציב	P-1	A2	Moody's
נובמבר 2019	יציב	A-1	A	S&P
אפריל 2020	יציב	F1+	A	Fitch Ratings
דירוג מקומי (בישראל)				
מועד עדכון אחרון	אופק הדירוג	מטבע מקומי טווח קצר	מטבע מקומי טווח ארוך	סוכנות דירוג
נובמבר 2019	יציב		AAA	S&P מעלות
דצמבר 2019	יציב	P-1	Aaa	מידרוג

בחודש אפריל 2020 אישרה חברת S&P מעלות דירוג של AA עבור כתבי התחייבות שיונפקו על-ידי פועלים הנפקות בע"מ עם מנגנון לספיגת הפסדים (COCO) אשר יוכרו (אם יונפקו) כהון רובד 2 בהתאם להוראות באזל 3. באותו תאריך אישרה גם חברת מידרוג דירוג Aa3 באופק חיובי עבור אותם כתבי התחייבות. למועד הדוח אין ודאות האם ומתי יונפקו כתבי התחייבות.

6.3 מעורבות חברתית ותרומה לקהילה; אחריות חברתית

כחלק מהחזון, מהאסטרטגיה ומהערכים של קבוצת בנק הפועלים, רואה עצמו הבנק מחוייב למעורבות פעילה ומובילה בחברה ובקהילה, לצד מנהיגותו העסקית ויוזמותיו בתחום הכלכלי, וזאת באמצעות "פועלים בקהילה".

מעורבות זו היא חלק מתפיסה ניהולית מתקדמת, הגורסת כי גוף אשר פועל בתוך הקהילה ושואב מתוכה את עובדיו ואת לקוחותיו כאחד - הינו חלק ממנה, וכגורם מוביל עסקית, עליו גם לחזק, להוביל ולתרום לקידום ולשיפור תנאיהם של בני הקהילה, ובמיוחד החלשים שבהם.

ברוח פילוסופיה עסקית זו, מתנהלת בבנק פעילות קהילתית מגוונת ורחבת היקף, אשר מוצאת ביטוי במעורבות חברתית, בתרומות כספיות ובפעילות התנדבותית ענפה.

המעורבות החברתית של פועלים בקהילה בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2020 באה לידי ביטוי בהוצאה כספית מצטברת של כ-4.6 מיליון ש"ח. בימים אלה כאשר החברה בישראל מתמודדת עם השפעותיו של נגיף הקורונה ובמסגרת המחויבות ארוכת השנים של הבנק לחברה ולקהילה יצא הבנק במספר מהלכים יזומים לטובת סיוע לאוכלוסיות העלולות להיפגע מהמשבר, ולצוותים הרפואיים במסגרתם:

- תרומה של 700 אלף ש"ח למחלקות קורונה ל-14 בתי חולים בישראל. בנוסף נשלחו 150 מארזים מפנקים ומתוקים לצוותים הרפואיים במחלקות הקורונה ב-20 בתי חולים.
- תרומה של חצי מיליון ש"ח למד"א ותמיכה בקמפיין גיוס המונים בבית נוכח העומס הצפוי בבתי החולים לתוכנית חירום לאומית שתיתן מענה רפואי לשהים בבידוד - פריסה של 3,000 חובשים ופרמדיקים בשכונות בכל רחבי הארץ שיצוידו בתיקי כונן הכוללים בדיקות קורונה, מכשיר החיאה, מנשם, בלוני חמצן ותרופות שיאפשרו להם להעניק טיפול חירום רפואי כשהם עוטים לבוש מגן.
- חולקו 2,000 מארזי המזון שרכשנו עבור ניצולי שואה, קשישים עריינים ומשפחות במצוקה בכל הארץ.
- מאות משחקי יצירה חולקו ל-120 עמותות, גני ילדים, בתי ספר, מועדוני ילדים ומועדוני קשישים בכל רחבי הארץ.
- הבנק העניק תרומות ישירות למספר עמותות אשר מסייעות לנפגעים מהקורונה וביניהם: לתת, לשובע, פתחון לב, החברה למתנסים, ער"ן, עמד"א, איחוד הצלה להיטיב ועוד.

לפרטים נוספים אודות פעילות קבוצת הבנק בתחום המעורבות החברתית, התרומה לקהילה ואחריות חברתית, ראה [סעיף 7.8 לחלק ממשל תאגידי ופרטים נוספים בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2019](#).

7. נספחים

7.1 התפתחויות מהותיות בהכנסות ובהוצאות לפי רבעונים

טבלה 7-1: התפתחות רבעונית של סך הרווח המימוני, נטו

	2019				2020
	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון
	במיליוני ש"ח				
הכנסות ריבית	2,825	3,730	2,593	2,772	2,542
הוצאות ריבית	(548)	(1,264)	(310)	(479)	(350)
הכנסות ריבית, נטו	2,277	2,466	2,283	2,293	2,192
הכנסות מימון שאינן מריבית	89	166	58	246	306
סך הרווח המימוני המדווח	2,366	2,632	2,341	2,539	2,498
בניטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:					
הכנסות (הוצאות) מממוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב	(23)	76	169	3	27
רווח (הפסד) מהשקעות במניות	155	95	12	91	(122)
הפסד מירידת-ערך מניות של חברות מוחזקות	-	-	(63)	7	11
רווחים בגין הלואאות שנמכרו	-	1	-	8	-
התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים ⁽¹⁾	(97)	(77)	(136)	49	9
הכנסות (הוצאות) מימון הנובעות מחיסוי המס בגין השקעות בחו"ל ⁽²⁾	(65)	(35)	(28)	(20)	87
סך-הכל הכנסות מימון מפעילות שוטפת ⁽³⁾	2,396	2,572	2,387	2,401	2,486

(1) השפעת מדידת הרווח והפסד במכשירים נגזרים המהווים חלק מאסטרטגיית ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק על בסיס שווי הוגן לעומת מדידה על בסיס צבירה.
 (2) השפעת חיסוי האסימטריה בחבות המס בגין הפרשי שער על ההשקעות בחברות בנות בחו"ל אשר אינם מובאים בחשבון בבסיס ההכנסה לצורך חישוב ההפרשה למס, שלא כמו הפרשי השער בגין מקורות המימון. הבנק מבצע חיסוי כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בחו"ל באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו.
 (3) רווח מימוני בניטרול השפעות חריגות, ובניטרול השפעות הנובעות בעיקרן מעיתוי הרישום החשבונאי.
 מזה בגין השפעות שיוניים במדד: הוצאה של 70 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של 2020, הוצאה של 28 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של 2019, הוצאה של 76 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של 2019, הכנסה של 158 מיליון ש"ח ברבעון השני של 2019, הוצאה של 33 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2019.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 במרץ 2020

טבלה 2-7: הוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים לפי רבעונים**

2019				2020	
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	
במיליוני ש"ח					
230	268	155	966	324	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(200)	(254)	(306)	(191)	(122)	קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
30	14	(151)	775	202	הוצאה (הכנסה) פרטנית, נטו, בגין הפסדי אשראי
91	305	111	101	607	הוצאה, נטו, בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות חשבונאיות, נטו
121	319	(40)	876	809	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי*
* מזה:					
50	256	(103)	851	656	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי
4	8	7	13	32	הוצאה נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור
65	54	59	13	120	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר
	1		(1)	1	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות
121	319	(40)	876	809	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי
שיעור הוצאה מסך האשראי לציבור***:					
0.32%	0.37%	0.21%	1.31%	0.43%	שיעור הוצאה (הכנסה) הפרטנית בגין הפסדי אשראי
0.45%	0.79%	0.36%	1.45%	1.24%	שיעור הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור****
0.17%	0.44%	(0.05%)	1.19%	1.07%	שיעור הוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.17%	0.13%	0.01%	0.17%	0.25%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
12.86%	9.47%	0.50%	10.96%	14.20%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

** לרבות בגין אשראי לדיור שנבחן לפי עומק הפיגור.

*** על בסיס שנתי.

**** הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך הוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 במרץ 2020

טבלה 3-7: פירוט עמלות והכנסות אחרות לפי רבעונים

2019				2020	
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	
במיליוני ש"ח					
עמלות					
218	212	222	218	210	דמי ניהול חשבונות
174	174	173	177	223	פעילות בניירות-ערך
63	88	85	85	76	כרטיסי אשראי, נטו
54	46	46	76	63	טיפול באשראי
116	119	122	122	122	עמלות מעסקי מימון
160	165	167	158	169	עמלות אחרות
785	804	815	836	863	סך-הכל עמלות
18	29	11	32	22	הכנסות אחרות
803	833	826	868	885	סך-הכל הכנסות עמלות והכנסות ואחרות

טבלה 4-7: פירוט רבעוני של ההוצאות התפעוליות והאחרות

2019				2020	
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	
במיליוני ש"ח					
הוצאות שכר					
*949	*909	*904	*905	937	שכר ⁽¹⁾
102	*126	*129	84	25	מענקים ותגמול מבוסס מניות
*1,051	*1,035	*1,033	*989	962	סך-הכל שכר
314	324	351	345	321	אחזקה ופחת בניינים וציוד
*512	*633	*586	*1,603	633	אחרות⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾
1,877	1,992	1,970	2,937	1,916	סך-הכל

* סווג מחדש.

- (1) כולל הוצאות (הכנסות) לסגירת פעילות הבנקאות הפרטית בשוויץ; ברבעון רביעי של שנת 2019 הכנסה בסך של 4 מיליון ש"ח וברבעון שני של שנת 2019 הוצאה בסך של 76 מיליון ש"ח.
- (2) הרבעון הראשון של שנת 2020 כולל הוצאה בסך של 66 מיליון ש"ח בגין הוצאות משפטיות הכרוכות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים והחקירה בנושא FIFA (סך של 72 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של שנת 2019, סך של 100 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2019, סך של 111 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2019, 123 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2019).
- (3) הרבעון הראשון של שנת 2020 כולל הוצאה בסך של 112 מיליון ש"ח בגין הוצאות הכרוכות בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים והחקירה בנושא FIFA בעיקר עקב עליית שער הדולר (הוצאה בסך של 985 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של שנת 2019, הכנסה בסך של 51 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2019, הכנסה בסך של 41 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2019, הכנסה בסך של 71 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של שנת 2019).

7.2. שיעורי הכנסות והוצאות ריבית

טבלה 5-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ					
*2019			2020		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית					
נכסים נושאי ריבית					
אשראי לציבור ⁽³⁾ :					
3.54%	2,316	265,415	3.17%	2,118	270,521
					בישראל
5.58%	232	16,981	4.99%	190	15,521
					מחוץ לישראל
3.66%	⁽⁴⁾ 2,548	282,396	3.27%	⁽⁴⁾ 2,308	286,042
					סך-הכל
אשראי לממשלות:					
3.12%	17	2,205	2.61%	13	2,011
					בישראל
-	-	-	-	-	-
					מחוץ לישראל
3.12%	17	2,205	2.61%	13	2,011
					סך-הכל
פיקדונות בבנקים:					
2.99%	38	5,147	2.03%	35	6,944
					בישראל
(5.77%)	(4)	271	(11.10%)	(4)	138
					מחוץ לישראל
2.53%	34	5,418	1.76%	31	7,082
					סך-הכל
פיקדונות בבנקים מרכזיים:					
0.24%	29	48,276	0.25%	33	53,722
					בישראל
2.69%	69	10,377	1.33%	30	9,049
					מחוץ לישראל
0.67%	98	58,653	0.40%	63	62,771
					סך-הכל
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר:					
-	-	738	-	-	416
					בישראל
-	-	-	-	-	-
					מחוץ לישראל
-	-	738	-	-	416
					סך-הכל

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

- (1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).
- (3) לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי, לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
- (4) עמלות בסך של 158 מיליוני ש"ח, נכללו בהכנסות ריבית בתקופה שהסתיימה ביום 31 במרץ 2020 (31 במרץ 2019: 129 מיליוני ש"ח).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 במרץ 2020

טבלה 5-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ					
*2019			2020		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)					
נכסים נושאי ריבית (המשך)					
אגרות-חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה ⁽³⁾ :					
1.44%	182	50,795	0.96%	109	45,507
בישראל					
3.22%	30	3,776	1.47%	11	3,008
מחוץ לישראל					
1.56%	212	54,571	0.99%	120	48,515
סך-הכל					
אגרות-חוב למסחר ⁽³⁾ :					
0.46%	6	5,185	0.32%	7	8,770
בישראל					
-	-	37	-	-	3
מחוץ לישראל					
0.46%	6	5,222	0.32%	7	8,773
סך-הכל					
נכסים אחרים:					
-	-	1,194	-	-	3,210
בישראל					
-	-	1	-	-	24
מחוץ לישראל					
-	-	1,195	-	-	3,234
סך-הכל					
2.87%	2,915	410,398	2.45%	2,542	418,844
סך-כל הנכסים נושאי ריבית					
-	-	16,472	-	-	7,012
חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית					
-	-	35,248	-	-	35,929
נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ⁽⁴⁾					
-	-	462,118	-	-	461,785
סך-כל הנכסים					
סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים					
4.23%	327	31,443	3.31%	227	27,743
לפעילויות מחוץ לישראל					

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

(3) מהיתרה הממוצעת של אגרות-חוב זמינות למכירה ושל אגרות-חוב למסחר נכתה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר וכן של רווחים (הפסדים) בגין אגרות-חוב זמינות למכירה, הכלולים בהן במסגרת רווח כולל אחר מצטבר לשלושה חודשים שהסתיימו ביום

31 במרץ 2020 בסך של 315 מיליוני ש"ח (31 במרץ 2019: 63 מיליוני ש"ח).

(4) לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 במרץ 2020

טבלה 5-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ					
*2019			2020		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)					
התחייבויות נושאות ריבית					
פיקדונות הציבור:					
0.67%	329	198,382	0.50%	241	193,926
בישראל					
0.20%	45	91,641	0.09%	18	83,078
לפי דרישה					
1.07%	284	106,741	0.81%	223	110,848
לזמן קצוב					
2.42%	99	16,487	2.10%	80	15,343
מחוץ לישראל					
2.05%	18	3,534	1.62%	19	4,730
לפי דרישה					
2.52%	81	12,953	2.32%	61	10,613
לזמן קצוב					
0.80%	428	214,869	0.61%	321	209,269
סך-הכל					
פיקדונות הממשלה:					
4.97%	2	164	0.75%	1	535
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
4.97%	2	164	0.75%	1	535
סך-הכל					
פיקדונות מבנקים מרכזיים:					
-	-	-	-	-	3
בישראל					
2.57%	4	628	2.04%	1	198
מחוץ לישראל					
2.57%	4	628	2.00%	1	201
סך-הכל					
פיקדונות מבנקים:					
0.21%	2	3,897	0.16%	1	2,524
בישראל					
3.02%	2	268	2.85%	1	142
מחוץ לישראל					
0.38%	4	4,165	0.30%	2	2,666
סך-הכל					
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר:					
-	-	-	-	-	-
בישראל					
-	-	3	-	-	3
מחוץ לישראל					
-	-	3	-	-	3
סך-הכל					

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 במרץ 2020

טבלה 5-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ					
*2019			2020		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)					
התחייבויות נושאות ריבית (המשך)					
אגרות-חוב:					
1.51%	110	29,329	0.35%	23	26,503
בישראל					
3.34%	3	364	4.71%	2	173
מחוץ לישראל					
1.53%	113	29,693	0.38%	25	26,676
סך-הכל					
התחייבויות אחרות:					
(0.39%)	(1)	1,034	-	-	1,009
בישראל					
-	-	8	-	-	74
מחוץ לישראל					
(0.38%)	(1)	1,042	-	-	1,083
סך-הכל					
0.88%	550	250,564	0.58%	350	240,433
סך-כל ההתחייבויות נושאות ריבית					
-	-	136,684	-	-	151,506
פיקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית					
-	-	15,355	-	-	7,902
זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית					
-	-	21,513	-	-	24,049
התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית ⁽³⁾					
-	-	424,116	-	-	423,890
סך-כל ההתחייבויות					
-	-	38,002	-	-	37,895
סך-כל האמצעים ההוניים					
-	-	462,118	-	-	461,785
סך-כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים					
1.99%	-	-	1.87%	-	-
פער הריבית					
תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית ⁽⁴⁾					
2.28%	2,146	378,955	2.11%	2,049	391,101
בישראל					
2.82%	219	31,443	2.08%	143	27,743
מחוץ לישראל					
2.33%	2,365	410,398	2.11%	2,192	418,844
סך-הכל					
סך ההתחייבויות נושאות ריבית המיוחסות לפעילויות מחוץ לישראל					
2.45%	108	17,758	2.13%	84	15,933

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

(3) לרבות מכשירים נגזרים.

(4) תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו לחלק לטו הנכסים נושאי הריבית.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 במרץ 2020

טבלה 5-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ					
*2019			2020		
שיעור הכנסה/הוצאה	הכנסות/הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה/הוצאה	הכנסות/הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
ב. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל					
מטבע ישראלי לא-צמוד					
2.91%	2,055	285,442	2.63%	1,981	304,254
					סך נכסים נושאי ריבית
(0.38%)	(145)	150,990	(0.31%)	(114)	146,529
					סך התחייבויות נושאות ריבית
2.53%	-	-	2.32%	-	-
					פער הריבית
מטבע ישראלי צמוד למדד					
1.75%	215	49,583	0.90%	112	50,121
					סך נכסים נושאי ריבית
(0.94%)	(96)	40,867	0.09%	8	37,300
					סך התחייבויות נושאות ריבית
0.81%	-	-	0.99%	-	-
					פער הריבית
מטבע-חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ)					
2.93%	318	43,930	2.44%	222	36,726
					סך נכסים נושאי ריבית
(1.98%)	(201)	40,949	(1.58%)	(160)	40,671
					סך התחייבויות נושאות ריבית
0.95%	-	-	0.86%	-	-
					פער הריבית
סך פעילות בישראל					
2.76%	2,588	378,955	2.39%	2,315	391,101
					סך נכסים נושאי ריבית
(0.76%)	(442)	232,806	(0.47%)	(266)	224,500
					סך התחייבויות נושאות ריבית
2.00%	-	-	1.92%	-	-
					פער הריבית

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 31 במרץ 2020

טבלה 5-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2020 לעומת שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019*		
שינוי נטו	גידול (קטוון) בגלל שינוי ⁽²⁾	
	מחיר	כמות
	במיליוני ש"ח	
ג. ניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית		
נכסים נושאי ריבית		
אשראי לציבור:		
	40	(238)
בישראל	(198)	(238)
מחוץ לישראל	(42)	(24)
סך-הכל	(240)	(262)
נכסים נושאי ריבית אחרים:		
	12	(87)
בישראל	(75)	(87)
מחוץ לישראל	(58)	(51)
סך-הכל	(133)	(138)
סך-כל הכנסות הריבית	(373)	(400)
התחייבויות נושאות ריבית		
פיקדונות הציבור:		
	(6)	(82)
בישראל	(88)	(82)
מחוץ לישראל	(19)	(13)
סך-הכל	(107)	(95)
התחייבויות נושאות ריבית אחרות:		
	(3)	(85)
בישראל	(88)	(85)
מחוץ לישראל	(5)	-
סך-הכל	(93)	(85)
סך-כל הוצאות הריבית	(200)	(180)
סך-כל הכנסות הריבית פחות הוצאות הריבית	(173)	(220)

* כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על-ידי הכפלת המחיר החדש בשינוי בכמות. השינוי המיוחס לשינוי במחיר מחושב על-ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.

אובליגו

חבות כוללת. סך ההתחייבויות של הלקוח לבנק.

אופציה

חוזר בין שני צדדים (כותב האופציה ורוכש האופציה). כותב האופציה מעניק לרוכש האופציה זכות לרכוש או למכור נכס כלשהו תמורת מחיר קבוע מראש, בדרך כלל במועד קבוע מראש.

איגוח

גיוס הון חוץ-בנקאי על-ידי גוף פיננסי באמצעות אגרות-חוב מיוחדות המשקפות את התזרימים הצפויים בגין הלוואות שקובצו יחדיו.

אגרת-חוב

נייר ערך המהווה תעודת התחייבות לתשלום חוב, ובו הבטחה של המנפיק לשלם למחזיק האגרת את הקרן שהונפקה בתוספת תשלומי ריבית/קופון, במועדים קבועים או בהתקיים תנאי מסוים. זהו מכשיר פיננסי שבאמצעותו הממשלה ופירמות יכולות ללוות כסף מהציבור.

אשראי חוץ-מאזני

התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).

באזל 2/באזל 3

תקנות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על-ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.

הון פיקוחי

ההון הפיקוחי מורכב משני רבדים: הון רובד 1 והון רובד 2, כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 1

הון רובד 1 - הון על בסיס מתמשך (going-concern capital) כולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף. כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 2

הון בחדלות פירעון כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הסכמי רכש/מכר חוזר

הסכמים לרכישה או מכירה של ניירות-ערך בתמורה למזומן או ניירות-ערך, כאשר בעת העסקה מסכימים המוכר והקונה לבצע עסקה חוזרת, הפוכה מזו שבוצעה לראשונה, במועד ובמחיר מוסכמים מראש.

חבות

כמשמעותה בהוראה 313 להוראות ניהול בנקאי תקין.

חוב

זכות חוזית לקבל כסף לפי דרישה או במועדים קבועים או הניתנים לקביעה, אשר מוכרת ככס במאזן של התאגיד הבנקאי (לדוגמה פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה, וכו'). חובות אינם כוללים פיקדונות בבנק ישראל ואינם כוללים נכסים בגין מכשירים נגזרים.

חוב מותנה בביטחון

חוב שפירעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מתוך הביטחון, ואין מקורות זמינים ומהימנים אחרים לפירעונו.

כתבי התחייבות נדחים

כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבות אחרים ומאותו סוג.

מדד המחירים לצרכן

מדד המתפרסם על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ומודד את השינויים החודשיים במחירי מוצרים ושירותים, המהווים את "סל הצריכה" של משפחה ממוצעת.

מח"מ

משך חיים ממוצע

הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הריבית של האגרת.

מכשיר נגזר

מכשיר פיננסי או חוזה עתידי שערכו נגזר מערכו של נכס בסיס כלשהו ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

מכשיר פיננסי

מכשיר פיננסי הוא כל חוזה היוצר נכס פיננסי בישות אחת והתחייבות פיננסית או מכשיר הוני בישות אחרת.

מניות פנטום

מכשיר התחייבותי המעניק תגמול במזומן המבוסס על שווי מניית החברה וזאת ללא הזכאות לקבל מניה בפועל.

מניות רדומות

מניות המוחזקות במישרין על-ידי החברה עצמה. ממניות אלה נשללו הזכויות בהון ובהצבעה בחברה.

מרווח Bid-Ask

המרווח בין מחיר הרכישה ומחיר המכירה המוצעים. זהו למעשה ההבדל בין המחיר הגבוה ביותר שקונה מוכן לשלם עבור נכס והמחיר הנמוך ביותר בו מוכר מוכן למכור אותו.

נגזר OTC

Over the counter

מכשיר נגזר מסוג שמוסדות פיננסיים מתקשרים לגביו במהלך העסקים הרגיל ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

סינדיקציה

עסקה שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מעמיד הלוואה בסכום מסוים ללווה ויש לו את הזכות להיפרע ממנו. לעיתים קרובות, קבוצות של מלווים מממנות יחד אותן הלוואות כאשר הסכום שהועמד גדול יותר מהנכונות של מלווה יחיד כלשהו להלוות.

פיקדונות לזמן קצוב

פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים, לכל הפחות מיום ההפקדה.

פיקדונות לפי דרישה

פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב.

שוק פעיל

שוק בו עסקות בנכס או בהתחייבות מתקיימות בתדירות ובנפח מספיקים על מנת לספק מידע על התמחור על בסיס שוטף.

B2B

Business To Business

פעילות עסקית של מכירת מוצר או מתן שירותים של ארגון אחד לארגון שני.

CVA

Credit Valuation Adjustment

חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לבנק במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למצב של כשל אשראי.

FATCA

Foreign Accounts Tax Compliance Act

חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארצות-הברית חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארצות-הברית.

FDIC

Federal Deposit Insurance Corporation

התאגיד האמריקאי הפדרלי לביטוח פיקדונות.

FINMA

Swiss Financial Market Supervisory Authority

הרשות המפקחת על המוסדות הפיננסיים בשוויץ.

GRI

Global Reporting Initiative

תקן בינ"ל לדיווח בתחום הקיימות והאחריות התאגידית.

ICAAP

Internal Capital Adequacy Assessment Process

תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח כי יוחזק על-ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפותחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.

LDC

Less Developed Country

ארצות המסווגות על-ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.

LTV

Loan To Value Ratio

היחס בין סכום הלוואה (לרבות מסגרת מאושרת שטרם נוצלה), לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד).

MTM

Mark to Market

שערוך של מכשיר נגזר בהתבסס על ציטוטים של מחירי שוק בשווקים רלוונטיים, ובהעדרם בהתבסס על שיטות הערכה חלופיות.

NPL

Non Performing Loan

אשראי פגום שאינו צובר ריבית.

VaR

Value at Risk

מודל סטטיסטי מקובל לכימות סיכוני שוק. המודל מעריך, על בסיס נתונים היסטוריים את ההפסד המירבי הצפוי בגין פוזיציה מסוימת או תיק מסוים, עבור אופק זמן ורמת מובהקות מוגדרים.

מ
 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה 8, 41, 42, 44, 73, 138, 139, 140, 141,
 181, 184
 מגזרי פעילות פיקוחיים 7, 8, 35, 36, 40, 41, 73, 126, 128, 130, 132,
 134, 136, 138, 139, 140, 193
 מדינות זרות 28
 מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים 110
 מימון ממונף 8, 60
 מינוף 8, 12, 34, 73, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113
 מסגרות אשראי 27, 38, 85, 158, 176, 185, 190

נ
 נגזרים 8, 21, 27, 30, 38, 43, 49, 50, 51, 53, 54, 60, 73, 78, 79, 80, 81,
 86, 87, 88, 89, 101, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 160, 161,
 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 171, 172, 173, 174, 175, 192, 193,
 195, 198, 199, 201, 202, 203, 204
 נזילות 7, 12, 14, 17, 18, 19, 31, 42, 52, 63, 64, 67, 113, 114, 125, 178,
 188
 ניהול סיכונים 188
 ניירות-ערך 8, 11, 14, 19, 21, 25, 26, 27, 28, 29, 34, 42, 49, 50, 51, 53,
 73, 78, 81, 82, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 112, 114, 115, 126,
 141, 142, 143, 144, 145, 146, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156,
 157, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 171, 172, 177, 178,
 185, 186, 190, 198, 200, 204
 נכסים אחרים 49, 50, 51, 78, 81, 84, 96, 97, 98, 141, 142, 143, 144,
 145, 146, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 160, 161, 162,
 199
 נכסי סיכון 33, 108, 128, 132, 136

ס
 סיבר 14, 42, 64, 67
 סיכון אשראי 7, 8, 14, 18, 19, 23, 27, 33, 35, 39, 42, 43, 45, 46, 48,
 49, 50, 51, 52, 53, 56, 57, 58, 60, 67, 73, 85, 97, 98, 99, 108, 123, 124,
 125, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155,
 156, 157, 158, 159, 163, 164, 165, 166, 176, 186, 194, 196
 סיכונים אחרים 7, 66, 67
 סיכון מוניטין 14, 42, 66, 67
 סיכון מימון 63
 סיכון נזילות 7, 12, 14, 42, 63, 67, 125
 סיכון רגולטורי 14, 42
 סיכון ריבית 14, 31, 42, 61, 67
 סיכון שוק 7, 14, 42, 61, 67, 125
 סיכון תפעולי 7, 14, 18, 33, 42, 64, 66, 67, 108, 125

א
 איגוח 87, 204
 אשראי לציבור 8, 14, 23, 26, 40, 41, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 53, 73, 78,
 82, 85, 96, 97, 98, 99, 128, 132, 136, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144,
 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159,
 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 185, 186, 187, 188, 189, 191, 193, 196,
 198, 203, 204

ג
 גידור 21, 38, 43, 85, 87, 89, 122, 192, 193

ד
 דיבידנד 8, 14, 30, 31, 79, 80, 82, 87, 107, 173, 174, 175

ה
 הון והלימות הון 42
 הון מניות 79, 80
 הלבנת הון 18, 66, 117, 190
 הלוואות לדיור 8, 26, 27, 36, 40, 41, 44, 45, 49, 50, 51, 54, 55, 85, 96,
 97, 98, 99, 126, 128, 130, 132, 134, 136, 138, 139, 140, 141, 142, 143,
 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 157, 158, 176, 181, 187, 188
 הליכים משפטיים 18, 114, 115
 הסכם שכר 106
 הפרשה פרטנית להפסדי אשראי 148, 149, 150
 הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי 23, 196

ו
 ועדת שטרומ 177, 185

ז
 זכויות עובדים 19, 63, 73, 81, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 162, 178

ח
 חובות פוגמים 13, 14, 45, 46, 47, 53, 96, 97, 98, 128, 132, 136, 144,
 145, 146, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 163, 198

ע

עמלות 8, 13, 14, 20, 23, 24, 35, 36, 40, 41, 42, 76, 116, 126, 130, 134,
138, 139, 140, 181, 185, 186, 187, 188, 189, 191, 193, 197, 198,
ענפי משק 8, 16, 19, 26, 27, 29, 35, 51, 53, 60

פ

פיקדונות הציבור 14, 26, 29, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 73, 78, 85, 86,
100, 128, 132, 136, 138, 139, 140, 160, 161, 162, 164, 165, 166, 185,
186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 200, 201, 203

ר

רגולציה 18, 19, 66, 67, 187
רווח למניה 76

ש

שווי הוגן 9, 21, 25, 30, 43, 61, 62, 73, 77, 87, 89, 90, 91, 92, 93, 94,
95, 102, 121, 122, 123, 124, 125, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170,
171, 172, 173, 174, 175, 176, 195

ת

תגמול 79, 80, 106, 204
תיק בנקאי 61, 62
תיק למסחר 28
תשלום מבוסס מניות 79, 80, 81